

INFORMATOR OŚWIATOWY

Biuletyn Kuratorium Oświaty i Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli w Słupsku

Zawiera m. in:

- ☛ Przepisy prawne, decyzje, zalecenia i wyjaśnienia ...
- ☛ Informacje o placówkach oświatowych
- ☛ Innowacje i poszukiwania w nauczaniu i wychowaniu
- ☛ Propozycje doskonalenia nauczycieli
- ☛ Informacje o konkursach i olimpiadach dla uczniów
- ☛ Recenzje, nowości wydawnicze i informacje prasowe
- ☛ Komunikaty

Stypendia Prezesa Rady Ministrów dla najlepszego ucznia każdej publicznej szkoły średniej (Pismo Podsekretarza Stanu MEN Nr DKO-40 30-61141/WF z '22 maja 97r.)

Szanowni Państwo, uprzejmie informuję, że Rada Ministrów ustanowiła od 1 września 1997 r. stypendium Prezesa Rady Ministrów, przyznawane najlepszemu uczniowi każdej publicznej szkoły średniej (kończącej się maturą), który spełnił warunki do otrzymania świadectwa promocyjnego z wyróżnieniem (białoczerwonym paskiem), uzyskując najwyższą w danej szkole średnią ocen, albo który wykazuje uzdolnienia w co najmniej jednej dziedzinie wiedzy, uzyskując z niej oceny celujące, a z pozostałych przedmiotów co najmniej dobre. Stypendium będzie przyznawane na 1 rok szkolny i wypłacane przez okres 10 miesięcy.

Kandydatów do stypendium typuje samorząd uczniowski danej szkoły, a w przypadku braku samorządu uczniowskiego w szkole komisja wybrana przez uczniów na zasadach i w trybie określonych w statucie szkoły. Wniosek o przyznanie stypendium samorząd uczniowski przedstawia w terminie do 24 czerwca każdego roku radzie szkoły, a w przypadku jej braku radzie pedagogicznej. Rada zatwierdza jednego kandydata i zgłasza go dyrektorowi szkoły, który w terminie do 10 lipca przedstawia wniosek kuratorowi oświaty.

Założenia podstawowe ustawicznej edukacji zawodowej (z projektu MEN)

1) Edukacja zawodowa jest edukacją ustawiczną, zaczyna się już na poziomie szkoły podstawowej i trwa przez całe życie. 2) Istnieje konieczność odroczenia w czasie, w porównaniu z aktualnie funkcjonującym systemem edukacji, nabywania wiedzy i umiejętności związanych z danym zawodem czy specjalnością - na rzecz wiedzy i umiejętności ogólnych, bazowych dla ciągłego pozyskiwania i rozwijania tych pierwszych. 3) Celem edukacji w wieku młodzieńczym powinno być rozwijanie poczucia odpowiedzialności za własne postępy w procesie edukacyjnym i rozwój intelektualny, rozwijanie umiejętności efektywnego kierowania własną drogą edukacyjną w ciągu całego życia. 4) Ustawiczna edukacja zawodowa jest edukacją równych szans dla wszystkich jednostek naszego społeczeństwa. 5) Zadaniem dla decydentów w tym obszarze funkcjonowania państwa powinno być tworzenie warunków dla pojawiania się różnorodnych możliwości zdobywania, podnoszenia lub zmiany kwalifikacji zawodowych, jak i wykształcenia ogólnego oraz zarządzanie jakością ofert rynku edukacyjnego. 6) Podstawowym regulatorem jakości ustawicznego kształcenia zawodowego powinny być standardy kwalifikacji zawodowych, w których ustalaniu istotną rolę odgrywać będą pracodawcy. 7) Instytucje kontrolujące jakość kształcenia (egzaminujące) powinny być zewnętrzne w stosunku do instytucji szkolących. 8) Nauczyciel w procesie edukacji to organizator - konsultant procesu uczenia się, nabywania wiedzy, umiejętności i doświadczeń oraz kształtowania postaw. 9) Związek (współpraca) rynku pracy - pracodawców z rynkiem edukacyjnym jest warunkiem koniecznym funkcjonowania skutecznego systemu ustawicznej edukacji zawodowej. 10) W strukturze organizacyjnej systemu ustawicznej edukacji zawodowej funkcjonują instytucje - placówki: *prowadzące bezpośrednią działalność edukacyjną, *wspomagające / wspierające procesy edukacyjne realizowane przez inne jednostki, *nadzorujące inne jednostki systemu ustawicznej edukacji zawodowej. 11) Konieczne jest tworzenie systemów wspomagania dla wszystkich podmiotów procesu edukacyjnego - twórców, organizatorów i odbiorców.

Informacje kadrowe

* Na wniosek Komitetu Okręgowego Olimpiady Wiedzy i Umiejętności Rolniczych w Szczecinie, Minister Edukacji narodowej przyznał Panu mgr inż. Zbigniewowi Hejnarowi - nauczycielowi Zespołu Szkół Rolniczych w Lęborku - Medal Komisji Edukacji Narodowej za wybitne osiągnięcia w pracy dydaktyczno-wychowawczej, a szczególnie za przygotowanie wielu uczniów - laureatów Olimpiady Wiedzy i Umiejętności Rolniczych. Wręczenie Medalu Komisji Edukacji Narodowej dokonano w dniu 19 kwietnia 1997r. w Rektoracie Akademii Rolniczej w Szczecinie podczas uroczystego zakończenia eliminacji okręgowych XXI Olimpiady Wiedzy i Umiejętności Rolniczych.

Zespół redakcyjny Informatora Oświatowego składa serdeczne gratulacje Panu Zbigniewowi Hejnarowi i życzy dalszych sukcesów oraz satysfakcji w pracy pedagogicznej i wszelkiej pomyślności w życiu osobistym.

Barbara Major-Milewczyk

Stypendia Prezesa Rady Ministrów

Kurator Oświaty zbiera wnioski o stypendium ze wszystkich publicznych szkół średnich, także prowadzonych przez inne organy (ministrów, samorządy terytorialne i osoby) oraz przekazuje je - za pośrednictwem Ministra Edukacji Narodowej Prezesowi Rady Ministrów.

Wnioski powinny być przedkładane Ministerstwu Edukacji Narodowej w terminie do 25 lipca.

Planuje się, że wręczenie decyzji o przyznaniu stypendium Prezesowi Rady Ministrów odbywać się będzie w dniu rozpoczęcia nowego roku szkolnego.

Nowelizacja Rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie warunków form i trybu przyznawania i wypłacania pomocy materialnej dla uczniów ukaże się w Dzienniku Ustaw w najbliższym czasie. O powyższym poinformowałem innych ministrów prowadzących szkoły średnie. Panie i Panów Kuratorów Oświaty proszę o przekazanie tej informacji dyrektorom szkół średnich prowadzonych zarówno przez kuratorów jak i gmin, a także prezydentom miast oraz burmistrzom i wójtom prowadzącym te szkoły na terenie Waszego województwa. W załączeniu przekazuję wzór wniosku o stypendium oraz wzór wojewódzkiej listy kandydatów do stypendium przedkładany przez kuratora oświaty za pośrednictwem MEN - Prezesowi Rady Ministrów. Kurator oświaty przesyła do MEN wojewódzką listę wraz z wnioskami. Wydatki związane z finansowaniem stypendiów ponosić będą kuratorzy oświaty, bez względu na organ prowadzący szkołę. W tym celu stosownemu zwiększeniu ulegną budżety wojewodów na 1997r. i lata następne w dziale 79 "Oświata i Wychowanie", rozdział 7941 "Internaty i Stypendia", § 23 "Stypendia dla uczniów", przy czym: * w roku 1997 wydatki w omawianym zakresie znajdą pokrycie w rezerwie celowej Nr 33, utworzonej w budżecie państwa, * w latach następnych wydatki w omawianym zakresie od początku roku włączone zostaną do budżetów wojewodów.

Mirosław Sawicki

Wzór: Wniosek o przyznanie stypendium Prezesowi Rady Ministrów na r. szk... Rada Szkoły /Rada Pedagogiczna (nazwa i adres szkoły) prowadzonej przez (nazwa organu prowadzącego) rozpatrzyła w dniu... wnioski zgłoszone przez samorząd uczniowski/ uczniowską komisję ds. stypendium/ i zatwierdza do stypendium Prezesowi Rady Ministrów na r. szk. ucznia klasy (nazwisko i imię) zamieszkałego (dokładny adres), który (krótkie uzasadnienie). Podpisy: Dyrektor Szkoły, Przewodniczący Rady,

Porozumienie

z dnia 8.IV.1997 pomiędzy Politechniką Koszalińską reprezentowaną przez J.M.Rektora prof. zw. dr hab. inż. Wojciecha Kacalaka i kwestora mgr Irenę Ciesielską a Wyższą Szkołą Pedagogiczną w Słupsku reprezentowaną przez J.M.Rektora prof. zw. dr hab. Zdzisława Boguckiego

§ 1

Politechnika Koszalińska i Wyższa Szkoła Pedagogiczna w Słupsku podpisują porozumienie o kompleksowej współpracy w zakresie kształcenia i badań naukowych oraz rozwoju środowiska akademickiego.

§ 2

Uczelnie podpisujące porozumienie są równoprawne, zachowują swoją niezależność organizacyjną, finansową i prawną. Celem współpracy jest koordynowanie działalności edukacyjnej i naukowej, a zwłaszcza rozwój różnorodnych form kształcenia, w tym zamiejscowego na zasadach wspólnoty celów.

§ 3

Do czasu uzyskania obiektów przez Politechnikę Koszalińską w Słupsku i przez Wyższą Szkołę Pedagogiczną w Koszalinie, obydwie Uczelnie będą udostępniać sobie nieodpłatnie pomieszczenia o porównywalnej powierzchni, w celu zamiejscowego kształcenia studentów na kierunkach studiów prowadzonych przez Politechnikę Koszalińską w Słupsku i Wyższą Szkołę Pedagogiczną w Koszalinie.

§ 4

Współpracujące uczelnie uzgadniają programy rozwojowe, stosują zasady partnerstwa w pozyskiwaniu kadry. Podobne zasady będą odnoszone do współdziałania środowisk studenckich.

§ 5

Raz w roku odbywać się będą wspólne spotkania Senatów obu Uczelni a dwa razy w roku odbywać się będą wspólne Kolegia Rektorskie.

§ 6

Samorządy Studenckie odbywać będą wspólne posiedzenie na przemian w obu Uczelniach.

STUDIA DZIEENNE

Kolejne liczby dotyczą: a) ogólnej liczby studentów w Politechnice Koszalińskiej, b) ogółem liczby studentów w Politechnice Koszalińskiej z województw: koszalińskiego, słupskiego, piłskiego, gdańskiego, szczecińskiego, gorzowskiego, c) ogółem liczby studentów w Politechnice Koszalińskiej z województw: słupskiego, gdańskiego, d) liczby studentów I roku w Politechnice Koszalińskiej z woj. słupskiego i gdańskiego, e) liczby grup, f) liczby semestrów proponowanych w Słupsku na studiach dziennych I rok

KIERUNEK:Ekonomia 877, 705, 196, 86, 3, I i II, ZiM 637, 465, 157, 83,3, I i II, Budownictwo 400, 292, 103, 36, 1, I i II, Inż. Środowiska 419, 336, 114, 35, 1, I i II, Automatyka i Robotyka 58, 54, 27, 23, 1, I i II, Elektronika i Telekomunikacja 463, 331, 102, 42, 2, I i II, Mechanika i Budowa Maszyn 1090, 871, 256, 116, 4, I i II, Wychowanie Techniczne 96, 66, 22, -, 0, -, Technika Rolnicza i Leśna 86, 75, 15, 15, 1, I i II, Ogółem: 4126, 3195, 992, 433, 16

STUDIA ZAOCZNE

Kolejne liczby dotyczą: a) ogólnej liczby studentów w Politechnice Koszalińskiej, b) ogółem liczby studentów w Politechnice Koszalińskiej z województw: koszalińskiego, słupskiego, pilskiego, gdańskiego, szczecińskiego, gorzowskiego, c) ogółem liczby studentów w Politechnice Koszalińskiej z województw: słupskiego, gdańskiego, d) liczby studentów I roku w Politechnice Koszalińskiej z woj. słupskiego i gdańskiego, e) liczby grup, f) liczby semestrów proponowanej w Słupsku na studiach zaocznych/wieczorowych I rok

KIERUNEK:Ekonomia 634, 576, 210, 170, 5, I i II, ZiM 685, 659, 274, 105, 4, I i II, Budownictwo 133, 100, 46, 23, 1, I i II, Inż. Środowiska 208, 144, 65, 33, 1, I i II, Automatyka i Robotyka -, -, -, -, -, Elektronika i Telekomunikacja 109, 82, 29, 15, 1, I i II, Mechanika i Budowa Maszyn 597, 287, 120, 20, 1, I i II, Wychowanie Techniczne 252, 89, 35, -, -, Technika Rolnicza i Leśna 58, 43, 18, 18, 1, I i II, Ogółem: 2676, 1980, 797, 384, 14

Koszty kształcenia zamiejscowych studentów Politechniki Koszalińskiej w Słupsku

1. Liczba godzin dydaktycznych w semestrze: a) studia dzienne - 16 grup 28 godz./tydzień 14 tygodni = 6272 godzin, b) studia zaoczne: 14 grup 20 godz./zjazd 5 zjazdów = 1400 godzin.

2. Koszt kształcenia: *stawka za nadgodzinę - 20 zł (dolny zakres stawek MEN), *średnia stawka za nadgodzinę kształcenia zamiejscowego - 3 20zł = 60zł (koszt kształcenia: w semestrze - 7.672 godz. 60zł/godz. = 460.320zł, w roku akademickim: 460.320 · 2 = 920.640zł).

3. Finansowanie: *Studenci - 306.880zł (opłaty za studia zaoczne), *Politechnika Koszalińska - 306880zł, *Region słupski - 306.880zł.

4. Inne koszty: koszty eksploatacji sal i obiektów - 120.000zł - region słupski.

Organizacja i dokumentowanie nadzoru pedagogicznego w województwie słupskim

Kuratorium Oświaty Słupsk, 1997

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 19 lutego 1997 r. w sprawie kryteriów oraz szczegółowych zasad i trybu dokonywania oceny pracy nauczyciela oraz zadań i obowiązków dyrektora szkoły w zakresie opieki nad nauczycielami rozpoczynającymi pracę w zawodzie (Dz.U. Nr 18, poz. 101).

Na podstawie art. 6a ust. 12 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. - Karta Nauczyciela (Dz. U. Nr 3, poz. 19 Nr 25, poz. 187 i Nr 31, poz. 214, z 1983 r. Nr 5, poz. 33, z 1988r. Nr 19, poz. 132, z 1989 r. Nr 4, poz. 24 i Nr 35, poz. 192, z 1990 r. Nr 34, poz. 197 i 198, Nr 36, poz. 206, Nr 72, poz. 423, z 1991 r. Nr 95, poz. 425, Nr 104, poz. 450, z 1992 r. Nr 53, poz. 252, Nr 54, poz. 254, Nr 90, poz. 451, z 1993 r. Nr 129, poz. 602 i z 1994 r. Nr 43, poz. 163, nr 105, poz. 509 i Nr 113, poz. 547, z 1995 r. Nr 138, poz. 681 oraz z 1996 r. nr 25, poz. 113, Nr 87 poz. 396 i Nr 106, poz. 496) zarządza się, co następuje:

§ 1. Ilekroć w rozporządzeniu jest mowa, bez bliższego określenia, o:

- 1) nauczycielach - rozumie się przez to nauczycieli, wychowawców i innych pracowników pedagogicznych zatrudnionych w przedszkolach, szkołach i placówkach wymienionych w art. 1 ust. 1 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. - Karta Nauczyciela (Dz. U. Nr 3, poz. 19, Nr 25, poz. 187 i Nr 31, poz. 214, z 1983 r. Nr 5, poz. 33, z 1988 r. Nr 19, poz. 132, z 1989 r. Nr 4, poz. 24 i Nr 35, poz. 192, z 1990 r. Nr 34, poz. 197 i 198, Nr 36, poz. 206, Nr 72, poz. 423, z 1991 r. Nr 95, poz. 425, Nr 104, poz. 450, z 1992 r. nr 53, poz. 252, Nr 54, poz. 254, Nr 90, poz. 163, Nr 105, poz. 509 i Nr 113, poz. 547, z 1995 r. Nr 138, poz. 681 oraz z 1996 r. Nr 25, poz. 113, Nr 87, poz. 396 i Nr 106, poz. 496), zwanej dalej „Kartą nauczyciela”, a także nauczycieli oraz pracowników, wymienionych w art. 5 ust. 1 Karty Nauczyciela, na których zostały rozciągnięte przepisy Karty Nauczyciela w zakresie oceny pracy nauczyciela, na podstawie odrębnych przepisów - zatrudnionych w pełnym lub niepełnym wymiarze czasu pracy, na podstawie umowy o pracę lub mianowania,
- 2) szkole - rozumie się przez to przedszkole, szkoły i placówki wymienione w art. 1 ust. 1 karty Nauczyciela,
- 3) dyrektorze szkoły - rozumie się przez to dyrektorów przedszkoli, szkół i placówek, wymienionych w art. 1 ust. 1 Karty Nauczyciela,
- 4) ustawie - rozumie się przez to ustawę z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 1996 r. Nr 67, poz. 329 i Nr 106, poz. 496).

§ 2.1. Podstawę oceny pracy nauczyciela stanowi stopień realizacji zadań określonych w art. 6 Karty Nauczyciela i art. 4 ustawy, zadań statutowych szkoły oraz obowiązków określonych w art. 42 ust. 2 Karty Nauczyciela, a w stosunku do nauczycieli zajmujących stanowiska kierownicze - także zadań określonych w art. 7 Karty nauczyciela i art. 39 ustawy - ustalony w wyniku sprawowanego nadzoru pedagogicznego.

2. Na ocenę pracy nauczyciela nie mogą mieć wpływu jego przekonania religijne i poglądy polityczne, a także fakt odmowy wykonania przez nauczyciela polecenia służbowego, gdy odmowa taka wynikała z uzasadnionego przekonania nauczyciela, iż wydane polecenie było sprzeczne z dobrem dziecka, dobrem służby albo dobrem publicznym.

§ 3.1. ocena pracy nauczyciela ma charakter opisowy i jest zakończona stwierdzeniem uogólniającym według skali określonej w art. 6a ust. 4 Karty Nauczyciela.

2. Oceny pracy nauczyciela dokonuje dyrektor szkoły, w której zatrudniony jest nauczyciel. Ocena pracy nauczyciela powinna w szczególności uwzględniać:

1) poprawność merytoryczną i metodyczną prowadzonych zajęć dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych, prawidłowość realizacji innych zadań zawodowych zgodnych z profilem szkoły, w której nauczyciel jest zatrudniony, kulturę i poprawność języka, pobudzenie inicjatywy uczniów, zachowanie odpowiedniej dyscypliny uczniów na zajęciach,

2) zaangażowanie zawodowe nauczyciela (uczestnictwo w pozalekcyjnej działalności szkoły, udział w pracach zespołów nauczycielskich, opracowywanie innowacyjnych [autorskich] treści programowych i dydaktycznych, zainteresowanie uczniem i jego środowiskiem, współpraca z rodzicami),

3) aktywność nauczyciela w doskonaleniu zawodowym,

4) działania nauczyciela w zakresie wszechstronnego rozwoju ucznia, z uwzględnieniem jego możliwości i potrzeb,

5) przestrzeganie porządku pracy (punktualność, pełne wykorzystanie czasu lekcji, właściwe prowadzenie dokumentacji).

3. Przed dokonaniem oceny pracy nauczyciela dyrektor szkoły zasięga opinii samorządu uczniowskiego, a w zakładach kształcenia nauczycieli - samorządu słuchaczy, wyrażonej na piśmie przez statutowy organ samorządu.

4. Ocenę pracy nauczyciela doradcy metodycznego ustala dyrektor szkoły, w której nauczyciel jest zatrudniony, po zasięgnięciu opinii dyrektora właściwej wojewódzkiej placówki doskonalenia nauczycieli. Opinia powinna być wyrażona na piśmie.

5. W przypadku uzupełnienia przez nauczyciela tygodniowego obowiązkowego wymiaru godzin zajęć dydaktycznych, wychowawczych lub opiekuńczych na podstawie art. 22 ust. 1 Karty Nauczyciela - oceny pracy nauczyciela dokonuje dyrektor szkoły, w której zatrudniony jest nauczyciel, z uwzględnieniem wyrażonej na piśmie opinii dyrektora szkoły, w której nauczyciel uzupełnia obowiązkowy wymiar godzin zajęć.

§ 4.1. Dyrektor szkoły obowiązany jest przestrzegać okresów dokonywania ocen pracy nauczycieli, ustalonych w art. 6a ust. 1 Karty Nauczyciela.

2. Założenie wniosku o dokonanie oceny pracy nauczyciela ma dla dyrektora szkoły charakter wiążący. Jeżeli wniosek został złożony przed upływem roku od poprzedniej oceny, dyrektor szkoły przekazuje nauczycielowi (organowi) zgłaszającemu wniosek informację o ostatniej ocenie, wraz ze stwierdzeniem, iż podtrzymuje tę ocenę, chyba że

wystąpiły szczególne okoliczności uzasadniające dokonanie ponownej oceny w tym okresie.

3. O ocenie, od której uzależnione jest mianowanie nauczyciela, dyrektor szkoły ma obowiązek powiadomić pisemnie organ sprawujący nadzór pedagogiczny nad szkołą i organ prowadzący szkołę.

4. przepisy ust. 1-3 stosuje się również do oceny pracy nauczycieli zajmujących inne niż dyrektor szkoły stanowiska kierownicze w szkołach.

§ 5.1. Oceny pracy dyrektora szkoły prowadzonej przez gminę dokonuje organ sprawujący nadzór pedagogiczny w porozumieniu z zarządem gminy, przy czym oceny częściowej w zakresie:

1) realizacji zadań wymienionych w art. 39 ust. 1 pkt 5 i ust. 3 ustawy oraz w art. 7 ust. 2 pkt 5 Karty Nauczyciela dokonuje zarząd gminy,

2) realizacji zadań wymienionych w art. 39 ust. 1 pkt 2 i 7 ustawy oraz w art. 7 ust. 2 pkt 1 i 4 Karty Nauczyciela dokonuje organ sprawujący nadzór pedagogiczny nad szkołą,

3) realizacji zadań wymienionych w art. 39 ust. 1 pkt 1,3,4 i 6 ustawy i art. 7 ust. 2 pkt 2 i 3 Karty Nauczyciela, zadań wymienionych w § 4 i 12 oraz sprawności w organizacji i zarządzaniu, wywiązywania się z obowiązków związanych ze sprawowaniem nadzoru pedagogicznego dokonuje organ sprawujący nadzór pedagogiczny w porozumieniu z zarządem gminy.

2. Oceny pracy dyrektora zakładu kształcenia nauczycieli dokonuje organ sprawujący nadzór pedagogiczny w porozumieniu z organem prowadzącym zakład; przepis ust. 1 stosuje się odpowiednio.

3. Przy dokonywaniu oceny pracy dyrektora szkoły stosuje się odpowiednio przepisy §3 ust. 2 oraz §4 ust. 2 i 3.

4. Podstawą dokonania oceny pracy dyrektora winny być spostrzeżenia poczynione przez wizytatora nadzorującego szkołę, w okresie od poprzedniej wizytacji zakończonej oceną pracy dyrektora, oraz uwagi organu prowadzącego szkołę, wynikające z kontroli i nadzoru - w zakresie spraw należących do kompetencji tego organu, określonych w ustawie.

5. Organy, o których mowa w ust. 1 i 2, dokonują oceny po zasięgnięciu opinii rady szkoły (rady programowej) i zakładowych organizacji związkowych działających w szkole (zakładzie). Opinie powinny być wyrażone na piśmie.

6. W razie braku porozumienia, o którym mowa w ust. 1, w terminie 14 dni, a w przypadku zakładu kształcenia nauczycieli w terminie 30 dni od dokonania częściowej oceny pracy, oceny pracy dyrektora szkoły (zakładu) dokonuje organ sprawujący nadzór pedagogiczny.

7. Oceny pracy dyrektora szkoły, o której mowa w art. 35 ust. 2 ustawy, dokonuje się w porozumieniu z kuratorem oświaty - w zakresie nauczanych w szkole przedmiotów ogólnokształcących.

§ 6.1. Na wniosek nauczyciela (dyrektor szkoły) lub z własnej inicjatywy organ upoważniony do dokonania oceny może zwrócić się o opinię na temat pracy nauczyciela (dyrektora szkoły) do właściwego doradcy metodycznego, a

w przypadku nauczyciela (dyrektora) zakładu kształcenia nauczycieli - do opiekuna naukowo-dydaktycznego. Opinia może być wyrażona na piśmie.

2. W przypadku gdy od oceny jest uzależnione mianowanie nauczyciela (dyrektora szkoły), organ upoważniony do dokonania oceny jest obowiązany zasięgnąć opinii, o której mowa w ust. 1. Obowiązek ten nie dotyczy sytuacji, gdy na terenie województwa nie ma właściwego doradcy metodycznego.

§ 7.1. W przypadku gdy oceny dokonuje się na wniosek zainteresowanego nauczyciela (dyrektora szkoły) lub organu uprawnionego do wnioskowania o jej dokonanie, ocenę ustala się w terminie nie krótszym niż 1 miesiąc i nie dłuższym niż 3 miesiące od dnia zgłoszenia wniosku.

2. Do okresu, o którym mowa w ust. 1, nie wlicza się okresów ferii, wynikających z przepisów w sprawie organizacji roku szkolnego, i usprawiedliwionej nieobecności w pracy nauczyciela (dyrektora szkoły) trwającej dłużej niż miesiąc.

3. W przypadku dokonywania oceny z inicjatywy dyrektora szkoły, organu sprawującego nadzór pedagogiczny, organu prowadzącego szkołę lub rady szkoły organ upoważniony do dokonania oceny powiadamia o tym na piśmie nauczyciela (dyrektora szkoły) co najmniej na 1 miesiąc przed przeprowadzeniem oceny.

§ 8.1. Organ upoważniony do dokonania oceny obowiązany jest zapoznać nauczyciela (dyrektora szkoły) z pisemnym projektem oceny i wysłuchać jego uwag i zastrzeżeń. Nauczyciel (dyrektor szkoły) może zgłosić swoje uwagi na piśmie, jednak nie później niż w ciągu 3 dni od daty zapoznania z projektem.

2. Na wniosek nauczyciela (dyrektora szkoły) przy zapoznaniu go z projektem oceny i wysłuchaniu jego uwag i zastrzeżeń może być obecny przedstawiciel zakładowej organizacji związkowej, z której ochrony nauczyciel (dyrektor szkoły) korzysta.

3. Organ upoważniony do dokonania oceny doręcza nauczycielowi (dyrektorowi szkoły) oryginał karty oceny pracy, której wzór stanowi załącznik do rozporządzenia. Odpis karty oceny pracy włącza się do akt osobowych nauczyciela. W przypadku oceny, od której uzależnione jest mianowanie nauczyciela - odpis karty oceny pracy przekazuje organowi sprawującemu nadzór pedagogiczny nad szkołą i organowi prowadzącemu szkołę.

4. Kartę udostępnia się do wglądu pracownikom zatrudnionym na stanowiskach wymagających kwalifikacji pedagogicznych w urzędach organów sprawujących nadzór pedagogiczny nad szkołą, w której zatrudniony jest nauczyciel (dyrektor szkoły).

§ 9.1. Odwołanie od oceny nauczyciela rozpatruje, z zastrzeżeniem ust. 4, w terminie 14 dni od dnia wniesienia odwołania - powołany przez organ sprawujący nadzór pedagogiczny zespół oceniający w składzie:

- 1) przedstawiciel organu sprawującego nadzór pedagogiczny nad szkołą, jako przewodniczący zespołu,
- 2) przedstawiciel rady pedagogicznej szkoły, z zastrzeżeniem ust. 2 i 3,

3) przedstawiciel rodziców wchodzących w skład rady szkoły, a w szkole, w której rada szkoły nie została powołana - przedstawiciel rady rodziców,

4) właściwy doradca metodyczny,

5) przedstawiciel zakładowej organizacji związkowej, z której ochrony nauczyciel korzysta.

2. W przypadku odwołania od oceny nauczyciela konsultanta, w skład zespołu oceniającego zamiast przedstawicieli wymienionych w ust. 1 pkt 2-4 powołuje się przedstawiciela rady programowej placówki doskonalenia nauczycieli oraz przedstawiciela nauczyciela konsultantów, a jeżeli w placówce nie została utworzona rada programowa - przedstawiciela nauczycieli doradców metodycznych.

3. W przypadku odwołania od oceny nauczyciela doradcy metodycznego w skład zespołu oceniającego powołuje się - poza osobami wymienionymi w ust. 1 pkt 1-3 i 5 - przedstawiciela rady programowej właściwej placówki doskonalenia nauczycieli, a jeżeli w placówce nie została utworzona rada programowa - przedstawiciela nauczycieli konsultantów.

4. Odwołanie od oceny nauczyciela zakładu kształcenia nauczycieli rozpatruje, w terminie 60 dni od dnia wniesienia odwołania, powołany przez organ sprawujący nadzór pedagogiczny zespół w składzie:

- 1) przedstawiciel organu sprawującego nadzór pedagogiczny, jako przewodniczący zespołu,
- 2) przedstawiciel organu prowadzącego,
- 3) przedstawiciel rady programowej,
- 4) właściwy opiekun naukowo-dydaktyczny,
- 5) przedstawiciel zakładowej organizacji związkowej, z której ochrony nauczyciel korzysta.

5. Organy, o których mowa w ust. 1 pkt 2 i 3 w ust. 2 i 3 oraz w ust. 4 pkt 3, określają tryb wyłaniania swoich przedstawicieli, z tym że tryb wyłaniania przedstawicieli nauczycieli konsultantów oraz nauczycieli doradców metodycznych, o których mowa w ust. 2 i 3, określa właściwy kurator oświaty.

6. Zespół, o którym mowa w ust. 1 i 4, może ustalić nową ocenę pracy lub podtrzymać ocenę kwestionowaną przez nauczyciela.

7. W przypadku braku jednomyślności, rozstrzygnięcia zespołu co do utrzymania lub zmiany oceny zapadają większością głosów, a w przypadku równej liczby oddanych głosów decyduje przewodniczący zespołu.

§ 10.1. Wniosek o ponowne ustalenie oceny dyrektora szkoły rozpatruje, z zastrzeżeniem ust. 1, w terminie 14 dni od dnia złożenia wniosku, powołany przez kuratora oświaty lub inny organ sprawujący nadzór pedagogiczny nad szkołą, zespół oceniający w składzie:

1) pracownik nadzoru pedagogicznego wyznaczony przez kuratora oświaty lub inny organ sprawujący nadzór pedagogiczny, jako przewodniczący zespołu, z wyłączeniem

wizytatora, którego spostrzeżenia stanowią podstawę do wystawienia oceny,

2) przedstawiciel zarządu gminy, jeżeli szkoła jest prowadzona przez gminę,

3) przedstawiciel rady szkoły, a w szkole, w której rada szkoły nie została powołana - przedstawiciel rady rodziców; w przypadku oceny dyrektora placówki doskonalenia nauczycieli - przedstawiciel rady programowej oraz przedstawiciel nauczycieli konsultantów, a jeżeli w placówce nie została utworzona rada programowa - przedstawiciele nauczycieli doradców metodycznych,

4) nauczyciel doradca metodyczny, na wniosek ocenianego dyrektora,

5) przedstawiciel zakładowej organizacji związkowej, z której ochrony korzysta dyrektor.

2. Wniosek o ponowne ustalenia oceny dyrektora zakładu kształcenia nauczycieli rozpatruje, w terminie 60 dni od dnia złożenia wniosku, powołany przez organ sprawujący nadzór pedagogiczny zespół w składzie:

1) przedstawiciel organu sprawującego nadzór pedagogiczny, jako przewodniczący zespołu,

2) kurator oświaty lub wicekurator oświaty,

3) przedstawiciel uczelni sprawującej opiekę naukowo-dydaktyczną, wskazany przez rektora,

4) przedstawiciel rady programowej,

5) przedstawiciel zakładowej organizacji związkowej, z której ochrony dyrektor korzysta.

3. Przepisy § 9 ust. 5-7 stosuje się odpowiednio.

§ 11. Przepisy § 1-10 stosuje się odpowiednio do nauczycieli religii, z tym że organ upoważniony do dokonania oceny ma obowiązek uwzględnić ocenę merytoryczną nauczyciela religii ustaloną przez właściwą władzę kościelną.

§12.1. Dyrektor szkoły jest obowiązany zapewnić należytą opiekę nauczycielowi rozpoczynającą pracę w zawodzie, w szczególności poprzez:

1) umożliwienie z korzystania z niezbędnych materiałów pomocniczych do realizacji podstaw programowych i ramowych planów nauczania oraz zbiorów przepisów prawnych określających prawa i obowiązki nauczycieli,

2) tworzenie możliwości korzystania z różnych form doskonalenia zawodowego organizowanych przez placówki doskonalenia nauczycieli oraz pomocy właściwego doradcy metodycznego,

3) systematyczne hospitowanie zajęć prowadzonych przez nauczyciela rozpoczynającego pracę i udzielanie mu fachowego instruktażu pohospitacyjnego.

2. Dyrektor szkoły może zwolnić nauczyciela rozpoczynającego pracę w zawodzie od innych obowiązków, poza realizacją obowiązkowego wymiaru godzin zajęć dydaktycznych.

3. W celu realizacji zadań, o których mowa w ust. 1,

dyrektor szkoły przydziela nauczycielowi rozpoczynającemu pracę - nauczyciela opiekuna spośród nauczycieli tej samej specjalności; w przypadku gdy w szkole nie ma takiego nauczyciela, opiekę nad nauczycielem rozpoczynającym pracę sprawuje dyrektor szkoły.

§ 13. Traci moc rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 10 grudnia 1991 r. w sprawie szczegółowych zasad sprawowania nadzoru pedagogicznego, wykazu stanowisk i kwalifikacji niezbędnych do ich zajmowania oraz zasad i trybu dokonywania oceny pracy nauczyciela (Dz. U. Nr 122, poz. 537, z 1994 r. Nr 28, poz. 100 i z 1997 r. nr 9, poz. 46).

§ 14. Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

Minister Edukacji Narodowej: J.J. Wiatr

Załącznik do rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 19 lutego 1997 r (poz. 101)

Karta oceny pracy: 1. Imiona i nazwisko nauczyciela (dyrektora szkoły); 2. Data urodzenia; 3. Wykształcenie; 4. Staż pracy pedagogicznej; 5. Nazwa szkoły; 6. Zajmowane stanowisko; 7. Data rozpoczęcia pracy w danej szkole; 8. Forma nawiązania stosunku pracy; 9. Data powierzenia stanowiska kierowniczego w szkole; 10. Data dokonania ostatniej oceny; 11. Ocena pracy i jej uzasadnienie.

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 26 marca 1997 r. w sprawie szczegółowych zasad i warunków udzielania i cofania zezwolenia na założenie szkoły publicznej przez osobę prawną lub fizyczną (Dz.U. Nr 32, poz.187).

Na podstawie art. 58 ust. 5 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz.U.z 1996 r. Nr 67, poz. 329 i Nr 106, poz. 496 oraz z 1997 r. Nr 28, poz. 153) zarządza się, co następuje:

§1.1. Ilekroć w rozporządzeniu jest mowa bez bliższego określenia o:

1) szkole - należy przez to rozumieć przedszkole publiczne i szkołę publiczną, w tym szkołę filialną, z wyjątkiem szkoły artystycznej,

2) założyciela - należy przez to rozumieć osobę prawną, z wyjątkiem gminy i związku komunalnego, oraz osobę fizyczną ubiegającą się o udzielenie zezwolenia na założenie szkoły,

3) ustawie - należy przez to rozumieć ustawę z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz.U. z 1996 r. Nr 67, poz. 329 i Nr 106, poz. 496 oraz z 1997 r. Nr 28, poz. 153).

2. Szczegółowe zasady i warunki udzielania i cofania zezwolenia na założenie publicznej szkoły artystycznej przez

osobę prawną lub fizyczną określają odrębne przepisy.

§ 2. Założyciel składa wnioski o udzielenie zezwolenia:

- 1) w przypadku przedszkola, szkoły podstawowej i szkoły ponadpodstawowej, z wyjątkiem szkół, o których mowa w pkt 2-4 - do właściwego miejscowo kuratora oświaty,
- 2) w przypadku szkoły medycznej - do Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej,
- 3) w przypadku szkoły rolniczej i gospodarki żywnościowej - do Ministra Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej,
- 4) w przypadku szkoły wymienionej w przepisach wydanych na podstawie art. 29 ustawy - do właściwego ministra.

§ 3.1. Wniosek o udzielenie zezwolenia powinien zawierać:

- 1) oznaczenie założyciela szkoły i jego siedziby lub miejsca zamieszkania,
- 2) w przypadku osoby prawnej - wskazanie organu uprawnionego do prowadzenia w imieniu założyciela spraw szkoły,
- 3) określenie typu szkoły, daty rozpoczęcia jej funkcjonowania oraz rozmiarów kształcenia, a w przypadku szkoły zawodowej - także zawodów lub profili kształcenia zawodowego, w jakich szkoła będzie kształcić,
- 4) wskazanie miejsca prowadzenia szkoły, wraz z informacją o jej warunkach lokalowych i wyposażeniu w pomoce dydaktyczne oraz sprzęt niezbędny do pełnej realizacji zadań statutowych.

2. Do wniosku załącza się:

- 1) kopię statutu lub innego dokumentu stanowiącego podstawę funkcjonowania osoby prawnej, a w przypadku osoby fizycznej - udokumentowane dane personalno-adresowe (wypis z dowodu osobistego) oraz zaświadczenie o niekaralności,
- 2) projekt aktu założycielskiego szkoły,
- 3) projekt statutu szkoły,
- 4) opinie straży pożarnej i stacji sanitarno-epidemiologicznej o warunkach bezpieczeństwa i higieny w budynku, w którym mieścić się będzie szkoła, i najbliższym jego otoczeniu,
- 5) wykaz nauczycieli przewidzianych do zatrudnienia w szkole, wraz z informacją o ich kwalifikacjach,
- 6) zobowiązanie do zapewnienia warunków działania szkoły, w tym bezpiecznych i higienicznych warunków nauki, wychowania i opieki, oraz zobowiązanie do przestrzegania przepisów dotyczących szkół publicznych.

3. Dokument stanowiący podstawę funkcjonowania osoby prawnej mającej siedzibę za granicą, o którym mowa w ust. 2 pkt 1, wymaga poświadczenia przez właściwą ze względu na siedzibę założycielską polską placówkę dyplomatyczną. Jeżeli dokument taki został sporządzony w języku obcym, należy go przedstawić wraz z uwierzytelnionym tłumaczeniem na język polski.

§ 4. Zezwolenie na założenie szkoły jest udzielane, jeżeli:

- 1) statut lub inny dokument stanowiący podstawę funkcjonowania osoby prawnej będącej założycielem przewiduje prowadzenie przez nią działalności oświatowej,
- 2) projekt aktu założycielskiego i projekt statutu szkoły są zgodne z przepisami ustawy i aktów prawnych wydanych na jego podstawie, w szczególności z przepisami ramowego statutu szkoły publicznej,
- 3) warunki lokalowe oraz wyposażenie szkoły w pomoce dydaktyczne i sprzęt zapewniają realizację statutowych zadań szkoły, w tym bezpieczne i higieniczne warunki nauki, wychowania i opieki,
- 4) nauczyciele posiadają kwalifikacje wymagane do zatrudnienia w szkole publicznej,
- 5) utworzenie szkoły w miejscowości proponowanej przez założyciela stanowi korzystne uzupełnienie sieci szkół w tej miejscowości lub regionie, a planowany obwód szkoły podstawowej uzyska pozytywną opinię gminy,
- 6) w przypadku szkoły zawodowej - proponowane zawody lub profile kształcenia zawodowego są zgodne odpowiednio z klasyfikacją zawodów szkolnictwa zawodowego, określonymi w odrębnych przepisach, oraz wniosek zostanie pozytywnie zaopiniowany przez wojewódzki urząd pracy co do zgodności proponowanych zawodów lub profili kształcenia zawodowego z potrzebami gospodarki w danym regionie,
- 7) wniosek o udzielenie zezwolenia na założenie szkoły, której prowadzenie należy do zadań własnych gminy, jest zaopiniowany przez właściwą gminę.

§ 5.1. Zezwolenie określa założyciela i jego siedzibę lub adres, typ szkoły, jej nazwę, adres i termin rozpoczęcia działalności oraz:

- 1) w przypadku szkoły podstawowej - jej obwód szkolny,
- 2) w przypadku szkoły zawodowej - zawód lub profil kształcenia zawodowego, w którym kształci szkoła,
- 3) w przypadku szkoły specjalnej - rodzaj niepełnosprawności uczniów, dla których tworzy się szkołę.

2. Zezwolenie wydaje się na czas nie oznaczony.

§ 6.1. Udzielenie i odmowa udzielenia zezwolenia na założenie szkoły następuje w drodze decyzji administracyjnej.

2. Kurator oświaty oraz ministrowie, o których mowa w § pkt 2-4, prowadzą rejestry wydanych zezwoleń.

§ 7.1. Zezwolenie na założenie szkoły może być cofnięte w przypadku:

- 1) nierozpoczęcia działalności przez szkołę w terminie określonym w zezwoleniu,
- 2) przerwanie działalności dydaktyczno-wychowawczej szkoły na okres dłuższy niż dwa miesiące, nie wynikający z przepisów w sprawie organizacji roku szkolnego,
- 3) prawomocnego orzeczenia sądu zakazującego działalności

oświatowej osobie fizycznej będącej założycielem,

4) określonym w art. 34 ust. 3 ustawy,

5) zmiany lub wprowadzenia nowego zawodu lub profilu kształcenia zawodowego w szkole zawodowej z naruszeniem art. 39 ust. 5 ustawy.

2. Cofnięcie zezwolenia na założenie szkoły następuje w drodze decyzji administracyjnej.

§ 8.1. Do wniosków o udzielanie zezwolenia na założenie szkoły, złożonych i nie rozpatrzonych przed dniem wejścia w życie rozporządzenia, stosuje się przepisy niniejszego rozporządzenia.

2. Zezwolenia na założenie szkoły, wydane na podstawie dotychczasowych przepisów, zachowują swoją ważność.

§ 9. Traci moc rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 3 czerwca 1992 r. w sprawie warunków udzielania zezwolenia na założenie szkoły publicznej przez osobę prawną lub fizyczną (Dz. U. Nr 48, poz. 219).

§ 10. Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

Minister Edukacji Narodowej: J.J. Wiatr

Rozporządzenie Ministra Kultury i Sztuki z dnia 17 marca 1997 r. w sprawie szczegółowych zasad i warunków udzielania i cofania zezwolenia na założenie publicznej szkoły artystycznej przez osobę prawną lub fizyczną (Dz. U. Nr 32, poz. 188).

Na podstawie art. 58 ust. 5 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 1996 r. Nr 67, poz. 329 i Nr 106, poz. 496 oraz 1997 r. Nr 28, poz. 153) zarządza się, co następuje:

§ 1. Ilekroć w rozporządzeniu jest mowa o:

- 1) szkole - należy przez to rozumieć publiczną szkołę artystyczną,
- 2) ustawie - należy przez to rozumieć ustawę z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. u. z 1996 r. Nr 67, poz. 329 i Nr 106, poz. 496 oraz z 1997 r. nr 28, poz. 153)
- 3) założycielu - należy przez to rozumieć osobę prawną (z wyjątkiem gminy i związku komunalnego) lub osobę fizyczną.

§ 2. 1. Założyciel składa wniosek o zezwolenie na założenie szkoły do Ministra Kultury i Sztuki. Wniosek powinien zawierać:

- 1) oznaczenie założyciela szkoły, jego miejsca zamieszkania lub siedziby,
- 2) określenie typu szkoły, zawodów lub profili zawodowych, w jakich szkoła będzie kształcić, rozmiarów kształcenia oraz

datę rozpoczęcia funkcjonowania szkoły,

3) wskazanie siedziby szkoły.

2. Do wniosku załącza się:

- 1) projekt aktu założycielskiego szkoły,
- 2) projekt statutu szkoły,
- 3) wykaz nauczycieli przewidzianych do zatrudnienia, wraz z informacją o ich kwalifikacjach,
- 4) informację o warunkach lokalowych szkoły i jej wyposażeniu w pomoce dydaktyczne oraz sprzęt niezbędny do pełnej realizacji zadań statutowych,
- 5) opinię straży pożarnej i stacji sanitarno-epidemiologicznej o warunkach bezpieczeństwa i higieny w budynku szkoły i najbliższym otoczeniu,
- 6) zobowiązanie do zapewnienia warunków działania szkoły, w tym kadrowych i organizacyjnych dla realizacji programu nauczania i innych zadań statutowych, a także zobowiązanie do przestrzegania przepisów dotyczących szkół publicznych.

3. Osoba prawna dołącza do wniosku kopię statutu lub innego dokumentu stanowiącego podstawę jej funkcjonowania oraz wskazuje organ uprawniony do prowadzenia w imieniu założyciela spraw szkoły, a osoba fizyczna - udokumentowane dane personalno-adresowe

Komentarz wyjaśniający

Stosowanie i przestrzeganie Regulaminu oceniania ... czyli zarządzenia nr 29 Ministra Edukacji Narodowej z dnia 24 września 1992 roku (Dz. U. MEN z 1992, Nr 2, poz. 32, 1993, Nr 10, poz. 38).

Zbliża się czas klasyfikacji za rok szkolny 1996/97. Pojawia się zapewne sytuacje w szkołach naszego województwa, które będą powodem różnicy zdań samych nauczycieli, rodziców i uczniów. Dotyczyć one będą spraw oceniania, klasyfikowania i promowania. Niniejsze opracowanie przypomina obowiązujące zasady dokonywania oceny, klasyfikowania i promowania w celu zapobieżenia sytuacjom spornym czy konfliktowym.

Realizując delegację zawartą w art. 22 ustawy z dnia 7 września 1991 roku o systemie oświaty, Minister Edukacji Narodowej wydał zarządzenie nr 29 z dnia 24 września 1992 roku w sprawie zasad oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów w szkołach publicznych dla dzieci i młodzieży oraz przeprowadzania egzaminów sprawdzających i klasyfikacyjnych.

Zarządzenie dokładnie precyzuje poziom zasobu wiedzy i umiejętności ucznia - określonych programem nauczania poszczególnych przedmiotów - jaki winien osiągnąć by mógł otrzymać właściwy stopień. Jednocześnie przypomina obowiązki osób nauczających. Są to przede wszystkim - co należy bardzo mocno podkreślić - obowiązki wynikające z zasad nauczania poszczególnych przedmiotów. Np.: "ocenie wiedzy i umiejętności ucznia powinno być dokonywane systematycznie w różnych formach w warunkach zapewniających obiektywność oceny", "stopnie są jawne zarówno dla ucznia jak i jego rodziców", "nauczyciel ustalając stopień szkolny powinien go - na prośbę ucznia lub jego rodziców - krótko uzasadnić". Są to przecież podstawowe kanony dydaktyki i metodyki nauczania poszczególnych przedmiotów. Nie jest to więc nic rewelacyjnego, ale czy te zasady są stosowane w życiu, na co dzień? Czy dokonujemy oceny ucznia rzeczywiście systematycznie i w różnych formach? Czy ustalona ocena jest zawsze jawna? Czy stopień semestralny zostaje ustalony z co najmniej kilku, a nie z jednego czy dwu stopni?

Nowością jest w tym zarządzeniu zapis iż "sprawdzone i ocenione pisemne prace kontrolne uczeń - na własną prośbę lub prośbę jego rodziców - otrzymuje do domu na czas określony przez nauczyciela". Oznacza to, że po zapoznaniu się z oceną oraz uwagami sprawdzającego uczeń jest zobowiązany oddać ją z powrotem nauczycielowi. Prace te powinny być przechowywane przez nauczyciela uczącego danego przedmiotu przez pewien czas. Wydaje się słusznym, że okres przechowywania tych prac winien zamykać semestr, w którym są pisane. Działanie takie ma zapewne m.in. na celu udokumentowanie słuszności wystawienia stopnia.

W omawianym zarządzeniu został również określony cel oceniania wiedzy i umiejętności ucznia (ust. 1 § 2): ocena wiedzy i umiejętności to informacja dla ucznia i jego rodziców, a także dla nauczyciela.

Z dokonanej oceny można wnioskować o postępach w nauce, rozwoju osobowości ucznia, o jego samodzielności w pracy czy wreszcie o sposobie czy metodzie uczenia się. Ocena ma spełniać rolę nie tylko mobilizującą, ale także być przyczynkiem do postawienia pytania: "Co należy zrobić by osiągnąć lepsze wyniki w pracy dydaktycznej".

Zarządzenie określa również oceny zachowania, które mają wyrazić opinię szkoły o spełnianiu przez ucznia obowiązków szkolnych, jego kulturze osobistej, postawie wobec kolegów i innych osób. Ocena zachowania nie może mieć wpływu na stopnie z

przedmiotów nauczania, promocję czy ukończenie szkoły. Szczegółowe kryteria oceny zachowania, sposób i zasady jej ustalania oraz tryb odwoławczy ustala rada pedagogiczna danej szkoły po uzyskaniu opinii samorządu uczniowskiego i rady rodziców (§5 ust. 4).

Podkreślić również należy i to bardzo mocno, że zgodnie z §8 ust.1 wychowawca klasy ma obowiązek zapoznania uczniów i rodziców z zasadami oceniania, klasyfikowania i promowania określonymi omawianymi zarządzeniem oraz z postanowieniami szczegółowymi przyjętymi przez szkołę. Zapis ten wbrew pozorowi jest szalenie istotny i ma ogromne znaczenie przy rozstrzygnięciu kwestii spornych (czy rodzice byli zapoznani z postanowieniami zarządzenia?).

Natomiast § 8 ust. 3 nakłada obowiązek na nauczycieli poszczególnych przedmiotów i wychowawców poinformowania - na miesiąc przed zakończeniem zajęć szkolnych - ucznia i jego rodziców o ewentualnym zamiarze wystawienia oceny niedostatecznej na semestr lub koniec roku w formie ustalonej w statucie szkoły.

O wystawieniu innych ocen niż niedostateczne należy informować uczniów na tydzień przed klasyfikacyjnym posiedzeniem rady pedagogicznej.

Bardzo istotne zapisy w tym zarządzeniu to: *możliwość obniżenia wymagań programowych w stosunku do ucznia, u którego stwierdzono deficyty rozwojowe uniemożliwiające sprostanie wymaganiom programowym (nauczyciel przedmiotu na podstawie pisemnej opinii PP lub innej poradni specjalistycznej podległej Kuratorowi podejmuje stosowną decyzję), *możliwość zwolnienia w ogóle z nauki przedmiotów takich jak: wychowanie fizyczne, plastyka, technika, muzyka, w szczególnie uzasadnionych przypadkach z nauki jednego języka obcego, z części zajęć z przysposobienia obronnego. (Decyzję w sprawie podejmuje dyrektor na podstawie zaświadczenia lekarskiego specjalisty w przypadku wychowania fizycznego, a w pozostałych na podstawie wniosków rodziców i zaświadczenia specjalistycznej poradni służby zdrowia czy też oświatowej), *możliwość promowania warunkowego w szkole podstawowej - tylko jeden raz w cyklu kształcenia - uchwałę w tej sprawie podejmuje rada pedagogiczna, *możliwość promowania poza normalnym trybem uczniów klas I - III - uchwałę w tej sprawie podejmuje rada pedagogiczna, *możliwość składania egzaminu sprawdzającego, jeżeli ustalona przez nauczyciela ocena okresowa (roczna) jest zdaniem ucznia lub jego rodziców zaniżona. O trybie postępowania i odwoławczym w tym zakresie traktuje cały § 9.

Stwierdzić tu należy, że był to § najczęściej powoływany przez Kuratora w trakcie załatwiania spraw

spornych podczas ostatniej rocznej promocji. To właśnie §9 ust. 12 stwierdza, że "od ustalonego przez Komisję stopnia niedostatecznego uczeń lub jego rodzice mogą odwołać się w terminie trzech dni od daty egzaminu sprawdzającego do organu sprawującego nadzór pedagogiczny". Ust. 13, tego § nakłada obowiązek na organ nadzorujący rozpatrzenie odwołania w ciągu 10 dni i postanowić: oddalić odwołanie jeśli brak podstaw lub wyznaczyć powtórny egzamin sprawdzający w przypadku stwierdzenia naruszenia przepisów ust. 4 i 6 - 10 § 9.

W tym drugim przypadku organ nadzorujący szkołę powołuje komisję sprawdzającą w odpowiednim składzie. § 10 omawianego dokumentu traktuje o sprawach związanych z klasyfikacją.

A zatem, zgodnie z postanowieniami ust. 1 "Uczeń jest klasyfikowany jeżeli zostały mu ustalone oceny okresowe (roczne) wg skali szkolnej ze wszystkich przedmiotów i zajęć oprócz tych z których jest zwolniony. W przypadku gdy uczeń z danego przedmiotu jest zwolniony w dokumentach szkolnych zamiast stopnia piszemy "zwolniony".

Również z tego § wynika w ust. 2, iż uczeń nie jest klasyfikowany z jednego, kilku lub wszystkich przedmiotów nauczania, jeśli z powodu ciągłej lub bardzo częstej nieobecności (co najmniej 50%) na zajęciach lekcyjnych co uniemożliwiało ustalenie stopni okresowych czy też rocznych.

Jeśli obecność na zajęciach była usprawiedliwiona, to na prośbę ucznia lub jego rodziców dyrektor w porozumieniu z nauczycielami - uczącymi przedmiotów z których nie był klasyfikowany - wyznacza termin (uzgodniony z uczniem i jego rodzicami) egzaminu klasyfikacyjnego. Egzamin winien obejmować materiał programowy realizowany w danym semestrze. W drugim semestrze, egzamin klasyfikacyjny przeprowadza się przed rozpoczęciem nowego roku szkolnego, tj. do 31 sierpnia.

W przypadku nieobecności nieusprawiedliwionej rada pedagogiczna może wyrazić zgodę na egzamin klasyfikacyjny.

Egzamin klasyfikacyjny wyznacza się również uczniowi realizującemu indywidualny tok nauki (nie mylić z indywidualnym nauczaniem) lub też uczniowi, który chce zdawać egzamin dojrzałości w części ustnej z języka obcego, którego uczy się poza szkołą.

W przypadku ubiegania się o przyjęcie do klasy wyższej niż wskazuje świadectwo szkolne w tej samej szkole, zmiany kierunku kształcenia w wyniku zmiany typu szkoły lub profilu nauczania - dyrektor szkoły może wyznaczyć egzamin klasyfikacyjny z tych przedmiotów,

w których występują różnice programowe. Egzamin taki przeprowadzany jest przez nauczyciela danego przedmiotu w obecności innego nauczyciela tego samego lub pokrewnego przedmiotu.

Natomiast uczniowi, który obowiązek szkolny wypełnia poza szkołą (na taką formę wyraził zgodę dyrektor) przeprowadza się komisyjny egzamin klasyfikacyjny w terminie uzgodnionym z zainteresowanym uczniem i jego rodzicami.

W takim przypadku komisję powołuje dyrektor w następującym składzie: *dyrektor lub wicedyrektor - jako przewodniczący; *egzaminatorzy przedmiotów obowiązkowych przewidzianych planem nauczania odpowiedniej klasy szkoły podstawowej. W egzaminie - jako obserwatorzy - mogą uczestniczyć rodzice.

Do przeprowadzenia egzaminów klasyfikacyjnych stosuje się odpowiednio przepisy jak do egzaminów sprawdzających.

Od oceny ndst ustalonej w wyniku egzaminu klasyfikacyjnego przysługuje uczniowi prawo odwołania w terminie trzech dni od daty egzaminu do dyrektora szkoły. Dyrektor postępuje tak jak przy egzaminach sprawdzających powołując komisję. Od oceny ustalonej przez tę komisję odwołanie nie przysługuje.

Uczniowi, który w wyniku komisyjnego egzaminu klasyfikacyjnego otrzymał co najwyżej trzy oceny ndst przysługuje prawo odwołania do organu sprawującego nadzór pedagogiczny. Organ sprawujący nadzór stosuje zasadę jak przy powtórnych egzaminach sprawdzających, czyli powołuje komisję od ocen ustalonych przez tę komisję; odwołanie nie przysługuje.

§ 11 omawianego zarządzenia reguluje sprawy związane z promowaniem.

W myśl ust. 1 uczeń jest promowany lub kończy szkołę jeśli otrzymał pozytywne oceny z obowiązujących przedmiotów nauczania a w szkołach zawodowych kończąc szkołę złożył pozytywnie egzamin z nauki zawodu lub przygotowania zawodowego.

W innym przypadku nie otrzymuje promocji (nie kończy szkoły) i pozostaje nadal w tej samej klasie, chyba, że rada pedagogiczna szkoły podstawowej podejmie uchwałę o warunkowym promowaniu. Przypadek taki może być zastosowany jedynie wtedy gdy uczeń otrzymał roczny stopień niedostateczny lub był nieklasyfikowany z jednego przedmiotu nauczania. W szkole podstawowej warunkowa promocja może być dokonana tylko jeden raz.

W przypadku promocji warunkowej uczeń ma obowiązek uzupełnienia w czasie ferii letnich (wakacji) braków w podstawowych wiadomościach wskazanych przez nauczyciela a następnie przedstawić w pierwszym

miesiącu nowego roku szkolnego wynik swojej pracy do oceny. Jeżeli braki nie zostaną uzupełnione, uczeń otrzymuje stopień niedostateczny. Stopień ten może (ale nie musi) stanowić podstawy do ustalenia niedostatecznego stopnia okresowego, jednakże już w następnej klasie. Nie można cofnąć dziecka do klasy poprzedniej.

Fakt warunkowej promocji odnotowuje się w arkuszu ocen oraz na świadectwie szkolnym zamieszczając klauzulę: "uchwałą rady pedagogicznej z dnia ... promowany warunkowo do klasy ..."

W stosunku do uczniów klas I - III - którzy posiadają zasób wiedzy i umiejętności zdecydowanie wyższe od swoich rówieśników oraz do wymogów programu nauczania w danej klasie, a ich rozwój psychiczny i fizyczny odpowiada wymogom programu klasy wyższej - może być zastosowany tryb promowania poza normalnym (w ciągu roku szkolnego). Wniosek o taki tryb promowania może być złożony przez: *rodziców ucznia, *wychowawcę klasy lub poradnię PP. Podobne działania mogą być podjęte w szkołach specjalnych lub w szkołach prowadzonych w młodzieżowych ośrodkach wychowawczych czy zakładach poprawczych. Fakty te każdorazowo odnotowuje się w dokumentacji szkolnej.

§ 12 reguluje sprawy związane z promocją z wyróżnieniem. Na poziomie klas I - III warunki i zasady przyznawania wyróżnienia ustala rada pedagogiczna szkoły w porozumieniu z radą szkoły, a w klasach IV - VIII otrzymuje promocję uczeń, który uzyska w wyniku rocznej klasyfikacji średnią stopni wszystkich przedmiotów obowiązkowych ponad 4,75 i co najmniej bardzo dobrą ocenę zachowania. Ponadto rada szkoły może ustalić odznaki dla uczniów wyróżniających się szczególnymi osiągnięciami w określonej dziedzinie. Należy wówczas ustalić wzór odznaki i warunki jej uzyskania. Prawo takie również przysługuje Kuratorowi.

W przypadku prowadzonych w szkole zajęć nadobowiązkowych, nauczyciel je prowadzący na prośbę ucznia ustala stopień z tych zajęć wg skali stopni szkolnych.

Na podkreślenie zasługują jeszcze dwie sprawy - dwa problemy: *Ocena wystawiona przez nauczyciela nie może być zmieniona drogą administracyjną, *W pierwszym semestrze klasy I obowiązuje w myśl § 6 ust. 4 ocena opisowa zachowania oraz opisowy stopień ze wszystkich przedmiotów nauczania, natomiast na koniec roku - ocena zachowania oraz jeden stopień ze wszystkich przedmiotów.

mgr Lech Kowalewski

Polecamy:

1. Obwieszczenie Ministra Pracy i Polityki - Socjalnej z dnia 28 lutego 1997 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy o zatrudnieniu i przeciwdziałaniu bezrobociu (Dz. U. Nr 25, poz. 128)
2. Rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z dnia 22 kwietnia 1997 r. w sprawie nadania statutu Ministerstwu Edukacji Narodowej (Dz. U. Nr 40, poz. 249)
3. Rozporządzenie Ministra Kultury i Sztuki z dnia 6 marca 1997 r. w sprawie wykazu bibliotek uprawnionych do otrzymywania egzemplarzy obowiązkowych poszczególnych rodzajów publikacji oraz zasad i trybu przekazywania (Dz. U. Nr 29, poz. 161)
4. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 10 marca 1997 r. w sprawie szczegółowych zasad i trybu obniżania tygodniowego obowiązkowego wymiaru godzin zajęć nauczycieli (Dz. U. Nr 26, poz. 139)
5. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 17 marca 1997 r. w sprawie ustalenia wykazu wyrobów, które nie mogą być nabywane przez szkoły i placówki, jeżeli dostawca nie przedstawi odpowiedniego certyfikatu (Dz. U. Nr 30, poz. 168)
6. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 19 marca 1997 r. w sprawie wynagradzania nauczycieli (Dz. U. Nr 29, poz. 160)
7. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 27 marca 1997 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie algorytmu rozdziału między gminy subwencji na zadania oświatowe (Dz. U. Nr 30, poz. 169)
8. Rozporządzenie Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej z dnia 25 lutego 1997 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie przyjmowania uczniów do publicznych szkół medycznych oraz przechodzenia z nich do innych typów szkół (Dz. U. Nr 30, poz. 172)
9. Zarządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 12 lutego 1997 r. w sprawie szczegółowych zasad działania klas i szkół sportowych oraz szkół mistrzostwa sportowego (M. P. Nr 13, poz. 107)
10. Zarządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 4 marca 1997 r. w sprawie wysokości oraz szczegółowych zasad przyznawania i wypłacania nauczycielskiego dodatku mieszkaniowego (M.P. Nr 16, poz. 154)
11. Zarządzenie Ministra Edukacji narodowej z dnia 6 marca 1997 r. w sprawie zasad podziału specjalnego funduszu nagród nauczycieli (M. P. Nr 16, poz. 155)
12. Zarządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 26 marca 1997 r. w sprawie określenia szkół, stanowisk oraz warunków, na jakich nauczyciel może być obowiązany do realizowania tygodniowego obowiązkowego wymiaru godzin zajęć wychowawczych także w porze nocnej (M. P. Nr 26, poz. 147)
13. Zarządzenie Ministra pracy i Polityki Socjalnej z dnia 7 marca 1997 r. w sprawie podwyższenia kwot jednorazowych odszkodowań z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (M. P. Nr 16, poz. 158)

Henryk Szaleniec

Kuratoria i placówki doskonalenia wobec wprowadzania reformy (materiał z narady dyrektorów ośrodków doskonalenia nauczycieli, Kałisz 24-25 marca 1997r.)

DOSKONALENIE nauczycieli w niektórych krajach Europy. Wszystkie europejskie systemy edukacji w ciągu ostatniej dekady poddawane były reformie. Istotną rolę we wdrażaniu tych reform odgrywało doskonalenie nauczycieli. Rzut oka na systemy doskonalenia nauczycieli w różnych krajach może okazać się przydatny do ściślejszego określenia roli kuratoriów i placówek doskonalenia we wdrażaniu reformy oświaty w naszym kraju.

NORWEGIA. Odpowiedzialność za doskonalenie: * szkoły podstawowe - lokalne władze oświatowe; * szkoły średnie - krajowe władze oświatowe; * doskonalenie organizacyjne jest przy współpracy z kolegami nauczycielskimi i uniwersytetami w ramach ich podstawowej działalności. Kiedy głównie odbywa się doskonalenie: * nauczyciele szkół podstawowych mogą być oderwani od pracy w ciągu pięciu dni w roku z przeznaczeniem na doskonalenie; * nauczyciele szkół średnich - trzy dni.. Finansowanie: * budżet państwa; * budżet gminy; * budżet poszczególnych szkół; * odpłatność indywidualna nauczycieli za udział w niektórych kursach.

SZWECJA. Doskonalenie wiąże się ściśle ze zmianą struktury organizacyjnej szkół jak i ze zmianami programowymi. Ma ono zapewnić podobne kompetencje wszystkim nauczycielom pracującym w szkołach publicznych. Ponadto doskonalenie jest ściśle związane z rozwojem organizacyjnym szkół. Odpowiedzialność za doskonalenie: * Krajowa Rada Edukacyjna; * podczas wdrażania nowych programów nauczania Krajowa Rada Edukacji określa, jaka tematyka ma być przedmiotem szkolenia. Kiedy głównie odbywa się doskonalenie: * nauczyciele wszystkich szkół mogą być oderwani od pracy w ciągu pięciu dni w roku z przeznaczeniem na doskonalenie; * każdy nauczyciel w ciągu 10 lat ma obowiązkowo uczestniczyć w trzydniowym szkoleniu z zakresu pedagogiki ogólnej i specjalnej; * nauczyciele języka szwedzkiego, matematyki i przedmiotów przyrodniczych w szkołach podstawowych kończą obowiązkowo pięcioletniowe przedmiotowe formy doskonalenia; * nauczyciele szkół średnich zachęceni są do ukończenia 20-sto tygodniowego doskonalenia z przedmiotów dodatkowych. Finansowanie: * w trakcie realizacji reformy rząd wyasygnował znaczne środki na przygotowanie obecnych nauczycieli do pracy w zreformowanej szkole.

HOLANDIA. Odpowiedzialność za doskonalenie: * odpowiedzialne kolegia nauczycielskie. Kiedy głównie odbywa się doskonalenie: * doskonalenie odbywa się w czasie wolnym nauczyciela. Finansowanie: * doskonalenie finansuje Ministerstwo Edukacji poprzez granty oraz dodatkowy budżet przeznaczony na specjalne formy. W ciągu ostatnich 10 lat nastąpił lawinowy wzrost Wewnątrzszkolnego Doskonalenia Nauczycieli tak, że obecnie przeszło połowa form odbywa się w ramach WDN.

FRANCJA. Odpowiedzialność za doskonalenie: * doskonalenie organizowane jest przez powołane do tego celu instytucje o charakterze akademickim (Akademie), które są finansowane przez Ministerstwo Edukacji Narodowej; * Akademie mogą zalecać organizację kursów uniwersytetom i innym placówkom doskonalenia kadr oświatowych. Kiedy głównie odbywa się doskonalenie: * francuscy nauczyciele uczestniczą w doskonaleniu

w czasie pracy, przeciętnie przez 6 dni w roku; * 30% tego czasu poświęcane jest na Wewnątrzszkolne Doskonalenie Nauczycieli; * około 75% nauczycieli uczestniczy w oferowanym doskonaleniu indywidualnie czy też całymi zespołami. Finansowanie: * doskonalenie finansowane jest z budżetu państwa. Proces planowania doskonalenia jest bardzo złożony, a jego główną trudność stanowi znalezienie równowagi pomiędzy krajowymi edukacyjnymi priorytetami a ofertami szkoleniowymi różnych organizacji edukacyjnych oraz zgłaszanymi potrzebami nauczycielami spod tablicy.

ANGLIA I WALIA. Odpowiedzialność za doskonalenie: * w Anglii, począwszy od 1987 roku doskonalenie nauczycieli zostało przekazane do lokalnych władz oświatowych; * lokalne władze oświatowe opracowują plany doskonalenia kadr nauczycielskich. Kiedy głównie odbywa się doskonalenie: * w 1988 roku, od kiedy to nauczyciele zostali zobligowani do uczenia 1265 godzin, 5 dni zostało przeznaczone na obowiązkowe doskonalenie. Finansowanie: * na realizację doskonalenia nauczycieli pozyskiwane są środki przez centralnie sterowany system grantów. WDN w Anglii sięga korzeniami aż 1972 roku, kiedy to w tak zwanym Raporcie Jamesa znalazło się stwierdzenie, że doskonalenie nauczycieli powinno zaczynać się w szkole, to znaczy w miejscu, gdzie odkrywane są trudności nauczycieli i ich potrzeby. przez długi jednak czas WDN nie było popularne. Obecnie nastąpił szerszy udział WDN w ogólnym bilansie różnych dróg doskonalenia kadr oświatowych.

AUSTRIA. Odpowiedzialność za doskonalenie: * doskonalenie prowadzone jest przez Instytuty Pedagogiczne, gdzie są wydziały zajmujące się poszczególnymi rodzajami szkół; * w niektórych prowincjach Austrii funkcjonują centralne przedmiotowe zespoły doskonalenia nauczycieli, które spotykają się raz w roku, aby przedyskutować trendy w dydaktyce własnego przedmiotu; * członkowie tych zespołów zobligowani są potem aktywnie współpracować z nauczycielami we własnym regionie, gdzie osoba odpowiedzialna za doskonalenie spełnia głównie funkcję organizacyjną.

W ostatnich latach obserwowany jest w krajach europejskich znaczny wzrost nakładów na doskonalenie nauczycieli, które stało się istotnym narzędziem w kierowaniu edukacyjnymi zmianami. Oprócz procentowego wzrostu liczby nauczycieli zaangażowanych w proces ciągłego podnoszenia swoich zawodowych kwalifikacji nastąpiły też istotne zmiany jakościowe w zakresie form, w których nauczyciele mają sposobność uczestniczyć. Zmieniły się istotnie sposoby prowadzenia zajęć, co także jest coraz bardziej widoczne w naszym systemie edukacyjnym. Również pojawił się nowy nurt w zakresie organizacji doskonalenia tak zwane Wewnątrzszkolne Doskonalenie Nauczycieli (WDN). Począwszy od 1988 roku WDN odgrywa coraz większą rolę w procesie rozwoju kadry edukacyjnej w wielu krajach Europy. Aby doskonalenie było rzeczywiście skuteczne dla konkretnej placówki oświatowej, powinno ono bazować na dobrej znajomości tej placówki, znajomości jej tradycji i kultury, struktury organizacyjnej, stylu zarządzania i wreszcie znajomości poszczególnych nauczycieli. Ponadto nauczyciele powinni mieć możliwość czynnego udziału w planowaniu i organizacji tego doskonalenia, szczególnie jeżeli wiąże się to z istotnymi zmianami.

Czym dysponujemy dzisiaj:

1. Dobiega końca pierwszy etap konsultacji Podstaw Programowych,
2. Posiadamy dokument, który określa długofalową politykę państwa w zakresie edukacji,
3. Został opracowany projekt formuły Nowej Matury i trwają prace nad budową nowego systemu egzaminacyjnego - Program Nowa Matura.
4. Trwają pilotażowe prace mające na celu zmianę systemu egzaminacyjnego na progu szkoły podstawowej i średniej.
5. Działają takie ciała kolegialne jak: * Rada d/s Reformy (prof. J. Wiatr, prof. Janowski), * Rada d/s Kształcenia Nauczycieli (prof. H. Kwiatkowska), * Rada d/s Edukacji Europejskiej (prof. Ciechanowski)

Dla kuratoriów i placówek doskonalenia nadchodzące lata będą okresem intensywnego przygotowania nauczycieli do wprowadzenia nowej struktury systemu edukacji, w której planowane jest 5 etapów kształcenia:

1. nauczanie elementarne (1-3)
2. nauczanie propedeutyczne zintegrowane (4-60)
3. nauczanie przedmiotowe - podstawowe (7-8)
4. nauczanie przedmiotowe - zaawansowane (1-2)
5. nauczanie przedmiotowe - rozszerzone (3-4)

W Polsce mamy około 600 000 nauczycieli, 23 000 szkół z placówkami filialnymi oraz około 3000 doradców metodycznych. Dzięki programowi TERM, szkoleniom Teacher Trenerów języków obcych przy współpracy partnerów niemieckich, szwajcarskich i austriackich dysponujemy znaczną grupą edukatorów, to jest: * 147 Teacher trenerów języków zachodnich, * 16 Teacher trenerów języka rosyjskiego, * 60 moderatorów Wewnątrzszkolnego Doskonalenia Nauczycieli, * 173 edukatorów wykształconych w ramach programu TERM. Obecnie rozpocznie się szkolenie dalszych 70 edukatorów w ramach programu TERM. Pięćdziesięciu z nich rekrutuje się z wstępnie przygotowanej 1200 osobowej grupy docelowej szkolonej przez edukatorów TERM-u. Jest to istotny początek profesjonalizacji kadrowej systemu doskonalenia. Powodzenie realizowanej reformy oświatowej w znacznej mierze będzie zależało od szerokiej gamy kompetencji merytorycznych i organizacyjnych pracowników zatrudnionych w systemie doskonalenia nauczycieli.

Jakie warunki muszą być spełnione, aby ta reforma powiodła się? Oto kilka z nich:

1. Nowe uregulowania prawne muszą znacznie wyprzedzać działania reformatorskie w szkołach, aby nauczyciele byli rzeczywiście przekonani o szansach powodzenia reformy.
2. Przygotowanie kadry do zmian powinno być istotną częścią programu reformy.
3. Jako część programu reformy powinien zostać opracowany system motywacyjny dla nauczycieli, który zapewni skuteczne zaangażowanie się nauczycieli w reformę jak i też wstrzyma odpływ wielu wyśmienitych pracowników do innych zawodów.

4. Muszą zostać wypracowane odpowiednie rozwiązania organizacyjne wprowadzania zmian w szkołach.

5. Muszą zostać zapewnione wystarczające warunki finansowe dla przeprowadzenia reformy.

Musi nastąpić przygotowanie nauczycieli do realizacji nowych treści nauczania z przeniesieniem akcentu na kompetencje kluczowe. Konieczne jest też przygotowanie szkół do wprowadzenia zewnętrznych egzaminów maturalnych, co stanowi dalszą realizację programu Nowa Matura. Tak więc doskonaląc nauczycieli konieczne będzie wyróżnić, w najbliższych latach, trzech nurtów: * doskonalenie do wdrażania reformy - całkowicie finansowane przez państwo łącznie z kosztami podróży, * doskonalenie mające na celu rozwój organizacyjny szkoły - finansowane przez poszczególne placówki oświatowe lub gminy, * doskonalenie mające na celu głównie rozwój poszczególnych nauczycieli zgodnie z ich zainteresowaniami indywidualnymi priorytetami zawodowymi - finansowane przez zainteresowanych nauczycieli lub ich sponsorów.

Doskonalenie nauczycieli do wdrażania reformy powinno mieć klauzulę najwyższego uprzywilejowania. Powinny znaleźć się środki finansowe, aby systematyczne szkolenie nauczycieli na rzecz reformy mogło być prowadzone przez odpowiednio przygotowanych specjalistów. Powinno ono odbywać się w takim czasie, który zapewni maksymalną skuteczność (być może nawet z oderwaniem od pracy). Wymienione w harmonogramie konferencji warsztaty mogą zapoczątkować proces przewartościowania zadań placówek doskonalenia w związku z reformą.

"Bezpieczne miasto"

Międzynarodowe Seminarium "Zagrożenia bezpiecznego rozwoju dzieci i młodzieży" w Słupsku 3-7 czerwca 1997r.

Zagraniczni uczestnicy Seminarium z Anglii, Niemiec i Danii spotkali się z p. Dyrektorem Wandą Rychtą i z grupą pracowników ODN oraz zapoznali się z formami doskonalenia pedagogów szkolnych i wychowawców.

Planowane działania CODN w zakresie wsparcia reformy oświaty.

**W CODN powstaje program kaskadowych szkoleń wspierających reformę poprzez przygotowanie edukatorów, których zadaniem będzie promocja "Podstaw programowych" oraz przygotowanie szkół do stopniowego wdrażania nowego modelu pracy szkoły, szczególnie zaś doskonalenie wewnątrzszkolne w zakresie pracy z "Podstawami programowymi"-konstruowania lokalnych wersji programu opartego na metodach aktywnych, integracji przedmiotowej, zakładającej zmianę systemu oceniania w kierunku opisowej oceny wspierającej.*

**Wstępna wersja projektu przewiduje rekrutację prowadzących zajęcia spośród edukatorów i szkoleniowców przygotowanych w ramach funkcjonujących w ostatnich latach programach edukacyjnych TERM, SIERRA i innych. Po przygotowaniu osoby te będą prowadzić szkolenia w systemie kaskadowym na terenie całego kraju.*

**Pełna wersja projektu i procedura rekrutacji zostanie przygotowana we współpracy z placówkami systemu doskonalenia po podjęciu przez MEN odpowiednich decyzji i przyznaniu środków finansowych.*

**Warunkiem powodzenia projektu jest współpraca CODN i placówek systemu doskonalenia. Dotyczy to również powstawania i realizacji regionalnych wersji projektów dla edukatorów, uwzględniających specyfikę potrzeb lokalnych. Projekty te będą wspierane i finansowane przez Pracownię Wspomagania Doskonalenia CODN. Szczegółowe zasady współpracy w tym zakresie zostaną przedstawione wraz z projektem głównym i nową edycją informatora PWD CODN.*

Janina Zawadowska

Dlaczego musimy reformować polską oświatę? (Wystąpienie podczas narady dyrektorów ODN - Kalisz 24 marca 1997r.)

To pytanie draży środowisko edukacyjne od dawna i zarówno zwolennicy reformy jak i jej przeciwnicy (niestety liczni) mają wiele argumentów do poparcia swych tez.

Zacznijmy od przeciwników. Z badań opinii społecznej wynika (GUS), że zaledwie 18% Polaków zadowolonych jest z programów nauczania, ale z poziomu nauczania w polskich szkołach zadowolonych jest 55%. To zaskakujące zestawienie świadczy o tym, że powszechnie uważa się, że programy są kiepskie ale nauczyciele dobrze

uczą. Jako poparcie tej tezy wymienia się najczęściej fakt, że polscy uczniowie zajmują wysokie miejsca na międzynarodowych olimpiadach przedmiotowych, mają więcej encyklopedycznych wiadomości niż ich zachodni koledzy. Nie warto więc "zapatrywać się na Zachód, jak kiedyś na Wschód" bo i tak mamy edukację na lepszym poziomie niż oni.

Niestety raport OECD, którego najważniejsze wyniki cytowała prasa w grudniu 1995 daje raczej przygnębiający obraz rezultatów powojennej edukacji w Polsce.

Pod względem liczby osób z wyższym wykształceniem plasujemy się na końcowych pozycjach wśród krajów Europy. 42,7% Polaków znajduje się na pierwszym najniższym poziomie alfabetyzacji. Co gorsza wśród ludzi z cenzusem uniwersyteckim stanowią oni 16%!

Więc może jednak nie uczymy dobrze?

Coraz bardziej rośnie przepaść między liczbą haseł zapisanych w programie szkolnym a tych przyswojonych przez przeciętnego ucznia, a ci właśnie liczą się najbardziej, bo wybitnie zdolny istotnie może sobie dawać radę sam.

Nasi absolwenci uczą się 7 lat fizyki, 4-6 lat chemii, a gdy zapytać dorosłego Polaka z wyższym wykształceniem jaką wielkość mierzymy w ohmach, czy hercach, czy też jaki symbol ma rtęć, to poza specjalistami z tych dziedzin prawie nikt nie potrafi na to odpowiedzieć (patrz konkursy telewizyjne "Jeden z dziesięciu", "Miliard w rozumie") a przecież biorą w nich udział erudyci.

A więc musimy coś zmienić. Skąd to się wzięło, że nagle zostaliśmy w "tyle"? Można to rozważać w różnych kontekstach.

1. Kontekst zmian współczesnego świata.

Niezwykle szybki rozwój nauki i techniki oraz technologii informacji w ostatnich kilkudziesięciu latach, zmusza nas do przejścia od społeczeństwa industrialnego do społeczeństwa, w którym rządzi Technologia Informacji. Nie można już polegać na własnej zapamiętanej wiedzy, to nie wystarczy, bo nie można już nauczyć się wszystkiego. Trzeba uczyć się ją wynajdować i uaktualniać, selekcjonować i dobrze planować swój rozwój, i wiedzieć jak się uczyć, przyzwyczajając się do faktu, że uczymy się całe życie.

Zmienił się globalny rynek pracy, trzeba zupełnie innych kwalifikacji niż kilkadziesiąt, a często nawet kilka lat temu. I w końcu, last but not least, w ciągu tego wieku ludność świata wzrosła 6-ciokrotnie!

2. Kontekst jednoczącej się Europy.

We wszystkich krajach Zjednoczonej Europy, do której aspirujemy, w ciągu ostatnich 30 lat nastąpiły ogromne zmiany w edukacji, zarówno w treści programów, jak i w metodach i w stylu nauczania. Zmieniły się też poglądy na to co jest ważne, a co jest mniej ważne. Pojawiały się stare słowa w nowym znaczeniu. Jednym z takich słów jest kompetencja.

Kompetencję w pewnej dziedzinie wiedzy

przeciwstawia się drobnym umiejętnościom. Kompetencja jest umiejętnością wyższego rzędu. Kompetencja powstaje w wyniku zintegrowania dużej liczby drobnych umiejętności, z których każdą można pominąć, jeżeli tylko pozostałe są opanowane na pewnym poziomie. Kompetencję ocenić i wymierzyć jest trudno. Drobne konkrety umiejętności ocenić jest łatwo. Ale ważna jest kompetencja. Nie jest ona tylko sumą umiejętności. Nawet małe dziecko jest kompetentne w swoim ojczystym języku. Mimo, że często nie zna jego gramatyki, albo zna ją gorzej od cudzoziemca, który może wiedzieć sporo, ale mimo to nie być kompetentnym w tym zakresie.

Słowo "kompetencja" ma też inne znaczenie: uprawnienie do czegoś. W tym znaczeniu bywa też często używane. Nie o tym znaczeniu tego słowa mówimy w edukacji.

Słowo "kompetencja" odnosi się do osoby, słowa "umiejętność", "sprawność" raczej do działania. Nabywanie kompetencji jest chwalebniejszym celem w edukacji niż nabywanie umiejętności. To jest inny sposób patrzenia na uczenie się, nauczanie i na ocenianie.

3. Kontekst lokalny - Polska, kraj wychodzący z systemu komunistycznego.

Wszystkie kraje postkomunistyczne intensywnie reformują swoje systemy edukacji. Pierwszym działaniem było: *odpolitycznienie programów i praktyki nauczania, * przełamanie monopolu państwa na prowadzenie szkół (szybki rozwój szkół społecznych i prywatnych), * zauważenie praw uczniów i rodziców w wyborze ścieżek edukacyjnych, * decentralizacja zarządzania oświatą (przejęcie szkół przez społeczności lokalne).

Reformy te można generalnie podzielić na: * korektywne - natychmiastowe zmiany konieczne po odejściu od komunizmu, np. odrzucenie indoktrynacji, * modernizacyjne - zmiany programów, podręczników, metod nauczania, * strukturalne - zmiany długości cykli kształcenia - zwiększenie liczby uczniów w LO kosztem ZSZ, zwiększenie liczby studiujących, * systemowe - zmiana roli państwa w systemie edukacji sprowadzona do funkcji akredytacyjnych i zachęcania do podnoszenia jakości (kontroli jakości), decentralizacja zarządzania oświatą. Są to procesy, które w mniejszym lub większym stopniu zachodzą we wszystkich krajach Europy Środkowo-Wschodniej. Zmiany, które nastąpiły już w Polsce to: * zwiększenie liczby uczniów LO z mniej niż 20% do około 30%, * zwiększenie liczby studiujących z 10% do około 18% (niestety w ciągu ostatnich lat to tempo wzrostu zmalało). Warto przy okazji wspomnieć, że w Słowenii studiuje 30% 19-latków, a w Bułgarii i na Węgrzech obowiązkowa nauka trwa 10 lat!

4. Podstawowe luki programów edukacyjnych

Reformy, które zachodzą zarówno w krajach Wschodu jak i Zachodu muszą brać pod uwagę zmieniający się świat. Trzeba likwidować przepaść między oczekiwaniami absolwentów szkół i uczelni a wymaganiami rynku pracy. Na rynku pracy ceni się inicjatywę, otwarte podejście do

problemów, umiejętność współpracy z innymi. Szkoła nie ceni inicjatywy, nie wie jak wycenić osiągnięcia grupowe i przełożyć to na ocenę indywidualną ucznia.

* Technologia Informacji, TI, uważana za niezbędną w dziedzinie nauk ścisłych, obecnie przenika do wszystkich przedmiotów. Jest potrzebna zarówno w ekologii, badaniach nad stanem środowiska, wychowaniu technicznym, jak i w naukach humanistycznych.

* W naukach humanistycznych i społecznych niezbędne jest wprowadzenie treści ekonomicznych, prawnych, a także elementów socjologii i psychologii.

* W takich przedmiotach jak historia i geografia istotną rolę gra dostęp do baz danych, techniki statystyczne, modelowanie.

* Zachodzi również konieczność wprowadzenia wymiaru europejskiego do programów szkolnych. W decydującym czasie tworzenia Nowej Europy młodzi ludzie nie mogą pominąć tego aspektu swojej edukacji.

Nikt nie ma wątpliwości, że o sukcesie życiowym decyduje solidne i trafne wykształcenie: kompetencja, wiedza, inicjatywa i poziom etyczny. Te cechy są najczęstszym wyznacznikiem indywidualnego sukcesu poszczególnych ludzi, a także i społeczeństw. Na dłuższą metę, poziom szkoły, poziom wykształcenia społeczeństwa decyduje o sukcesie gospodarczym, społecznym i kulturalnym kraju. Jeżeli więc w Zjednoczonej Europie mamy być pełnoprawnymi członkami tej nowej społeczności, to musimy poprawić system edukacji. Takie są też aspiracje polskiego społeczeństwa, 73% respondentów CBOS życzyłoby sobie i swoim dzieciom wyższego wykształcenia.

Co stanowi istotę obecnej reformy?

Ministerstwo Edukacji Narodowej przedstawiło nowe podstawy programowe dla szkoły podstawowej i średniej. Nicią przewodnią w tych podstawach są Kompetencje i Umiejętności Kluczowe.

Rzeczą niezwykle ważną jest zrozumienie czym są zadania szkoły na kolejnych etapach opisanych w podstawie. Nie jest to rzeczą łatwą. Wiedzą o tym najlepiej sami autorzy tych podstaw. Jest to całkowita rewolucja w myśleniu o szkole.

Zdajemy sobie sprawę, że realizacja tej reformy wymaga szerokiej współpracy wielu osób, wielu kręgów społecznych. Dojrzewanie do takiej współpracy jest procesem trudnym. Musimy ten trud podjąć. To jest zadanie na lata.

*Za priorytetowe uważamy kaskadowe szkolenie dotyczące: * Głębokiego rozumienia czym są podstawy programowe i czym są kluczowe umiejętności i kluczowe kompetencje * Jak oceniać uczniów w świetle nowych podstaw * Jak planować pracę szkoły ze szczególnym uwzględnieniem integracji międzyprzedmiotowej.*

Zdajemy sobie sprawę, że to tylko część spraw i problemów do rozwiązania, które należy upowszechnić wśród tych, którzy będą reformę realizować. Bardzo liczymy na współpracę z wszystkimi, którzy pracują w systemie oświaty.

***Pismo Kuratora Oświaty w Słupsku
z dnia 16.04.1997 do Dyrektora Ośrodka
Doskonalenia Nauczycieli w Słupsku***

dotyczy: państwowej komisji egzaminacyjnej do ustalenia stopnia znajomości języków obcych

W załączeniu przesyłam powołanie przewodniczących i członków Państwowej Komisji Egzaminacyjnej do ustalania stopnia znajomości języków obcych oraz wzór zaświadczenia, jakie otrzymają pracownicy oświatowi, którzy zamierzają uczestniczyć w europejskich programach edukacyjnych.

Miejsce funkcjonowania Państwowej Komisji Egzaminacyjnej: Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli w Słupsku, ul. Szczecińska 60A.

mgr Igor Mackiewicz

***Dyrektorzy szkół i placówek
oświatowych w woj. słupskim***

Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli w Słupsku uprzejmie informuje, że w ramach programu ARION - części składowej programu Unii Europejskiej SOCRA-TES - istnieje możliwość odbycia tygodniowych wizyt studyjnych w roku 1997/98 dla osób odpowiedzialnych za zarządzanie edukacją na wszystkich szczeblach finansowanych w całości ze środków UE w formie indywidualnego grantu.

Warunkiem uczestnictwa jest biegła znajomość jednego z pięciu języków (j.angielski, j.niemiecki, j.francuski, j.hiszpański lub j.włoski), której potwierdzeniem jest certyfikat ukończenia-kursów lub zaświadczenie o umiejętnościach językowych wystawione przez Państwową Komisję Egzaminacyjną powołaną pismem Kuratora z dnia 16.04.1997r.

Egzamin ze znajomości języka zachodniego odbył się 23 kwietnia od godz. 8.00 do 10.00 w Ośrodku Doskonalenia Nauczycieli przy ul. Szczecińskiej 60A.

*Dyrektor ODN w Słupsku
mgr inż. Wanda Rychły*

***Pracownia Pomiaru Dydaktycznego
informuje***

* W dniu 21 kwietnia w ODN w Słupsku odbyło się spotkanie przedstawicieli Kuratorium Oświaty i Wychowania z przedstawicielem MEN-u oraz Kuratorem Wałbrzycha. Spotkanie dotyczyło przyłączenia się województwa słupskiego do eksperymentu wałbrzyskiego. Polega on na zmianie formy egzaminu wstępnego do szkół średnich. Ustalono, że w dniach 5 - 6 VI odbędzie się badanie kompetencji uczniów klas VII z przedmiotów humanistycznych i matematyczno - przyrodniczych.

O terminie i formie powiadomiono dyrektorów szkół odrębnym pismem z dnia 25 kwietnia 1997r.

* Od 3 miesięcy w Ośrodku Doskonalenia Nauczycieli funkcjonuje Pracownia Pomiaru Dydaktycznego. Dotychczas pracuje w niej w każdy wtorek od 8.00 - 15.00 2 konsultantów i 1 doradca. Od września pracownia będzie funkcjonowała codziennie. W ramach samodoskonalenia wszyscy zatrudnieni w pracowni uczestniczyli w Podyplomowym Studium Pomiaru Dydaktycznego i Egzaminowania prowadzonym przez Uniwersytet Gdański oraz kursach pomiaru dydaktycznego prowadzonych przez Wiesława Kubielskiego i Juliana Ochenduszkę w Ośrodku Doskonalenia Nauczycieli w Słupsku. Dotychczas opracowany został program działania pracowni, ze szczególnym uwzględnieniem form doskonalenia kadry pedagogicznej szkół podstawowych i ponadpodstawowych w zakresie diagnozy edukacyjnej. Pracownia pomiaru dydaktycznego włączona została przez Kuratorium Oświaty do prac związanych z wprowadzeniem nowej formy matury oraz nowej formuły egzaminów wstępnych do szkół ponadpodstawowych.

W województwie słupskim w ramach eksperymentu MEN (tzw. "eksperyment wałbrzyski"). 21.04.1997r. wzięliśmy udział w spotkaniu pracowników KO w Słupsku z przedstawicielem MEN i Kuratorem Oświaty z Wałbrzycha poświęconemu zmianie formy egzaminów wstępnych.

Na potrzeby szkół biorących udział w badaniach kompetencji ucznia kl. VII dokonaliśmy kodyfikacji gmin oraz szkół. Przygotowane zostały materiały wspomagające uczniów oraz komisje nadzorujące przebieg badania.

Jesteśmy w trakcie gromadzenia materiałów w postaci literatury fachowej oraz wzorów tekstów z zakresu poszczególnych przedmiotów do różnego typu szkół. Od września chcielibyśmy służyć pomocą wszystkim zainteresowanym pomiarem dydaktycznym.

mgr Bożena Żuk

Ustawiczne kształcenie zawodowe (z Projektu MEN)

Niniejsze opracowanie dotyczy przyszłości, niemniej warto spojrzeć na dotychczasowe dokonania. Wymienimy je w punktach:

- *ograniczenie odsetka młodzieży kształconej w szkołach zasadniczych,
- *stopniowe odchodzenie od kształcenia wąsko-specjalistycznego, na rzecz kształcenia szerokoprofilowego,
- *opracowanie nowej klasyfikacji zawodów autentycznie szerokoprofilowych, w których kształcenie rozpocznie się w roku szkolnym 1997/98,
- *eksperymentalne wprowadzanie liceum technicznego jako nowego typu szkoły zawodowej,
- *rozpoczęcie tworzenia sieci nowego typu placówek - Centrów Kształcenia Praktycznego,
- *tworzenie sieci pracowni symulacyjnych w Centrach Kształcenia Ustawicznego,
- *inauguracja sieci placówek do edukacji niestacjonarnej,
- *opracowanie we współdziałaniu z partnerami zagranicznymi wielu programów kształcenia dla poszczególnych zawodów lub przedmiotów zawodowych.

To tylko najważniejsze zmiany, które wprowadzane są do systemu kształcenia zawodowego i ustawicznego. Były one realizacją strategii przyjętej na początku lat 90-tych. Doświadczenia jakie w tym czasie zdobyliśmy nakazują nam zmodyfikować i wzbogacić tę strategię.

Przedstawiona koncepcja jest zakorzeniona w dotychczasowym systemie. Wychodząc jednak z jednej strony od potrzeb rozwoju zawodowego jednostki, z drugiej od wyzwań gospodarczych - proponujemy nowe rozwiązania. Zmierzają one do większej elastyczności i skuteczniejszej kontroli jakości kształcenia.

W tytule użyliśmy określenia "ustawiczne kształcenie zawodowe", albowiem oświata szkolna i pozaszkolna, kształcenie młodzieży i dorosłych musi stanowić jeden spójny, wzajemnie przenikający się i uzupełniający system. Tylko wówczas kariera zawodowa jednostki ma szansę spłatać się z karierą edukacyjną. To zaś jest wyzwaniem cywilizacyjnym stojącym przed oświatą.

Wspieranie rozwoju zawodowego człowieka.

Polska pragnie być równorzędnym partnerem krajów wysoko rozwiniętych. Oznacza to m.in. konieczność zwiększenia wymagań w zakresie szeroko pojętej jakości - dotyczącej nie tylko technologii, wyrobów i usług, ale także kwalifikacji zawodowych ludności.

W coraz większym stopniu uswiadamy sobie, że życie jednostki zależeć będzie od posiadanych przez nią kwalifikacji i umiejętności znalezienia swojego miejsca w zmieniającej się rzeczywistości. Coraz bardziej oczywista staje się też teza, że kwalifikacje nie mogą być zdobyte raz na zawsze, ale ustawicznie pozyskiwane i pogłębiane. System edukacji powinien wyjść temu naprzeciw i jednocześnie wzmacniać tę świadomość, pobudzać motywację do rozwoju intelektualnego i zawodowego.

Koniecznością staje się więc stworzenie w naszym kraju systemu edukacji, który umożliwiłby każdemu - niezależnie od wieku, miejsca zamieszkania, warunków rodzinnych czy posiadanego wykształcenia - podjęcie procesu uczenia się w optymalnych dla niego warunkach. Można powiedzieć, że istnieje potrzeba tworzenia bardziej przyjaznego człowiekowi systemu edukacji, tj. systemu elastycznego względem jego potrzeb i predyspozycji. Systemu, który charakteryzowałby się takimi cechami, jak: otwartość, dostępność, elastyczność, drożność, porównywalność uzyskiwanych kwalifikacji i możliwość ich uzupełniania.

W naszej propozycji przyjmujemy 5 założeń takiego systemu.

1) Każdy człowiek w naszym społeczeństwie powinien mieć równe szanse rozwoju zawodowego. Równość szans oznacza istnienie w systemie edukacji różnorodnych możliwości zaspokajania aspiracji czy potrzeb w zakresie kształcenia zawodowego, uwzględniających zróżnicowanie preferencji dotyczących form, metod, czasu czy tempa uczenia się. Innymi słowy równość szans rozwoju zawodowego to: *zróżnicowanie ofert edukacyjnych, *indywidualizacja ścieżek edukacyjnych człowieka.

System edukacyjny powinien umożliwiać nie tylko osiąganie różnych celów, w zależności od aspiracji człowieka, ale osiąganie tych samych celów różnymi drogami, metodami i w różnym czasie. Obok form szkolnych równolegle powinny więc rozwijać się pozaszkolne formy zdobywania wiedzy i kształtowania umiejętności - przy zachowaniu drożności pionowej i poziomej. Aby człowiek mógł mieć rzeczywisty wybór drogi uzyskiwania wykształcenia na określonym poziomie - poprzez uczęszczanie do szkoły lub udział w określonej formie edukacji pozaszkolnej (np. edukacji niestacjonarnej) - drogi te powinny być traktowane równoważnie w systemie edukacji. Oznaczałoby to, że w trakcie procesu edukacyjnego możnaby przejść z jednej formy do drugiej, jeśli zaistnieje taka potrzeba, że dokumenty poświadczające ich ukończenie miałyby tę samą rangę.

2) System edukacji szkolnej powinien oferować współczesnemu człowiekowi możliwości uzyskania bazowej wiedzy i umiejętności funkcjonowania w zmieniającej się rzeczywistości gospodarczo - społecznej, aby na tej podstawie mógł on później kształtować kolejne umiejętności, przygotowujące go do wykonywania określonych (zmieniających się w czasie) zadań zawodowych. Przez wiedzę i umiejętności bazowe należy tu rozumieć np. umiejętność komunikowania się, pracy w zespole, pozyskiwania i przetwarzania informacji, projektowania, rozwiązywania problemów, posługiwania się nowoczesną techniką, wiedzę o zjawiskach gospodarczych, politycznych, społecznych, kulturowych a także umiejętność planowania, realizowania i oceny wyników własnego uczenia się. Wiedza i umiejętności specjalistyczne to kwalifikacje związane z konkretną gałęzią gospodarki, zawodem, specjalnością. W związku z powyższym istnieje potrzeba zmiany aktualnej struktury szkolnictwa i modernizacja treści programowych edukacji szkolnej - wiedza i umiejętności bazowe nie powinny raczej być kształtowane równocześnie z kwalifikacjami specjalistycznymi.

3) Rozwój zawodowy człowieka może być wymuszany zewnątrz, np. zmianą warunków pracy, ale może być również efektem świadomej działalności człowieka - planowanie drogi rozwoju zawodowego i jej konsekwentnej realizacji. Aby wzmacniać wewnętrzną motywację człowieka do pracy nad własnymi kwalifikacjami konieczne jest pokazywanie - określając to obrazowo - drabiny, po której można się wspinać. Ta drabina to: *standardy kwalifikacji zawodowych na różnych poziomach, *egzaminy kwalifikacyjne dla każdego poziomu, *system płac powiązany z poziomem kwalifikacji zawodowych.

4) W planowaniu drogi rozwoju zawodowego powinny pomagać człowiekowi placówki informacji i poradnictwa zawodowego, poprzez świadczenie usług informacyjnych i doradczych - odpowiednio do etapów rozwoju człowieka - w zakresie: *rynków pracy, *wiedzy o zawodach i poziomach kwalifikacji, *możliwych ścieżek edukacyjnych, *możliwości przekwalifikowania się, *rozpoznawania indywidualnych predyspozycji. Tworzy to warunki dla pozytywnej motywacji i trafnych decyzji w zakresie rozwoju zawodowego.

5) Rozwój zawodowy człowieka może być efektem udziału w zorganizowanych formach edukacyjnych a także efektem pracy samokształceniowej. W systemie edukacyjnym państwa powinny funkcjonować instytucje wspomagające samokształcenie zawodowe. Chodzi tu m.in. o instytucje wprowadzające na rynek edukacyjny przystosowane do samokształcenia różnego typu środki dydaktyczne oraz placówki edukacyjne prowadzące dostępne dla lokalnego środowiska tzw. ośrodki edukacji otwartej, gdzie każdy może sam się uczyć, korzystając z zasobów technologicznych ośrodka.

W aktualnie funkcjonującym systemie kształcenia zawodowego i edukacji ustawicznej mamy oczywiście wiele wspomnianych elementów - realnie funkcjonujących w systemie lub jedynie zapisanych w regulacjach prawnych. Chodzi o to, aby rozwijać i wprowadzać do systemu edukacyjnego te rozwiązania, które będą sprzyjać rozwojowi zawodowemu człowieka. Nie jest to oczywiście sprawą łatwą. Wymaga długofalowego zaangażowania szerszego grona decydentów, ale również szkół i placówek związanych z edukacją, ośrodków naukowych, programowych i szkoleniowych, różnych środowisk społecznych a także samej gospodarki. Nie bez znaczenia jest oczywiście sprawa nakładów finansowych, ale motorem będzie wola wprowadzenia zmian ze strony decydentów i wykonawców, dopracowanie się czytelnej koncepcji i wprowadzenie niezbędnych regulacji prawnych.

Edukacyjne wsparcie rozwoju gospodarczego.

Popularyzacja w społeczeństwie idei ustawicznego kształcenia zawodowego i modernizacja systemu edukacji zgodnie z jej zasadami nabrała szczególnego znaczenia w dobie fundamentalnych przemian społeczno - gospodarczych.

Istotną cechą przemian zachodzących w naszym kraju jest z jednej strony wzrost niepewności zatrudnienia, z drugiej - brak możliwości ustalenia pełnego zakresu potrzeb kształcenia. W związku z tym, że oczekiwanie na wskazówki decydentów gospodarczych jest raczej nierealne (gospodarka

rozwija się na zasadach wolnorynkowych) optymalnym sposobem przygotowania się do przyszłości jest zapewnienie systemowi edukacji większej elastyczności i uczynienie go bardziej wrażliwym (otwartym) na pojawiające się potrzeby gospodarcze i społeczne.

Celem strategicznym modernizacji funkcjonującego systemu edukacji zawodowej i ustawicznej jest tworzenie systemu w pełni drożnego i elastycznego, uwzględniającego potrzeby rynku pracy oraz standardy międzynarodowe, ale także indywidualne potrzeby i możliwości każdej jednostki.

Powyższy cel może być uzyskany przez systematyczne optymalizowanie proporcji między celami rynku - wyrażanymi zapotrzebowaniem pracodawców na kształcenie w odpowiednich zawodach - a celami jednostkowymi, wyrażanymi przez edukowanych lub chcących podjąć naukę. W rzeczywistości oba nurty mają z góry wyznaczony punkt wspólny: czynne spotkanie pracodawców z pracownikami na rynku pracy.

Rolą edukacji jest zapewnienie odpowiedniego wykształcenia wszystkim chcącym pobierać naukę, przy jednoczesnym informowaniu ich o pozytywach i negatywach, możliwych do przewidzenia w sposób roztropny, skutkach podejmowania przez nich swobodnych decyzji o wyborze konkretnej ścieżki edukacyjnej.

Sposobem do osiągnięcia powyższych założeń powinno być istnienie dwóch zasadniczych nurtów organizacyjnych: *szkoły i placówki podażowe, oferujące paletę kształcenia w ustabilizowanych zawodach, związanych ze strategicznymi interesami gospodarki, kultury oraz szeroko rozumianej polityki społecznej państwa, *szkoły i placówki popytowe, reagujące na określone i zmieniające się zapotrzebowanie rynku (w rzeczywistości pracodawców) przez uruchamianie typów, form i kierunków kształcenia w zależności od potrzeb.

Zarówno nurt organizacyjny podażowy, jak też popytowy występowałyby swobodnie w obu formach własności szkół i placówek, to znaczy: *w formie obecnych szkół i placówek publicznych (tzw. kuratorskie lub resortowe); zarządzanie nimi mogłoby odbywać się poprzez samorządy terytorialne, *w formie obecnych szkół i placówek niepublicznych, będących własnością osób fizycznych lub prawnych.

Funkcją nurtu podażowego byłoby stabilizowanie systemu ustawicznego kształcenia zawodowego w oparciu o zadania nie podlegające częstym zmianom. Ustalanie tych zadań wymaga określenia priorytetów rozwoju społeczno - gospodarczego i to również w aspekcie regionalnym. Wstępem do tego musi być opracowanie metodologii prognoz rynkowych (gospodarczych i społecznych) pozwalających na przewidywanie zadań edukacyjnych. Tylko wówczas oświata może skutecznie wspierać strategiczne zadania rozwoju gospodarczego.

Większą elastycznością charakteryzuje się nurt popytowy. W tym zakresie długofalowe prognozy gospodarcze mają mniejsze znaczenie. Zadaniem tego nurtu jest bowiem wypełnianie luk w stabilnych kierunkach kształcenia, wychodzenie naprzeciw nowym lub doraźnym potrzebom.

Założenia podstawowe ustawicznej edukacji zawodowej.

Proponowany system ustawicznej edukacji zawodowej opiera się na następujących założeniach: 1) Edukacja zawodowa jest edukacją ustawiczną, zaczyna się już na poziomie szkoły podstawowej i trwa przez całe życie, 2) Istnieje konieczność odroczenia w czasie, w porównaniu z aktualnie funkcjonującym systemem edukacji, nabywania wiedzy i umiejętności ogólnych, bazowych dla ciągłego pozyskiwania i rozwijania tych pierwszych, 3) Celem edukacji w wieku młodzieńczym powinno być rozwijanie poczucia odpowiedzialności za własne postępy w procesie edukacyjnym i rozwój intelektualny, rozwijanie umiejętności efektywnego kierowania własną drogą edukacyjną w ciągu całego życia, 4) Ustawiczna edukacja zawodowa jest edukacją równych szans dla wszystkich jednostek naszego społeczeństwa, 5) Zadaniem dla decydentów w tym obszarze funkcjonowania państwa powinno być tworzenie warunków dla pojawiania się różnorodnych możliwości zdobywania, podnoszenia lub zmiany kwalifikacji zawodowych, jak i wykształcenia ogólnego oraz zarządzanie jakością ofert rynku edukacyjnego, 6) Podstawowym regulatorem jakości ustawicznego kształcenia zawodowego powinny być standardy kwalifikacji zawodowych, w których ustalaniu istotną rolę odgrywać będą pracodawcy, 7) Instytucje kontrolujące jakość kształcenia (egzaminujące) powinny być zewnętrzne w stosunku do instytucji szkolących, 8) Nauczyciel w procesie edukacji to organizator - konsultant procesu uczenia się, nabywania wiedzy, umiejętności i doświadczeń oraz kształtowania postaw, 9) Związek (współpraca) rynku pracy - pracodawców z rynkiem edukacyjnym jest warunkiem koniecznym funkcjonowania skutecznego systemu ustawicznej edukacji zawodowej, 10) W strukturze organizacyjnej systemu ustawicznej edukacji zawodowej funkcjonują instytucje - placówki: *prowadzące bezpośrednią działalność edukacyjną, *wspomagające /wspierające procesy edukacyjne realizowane przez inne jednostki, *nadzorujące inne jednostki systemu ustawicznej edukacji zawodowej, 11) Konieczne jest tworzenie systemów wspomaganie dla wszystkich podmiotów procesu edukacyjnego - twórców, organizatorów i odbiorców.

Ustawiczne kształcenie zawodowe w strukturze systemu edukacji.

Konstrukcja tego modelu łączy dwie formy edukacyjne - szkolną i pozaszkolną. Programy kształcenia ogólnego, ogólnozawodowego i zawodowego opracowane dla systemu szkolnego mogą być realizowane również w pozaszkolnych formach edukacyjnych. Edukacja pozaszkolna to: kursowe formy kształcenia stacjonarnego, kształcenie na odległość, kształcenie otwarte, kształcenie w systemie eksternistycznym. Zakłada się możliwość płynnego przechodzenia z jednej formy do drugiej - zaliczając potwierdzone określonym dokumentem nabycie wiedzy i umiejętności przewidzianych w części danego programu.

Proponowany model zakłada 2-wariantowość (czy 2-stopniowość) wykształcenia na każdym poziomie: 1) na poziomie szkoły podstawowej można uzyskać świadectwo

ukończenia tej szkoły (uzyskania wykształcenia podstawowego): *uprawniające do podjęcia dalszego kształcenia w szkole zasadniczej lub ubiegania się o wstęp do szkoły średniej, *bez prawa bezpośredniego przejścia do dalszego etapu kształcenia, z potwierdzeniem na świadectwie ukończenia szkoły, ukończenia równocześnie programu przysposabającego do pracy, 2) na poziomie szkoły średniej można uzyskać świadectwo ukończenia tej szkoły (uzyskania wykształcenia średniego): *uprawniające do przystąpienia do egzaminu maturalnego, *bez prawa bezpośredniego dopuszczenia do egzaminu maturalnego.

Pełna drożność pionowa systemu edukacji szkolnej utrzymana jest jednak poprzez wprowadzenie kursów uzupełniających program nauczania szkoły podstawowej i średniej. Dotyczy to również absolwentów szkoły zasadniczej, którzy mogą w formach kursowych uzupełnić wykształcenie ogólne do poziomu szkoły średniej (uprawniającej, albo bez uprawnień do przystąpienia do matury) lub zdobyć kwalifikacje zawodowe na poziomie wykształcenia średniego. Przy czym wszystkie formy kształcenia gwarantujące drożność funkcjonują na zasadzie podażowej (np. finansowane są z budżetu).

W ponadpodstawowym systemie szkolnictwa wyróżnia się: 1) szkołę zasadniczą, 2) szkołę średnią i 3) policealną średnią szkołę zawodową.

1 - szkoła zasadnicza

Umieszczenie szkół zasadniczych w przedstawionym wyżej modelu jest nie tyle propozycją co koniecznością uwzględnienia aktualnych uwarunkowań społeczno - edukacyjnych tradycji regionalnych czy rodzinnych. Z tych względów trudno również prognozować zasięg kształcenia na poziomie zasadniczym. Docelowy kierunek kształcenia w zawodach robotniczych to raczej: *licea zawodowe dające średnie wykształcenie ogólne, tj. bazę dla ewentualnej późniejszej re kwalifikacji zawodowej i pełniejszego uczestnictwa w życiu społecznym lub *szkolenie kursowe realizowane w systemie modułowym.

Ekonomiczne, ekologiczne i społeczne aspekty rozwoju cywilizacyjnego wskazują na potrzebę budowania systemu edukacyjnego kreującego ludzi rozumiejących szerszy kontekst własnych działań zawodowych, umiejących znaleźć się w zmieniających się warunkach życia społeczno - gospodarczego - takimi będą raczej absolwenci szkoły średniej dającej kwalifikacje robotnicze niż absolwenci szkół zasadniczych. Analiza zawodów robotniczych, m.in. z punktu widzenia ich złożoności, perspektyw rozwojowych - powinna wskazać, w których z nich należałoby kształcić na poziomie szkoły średniej. Sprawa ta rozstrzygnie się w toku opracowywania standardów kwalifikacji zawodowych.

2 - szkoła średnia

Model szkoły średniej jest propozycją przesunięcia w czasie decyzji dotyczącej wyboru określonej drogi edukacyjnej, jest również propozycją złamania tradycyjnych podziałów szkolnictwa średniego na zawodowe i ogólnokształcące. Założeniem podstawowym jest tu

optymalizacja warunków wyboru kolejnych etapów na drodze edukacyjnej człowieka. Model szkoły średniej zbliża się do urzeczywistnienia idei rozwoju wg indywidualnych predyspozycji, zainteresowań i potrzeb. Najczęściej przecież indywidualne predyspozycje i zainteresowania ujawniają się w toku nauki w szkole średniej a nie na starcie do tego etapu kształcenia.

Proponowany model szkoły średniej zakłada zróżnicowanie programowe dopiero od klasy trzeciej. Po dwóch latach nauki uczniowie - z pomocą znających ich już nauczycieli, doradców, w oparciu o własne doświadczenia - mogą podjąć bardziej świadomą decyzję dotyczącą dalszego etapu kształcenia. Przy takim podejściu do szkoły średniej bardziej realna może stać się postulowana forma doradztwa, które powinno ułatwiać i uprawdopodobniać sukces na kolejnym etapie edukacyjnym a nie stanowić sposobu przedwczesnej eliminacji.

Zakłada się więc, że w jednej szkole powinny funkcjonować obok siebie klasy ogólnokształcące, ogólnozawodowe i zawodowe. Oczywiście należy liczyć się z odstępstwami od tej zasady, ale powinny one wynikać jedynie z bieżących potrzeb środowisk lokalnych. Istota tego podejścia jest raczej integrowanie młodzieży niż tworzenie - poprzez struktury systemu edukacyjnego - sztywnych podziałów, odrębnych kultur młodzieżowych już od 15-tego roku życia.

Na przedstawionym schemacie przyporządkowano różnym typom klas od 3 do 4-5 nazwy typów szkół średnich funkcjonujących w aktualnym systemie. Będą one bazą dla tworzenia szkoły średniej nowego typu. W okresie przejściowym we wszystkich tych szkołach należałoby wprowadzić dwie pierwsze klasy programowo jednakowe, co ułatwiłoby ewentualną zmianę szkoły. W drugim etapie modernizacji systemu edukacji szkołę średnią nowego typu można by tworzyć na bazie technikum czy liceum technicznego - stosunkowo najmniejszym kosztem można tu tworzyć klasy ogólnokształcące, ogólnozawodowe i zawodowe.

Uczeń kończący naukę w tej szkole byłby absolwentem:

- a) szkoły średniej - klasy zawodowej,
- b) szkoły średniej - klasy ogólnozawodowej o profilu.....,
- c) szkoły średniej - klasy ogólnokształcącej o profilu.....,
- d) szkoły średniej - klasy ogólnokształcącej.

W podstawie programowej w zakresie kształcenia ogólnego wyróżniono 5 etapów kształcenia: elementarne, propedeutyczne - zintegrowane, przedmiotowe - podstawowe, przedmiotowe - zaawansowane i przedmiotowe - rozszerzone. Proponowany model szkoły średniej obejmowałby IV i V etap kształcenia, z tym, że w przypadku klasy zawodowej o 4-letnim cyklu kształcenia byłyby to niepełny etap V-ty, ponieważ klasa ta nie realizowałaby pełnego programu nauczania przygotowującego do matury oraz podjęcia studiów. To zadanie byłoby realizowane na kursach uzupełniających szkołę średnią.

3 - policealna średnia szkoła zawodowa

Byłaby to obecnie funkcjonująca, ale zmodernizowana programowo i organizacyjnie szkoła policealna. Policealna średnia szkoła zawodowa oferowałaby programy kształcenia

zawodowego na poziomie technika, dla absolwentów szkoły średniej, w kilku wersjach: * dla absolwentów klas ogólnokształcących i ogólnokształcących - sprofilowanych * dla absolwentów klas ogólnozawodowych, * dla absolwentów klas zawodowych o 5-letnim cyklu kształcenia, którzy chcą, albo muszą - w związku z sytuacją na rynku pracy - przekwalifikować się, * dla absolwentów klas zawodowych o 4-letnim cyklu kształcenia oraz dla absolwentów szkół zasadniczych po kursach uzupełniających szkołę średnią.

Wielowariantowość programów w ramach jednego zawodu wskazuje na to, że najbardziej optymalną organizacją tej szkoły byłoby dostosowanie jej organizacji do potrzeb kształcenia w systemie modułowym a nie w systemie klasowo-lekcyjnym. Długość cyklu kształcenia w tej szkole byłaby więc zróżnicowana - wyznaczona specyfiką zawodu i stopniem przygotowania kandydata do podjęcia kształcenia w danym zawodzie. Maksymalnie byłyby to zapewne cykl 2-letni.

* Rozważenia wymagać będzie tradycyjny podział szkół dla młodzieży i szkoły dla dorosłych (szczególnie w przypadku policealnej średniej szkoły zawodowej). Być może należałoby tu mówić raczej o szkole z pełnym tygodniowym wymiarem godzin nauczania w szkole o skróconym wymiarze lub szkole realizującej kształcenie w formie zaocznej. W każdym razie tworząc szczegółowe rozwiązania w ramach struktury ustawicznej edukacji zawodowej należałoby poddać analizie również przyjęte nazewnictwo w tym zakresie.

* Usytuowanie w schemacie egzaminów kwalifikacji zawodowych oznacza, że mają one charakter zewnętrzny - państwowy i nie są warunkiem koniecznym ukończenia szkoły średniej.

Uczeń, który ukończyłby z wynikiem pozytywnym ostatnią klasę zawodową szkoły średniej i nie przystąpiłby do egzaminu z kwalifikacji zawodowych lub nie uzyskałby oceny pozytywnej na tym egzaminie, mógłby otrzymać świadectwo ukończenia szkoły średniej - klasy zawodowej, bez tytułu zawodowego.

Wychodząc z założenia, że człowiek nie jest ofiarą systemu edukacji, ale świadomie jej podmiotem - jeśli uzna on, że w danym zawodzie nie chce lub nie może pracować, nie musi poświęcać czasu i energii na ten egzamin (a także np. zużywać środków publicznych na ten cel). Można rozpocząć naukę w szkole policealnej lub w pozaszkolnych formach edukacji i zdobyć te kwalifikacje zawodowe, które są mu potrzebne. Może również przystąpić do egzaminu maturalnego i podjąć studia na wybranym typie uczelni.

* Na marginesie rozważań o strukturze ustawicznej edukacji zawodowej - propozycja związana ze skalą ocen. Skala ocen aktualnie funkcjonująca w szkołach miałaby funkcje motywacyjno-sprawdzające w trakcie procesu edukacyjnego. Państwowe egzaminy kwalifikacji zawodowych miałyby 3-stopniową skalę ocen: dostateczny, dobry, wyróżniający. Osoba, która nie złożyłaby egzaminu co najmniej na poziomie dostatecznym - nie uzyskałaby tytułu zawodowego (dokumentu potwierdzającego posiadanie kwalifikacji zawodowych na określonym poziomie).

Standardy kwalifikacji zawodowych - podstawowy mechanizm regulujący jakość kształcenia

Na potrzeby tego opracowania przyjmujemy, że *standardy kwalifikacji zawodowych to zbiór norm określających kwalifikacje zawodowca na danym poziomie kompetencji zawodowych.*

Kwalifikacje zawodowe to zbiór umiejętności potrzebnych do wykonania zadań zawodowych dla danego stanowiska pracy, zawodu lub specjalności zawodowej.

Poziom kompetencji zawodowych to stan przygotowania pracownika uwzględniający stopień trudności wykonania zadań zawodowych, stopień złożoności wykonywanej pracy oraz stopień odpowiedzialności za wykonane zadanie.

Umiejętności to gotowość wykonania celowego zadania na określonym poziomie kompetencji zawodowej.

Standardy egzaminacyjne to zestawy sprawdzianów teoretycznych i praktycznych, wynikających ze standardów kwalifikacji zawodowej, przygotowanych w celu sprawdzenia kwalifikacji zawodowych absolwenta na danym poziomie kompetencji zawodowych.

Takie podejście pozwala na przeprowadzenie co roku innych egzaminów kwalifikacyjnych dla tych samych standardów kwalifikacji zawodowej.

Celem kształcenia zawodowego powinno być osiągnięcie przez ucznia umiejętności ujętych w standardzie kwalifikacji zawodowych. Standardy te powinny być określone z udziałem podmiotów gospodarczych, które będą zatrudniać absolwentów szkół zawodowych.

Należy rozszerzyć udział zaplecza branżowego w postaci stowarzyszeń, związków zawodowych, związków pracodawców, izb przemysłowych, handlowych i gospodarczych w ustaleniu umiejętności zawodowych stanowiących standardy kwalifikacyjne dla systemu ustawicznej edukacji zawodowej.

Standardy a zawody

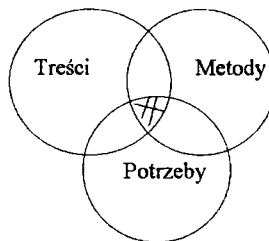
Dla każdego zawodu powinny być opracowane standardy kwalifikacji zawodowych. Zbiór tych standardów pozwoli stworzyć program nauczania/szkolenia dla zawodu (podobnie jak podstawa programowa) oraz standardy egzaminacyjne.

(...)W kształceniu zawodowym standardy kwalifikacji zawodowych powinny stopniowo zastępować obowiązującą obecnie podstawę programową. Opracowanie standardów kwalifikacji zawodowych będzie przełomem w kształceniu zawodowym, pozwoli na ujednoczenie wymagań w kształceniu zawodowym, pozwoli na ujednoczenie wymagań w kształceniu zawodowym nie tylko w kraju ale także w Europie. Należy tu zaznaczyć, że na dzień dzisiejszy nie ma ujednoczonych standardów kwalifikacji zawodowych w Unii Europejskiej. Nasze prace w tej dziedzinie można więc będzie dopasować do standardów europejskich, jeśli takie zostaną opracowane.

Umiejętności kluczowe

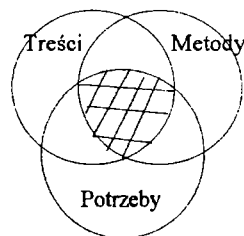
Opracowując standardy kwalifikacji zawodowych i wynikające z nich standardy egzaminacyjne należy

przeanalizować, które umiejętności są dla danego zawodu najistotniejsze. Umiejętności te często są nazywane "umiejętnościami kluczowymi". *Na poniższym rysunku zaznaczone są trzy czynniki mające wpływ na wybór umiejętności kluczowych.*

Po pierwsze - trzeba mieć wiedzę, zasób zapamiętanych treści opisujących działanie zawodowe. Z reguły wiemy więcej niż potrafimy zastosować w działaniu, nie dla wszystkich treści znamy sposób ich użycia - czyli "metody". Stosując np. kształcenie zawodowe, polegające na uczeniu się przez wykonywanie konkretnych prac - zadań zawodowych, przesuwamy koło "METODY" w kierunku koła "TREŚCI" zwiększając ich obszar wspólny.

Z kolei wszystko co wiemy i co umiemy zastosować trafia w oczekiwania kształcenia zawodowego. Wynika to z trudności w rozpoznaniu tych potrzeb. Jeśli np. rozwinięte będą badania umiejętności koniecznych dla wykonywania zadań zawodowych potrzebnych w danej chwili, dopasowanie ich do aktualnego stanu technologii (technologia - w znaczeniu nauki o technikach stosowanych w danym zawodzie), to koło "POTRZEBY" będzie przesuwac się w kierunku obu pozostałych. Przybliżając do siebie wszystkie trzy "KOŁA", można wykształcić w tym samym czasie znacznie więcej umiejętności kluczowych a więc tych najbardziej oczekiwanych, jak na poniższym rysunku.

Oczywiście te trzy czynniki wpływające na u umiejętności kluczowe nie mają w praktyce takiego samego udziału w ich kształtowaniu (KOŁA nie są jednakowej wielkości).

Powszechnie znana jest opinia o polskiej szkole, nie tylko zawodowej, że jest ona przeladowana treściami. W wielu przypadkach olbrzymi zasób wiedzy naszych uczniów może być użyty przez nich jedynie na różnych olimpiadach. Powiększając koło "TREŚCI" nie mamy już czasu na przećwiczenie metod ich zastosowania - koło "METODY" jest wtedy małe a obszar wspólny - znikomy.

Powyższą analizę można uwzględnić przy opracowywaniu programów kształcenia zawodowego oraz standardów egzaminacyjnych. Wyposażając absolwenta w jak największy obszar umiejętności kluczowych, zapewniamy mu lepszy start na rynku pracy.

Zewnętrzna ocena - egzaminy kwalifikacyjne

Aby mieć pewność, że poziom przygotowania do danego zawodu jest zgodny z oczekiwanymi standardami egzaminacyjnymi - należy wprowadzić ujednolicony egzamin kwalifikacji zawodowych.

Zamiast egzaminów końcowych przeprowadzanych w każdej szkole zawodowej przez komisję egzaminacyjną powołaną spośród nauczycieli danej szkoły, powinno się organizować standaryzowany egzamin, przeprowadzany przy współudziale przedstawicieli przemysłu i rzemiosła - czyli pracodawców. Ogólnokrajowe standardy wymagań egzaminacyjnych powinny wynikać ze standardów kwalifikacji zawodowych lub z podstawy programowej.

Tak przeprowadzony egzamin spowoduje: * lepsze dostosowanie kwalifikacji absolwenta do potrzeb zakładu pracy; tematy egzaminu opracowywane byłyby przy współudziale pracodawców, * możliwość porównania przygotowania zawodowego w różnych szkołach, * wprowadzenie nowych treści do programów przedmiotów zawodowych wynikających z unowocześniania gospodarki, * wyrównanie poziomu przygotowania zawodowego absolwentów z różnych szkół.

Należy spodziewać się, że propozycja takiego egzaminu będzie miała przeciwników w niektórych szkołach, gdyż sytuacja, gdy nauczyciel sam uczy i sam egzaminuje jest znacznie łatwiejsza - zarówno dla nauczyciela jak i dla ucznia. Znajdzie natomiast aprobatę w tych szkołach, które starają się dobrze przygotować swoich absolwentów do pracy, a możliwość porównania spowoduje wzrost popularności tych szkół i wpłynie na jeszcze lepszy nabór kandydatów.

Wprowadzenie *ujednoliczonego egzaminu kwalifikacji zawodowych* to zmiana na pozór mała, ale powodująca ogromne zmiany całego systemu kształcenia zawodowego, to mały kluczyk do ogromnych drzwi. Pomyślmy np. jak zmieni się rola nauczyciela po wprowadzeniu takiego egzaminu. Przestanie być on sędzią, jedynym autorytetem decydującym o tym kto zdał, a kto musi powtarzać rok. Stanie się natomiast doradcą, stojącym po tej samej stronie co jego uczeń, gdyż przy egzaminie zewnętrznym niepowodzenie ucznia przenosi się automatycznie na nauczyciela. Sprawdziany, które będzie przeprowadzał nauczyciel, będą dla niego wskazówką, które umiejętności należy jeszcze doskonalić, aby jego podopieczni pomyślnie zdali egzamin, nie będą przesądzały o losie ucznia.

Nauczyciel w ustawicznej edukacji zawodowej.

Nawet najdoskonalszy system edukacyjny nie da się zrealizować bez odpowiednio przygotowanych nauczycieli, Truizmem jest podkreślenie istotnej roli nauczyciela w edukacji zawodowej, dlatego zastanówmy się jak zmieni się ona w zmodernizowanym systemie ustawicznej edukacji zawodowej.

Czynniki powodujące zmianę roli nauczyciela to:

1. **Kształcenie dostosowane do standardów kwalifikacyjnych.** Opracowanie takich standardów i wprowadzenie ich do szkolnictwa zawodowego spowoduje

uporządkowanie wymagań końcowych kształcenia zawodowego. Nauczyciel będzie musiał jednak zaprojektować sposób uzyskania wyniku końcowego dostosowanego do możliwości jego "warsztatu dydaktycznego" i poziomu ucznia. Pomocne mu będą w tym projektowaniu podstawy programowe i programy kształcenia opracowane centralnie. Jest to całkowite odejście od tzw. "realizacji programu nauczania", gdyż celem będzie wykształcenie u swoich uczniów dokładnie określonych umiejętności ujętych w standardzie. Drogę dojścia do tych umiejętności zaprojektuje i realizuje sam nauczyciel.

2. **Obiektywna (zewnętrzna) ocena kwalifikacji zawodowych absolwenta.** Nauczyciel przestanie być "sędzią" decydującym o tym, czy uczeń spełnia jego oczekiwania, a stanie się doradcą, który pomoże uczniowi przygotować się do egzaminu zewnętrznego. Egzamin zewnętrzny pozwoli też ocenić pracę nauczyciela po jej rzeczywistych rezultatach. Świadomość tego również wpłynie na jakość jego pracy pod warunkiem, że będzie godziwie za nią wynagradzany.

3. **Cele kształcenia dostosowane do potrzeb gospodarki rynkowej.** Nauczyciel edukacji zawodowej powinien być świadomy celów jakie stawia przed kształceniem zawodowym gospodarka rynkowa. Poza wykształceniem określonych w standardach umiejętności należy ukształtować postawy odpowiednie do oczekiwań pracodawców. Pracownicy nowoczesnych przedsiębiorstw muszą, poza wiadomościami merytorycznymi posiadać umiejętności rozwiązywania postawionych im zadań - niezależnie od poziomu ich wykształcenia. szefowie firm wykazują cele działania i określają czas na ich osiągnięcie, a zespoły pracowników opracowują projekty ich realizacji. Takie zorganizowanie pracy przynosi wiele korzyści takich jak: podwyższenie jakości, duże zaangażowanie pracowników w działanie firmy, lepsze wykorzystanie ich indywidualnych predyspozycji i większe zadowolenie z wykonywanej pracy.

Uczeń szkoły zawodowej powinien więc umieć pracować w grupie, planować samodzielnie swoją pracę i być aktywnym w działaniu dla przedsiębiorstwa i dał siebie. Takie umiejętności musi wykształcić nauczyciel poprzez stosowanie odpowiednich metod pracy z uczniem.

Dodatkowe wymagania dotyczące pracy nauczyciela wymusi konstrukcja programów kształcenia. Należy spodziewać się, że programy te będą miały budowę modułową, co spowoduje duże zmiany w wymaganiach stawianych nauczycielom. Najważniejsze z nich to: * odejście od przedmiotów nauczania, * połączenie zajęć teoretycznych z zajęciami praktycznymi, * możliwość indywidualnego dopasowania programu kształcenia do potrzeb i możliwości ucznia.

Przygotowanie nauczyciela do zadań ustawicznej edukacji zawodowej wymaga podjęcia następujących działań: * utworzenie w wyższych uczelniach technicznych kierunków kształcenia nauczycieli dla edukacji zawodowej, * utworzenie systemu premiowania podnoszenia kwalifikacji, * wykształcenie kadry "doradców - edukatorów" którzy będą czuwać nad aktualizacją przygotowania merytorycznego nauczycieli; * utworzenie systemu doskonalenia nauczy

cieli w oparciu o centra kształcenia praktycznego i centra kształcenia ustawicznego, w których zatrudnieni byłiby edukatorzy.

Instytucje wspierające ustawiczną edukację zawodową.

Administracja oświatowa nie jest w stanie wykonać wszystkich zadań związanych z rozwojem ustawicznej edukacji zawodowej. Wymaga to wsparcia wielu instytucji, organizacji oraz partnerów społecznych.

Układ instytucji wspierających powinien pełnić szereg funkcji, z których najważniejsze to:

1. opracowanie i stałe aktualizowanie standardów kwalifikacji zawodowych,
2. opracowanie i aktualizowanie wymagań egzaminacyjnych w oparciu o standardy kwalifikacji zawodowych,
3. opracowanie i aktualizowanie standardów wszystkich elementów procesu edukacji zawodowej: programowych, kontrolnych, wyposażenia technologicznego, przygotowanie i ocena kadry dydaktycznej,
4. opracowanie i aktualizowanie zasad i trybu przeprowadzania akredytacji programów, szkół i placówek edukacyjnych,
5. doskonalenie nauczycieli przedmiotów zawodowych,
6. gromadzenie funduszy na potrzeby ustawicznej edukacji zawodowej, ustalenie zasad ich dystrybucji oraz finansowanie tych zadań.

Większość tych funkcji mogłaby spełnić specjalistyczna instytucja - jednostka państwowa, działająca na rzecz ustawicznej edukacji zawodowej. Powinna mieć ona charakter międzyresortowy, pod nadzorem Ministra Edukacji narodowej - z udziałem organizacji pracodawców oraz stowarzyszeń zawodowych. Mogłaby to być placówka badawczo-rozwojowa lub agencja.

W oparciu o Pracownię Doskonalenia Nauczycieli przedmiotów Zawodowych CODN, funkcjonuje załączek systemu doskonalenia nauczycieli. Jego rozbudowa polegać będzie na zatrudnieniu doradców metodycznych oraz edukatorów w CKP i CKU oraz w dużych zespołach szkół. Szkoły te i placówki pełniły by wówczas rolę regionalnych centrów doskonalenia nauczycieli przedmiotów zawodowych.

Odrębną strukturę organizacyjną powinny tworzyć komisje państwowych egzaminów kwalifikacji zawodowych, które stanowiłyby system obiektywnego, zewnętrznego sprawdzania kwalifikacji zawodowych absolwentów oraz kontroli jakości kształcenia w szkołach i placówkach. Komisje te mogły również uczestniczyć w procesie akredytacji programów, szkół i placówek edukacyjnych.

Finansowanie ustawicznej edukacji zawodowej.

Podstawowymi przeszkodami w sprawnym funkcjonowaniu obecnego modelu funkcjonowania edukacji są: * chronicznie zbyt małe nakłady budżetowe na oświatę w

ogóle a na zawodową w szczególności, * niejednoznaczność zakresów udziału poszczególnych uczestników procesu edukacyjnego (budżet - obecni i potencjalni pracodawcy - rodzice, opiekunowie, uczniowie lub słuchacze) w finansowaniu edukacji * brak dostatecznego zainteresowania kapitału (pracodawcy) kształceniem potencjalnych pracowników oraz finansowaniem lub współfinansowaniem szkół, * system podatkowy nie przewidujący - lub przewidujący ich zbyt mały zakres - ulg dla inwestujących w proces edukacji, * brak jednoznacznego określenia zakresu kształcenia ze środków budżetowych.

W związku z tym konstrukcja systemu finansowania oświaty powinna uwzględniać co najmniej następujące zasady:

* kształcenie do ukończenia szkoły podstawowej (lub analogicznych form kształcenia) jest w całości pokrywane z budżetu państwa lub budżetu samorządów terytorialnych,

* począwszy od szkoły średniej finansowanie kształcenia rozkłada się proporcjonalnie do potrzeb: szkoły podażowe i pozaszkolne formy kształcenia gwarantujące drożność systemu edukacji szkolnej finansowane mogą być w całości z budżetu lub w części (określonej przez zainteresowane strony) również przez pracodawców i edukowanych; szkoły popytowe powinny być opłacane w całości przez zleceniodawców (pracodawców lub chcących się kształcić według własnych życzeń i możliwości),

* finansowanie innych niż wspomniane formy pozaszkolnych w systemie ustawicznej edukacji zawodowej powinno odbywać się, w określonych proporcjach, poprzez pracodawców i edukowanych - z ewentualnym udziałem budżetu w przypadku programów szkolnych realizowanych w różnych formach kursowych (np. kształcenia na odległość),

* wszyscy łożący na oświatę bezpośrednio lub pośrednio mogą korzystać z odpisów podatkowych liczonych od sumy netto (wariant: brutto),

* szkoły mogą prowadzić działalność gospodarczą w sposób i w dziedzinach ściśle określonych prawem, z warunkiem nie uszczuplania w żaden sposób i w żadnym zakresie realizacji wymaganych zadań edukacyjnych,

* państwo, organizacje pracodawców, osoby fizyczne lub prawne mogą tworzyć fundusze przeznaczone na edukację; fundusze te mogłyby powstawać z obligatoryjnych odpisów od funduszu płac;

* w przypadku zmiany przepisów prawnych w zakresie finansowania edukacji w czasie pobierania nauki, edukujący się ma prawo swobodnego wyboru zasad bardziej mu odpowiadających (poprzednich lub nowych) do zakończenia danego etapu kształcenia.

Wprowadzenie powyższych założeń musi odbywać się w rytmie realizacji kolejnych etapów reformy systemu oświaty.

prof. dr hab. Stanisław Kaczor

Kształzące i etyczne aspekty nadzoru pedagogicznego

Ukazanie się Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 31 grudnia 1996 roku w sprawie szczegółowych zasad sprawowania nadzoru pedagogicznego, wykazu stanowisk i kwalifikacji niezbędnych do ich zajmowania, wywołuje różnorakie głosy przede wszystkim w środowiskach oświatowych. Dotyczy bowiem spraw ważnych, nie tylko związanych ze szkołami jako instytucjami, ale głównie jednostek pracujących na różnych stanowiskach, a więc nauczycieli, dyrektorów a także personelu pomocniczego.

Z wieloletnich doświadczeń wiadomo, że wszelkie kontrole i wiążące się z nimi oceny, wywołują u ludzi poddawanych tym zabiegom, stany szczególne, nazywane z zasady stressami. Problemy te były i są dostrzegane w organach kontrolnych i oceniających od dawna. W związku z tym starano się wprowadzać do przepisów takie sformułowania, jak np. zapowiadanie wizytacji, określanie ich częstotliwości, sposobu prowadzenia itp. Nie wydaje się, aby przez te zabiegi zlikwidowano stany zdenerwowania, niezwykłego podniecenia, niepewności, wywołanych niewątpliwie wizytacjami.

POJĘCIE NADZORU PEDAGOGICZNEGO

Przez nadzór pedagogiczny w większości słowników specjalistycznych rozumie się sprawowanie opieki i kontroli przez przedstawicieli władz oświatowych nad działalnością pedagogiczną, organizacyjną i gospodarczą szkół i innych placówek oświatowych.

Celem nadzoru pedagogicznego, według wspomnianego na początku niniejszego opracowania Rozporządzenia jest podnoszenie jakości kształcenia, wychowania i opieki w szkołach i placówkach poprzez działalność diagnostyczno-oceniającą i wspomagającą, prowadzoną przez organy i osoby, które ten nadzór sprawują. Następnie mowa jest we wspomnianym dokumencie o sposobach realizacji zadań. Polega to na zaplanowanej i systematycznej współpracy z nadzorowanymi nauczycielami, szkołami, placówkami oraz organami prowadzącymi, zgodnie z ustawą o systemie oświaty.

Rozporządzenie wyraźnie określa kto sprawuje nadzór wewnętrzny i zewnętrzny oraz czego on dotyczy. Odnosnie "kto", to można tutaj mówić o dyrektorach szkół i placówek oraz kuratorze oświaty, a konkretniej o wizytatorach, którzy z zasady wykonują zadania nadzorujące.

Dyrektor szkoły lub placówki w nadzorze swoim obejmuje: *diagnozowanie i ocenianie efektów pracy nauczycieli, * udzielanie pomocy nauczycielom, *wnioskowanie w sprawach doskonalenia zawodowego nauczycieli, *zapewnienie bieżącej informacji w sprawach oświatowych, *gromadzenie informacji o pracy nauczycieli dla ich oceny.

Gdy chodzi o wizytatorów organów sprawujących nadzór, to mają oni: *diagnozować i oceniać efekty pracy szkół i placówek, *organizować doradztwo i doskonalenie dla dyrektorów, *udzielać szkołom i placówkom pomocy w rozwiązywaniu problemów, *analizować i oceniać działalność dyrektorów, *zapewniać dyrektorom bieżącą informację o oświacie, *inspirować i wspomagać współpracę szkół i placówek ze szkołami wyższymi i organizacjami oświatowymi lub wspierającymi edukację, *gromadzić informacje o pracy nadzorowanych dyrektorów w celu dokonywania ocen ich działalności.

W ten oto sposób przedstawione zostały cele nadzoru wewnętrznego i zewnętrznego szkół i placówek. Ideę główną można syntetycznie określić następująco: przez działalność nadzorującą i osiagającą, szkoły i placówki powinny pełniej się rozwijać i osiągać coraz wyższy poziom jakości wyników swojej pracy.

Można powiedzieć, że w toku sprawowania nadzoru, nadzorowani i nadzorujący będą się również rozwijać, ponieważ będą się kształcić. Dlatego też warto, jak sądzimy bliżej zastanowić się nad aspektami kształcącymi nadzoru pedagogicznego. Czynności te wykonują konkretni ludzie, o konkretnych postawach, doświadczeniach, przekonaniach, mający swoje zalety i wady charakterologiczne, dlatego nie wolno zapominać o aspektach etycznych nadzoru.

KSZTAŁCĄCE I ETYCZNE ASPEKTY NADZORU PEDAGOGICZNEGO

Przy wykonywaniu jakiegokolwiek polecenia sformułowanego w przepisach, zwraca się uwagę na przestrzeganie nie tylko litery ale i ducha prawa. Ten drugi element jest, jak się wydaje trudniejszy do wypełnienia, ponieważ jest trudny do mierzenia.

Nie przypadkowo w poszczególnych sformułowaniach Rozporządzenia na czołowym miejscu uwidocznione zostały takie pojęcia jak: współpraca, pomoc, informacja, inspiracja, doradztwo. Zawarte w nich treści ukierunkowują na tworzenie sytuacji sprzyjających kształceniu się wszystkich biorących udział w tych procesach. Analizując bowiem jakiegokolwiek zadanie, diagnozując je, staramy się nie tylko ustalić stan faktyczny, opisywać go, ale jednocześnie dociekać przyczyn stwierdzonego stanu rzeczywistego, zarówno w tym co uważać będziemy za pozytywne jak też negatywne. Pełnienie nadzoru pedagogicznego może pomagać rozwojowi szkół, a przez to poszczególnych nauczycieli lub też wywoływać stany paraliżujące. W pedagogii i filozofii Władysława Spasowskiego określano to mianem: wyzwalań lub ujarzmiania.

Bardzo przydatnym porównaniem mogą być egzaminy, które wszyscy mają w pamięci z czasów studiów. Jedne z nich zapewne były wyzwalające, przez to że kształcenie w toku ich przebiegu miało szczególne wymiary i klimat sprzyjający sprawdzaniu się rzeczywistego, a nie tylko egzaminu. Mówimy wtedy, że egzamin był przyjemnością wieloraką. Umożliwiał nie tylko wykazanie się dorobkiem wiedzy i umiejętności jej ukazania wobec egzaminatora, ale stawał się okazją do dalszego kształcenia przez dyskurs o

ważnych zagadnieniach związanych bezpośrednio lub pośrednio z zakresem przedmiotu.

Są też w naszych doświadczeniach wspomnienia o egzaminach, o których staramy się szybko zapomnieć, a jeśli już wspominamy, to z niechęcią lub przykrością. I nie dlatego, że byliśmy nie przygotowani merytorycznie, ale z przyczyn potraktowania nas "zimno od progę", nie reagowania na nasze wywody itp.

Przenieśmy się teraz na grunt dotychczasowych doświadczeń ze sprawowaniem nadzoru oraz wyobraźmy sobie różne sytuacje, które będą sprzyjać wypełnieniu zadań stawianych przed uczestnikami tych procesów, lub uniemożliwiać ich wykonanie na odpowiednim poziomie.

Jakie są doświadczenia? Jak zawsze pozytywne i negatywne. Ich stopień jest bardzo zróżnicowany. Najgorsze są w konsekwencjach krańcowo negatywne, gdyż ich skutki społeczne i indywidualne utrzymują się przez lata.

W każdej działalności wyróżniamy m.in. treść i formę. Stąd zapewne powiedzenie: "Cyryl to Cyryl, ale nie Metody". Spróbujmy to zilustrować przykładami mającymi miejsce w ostatnim czasie, już po ukazaniu się Rozporządzenia, na które się powołujemy.

Przychodzi wizytator do szkoły i z miną srogą zadaje pytania o kilka spraw. Na wszystko oczekuje dokumentów i nie chce słyszeć o rzeczywistej pracy szkoły, wręcz nie ma zamiaru interesować się tym. Przyszedł sprawdzać "papiery". Przychodzi mi na myśl zdarzenie z przeszłości, gdy w Ministerstwie Oświaty i Wychowania szefową była kobieta. Miała zwyczaj mówienia, że najważniejsze są "kwity" i trzeba się nimi wykazywać na każdą okazję. Myślę na podstawie obserwacji, że takie postawy nie zginęły zupełnie. Doceniam znaczenie dokumentacji w szkole, ale jednocześnie myślę, że wypełnianie zadań, osiąganie celów nadzoru pedagogicznego w świetle Rozporządzenia nie może być wykonane bez analizy rzeczywistości oświatowej, a nie tylko "papierów".

Inny przykład. Telefonuje wizytator do dyrektora szkoły: Pani dyrektor - nie pojechałem dzisiaj w teren i dlatego chcę przyjść do Pani w sprawie... Co miała odpowiedzieć dyrektor? Wyrzucić zgodę. I zaczęło się przewracanie dokumentacji w interesującej Panią wizytator sprawie. Dyrektor musiała zburzyć swój plan pracy. Takie odwiedziny miały miejsce przez kilka dni. Każdy z wizytatorów przychodził w sprawach wynikających z jego zainteresowań-obowiązków. Pojawia się pytanie, czy na tym ma polegać pomoc?

Można podawać przykłady bardziej drastyczne, gdy klika osób jednocześnie zaskakuje szkołę w sprawach zasłyszanych (tzw. donosy), dla rzekomego sprawdzenia. Odbywa się to w szczególnie nieprzyjemnej atmosferze, z określonym nastawieniem.

We wspomnianych trzech przykładach mamy do czynienia z nieprzebraniem ducha Rozporządzenia. A może występowały inne sprawy związane z charakterami ludzkimi.

Na szczególne zastanowienie zasługuje, jak sądzę powiedzenie: "gram władzy więcej waży niż kilogram mądrości". Nie twierdzę, że występuje on zbyt często, ale

jest prawdą, że są jednostki, które chcą się szczególnie ujawnić przez "władzę". Poza tym nie jest tajemnicą, że władza nawet o najmniejszym zasięgu sprawiać może wypaczenie charakterów.

Znane mi są również przykłady pozytywne w pełnieniu nadzoru pedagogicznego. Prawdopodobnie jest ich więcej niż negatywnych, ale te pierwsze nie pozostawiają tak trwałych śladów jak negatywne.

W przykładach pozytywnych podkreśla się przede wszystkim wprowadzanie przez wizytujących szkołę atmosfery życzliwości, współodpowiedzialności i chęci rzeczywistego dociekania przyczyn osiągnięć i braków. Dyskusje, różnienie się w toku wizytacji jest wręcz konieczne, dla dochodzenia do prawdy. Jest to jednak zupełnie coś innego niż apodyktyczność w wypowiedzaniu sądów i zakładaniu z góry, że tylko jedna strona ma rację.

Celowo zacząłem rozpatrywanie kształcących i etycznych aspektów nadzoru pedagogicznego zewnętrznego. Jest to prawdopodobnie trudniejsze, zarówno dla wizytatorów jak też dla szkoły. Z nadzorem wewnętrznym może być przynajmniej w niektórych aspektach łatwiej, ponieważ można mówić o większej "jawności" działalności nauczycieli i dyrektora. Nie oznacza to jednak bezproblemowości. Znajomość i nazwanie zagadnień, które budzą wątpliwości lub nie są uświadamiane przez niektóre jednostki, spowoduje chęć poznania, a więc uczenia się wzajemnego, co w konsekwencji pomoże we wzajemnym zrozumieniu i może prowadzić do porozumienia.

JAKIE MOGĄ BYĆ SUGESTIE DLA POMYŚLNEGO REALIZOWANIA CELÓW NADZORU PEDAGOGICZNEGO?

1. Ustalenie w zespołach szkolnych oraz w realizacji dyrektorzy-wizytatorzy sytuacji, które w przeszłości i obecnie paraliżują działalność nadzorującą?,

2. Porozumienie się co do sposobów stwarzania sytuacji wyzwalających chęć współdziałania na rzecz rozpoznania sytuacji w szkole i wyciągnięcia wniosków na przyszłość. Cel bowiem wszystkich jest jeden, tylko sposoby i zakresy mogą być inne.,

3. Przewycięzać w sobie złe doświadczenia (nie muszą one zawsze występować) i nastawienia drugiej strony. Dobrym sposobem na przewyciężanie takich stanów jest rozmawianie w cztery oczy dla wyjaśnienia spraw. Szczególnie istotne jest to wtedy, gdy informacje pochodzą z tak zwanych donosów jawnych i anonimowych. Osobiście jestem za wyrzuceniem do kosza wszystkich anonimów, ale takie przekonanie wydaje się odosobnione, ponieważ rzekomo anonimów dostarczają wielu informacji użytecznych. Nie wiem czy ktoś policzył ile czynią złego w wypaczaniu charakterów ludzkich i ile krzywdy przez nie powstaje.,

4. Warto zbierać doświadczenia a nawet prowadzić badania nad realizacją celów nadzoru pedagogicznego, aby po roku, dwóch, trzech... można było głębiej wnikać w przyczyny niepowodzeń i móc upowszechniać pozytywne doświadczenia.

Piotr Wicher
Zespół Szkół Zawodowych w Bytowie

Kryteria oceniania uczniów - jak jest a jak być powinno?

Problematyka oceniania postępów w nauce stanowi istotne ogniwo procesu dydaktyczno - wychowawczego współczesnej szkoły zawodowej. Należy też do tych jego komponentów, które wymagają szczegółowej modernizacji. Powinno dążyć się do takiego modelu kwalifikowania wiedzy uczniów, który gwarantowałby wysoki poziom obiektywności, a równocześnie pochłaniałby mały odsetek czasu, który powinien być głównie przeznaczony na aktywna działalność poznawczą.

Nieodłącznym zjawiskiem kontroli wyników nauczania jest ich ocena. Jest to jedna z najtrudniejszych czynności dydaktycznych, wymagających od nauczyciela dużego doświadczenia i sporych umiejętności. Przedmiotem oceny uczniów są wyniki ich uczenia się i samowychowania osiągnięte pod wpływem nauczania i wychowania, czyli oddziaływania pedagogicznego zespołu nauczycieli - wychowawców. Jest to szerokie ujęcie przedmiotu oceny szkolnej. W praktyce zawęża się to pojęcie do oceny wyników uczenia się wyrażonych stopniami.

*Niezależnie od tego, w jaki sposób będziemy dokonywali oceny i wyrażali jej wynik, to powinna ona zyskać społeczne uznanie uczniów i pobudzać ich do wzmożonego wysiłku. W praktyce nie każda ocena spełnia takie wymagania. Aby można było uważać ocenę szkolną za społecznie dobrą, musi ona spełniać następujące warunki: *musi być obiektywna, *musi być wymierna, *musi być motywująca, *powinna być jawna, *powinna być wystawiana w atmosferze życzliwości.*

Jedną z najbardziej dyskutowanych właściwości jest obiektywność oceny. Na podstawie wielu przeprowadzonych obserwacji i spostrzeżeń można stwierdzić, że ci sami uczniowie otrzymują różne oceny od różnych nauczycieli z tego samego materiału i że ten sam nauczyciel daje różne oceny za tą samą pracę lub wiadomości. Obiektywizm jest często utożsamiany ze sprawiedliwością. Mówi się, że ocena sprawiedliwa to ta, która wynika ze stwierdzenia poziomu wiadomości i umiejętności w chwili sprawdzania. Nie można jej uzależnić od ocen wystawionych poprzednio ani też od nieokreślonych obserwacji. Wprawdzie osiągnięcie całkowitego obiektywizmu jest prawie niemożliwe, ale to nie oznacza, że nie należy do takiego stanu dążyć.

Ze względu na złożoność ogólnego przedmiotu oceny konieczne jest określenie kryteriów oceny tzn. tego, czym nauczyciel kieruje się przy ocenianiu osiągnięć szkolnych uczniów. Najtrudniejsze jest określenie norm wymagań, co do poszczególnych stopni szkolnych. Normy takie to wykazy osiągnięć w zakresie przedmiotu oceny, wyrażone w języku wiadomości i umiejętności, jakie uczeń powinien posiadać, aby uzyskać daną ocenę. W praktyce wielu z nas nie stosuje takich norm wymagań, co oznacza że przy wystawianiu ocen kieruje się intuicją.

Ważnym warunkiem prawidłowego przebiegu procesu oceniania jest również to, żeby ocena była motywującym czynnikiem zarówno tego procesu, jak również całego procesu uczenia się. Ocena będzie czynnikiem motywującym do pracy, jeśli będzie zapowiadana i systematycznie realizowana. Ocena powinna być zaakceptowana przez ucznia i uznana za sprawiedliwą. Aby tak się stało, musimy pamiętać, żeby ją uzasadnić. Uzasadniając analizujemy zalety i braki w wiedzy i umiejętnościach, wskazując drogi do przewycięzania trudności i uzyskania lepszej oceny. Uczeń nie może być zaskoczony nagłą zmianą wymagań, gdyż wywoła to ujemny skutek - sprawi że uzna on ocenę za niesprawiedliwą. Jawność oceny jest konieczna, aby każdy uczeń wiedział, jaki jest jego stopień opanowania materiału. Należy pamiętać, że wyniki nauczania osiąga się wspólnym wysiłkiem nauczycieli i uczących się, co sprawia, że uczniowie mają prawo, wiedzieć jakie popełniają błędy i jakie wykazują zalety, a nauczyciele mają obowiązek uświadomienia uczniom poziomu ich wiedzy.

Poprawnie wystawiona ocena jest wskaźnikiem dotychczasowych wyników, drogowskazem do dalszej pracy, wytwarza atmosferę zaufania i zrozumienia między nauczycielem i uczniami. Poprawna ocena powinna orientować ucznia w jego postępach, pobudzać do nauki, podnosić zainteresowanie, budzić ufność we własne siły i zaufanie do nauczyciela. Z tych względów ważnym elementem w pracy metodycznej nauczyciela jest opracowanie i systematyczne stosowanie jednolitych kryteriów ocen.

Wyróżnić możemy kryteria ogólne i szczegółowe. Pierwsze z nich odnoszą się do oceny wiedzy z przedmiotu nauczania. Dotyczą poznawczego i kształcącego aspektu odpowiedzi ucznia. Kryterium poznawcze powinno precyzować szczegółowe wymagania dotyczące znajomości faktów i uogólnień, posiadania odpowiednich umiejętności, nawyków i przyzwyczajzeń. Kryterium kształcące zawierać powinno elementy zorientowane na poprawność logicznego myślenia, samodzielność i krytycyzm oraz właściwy stosunek do przedmiotu nauczania. Kryteria szczegółowe odnoszą się do poszczególnych przedmiotów nauczania.

Metody oceniania winny być zależne od form i sposobów kontroli oraz ich miejsca w procesie kształcenia. Jeżeli kontrola przypada na początek tego procesu, wówczas rozpoznaje poziom przygotowania uczniów, a ocenie przypada rola miary tego poziomu, od którego następuje rozwój spowodowany procesem kształcenia. Oceny wstępne nie powinny być sumowane z ocenami końcowymi dla ustalenia przeciętnych wyników i średnich. Inaczej należy również traktować oceny będące rezultatem kontroli bieżącej, która towarzyszy procesowi uczenia się. Badają one wówczas rodzaj trudności, jakie napotykać uczniowie w czasie nauki, stopień przyswojenia i rozumienia materiału, skuteczność metod nauczania i sposobów uczenia się. Nie należy wystawiać ocen wówczas, gdy uczniowie napotykać trudności, bo po to się uczą aby te przeszkody ograniczać i likwidować. Otrzymane w rezultacie kontroli bieżącej oceny nie powinny być sumowane z ocenami końcowymi. Jest to zrozumiałe, gdyż wiemy że oceny bieżące prawie zawsze różnią się od końcowych, wyrażają one najczęściej kłopoty i trudności ucznia. Jeżeli jednak są symptomem obojętności

można je również uwzględnić przy ocenie końcowej. Przed przystąpieniem do oceniania ucznia musimy zdawać sobie sprawę z tego, z jakim rodzajem kontroli wiedzy mamy do czynienia i w którym miejscu procesu kształcenia one występuje, zależnie od tego oceny winny mieć różną wartość. Związane z kontrolą końcową np. wskazują miarę wyników nauczania i uczenia się, zatem uczniowie mogą mieć różne oceny w zależności od momentów procesu kształcenia, tych ocen nie powinno się łączyć.

Niezwykle ważnym zagadnieniem oceniania uczniów jest wdrażanie ich do samodzielnego kontrolowania i wartościowania jej rezultatów. Jedynie samodzielne, wnikliwe ocenianie własnej pracy prowadzi do aktywnego, świadomego i skutecznego uczenia się. Czynniki tworzenia sprzyjających warunków do funkcjonowania samooceny siebie w stosunku do zadań, czyli kształtowania u uczniów adekwatnych do stanu ich wiedzy i umiejętności samooceny powinny być: *zwiększone możliwości przepływu informacji i ocen między nauczycielem i uczniem, traktowanie ucznia jako podmiotu a nie przedmiotu w procesie dydaktyczno-wychowawczym, *większa różnorodność informacji i ocen o uczniach przekazywana im przez nauczycieli. Oceny w postaci stopni nie stanowią dla uczniów pełnej informacji o ich wiedzy, zwłaszcza że nie zawsze znają oni kryteria w/g których wystawia się im oceny, *szersze stosowanie w praktyce szkolnej oceniania przez uczniów (samooceny).

Wiele jest dróg i sposobów prowadzących do prawidłowego przygotowania i wdrażania młodzieży do samokontroli i samooceny, należy tylko wkroczyć na te drogi a dadzą nam one wiele zadowolenia i satysfakcji i na pewno już nigdy z nich nie zejdziemy.

*Ocenianie uczniów jest czynnością złożoną i trudną. Od tego, jak nauczyciel będzie przygotowany do wykonania czynności kontrolnej i oceny, w dużej części będzie zależała liczba popełnionych przez niego błędów. Do głównych błędów w ocenianiu uczniów należą: *ocenie w/g średniego poziomu klasy, grupy, *brak konsekwencji, uleganie naciskom środowiska, *nieuwzględnianie indywidualnych cech psychomotorycznych ucznia, *stosowanie niejednorodnych kryteriów ocen lub ich brak.*

Jak zatem doskonalić swoje umiejętności oceniania uczniów? Przede wszystkim przez wnikliwe porównywanie swoich metod kontroli i oceny z metodami stosowanymi przez kolegę. Ważne jest tu również korzystanie z różnego rodzaju literatury i metodycznych propozycji. Wzbogaceni analizą literatury i wymianą doświadczeń możemy eksperymentować dydaktycznie, sprawdzając wartość różnych metod kontroli i oceniania uczniów. Znaleźliśmy najbardziej odpowiedniej metody kontroli i oceny osiągnięć ucznia daje nam nie tylko sporo satysfakcji, ale przede wszystkim uchroni nas przed błędami i niedociągnięciami, a ponadto przyczyni się do lepszej aktywizacji uczniów, wykrywaniu i usuwaniu opóźnień w nauce oraz wzmacnianiu woli do samodzielnej twórczej pracy.

Analiza wyników pomiaru dydaktycznego w kl. II i III słupek szkół podstawowych w roku szkolnym 1995/96

I. Organizacja badań.

W czerwcu 1996 roku przeprowadzono badania osiągnięć uczniów szkół podstawowych klas drugich i trzecich z języka polskiego i matematyki. Badaniem objęto 686 uczniów klas drugich tj. 45,1% wszystkich uczniów klas II ze szkół podstawowych na terenie miasta Słupska. Badania zorganizowała st. wizytator Kuratorium Oświaty w Słupsku mgr Bożena Jurkiewicz. Sprawdziany przygotował zespół pod przewodnictwem doradcy nauczania początkowego mgr K. Mikołajczyk w dwóch porównywalnych wersjach na podstawie ustalonych wcześniej wymagań programowych. Pierwsza wersja została opracowana w dwóch wariantach A i B, wersję C przygotowano dla uczniów z mikrodeficytami rozwojowymi.

Nauczyciele otrzymali komentarze do wyżej wymienionych wersji sprawdzianów. Każdy komentarz oprócz zadań i ćwiczeń zawierał punktację, kryteria ocen i stopnie. Do sprawdzianów dołączona była tabela zbiorcza, która zawierała analizę ilościową i analizę realizacji programu. W analizie realizacji programu określono stopień wykonania każdego zadania: a) bezbłędnie, b) błędnie, c) wcale. Ponadto w tabeli zbiorczej zawarta została analiza pisania ze słuchu, określająca liczbę popełnionych błędów.

Sprawdziany zostały sprawdzone i ocenione po uprzedniej korekcie dokonanej przez nauczycieli uczących języka polskiego i matematyki.

*Celem sprawdzianów było: * określenie, w jakim stopniu opanowane są przez uczniów wiadomości i umiejętności określone podstawą programową, *sformułowanie wniosków do pracy dyrektorów szkół i doradców metodycznych, * sprawdzenie trafności i rzetelności opracowanych narzędzi, * tworzenie banków narzędzi badawczych po dokonaniu ewentualnie korekty sprawdzianów.*

II. Ogólna diagnoza poziomu osiągnięć szkolnych w Słupsku: analiza poszczególnych zadań testowych grup A, B, i C.

2.1. Umiejętności matematyczne - klasa II

Grupa A,B i C - rozwiązała 6 zadań. Grupa A i B - zadanie dodatkowe. Liczba uczniów w tych klasach - 372 - 93%. Liczba uczniów piszących - 346; w A i B pisało 283 - 81,7%; w grupie C pisało 63 - 18,2%

Stopień poprawności

	bezbłędnie	z błędami	wcale
zad.1	262-75,7%	81-23,4%	3 - 0,8%
zad.2	188-54,5%	158-45,6%	0
zad.3	294-84,9%	52-15,0%	0
zad.4	258-74,5%	88-25,4%	0
zad.5	200-57,8%	141-40,7%	15-1,4%
zad. 6	229-66,1%	111-32%	6-1,7%
zad.7	76-21,9%	101-29,1%	169-48,8%
dotad.			z gr. A,B,C

Sprawdzian klasy II obejmował: * rozmieszczenie liczb na osi liczbowej; * rachunek pamięciowy w zakresie 100; * pamięciowe mnożenie i dzielenie; * kolejność wykonywania działań; * rozwiązanie prostego zadania tekstowego na porównywanie różnicowe.

Umiejscowienie liczb na osi liczbowej zawarte było w zadaniu 1. Opanowane zostało w stopniu dobrym, tylko około 24% uczniów popełniło błędy, spowodowane niewłaściwym rozmieszczeniem poszczególnych liczb. Jedynie około 1% uczniów (3 osoby) nie wykonało tego zadania wcale. Podobnie zostało wykonane zadanie 4, które dotyczyło wpisania wartości iloczynu i ilorazu. Błędy popełniło około 25% uczniów. Największą trudność w tym zadaniu sprawiło uczniom mnożenie przez 0.

Zadanie 3 dotyczyło wpisania jednego z czynników lub dzielnika przyznanej drugiej liczbie i znanej wartości iloczynu. Dzieci doskonale poradziły sobie z tym zadaniem, pomimo że wymagało ono zastosowania algorytmów mnożenia i dzielenia. Niewielka ilość bo tylko około 15% popełniło błędy.

Rozwiązanie prostego zadania tekstowego składającego się z dwóch działań na porównywanie różnicowe to zadanie 6. Sposoby jego rozwiązania były różne. Większość dzieci rozwiązywała w dwóch działaniach, a niewielka grupa rozwiązała to zadanie w jednym zapisie. Przy wszystkich zadaniach były odpowiedzi, co wskazuje iż nauczyciele przywiązują dużą wagę do właściwego rozwiązania zadania tekstowego. Jedynie 6 dzieci nie rozwiązywało tego zadania - co należy uznać za prawidłowość.

Kłopoty sprawiło uczniom zadanie 2 dotyczące rachunku pamięciowego na dodawanie i odejmowanie liczb w zakresie 100 oraz zadanie 5 gdzie należało zastosować kolejność wykonywania działań. W zadaniu 2 około 45% uczniów popełniło błędy. Błędy te dotyczyły działań z przekroczeniem progu dziesiątkowego lecz nie było ucznia który by wykonał niewłaściwe wszystkie przykłady. Zadanie 7 (dodatkowe) rozwiązywało około 180 uczniów, z tym że poprawnie i bezbłędnie około 22% populacji uczniów przebadanych.

Wskazania do pracy: *więcej uwagi poświęcić na rachunek pamięciowy; * wykonywać więcej operacji matematycznych z zastosowaniem kolejności działań; * stosować w przykładach mnożenie przez 0.

2.2. Umiejętności matematyczne w klasie III

Sprawdzian klasy III obejmował: * rachunek pamięciowy; * kolejność wykonywania działań; * obliczanie działań sposobem pisemnym i ich sprawdzenie; * rysowanie figur geometrycznych; * mierzenie długości odcinków; obliczanie obwodów powstałych figur; * rozwiązywanie prostego zadania tekstowego na porównywanie ilorazowe.

Grupa A, B i C - 6 zadań. Grupa A, B - 1 dodatkowe. Liczba uczniów w klasach III - 376 - 93,6%. Liczba uczniów piszących - 352; grupa A i B - 284 - 80,6%; grupa C - 68 - 19,3%.

Stopień poprawności:

	bezbłędnie	z błędami	wcale
zad.1	221-62,7%	131-37,2%	0
zad.2	182-51,7%	16-4,7%	9-2,5%
zad.3	213-60,5%	133-37,7%	6-1,7%
zad.4	189-53,6%	130-36,9%	33-9,3%
zad.5	299-84,9%	42-11,9%	11-3,1%
zad.6	194-55,1%	101-28,6%	57-16,1%
zad.7	108 - 30,6%	56-15,9%	188-50%

Najlepiej opanowały dzieci wiadomości z geometrii bo aż około 75% wykonało to zadanie bezbłędnie, a około 12% popełniło błędy. Błędy dotyczyły niewłaściwego obliczania obwodu. Nie wykonało tego zadania 11 osób. Analiza sprawdzianów wykazuje podobnie jak w klasie II, że uczniowie mają problemy z rachunkiem pamięciowym.

Zadanie 1 dotyczyło omawianego problemu - około 63% wykonało to zadanie bezbłędnie, natomiast około 37% popełniło błędy. Większość błędów popełniali uczniowie w przykładach

przekraczających wartość 100. Podobne wyniki uzyskali piszący w zadaniu 3 - gdzie trzeba było wykonać dodawanie i odejmowanie sposobem pisemnym. I tak około 60% uczniów wykonało to zadania bezbłędnie, natomiast około 38% popełniło błędy. Błędy dotyczyły niewłaściwego podpisywania liczb, problemy odejmowania od zera (zmiana wyższego rzędu) i braki w rachunku pamięciowym.

Mnożenie i dzielenie pisemne oraz jego sprawdzenie zawarte było w zadaniu 4 - i tu około 54% wykonało to bezbłędnie, a około 37% uczniów popełniło błędy - szczególnie w dzieleniu. Wcale tego zadania nie rozwiązało około 9% uczniów. Błędy wynikały z nieznamomości tabliczki dzielenia i mnożenia. Podobnie zostało wykonane zadanie 2 dotyczące kolejności wykonywania działań. Tylko około 52% uczniów wykonało to zadanie bezbłędnie, a aż około 46% wykonało to zadanie z błędami. Błędy w tym zadaniu dotyczyły rachunku pamięciowego (4 podstawowe działania) oraz wykonywania działań po kolei tak jak zostały zapisane (nie uwzględniając kolejności) często również zapomniano o nawiasach wykonując zadania tak jak by go nie było.

Zadanie 7 (dodatkowe) około 75% uczniów wykonało bezbłędnie lub z błędami, sposób jego rozwiązania był różny ponieważ zadanie było skomplikowane uczniowie gubili się w jego rozwiązaniu. I tak około 30% wykonało to zadanie bezbłędnie i poprawnie, czasem ujmując rozwiązanie w jednym zapisie.

Wskazania do pracy: * więcej uwagi poświęcić rachunkowi pamięciowemu; * 4 podstawowe działania to umiejętność którą powinien osiągnąć uczeń kl.III; * więcej ćwiczeń stosować przy użyciu działań pisemnych i ich sprawdzeniu; * szczególnie zwrócić uwagę na odejmowanie pisemne typu 400 - 142.

3. Umiejętności gramatyczno-ortograficzne uczniów klasy II

Część gramatyczna: grupa A i B - 6 ćwiczeń + 1 dodatkowe; grupa C - 5 ćwiczeń. Pisały klasy II b i c. Stan uczniów w klasach II - 368 - 92,3%. Liczba uczniów piszących - 340. Grupa A i B pisało 268 - 78,8%. Grupa C pisało - 72 - 21,1%.

Ćwiczenia od 1 - 5 łącznie grupy A, B, C - 340 uczniów. Ćwiczenia od 6 - 7 grupy A i B - 268 uczniów.

Stopień poprawności:

	bezbłędnie	z błędami	wcale
ćw.1	288-84,7%	46 - 13,5%	6 - 1,7%
ćw.2	307 - 90,2%	25 - 7,3%	8 - 2,3%
ćw.3	312 - 91,7%	20 - 5,8%	8 - 2,3%
ćw.4	214 - 62,9%	113 - 33,2%	13 - 3,8%
ćw.5	179 - 52,6%	145 - 42,6%	16 - 4,7%
ćw.6	248 - 92%	44 - 5,2%	6 - 2,2%
ćw.7	127 - 47,3%	123 - 45,8%	18 - 6,7%

Część ortograficzna

liczba popełnionych błędów	A+B 268 uczniów	C 72 uczniów	łącznie
0 - 1	176 - 65,6%	43 - 59,7%	62,7%
2	48 - 17,9%	17 - 23,6%	20,8%
3	24 - 8,9%	7 - 9,7%	9,4%
4	8 - 2,9%	3 - 4,1%	3,5%
5 i więcej	12 - 4,4%	2 - 2,7%	3,6%

3.1 Poziom poprawności ortograficznej

Sprawdzian klasy II obejmował: (część ortograficzna) * umiejętność pisania zdań, * opisanie pisowni prostych wyrazów z "rz", "ó" wymienne i niewymienne, końcówka - ów, pisownia imion i zmiękczeń.

Pisanie ze słuchu wykazało, że materiał ortograficzny klasy II został opanowany w stopniu dobrym. Około 83% uczniów pisało popełniając od 0 - 1 lub dwa błędy, a 3 - 4 błędy zawarły się w około 14%.

Analizując powyższy tekst pisania ze słuchu stwierdzamy, że dzieci nie miały problemów z pisaniem zdań (wielka litera i kropka). Błędy powtarzające się to: pisownia imion, wyrazów: czwórkami, wędrowka, w górze. Natomiast nie popełniły błędów w wyrazach w których występowały zmiękczenia.

3.2. Poziom poprawności gramatycznej.

Część gramatyczna zawierała: * rozróżnianie części mowy, * dopisywanie form czasownika do rzeczownika, * dopisywanie odpowiedniego rzeczownika do przymiotnika, * znajomość alfabetu, * tworzenie wyrazów pokrewnych, * pisanie skrótów.

Ćwiczenie 1, 2, 3 około 90% uczniów wykonało bezbłędnie. Błędy popełniła niewielka ilość uczniów. Jedyne w ćwiczeniu 2 i 3 oraz 6 około 6% popełniło błędy. Znajomość części mowy sprawdzało ćwiczenie 1. To ćwiczenie około 13% wykonało z błędami, natomiast niewielka liczba uczniów bo około 2% tych ćwiczeń nie wykonała. Ćwiczenia 4 i 5 jak wykazuje analiza wypadło słabo. Duża ilość uczniów wykonała je z błędami. I tak w ćwiczeniu 4 około 33%, a w ćwiczeniu 5 około 43% uczniów wykonało to ćwiczenie z błędami. Wykazuje to, że uczniowie jeszcze nie w pełni opanowali porządek alfabetyczny i mają problemy z tworzeniem wyrazów pokrewnych.

Ćwiczenie 7 (dodatkowe) wykonało około 47%, a dotyczyło ono: * pisowni wyrazów z "h", * wyrazów jedno, dwu i trzysylabowych (tworzenie).

*Wskazania do pracy. Przeglądając sprawdziany klasy II stwierdzamy brak czujności ortograficznej w ćwiczeniach gramatycznych: * poświęcić więcej ćwiczeń na pisownię razem lub łącznie, * pisaniu imion, * wyrazy z "ó" i "rz" wymieniamy, * uczulić na pojęcie wyrazów pokrewnych, * okazjonalnie wykorzystywać znajomość alfabetu.*

4. Umiejętności gramatyczno-ortograficzne klasy III.

4.1. Część gramatyczna:

Grupa ABC - 6 ćwiczeń. Grupa AB - 1 dodatkowe

Stan uczniów piszących - 356. Grupa A i B - 288 - 80,8%. Grupa C - 68 - 19,1%

stopień wykonania	bezbłędnie	z błędami	wcale
ów.1	263-73,8%	93-26,1%	0
ów.2	288-80,8%	66-18,5%	1-0,5%
ów.3	249-69,9%	106-29,7%	1-0,2%
ów.4	194-54,4%	159-44,6%	3-0,8%
ów.5	310-87%	44-12,3%	1-0,5%
ów.6	237-66,5%	118-33,1%	1-0,2%
ów.7	102-35,4%	173-60%	13-4,5%

Część ortograficzna:

liczba popełnionych błędów	piszących 288 A+B	piszących 68 C	razem
0 - 1	171 - 59,3%	35 - 51,4%	55,4%
2	36 - 12,5%	13 - 19,1%	15,8%
3	27 - 9,3%	8 - 11,7%	10,6%
4	22 - 7,6%	7 - 10,2%	9,0%
5 i więcej	32 - 11,1%	5 - 7,3%	9,2%

Sprawdzian klasy III obejmował (część ortograficzna): * pisanie ze słuchu podstawowych wyrazów z "ó", "rz", "z"; * utrata

dźwięczności i wyjątki; * pisownia wyrazów z "h". Pisanie ze słuchu wykazało, że materiał ortograficzny klasy III został opanowany w stopniu dobrym. Około 71% pisało bezbłędnie lub pisało z 1 lub 2 błędami. Około 20% piszących popełniło 3 lub 4 błędy, a około 9% popełniło więcej niż 4 błędy (około 37 uczniów). Powtarzające się błędy występowały w wyrazach z "z", "ó" oraz utratę dźwięczności (gałązki, późno) oraz pisownia razem lub łącznie z wszystkimi częściami mowy.

4.2. Poziom poprawności gramatycznej.

Część gramatyczna zawierała: * część mowy (rzeczownik, czasownik, przymiotnik, liczebnik); * wyrazy o znaczeniu przeciwnym; * pisownia "nie" razem lub łącznie; * łączenie form rzeczownika z formą czasownika; * określenie liczby, czasu i osoby czasownika.

Analizując wszystkie ćwiczenia zawarte w sprawdzianie najlepiej wypadło ćwiczenie 5 dotyczące wyrazów o znaczeniu przeciwnym - i tak około 87% wykonało bezbłędnie, a tylko 2 uczniów nie wykonało wcale. Podobnie wygląda zestawienie w ćwiczeniu 2, gdzie należało dopisać przeczenie "nie" razem lub osobno - około 81% uczniów wykonało to ćwiczenie bezbłędnie. Świadczy to o tym, że oba działy programowe zostały bardzo dobrze przez uczniów opanowane.

Ćwiczenie 1 sprawdzało opanowanie znajomości części mowy, gdzie należało określić liczbę, czas i osobę czasownika. Spośród piszących około 70% wykonało bezbłędnie i nie było ucznia, który by nie wykonał tego ćwiczenia. Większe problemy zarysowały się przy ćwiczeniu 3, gdzie należało połączyć rzeczownik z odpowiednim czasownikiem. Około 60% uczniów wykonało to ćwiczenie bezbłędnie, a około 33% popełniło w tym ćwiczeniu błędy. Ćwiczenie dodatkowe (typowe ćwiczenie ortograficzne) wykonali poprawnie wszyscy uczniowie, a poprawność waha się około 35%.

Ogólne wnioski po analizie sprawdzianów.

1. Sprawdziany należy przygotować zawsze w 3 grupach (2 poziomy).
2. Położyć nacisk na stosowanie prostych ćwiczeń w rozumieniu czytanego tekstu (zadania tekstowe) odnosi się to do nieumiejętności czytania ze zrozumieniem tekstów zmatematyzowanych.
3. Brak zaradności matematycznej - duża liczba dzieci nie liczy sprawnie (rachunek pamięciowy) nie stosuje własnych metod.
4. Dział programu: kolejność wykonywania działań w kl. II i kl. III został opanowany przez uczniów w sposób mierny (liczą tak jaki jest zapis).
5. Uczniowie dobrze opanowali algorytmy mnożenia i dzielenia zarówno w klasie II jak i III.
6. Dział programowy dotyczący geometrii został opanowany bardzo dobrze.
7. Na uwagę zasługuje wysoki procent rozwiązania zadania dodatkowego w kl. III.
8. Materiał ortograficzny tak w klasie II jak i w III opanowany jest przez uczniów zadowolająco.
9. Ćwiczenia gramatyczne w klasie II i III nie sprawiły większych kłopotów. Bezbłędność wykonania ich w zestawieniu tabelarycznym w układzie procentowym zawsze przekraczała ponad 50% populacji piszących uczniów.
10. Wyniki sprawdzianów we wszystkich szkołach słupskich wskazują iż dobór zadań zarówno z języka polskiego jak i matematyki był trafny.

III. Badania osiągnięć uczniów ważną formą nadzoru pedagogicznego.

Aby "uszlachetnić" tradycyjne sprawdziany i nadać im większą wartość pomiarową (trafność, obiektywizm, rzetelność, czułość) proponujemy skorzystać z opracowanej uproszczonej procedury przygotowania testu sprawdzającego. Procedura ta obejmuje sześć głównych kroków:

1. Analiza celów kształcenia przy wykorzystaniu taksonomii celów nauczania. Praktycznie etap ten polega na uzmysłowieniu sobie, jakie cele powinni osiągnąć uczniowie po opanowaniu wyznaczonej części programu nauczania, czyli co powinni: A - zapamiętywać, B - wyjaśnić, C+D - umieć zastosować.

* Cele nauczania trzeba wyrazić "klarownie" - najlepiej w formie czynności uczniów (operacyjnie).

* Dla uniknięcia encyklopedyzmu zastosować taksonomię celów nauczania, np. taksonomię B. Niemierki (1975)

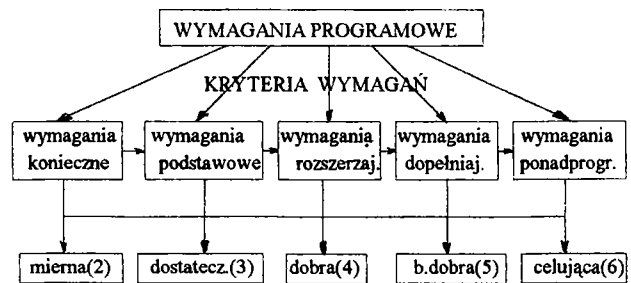
poziom	kategoria
wiadomości	A. Zapamiętanie wiadomości B. Zrozumienie wiadomości
umiejętności	C. Stosowanie wiadomości w sytuacjach typowych D. Stosowanie wiadomości w sytuacjach problemowych

2. Różnicowanie wymagań programowych według obowiązującej skali stopni szkolnych.

Aby wypełnić stopnie szkolne treścią, należy realizowany program nauczania "rozpisać" na wszystkie pozytywne stopnie szkolne. Tę analizę ułatwia przyjęcie stałych kryteriów wymagań:

- łatwość dla ucznia,
- prostota i uniwersalność,
- niezbędność w obecnym i dalszym kształceniu,
- użyteczność pozaszkolna,
- pewność naukowa.

Naczelną zasadą tego warstwowania jest realizm wymagań oraz to, aby wymagania na każdym poziomie (szczególnie na niskim) tworzyły zwarte systemy wiedzy, a nie przypadkowe encyklopedyczno-fragmentaryczne wykazy. Analiza ta powinna doprowadzić do wyodrębnienia hierarchii wymagań.

Zdając sobie sprawę z trudności i braku tradycji w różnicowaniu jakościowym wymagań, a także uwzględniając szczególną rolę wymagań podstawowych w nauczaniu - można ograniczyć (tymczasowo) badania tego zakresu.

3. Planowanie testu. Dla zwiększenia różnorodności zadań testowych (trafność) należy wykonać plan testu jako podsumowanie analiz poprzednich (krok 1 i 2). Plan testu powinien być narzędziem zapobiegającym jednostronności sprawdzania a zwłaszcza encyklopedyzmowi i zawężeniu skali wymagań.

4. Konstruowanie zadań testowych według planu. Należy pamiętać, że każde zadanie powinno sprawdzać jedną, jasno określoną czynność dydaktyczną (cel operacyjny) ucznia. Początkującym zalecamy tworzenie zadań otwartych "krótkiej odpowiedzi", a bardziej zaawansowanym - konstruowanie zadań zamkniętych "wielokrotnego wyboru". Wszystkim radzimy unikać powielania wyrażen podręcznikowych. Gotowy sprawdzian należy porównać z planem testu oraz ocenić wartość rzeczową i językową zadań (unikać formalizmu przedmiotowego). Należy wykonać ponadto kartę odpowiedzi dla ucznia i klucz prawidłowych odpowiedzi (lub szablon do sprawdzania).

5. Testowanie i zestawienie wyników klasy. Testowanie powinno odbyć się w motywującej atmosferze (nie na czas!), jego cele i zasady oceniania powinny być znane uczniom. Sprawdzając rozwiązanie zadań najlepiej punktować je: 0 - błędna odpowiedź, 1 - odpowiedź poprawna. Dla uwidocznienia wyników całej klasy dobrze jest zestawiać je w tabeli zbiorczej.

Tabela zbiorcza wyników testu "Ryby" w kl. III

Lp.	Nazwisko ucznia	Zadania - cele nauczania										Zalicz. poziom wymag.	Liczba punkt	
		wymagania konieczne					wymagania podst.							
		1	2	3	itd	10	11	itd	19	20				
1	Adam-ska	1	1	1		1	1		0	0			K+P	IX
...	Żyła	1	1	0		0	0		0	0			1	2
popr. rozw.		20	25	15		15	20		10	5				
% popr. rozw.		80	100	60		60	80		40	40				

6. Analiza dydaktyczna wyników. To najważniejszy etap "badania wyników" (!). powinien doprowadzić nauczyciela do analizy typu: *cel - zadanie - wynik - diagnoza pedagogiczna - zmiana nauczania*.

Obejmuje ona dokonania m.in.:

- ogólnej oceny nauczania i uczenia się;
- określenia sukcesów w nauczaniu i uczeniu się - poprawnych rozwiązań z wyższych poziomów wymagań;
- określenia porażek w nauczaniu i uczeniu się - błędnych odpowiedzi z wymagań koniecznych i podstawowych;
- określenia przyczyn sukcesów i porażek w nauczaniu i uczeniu się;
- zaproponowanie sposobu usprawnienia nauczania i uczenia się w obszarach wyników niezadawalających.

Sprawdzenie wyników, które nie prowadzi do zmiany nauczania i uczenia się nie byłoby warte zachodu. Powyższa procedura jest podstawowym założeniem pomiaru dydaktycznego sprawdzającego (prace K. Denek, i B. Niemierki i ich "szkół"), a także praktycznym doświadczeniem nauczycieli, ma ona też bogatą literaturę we wszystkich dydaktykach przedmiotowych.

Literatura: *Ciżkowicz K., Ochendusko J.; Pomiar sprawdzający wielostopniowy. WSiP 1986. * Czupiał K.: Metodyka testu chemicznego. WSiP 1977. * Niemierko B.(red.): ABC testów osiągnięć szkolnych. WSiP 1975. * Niemierko B.: Między oceną szkolną a dydaktyką, WSiP 1991, seria PP

opracownie: mgr Bożena Jurkiewicz - wizytator KO Słupsk

mgr Krystyna Mikotażczyk - doradca metodyczny
mgr Barbara Gontarska - z-ca dyr. SP 16 w Słupsku

*mgr Zofia Husejko
dyrektor przedszkola nr 1 w Lęborku*

Edukacja ekologiczna w przedszkolu

W niektórych zakątkach świata stan środowiska naturalnego jest fatalny. Jak donoszą środki masowego przekazu, każdego dnia na ziemi ludzkość dokonuje gwałtu na przyrodzie: zwierzęta są zmęczone i zabijane, ziemia jest zaśmiecana, lasy wycinane, woda zanieczyszczona a atmosfera zatrwana. W pogoni za pieniądzem beznamiętnie czerpie się z zasobów środowiska nie zważając na jego potrzeby i nie pamiętając o znaczeniu przyrody dla człowieka. Jeszcze trochę a natura nie będzie w stanie się odrodzić. My zwykli ludzie, co najwyżej ponarzekamy na zanieczyszczenie środowiska, na dziurę ozonową i Czarnobyl mając złudną nadzieję, że to nas nie dotyczy, bo dzieje się gdzieś dalej.

Na szczęście w świecie zaczęto podejmować próby, (często z doskonałymi rezultatami), łagodzenia efektów negatywnej ingerencji człowieka w środowisko naturalne. Ludzkość wreszcie wzięła na siebie odpowiedzialność za skutki dokonywanych przeobrażeń. Różnie to wygląda w różnych krajach. Stan środowiska naturalnego jest zależny od stanu wiedzy ekologicznej danego społeczeństwa. Również w naszym kraju ekologia stała się coraz częściej poruszanym tematem. Jednak aktualny poziom wiedzy ekologicznej społeczeństwa polskiego budzi niepokój z czego wynika konieczność intensywnej edukacji ekologicznej. W czasach kultu pieniądza potrzeba dużo dobrej woli ze strony nauczycieli i wychowawców by tak delikatna materia jaką jest ekologia znalazła uznanie w oczach człowieka by stała się jedną z pierwszych w hierarchii uznawanych przez człowieka wartości moralnych.

Wychowanie człowieka jest procesem długofalowym, dlatego należy rozpoczynać już od najmłodszych lat. Najlepszym miejscem do wprowadzania pozytywnych nawyków ekologicznych jest przedszkole. Przy właściwej interpretacji programu wychowania w przedszkolu i rzetelnej jego realizacji można osiągnąć zdumiewające rezultaty.

W naszym przedszkolu edukacją ekologiczną zostali objęci wszyscy: pracownicy, dzieci i rodzice. Bezpośrednia praca z dziećmi została poprzedzona pogłębieniem, uzupełnieniem i zdobywaniem nowej wiedzy ekologicznej przez nauczycieli - co wiązało się z koniecznością wzbogacenia biblioteki przedszkolnej w pozycje fachowe i literaturę dziecięcą. Wraz z pogłębiającą się wiedzą ekologiczną pracownicy, którzy byli nałogowymi palaczami kolejno zerwali z nałogiem. Od tego czasu na drzwiach wywiesiliśmy znaczek informując, że "tu się nie pali".

Świadomi specyfiki pracy wychowawczej z dziećmi w wieku przedszkolnym, położyliśmy duży nacisk na zorganizowanie najbliższego środowiska wychowującego, bogatego w możliwości bezpośredniego kontaktu dzieci z przyrodą, pozwalającego na poznanie, zrozumienie i pokochanie przyrody. Posesja naszego przedszkola znajduje się blisko centrum miasta. Posiada duży teren zielony obwiedziony szerokim żywopłotem stanowiącym naturalny filtr chroniący przed zanieczyszczeniami z ulicy. Prawie całą powierzchnię zajmuje teren z zadrzewieniem o charakterze

parkowym. Jest to jednocześnie teren zabaw dla dzieci. Są tam skarpy obrzeżone drewnianą palisadą, piaskownice i sprzęt sportowy. Na tej części posadziliśmy ostatnio ponad 50 drzew długowiecznych (świerki, sosny, modrzewie, klony, lipy, jawory, jodły, jarzębiny, topole i brzozy) oraz sporo krzewów ozdobnych (złotokap, bez lilak, róże, jarzębiny płaczące i inne). Na starych wysokich drzewach zamontowaliśmy 6 budek lęgowych. Co roku wychowują tu swoje młode: szpaki, sikorki, cukrówki, kawki i dzikie gołębie. Jesienią i zimą na czarny bez, glóg i jarzębinę przylatują jemioluski, gile, szczygły i kosy. Przy oknach każdej z siedmiu grup dziecięcych zamontowane są karmniki, które stanowią dogodne miejsce do codziennej obserwacji ptasich zachowań. Latem wystawiamy dla nich pojemniki z wodą, w czasie pory bezdeszczowej przylatują tu również ptaszki z pobliskiego parku by się napić i wychłapać w wodzie. Dzięki temu nasze dzieci mają okazję na codzień obserwować zachowanie się ptaków, dokarmiać je i cieszyć się nimi. W przedszkolu zajmujemy się również hodowlą papuzek falistych. One wymagają specjalnej troski ale stworzyliśmy dla nich zielony kącik z obszerną klatką i czują się znakomicie zwłaszcza gdy dzieci często je odwiedzają. Po terenie i budynku przedszkolnym swobodnie poruszają się koty. Trafiły tu do nas w różny sposób. Najczęściej są to podrzutki przygarnięte przez nas, odkarmione i wyleczone. Teraz dostarczają dzieciom dużo radości. rano czekają w holu, psocą i figlują, pozwalają się przytulać, głaskać i karmić. Dzieci z naszego przedszkola całkowicie pozbawione są uprzedzeń i przesądów do zwierząt.

W każdej grupie wiekowej zostały założone hodowle roślin i zwierząt. Ciekawe okazy roślin wyhodowane przez dzieci biorą udział w wystawie ciekawostek przyrodniczych. Dzieci systematycznie opiekują się swoimi roślinami i zwierzętami. W młodszych grupach obserwują i pomagają przy czynnościach pielęgnacyjnych, a w starszych samodzielnie wykonują te obowiązki.

Do hodowanych w naszym przedszkolu zwierząt należą: rybki, żaby i ślimaki zamieszkujące doskonale wyposażone akwaria, a także świnka morska, chomik, królik i 3 żółwie. Zwierzęta te zostały do nas przyniesione przez ludzi, którzy już ich nie chcieli. U nas mają odpowiednie warunki i czują się dobrze. Dzieci wymyśliły im imiona, poznały ich zwyczaje, polubiły i chętnie opowiadają o ich "nadzwyczajnych" umiejętnościach. Zwierzęta w przedszkolu stanowią dla dzieci ogromną atrakcję, są źródłem radości i mobilizują do zdobywania wiedzy o nich. Poprzez kontakt ze zwierzętami uczą się je szanować, stają się wrażliwe na ich los. Nie może być mowy o beznamiętnym krzywdzeniu zwierząt.

W kącikach przyrody obok tradycyjnych hodowli dzieci mogą prowadzić wszelkiego rodzaju obserwacje i doświadczenia. Pomocny jest w tym właściwy sprzęt: mikroskopy, lupy, naczynka różnego rodzaju, menzurki itp.

Dla lepszego zrozumienia zjawisk przyrodniczych każda grupa prowadzi kalendarz przyrodniczy - "Pory Roku". Nauczycielki razem z dziećmi zaznaczają w nim zjawiska, cechy, czynności i wydarzenia związane z daną porą roku. Większość z nich dzieci mogą zaobserwować na naszym terenie, już wczesną wiosną kwitną wysadzone wzdłuż

budynku przebiśniegi, krokusy, śnieżyce potem szafirki i forsycja, aż wybuchnie wiosna i zakwitną bzy i zlotokapy, a ptaki uwijają się przy swoich domkach. Wszystko to ma swoje odbicie w kalendarzu. W wychowaniu jest to jeden z elementów świadomego kierowania poznawaniem przyrody. Każdy miesiąc roku szkolnego ma swoje odbicie w kalendarzu. Październik jako miesiąc ochrony przyrody ma swój konkurs. Jest nim organizowany przez nauczycielki starszych grup "Turniej wiedzy przyrodniczej" obfitujący w zadania i zagadki oraz zabawy z zakresu ochrony środowiska naturalnego. Listopad i grudzień to czas przeznaczony na wystawę - "Suche bukiety". Rodzice mają możliwość zobaczyć kompozycje kwiatowe wykonane przez dzieci.

Na wiosnę organizowana jest wystawa ekologiczna pokazująca stan środowiska naturalnego zaobserwowany przez dzieci oraz czynności, które należy wykonywać by żyć w zgodzie z prawami przyrody. Wystawa połączona jest ze zbiórką makulatury, w którą zaangażowani są również rodzice. Wszystkie turnieje, wystawy i konkursy stanowią uzupełnienie działań związanych z poznawaniem przyrody i warunków stworzonych do bezpośrednich kontaktów z przyrodą. Są źródłem pozytywnych przeżyć i doznań. Przyrodę można skutecznie chronić gdy ma się do niej pozytywny stosunek, gdy się ją zna i kocha.

Obok ogrodu przedszkolnego i kącików przyrody organizujemy naszym dzieciom spacer i piesze i autokarowe wycieczki (całodzienne) do różnych środowisk biocenotycznych. Młodsze dzieci poznają bliższe otoczenie: sad, pole, łąkę, wyjeżdżają nad jezioro i do lasu obok zaprzyjaźnionej leśniczówki. Starsze wyjeżdżają dalej: nad morze, do latarni morskiej, do ZOO i do Słowiańskiego Parku Narodowego.

Poznawanie przyrody ściśle wiąże się w naszym przedszkolu z poznaniem sposobów jej ochrony. Pragniemy wyposażać dzieci w wiadomości, umiejętności i sprawności pozwalające na pozytywną aktywność w stosunku do środowiska naturalnego. Ważne miejsce w edukacji ekologicznej zajmują zadania takie jak: * niezanieczyszczanie środowiska: segregacja odpadów i ponowne ich wykorzystanie, * ochrona roślin i zwierząt: zaniechanie bezmyślnego niszczenia zasobów przyrody.

Jedną z naturalnych cech człowieka w wieku przedszkolnym jest ciekawość świata, miłość do ludzi i zwierząt oraz ogromna wrażliwość na ich losy. Cechy te umiejętnie wykorzystywane mogą stanowić bazę do wyrabiania u dzieci nawyków życia w zgodzie z prawami przyrody. Wyrabianie nawyku jest kwestią motywacji do podejmowania kolejnych prób i czasu, w którym czynność się utrwali. Najlepszy na to czas to wiek przedszkolny a motywację wyrabiać można dostarczając dzieciom wrażeń, gromadząc doświadczenia i radosne przeżycia kontaktów z przyrodą.

Dużo radości dostarcza naszym dzieciom praca w ogródku doświadczalnym zorganizowanym na zapleczu budynku gospodarczego naszego przedszkola. Są tam grządki warzywne, rabaty kwiatowe i część wydzielona na krzewy owocowe (czarna porzeczka). Każda grupa ma swoje grządki, na których sięją, pielęgnują. W ogrodzie umieszczone są dwa duże kompostowniki, do których wyrzucane są chwasty. Dzieci

mają okazję obserwować sposoby wykorzystywania sił odtwórczych przyrody. Wszystkie odpady organiczne z ogrodu i z kuchni przeznaczamy do produkcji kompostu, który po przerobieniu zostaje zużyty jako nawóz biologiczny na rabaty kwiatowe, pod róże i na grządki warzywne. Zimą stanowi ochronę roślin przed mrozem.

Zadanie: nie zaśmiecanie środowiska naturalnego, wydaje się być bardzo trudne do zrealizowania zważywszy, że w dzisiejszych czasach "produkujemy" dużo śmieci. Jednak gdy edukację ekologiczną rozpoczniemy odpowiednio wcześniej i ludzkość będzie żyć w zgodzie z prawami natury, to może zachowamy ten świat dla następnych pokoleń? W naszym przedszkolu zaczynamy już od 3-latków, które uczą się segregować odpady tym chętniej gdy przekazują je dla swoich ulubieńców. Nie zjedzone resztki mięsa odkładają do oddzielnych pojemników dla kotów, resztki warzyw dla świnki, chomika i królika, okruszki chleba przeznaczone są dla ptaszek za oknem. Zlewki zup odступujemy odpłatnie hodowcy świń. Podobnie dzieje się z odpadami nieorganicznymi. W oddzielne pojemniki zbiera się makulaturę, złom, szkło i plastik. Część zostaje sprzedana do ponownego użytku i już tylko znikoma część odpadów wędruje na wysypisko śmieci. Dzieci nasze przejmują się dużą ilością odpadów nie tylko w przedszkolu. Ostatnio zauważyły, że jest za mało koszy na śmieci w naszym mieście. Dlatego nauczycielki zorganizowały akcję "liczenia koszy". Rodzice włączyli się do pracy, codziennie ktoś składał meldunek, który nauczycielka nanosiła na tabelę. Dziecko lub rodzic składali podpis pod swoim meldunkiem. Wyniki zostały wysłane do władz miasta Lęborka.

W pierwszy dzień wiosny całe przedszkole wyległo na ulice miasta organizując marsz ekologiczny z hasłami ostrzegającym przed degradacją środowiska. Przy okazji "Sprzątania świata" wszystkie dzieci z naszego przedszkola brały udział w sprzątaniu miejsc publicznych w naszym mieście. Z okazji "Dnia Ziemi" grupa starsza przygotowała inscenizację pt. "Ziemia oczekuje pomocy", którą obejrzały pozostałe grupy i rodzice. Wszystkie grupy biorą udział w programie oszczędzania prądu i wody. Nie sposób wymienić wszystkiego. Udział dzieci w tego rodzaju akcjach, imprezach i programach uświadamia powagę problemu, jaki stanowi środowiska naturalnego w dzisiejszych czasach.

To co robimy w naszym przedszkolu zostało dość pobieżnie i fragmentarycznie przedstawione i nie wyczerpuje całego zakresu naszych działań. Kiełkuje w nas nadzieja, że nawyki, zainteresowania, postawy, będą dalej w szkole podstawowej utrwalać, że za kilka lat wzrośnie w społeczeństwie świadomość ekologiczna na tyle, że śmieci nie będą stanowiły problemu budzącego dreszcz grozy. A wreszcie mamy nadzieję, że pozytywna działalność przedszkoli, nie tylko w tym zakresie, zostanie ponownie uznana.

Bożna Modrzewska
pedagog szkolnyw SP Nr 2

Szkolna profilaktyka uzależnień na podstawie doświadczeń Szkoły Podstawowej Nr 2 w Słupsku

Alkohol towarzyszy człowiekowi od najdawniejszych czasów. Forma wykorzystywania ewaluowała od kulturowej do powszechnie przyjętego traktowania alkoholu w kategoriach konsumpcyjnych. Stosunek do alkoholu różnicują od strony ilości i jakości czynniki kulturowe i infrastrukturalne. Większość z pijących alkohol ludzi spożywa go umiarkowanie i bez problemów. Niepokojący jest jednak cały szereg odstępstw od tej reguły w kategoriach ilościowych i demograficznych. Obniża się próg wiekowy osób spożywających alkohol dużo poniżej bariery osiemnastego roku życia. Dotyczy to zarówno chłopców jak i dziewcząt. Niestety, alkohol nie jest jedynym zagrożeniem w życiu człowieka. Pojawiała się narkomania - choroba duszy i emocji. Popadają w nią najczęściej dzieci i młodzież. Dla nastolatka narkotyk jest środkiem zaspokajającym jego potrzeby.

Mając świadomość, że profilaktyka jest równie ważna jak leczenie, zrealizowaliśmy szereg działań uodporniających dzieci i młodzież na możliwe i prawdopodobne, a negatywne wpływy otoczenia w kontekście używek. Działanie te klasyfikuje się jako promocję zdrowia. Należy rozpocząć ją jak najwcześniej w rodzinie i w szkole.

W roku szkolnym 1993/94 uczniowie naszej szkoły uczestniczyli w zajęciach profilaktycznego programu wychowawczego "Dziękuję, nie". Nie naśladuje on wzorów typowej akcji informacyjnej i propagandowej. Sięga natomiast po takie rozwiązania metodyczne, które kształtują pożądane postawy dzięki powiązaniu procesów poznawczych, przeżyć i działań. Celem programu jest nauczenie dzieci i młodzieży bezkonfliktowego odmawiania spożywania alkoholu, przygotowanie jej do odważnych, racjonalnych reakcji na presję wywieraną przez rówieśników lub osoby dorosłe. Służyć temu ma rozwijanie u uczniów kompetencji, autonomii i odpowiedzialności. Zajęcia Programu "Dziękuję, nie" zostały przeprowadzone w dwudziestu klasach (w przedziałach od piątych do ósmych).

W rok później wprowadziliśmy po raz pierwszy do naszej szkoły "Drugi Elementarz czyli Program Siedmiu Kroków". Zawiera on zbiór scenariuszy do cyklu zajęć z dziećmi i ich rodzicami, mających na celu:

- a) dostarczenie informacji o alkoholu i innych substancjach uzależniających oraz o zagrożeniach towarzyszących ich zażywaniu;
- b) wskazanie możliwości unikania tych zagrożeń i sposobów radzenia sobie z nimi;
- c) pokazanie perspektywy zdrowego życia i drogi do satysfakcji osobistych bez zażywania alkoholu i innych substancji uzależniających.

"Program Siedmiu Kroków" koncentruje się przede wszystkim wokół alkoholu. Autorzy programu przyjmują zasadę, że należy propagować pełną abstynencję aż do osiągnięcia pełnoletności. Ponieważ jednak około 90% dorosłej ludności Polski spożywa napoje alkoholowe, konieczne jest dostarczenie dzieciom i młodzieży także takich wiadomości, które będą w przyszłości racjonalizowały ich własne spożycie.

Piętnowanie spożywania alkoholu nie wydaje się racjonalną metodą profilaktyczną. Zasadnym natomiast wydaje się autorom "Drugiego Elementarza" podawanie informacji o tym, że spożywanie nawet niewielkich ilości alkoholu w okresie dojrzewania człowieka uszkadza jego organizm, umysł i życie uczuciowe oraz przeszkadza w rozwoju.

Uczy się rozróżniania pojęć: "używanie" od "nadużywania". Uczniowie, którzy brali udział w zajęciach wiedzą już, że nadużywanie to picie zbyt wcześnie, za dużo i w nieodpowiednich ilościach. Wiedzą, że alkohol jest dla dorosłych i zdrowych ludzi, którzy potrafią powstrzymać się od picia zbyt dużych jego ilości. W przypadku osób niepełnoletnich każde używanie jest nadużywaniem.

"Program Siedmiu Kroków" prowadzony jest systemem warsztatowym: odgrywanie ról i scenek, "burza mózgów", opowieści - miniprelekcje. Każde dziecko otrzymuje kolorową ulotkę, po jednej podczas każdego zajęcia. Uczestniczy ponadto w projekcji dwóch filmów: dokumentalnego - "ucieczka w niewolę" i fabularnego - "Rozdarte dusze". Wszystkie spotkania z dziećmi mieszczą się czasowo w 18 godzinach lekcyjnych. Podczas jednej edycji omawianego programu prowadzący (realizator) odbywa od dwóch do trzech spotkań z rodzicami dzieci.

W dotychczasowych warsztatach pięciu edycji programu 19 nauczycieli - realizatorów spotkało się z 1214 uczniami i około 750 rodzicami. należy zaznaczyć, że nie uwzględniono tu ilości uczniów, rodziców i przeszkolonych nauczycieli - realizatorów z innych szkół Słupska i województwa, których działania koordynowane były przez dwojkę instruktorów z naszej szkoły.

W palecie działań profilaktycznych szkoły znajdują się również trzy programy autorskie obejmujące swoim zakresem szereg zagadnień dotyczących przeciwdziałania uzależnieniom. Programy te realizowane są dwutorowo. Pierwszy z nich stanowi integralną część przedmiotów realizowanych w ramach programowej siatki godzin. Zawiera zestaw elementarnych informacji związanych z profilaktyką patologii alkoholowej czyli wychowaniem w trzeźwości obejmując klasy V-VIII. W programie tym ułożono treści w taki sposób, aby różne ich składowe można było wykorzystywać pośród standardowych informacji przedmiotów szkolnych. Przykładowo: na lekcji chemii można mówić o alkoholu jako substancji szkodliwej w przypadku niewłaściwego stosowania. Należy przy tym również w tej sytuacji podawać informacje pozytywne dotyczące wykorzystywania alkoholu: w aseptyce lub w sprawach kulinarnych przy zachowaniu regulacji i norm dopuszczających jego użycie. Ekspozuje się również szereg wątków społecznych i aksjologicznych związanych z

obecnością tej substancji w życiu człowieka.

Drugi tor działalności profilaktycznej w szkole dotyczy problemów związanych z narkomanią. najogólniej rzecz biorąc, metodyka prowadzenia zajęć jak też przesłania merytoryczne są analogiczne do omówionego wcześniej zestawu zagadnień wokół problemu alkoholowego. ważnym wątkiem merytorycznym jest prezentacja łańcuchów przyczynowo - skutkowych, a także uwarunkowań infrastrukturalnych związanych z coraz bardziej ostatnio widocznym problemem narkomanii. Dość istotną okolicznością w obu tych torach jest element pomocy osobom używającym bądź pozostającym pod presją do używania alkoholu lub narkotyków.

Trzeci tor działań edukacyjnych dzieci i młodzieży to program oparty na przesłaniu aksjologicznym poszukiwania szczęścia bez uzależnień. W uproszczeniu program ten jest zorientowany na preferencje osobowościowe od strony samoakceptacji: indywidualnej wartości w życiu, budowania własnych celów życiowych, autonomii i odpowiedzialności za własne życie i zdrowie, dystansu do elementów reklamy, używek, jak również do funkcjonującego rynku dystrybucji i używania narkotyków.

Kolejną formą szkolnej profilaktyki związanej z problemami uzależnień, a także próbą kompensacji socjopatii rodzinnych na tym tle, jest świetlica socjoterapeutyczna. Istotą działań tej formy pracy z dziećmi i młodzieżą jest niwelowanie traumatyzujących sytuacji rodzinnych. Dotyczy to również podobnego zestawu przesłań w kontekście nerwicogennego wpływu środowiska rówieśniczego na tle sytuacji rodzinnej dziecka. Zajęcia prowadzone w świetlicy mają za cel wyrównanie poziomu oddziaływań socjalizujących realizowanych przez szkołę. Dodatkowo ważne jest również stworzenie klimatu pewnego psychicznego komfortu przebywania z innymi dziećmi w bezpiecznym otoczeniu szkoły poza standardowym zestawem formalnych sytuacji szkolnych w kontekście organizacyjnym i interpersonalnym. Zajęcia prowadzone były początkowo przez cztery, a obecnie przez dwie, profesjonalnie przygotowane osoby. Formy zajęć przebiegają w algorytmie od zabaw, poprzez poznanie, akceptację (siebie i otoczenia) do nauki, jak unikać zagrożeń i bronić się przed nimi. Dzieje się to na podkładzie pozytywnych - z punktu widzenia etyki - przesłań aksjologicznych dotyczących akceptowanych społecznie wartości, kierunków, form i metod działania na gruncie własnej osobowości na tle uwarunkowań infrastrukturalnych i interpersonalnych.

W nurcie działań profilaktycznych prowadzonych przez szkołę ma swoje miejsce działalność Polskiego Czerwonego Krzyża, który zależnie od aktualnych możliwości i środków stara się prowadzić działania uświadamiające w temacie zagrożeń, jakie niesie ze sobą każda postać uzależnień. Działania te przykładowo widoczne są w prowadzonej przez uczniów akcji pod tytułem "W moim domu nikt nie pali". Wyjaśnia się również uczniom rolę "Monaru" w zwalczaniu zjawiska narkomanii.

Działania pielęgniarstwa szkolnej w tym obszarze problemów sprowadzają się głównie do przekazu informacji w kwestii negatywnych skutków oddziaływania wszelkich

substancji uzależniających na psychiczne i somatyczne funkcjonowanie organizmu. Dotyczy to kwestii rozwojowych w sensie ontogenezy, jak i patologii poszczególnych narządów wewnętrznych człowieka. Formy działań pielęgniarstwa sprowadzają się przede wszystkim do pogadanki zobrazowanej dodatkowo materiałem audiowizualnym.

Działalność pedagoga szkolnego związana jest ściśle z wszystkimi aspektami funkcjonowania profilaktyki uzależnień w naszej szkole. Pedagog nie tylko koordynuje tę działalność, ale jest równocześnie (tak jak jedna z nauczycielek) instruktorem Polskiej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Warszawie. Tym samym nie tylko przeprowadza zajęcia z dziećmi i młodzieżą - między innymi w świetlicy socjoterapeutycznej - ale także szkoli realizatorów "Elementarza". Odbywa spotkania z uczniami, prowadząc między innymi "burzę mózgów". Wzbogaca tym samym swoją wiedzę dotyczącą sytuacji wychowawczej w domach rodzinnych uczniów, mogąc niejednokrotnie w porę zauważyć początki negatywnych oddziaływań w tej materii środowiska rodzinnego dziecka. Spotyka się również z rodzicami, mając na celu uświadomienie im, że w życiu prawie każdej rodziny może zdarzyć się coś, co wystawi na próbę rodzicielskie siły, wywoła lęk, sprawi, że poczują się bezradni. Jaka to będzie próba - nie wiadomo. Wiadomo jednak, że może to być alkohol, narkotyki lub nikotynizm.

Stworzenie dzieciom i młodzieży warunków do osiągnięcia sukcesów, otwartego wyrażania myśli i uczuć, przeżywania pozytywnych doświadczeń w środowisku rodzinnym i szkolnym, kształtowanie wzorców autorytetu ludzi rozumnych, odpornych psychofizycznie, wreszcie zaufanie i tolerancja dla błędów przez nich popełnianych - to grupa uwarunkowań efektywnego przeciwdziałania uzależnieniom. Istotnym zadaniem dla dorosłych, warunkujących skuteczność oddziaływań profilaktycznych jest wdrożenie do współdziałania różnych instytucji. Dlatego należy dążyć do demonopolizacji poczynań profilaktycznych, gdyż nikt nie dysponuje jedynie trafnym programem. Trzeba jednak koordynować tę wielostronność działań opartych na wypracowanych metodach. Każda działalność profilaktyczna powinna być świadoma, oparta na wiedzy i doświadczeniu o tym, jak przeciwdziałać zaburzeniom i pielęgnować zdrowie.

Bibliografia: 1. Jean Kinney, Giwen Leaton, Zrozumieć alkohol, 2. Program profilaktyczny dla młodzieży, nauczycieli i rodziców - Drugi Elementarz czyli Program Siedmiu Kroków, 3. Agnieszka Arenderska, Krzysztof Wojcieszek, Przygotowanie do profilaktyki domowej, 4. Anna Pakszys, Edukacja dzieci i młodzieży w zakresie postaw i umiejętności służących zdrowiu, mająca na celu redukcję popytu na środki odurzające (Program autorski), 5. Anna Pakszys, Progra, profilaktyki uzależnienia alkoholowego "Wychowanie w trzeźwości" dla klasy V-VIII, 6. Stefan Mieszalski, Jacek Morawski, Ewa Sobczyk, Mirosław S. Szymański, "Dziękuję, nie". Poradnik wychowania w trzeźwości, 7. Bogusław Horbat, Organizm w niebezpieczeństwie, 8. Alicja Paxcewicz, jak pomóc dziecku nie pić, 9. Marzena Pasek, Narkotyki? Na pewno nie moje dziecko, 10. Bożena Modrzewska, "Dom wolny od narkomanii". Program profilaktyczny, 11. Dokumenty świetlicy socjoterapeutycznej Szkoły Podstawowej Nr 2 w Słupsku, 12. Wiesław Sikorski, Psychoterapeutyczny model profilaktyki młodzieży zagrożonej stosowaniem wziętych substancji psychoaktywnych. W: Opieka, Wychowanie, Terapia, Nr 3/25/95.

prof. dr hab. Zygmunt Markocki
WSP w Słupsku

Jak opracować konspekt wykładu ?

Przygotowanie się do zajęć obejmuje wiele czynności, w tym studiowanie literatury, selekcjonowanie treści i ich dobór do konkretnych zajęć, ustalanie zadań dla uczestników zajęć itp. Po zapoznaniu się z literaturą wykładowca (instruktor itp.) powinien przeprowadzić pracę myślową, której rezultatem winno być wypracowanie koncepcji przyszłych zajęć. Tak więc studiowanie literatury można określić jako wstępne przygotowanie się wykładowcy do przeprowadzenia zajęć. Zasadniczy etap przygotowania obejmuje natomiast:

- ustalenie wstępnej koncepcji zajęć;
- opracowanie konspektu (planu - konspektu);
- przygotowanie (wykonanie, zgromadzenie itp.) niezbędnych pomocy i środków dydaktycznych;
- ewentualne przeprowadzenie instruktażu (zwłaszcza do zajęć praktycznych i niekiedy seminaryjnych).

Kształt przyszłych zajęć, czyli ich koncepcja, zależy przede wszystkim od ich celu, ale mają na niego wpływ także takie czynniki, jak odzwierciedlenie danego tematu w literaturze przedmiotu, przygotowanie (poziom umysłowy) uczących się, możliwości wykorzystania technicznych środków dydaktycznych itp. Znajomość celu zajęć, opracowanie tematu w literaturze (w tym również w dostępnych skryptach i podręcznikach), świadomość z kim będą one prowadzone, możliwość ich upogładowienia - to główne czynniki pozwalające wykładowcy wyobrazić sobie, jak powinny wyglądać dane zajęcia. Musi zatem w jego umyśle powstać (choćby niezbyt jeszcze ostry) zarys przyszłych zajęć. Dokładny ich obraz powinien ukształtować się po wykonaniu wszystkich czynności wchodzących w zakres przygotowania do zajęć. należy zauważyć jednak, że forma określa w dużym stopniu organizację i sposób przygotowania się do nich.

Powstała w umyśle wykładowcy koncepcja zajęć stwarza podstawę do opracowania konspektu czy też planu - konspektu. Jednak wokół pisania konspektów występuje od wielu lat nie najlepsza atmosfera. Jest wiele kontrowersyjnych poglądów na ten temat. Jedni uważają, że należy obowiązkowo pisać konspekty do każdego zajęcia, inni - że nie ma absolutnie takiej potrzeby. W tej sytuacji rodzi się niewątpliwie pytanie, kto ma rację ? I tutaj sprawa się komplikuje, gdyż nie można na nie jednoznacznie odpowiedzieć.

Otóż z całą pewnością należy stwierdzić, że pisanie konspektów nie powinno wynikać tylko z wymogów formalnych. Nie może być celem samym w sobie. Najlepiej byłoby, gdyby czynność ta wynikała z potrzeb wewnętrznych wykładowcy, to znaczy z jego przekonania, że pomoc taka jest mu potrzebna. taką potrzebę powinni odczuwać przede wszystkim młodzi stażem wykładowcy, nie posiadający doświadczenia dydaktycznego. W praktyce najczęściej jest

tak, że wykładowcy piszą konspekty dlatego, iż takie są wymagania przełożonych, rzadziej z przeświadczenia, że stanowi to dla niego rzeczywistą pomoc w prowadzeniu zajęć.

Faktycznie konspekt czy też plan - konspekt stanowi istotny element warsztatu wykładowcy. Trudno sobie wyobrazić, aby wykładowca (zwłaszcza nauczyciel akademicki) nie miał do każdego zajęcia zebranych, odpowiednio wyselekcjonowanych i uporządkowanych materiałów w postaci "teczki" czy tzw. pakietu dydaktycznego. Zestaw tych materiałów (pomocy dydaktycznych) powinien być ciągle uaktualniany i uzupełniany. Głównym materiałem byłby właśnie konspekt (plan - konspekt).

O ile wstępna koncepcja zajęć jest niejako produktem dla samego siebie, o tyle konspekt jest dokumentem formalnym i tym samym służy nie tylko wykładowcy, ale także przełożonym, innym wykładowcom, a nawet słuchaczom (studentom, uczniom itp.), jeśli jego treść zostanie odpowiednio poszerzona i upowszechniona, np. w postaci skryptu wykładu. Spełnia on jeszcze pewną (dość znaczącą) rolę w czasie kontroli, czy też hospitacji zajęć. Zazwyczaj trudno jest dobrze ocenić wykładowcę na podstawie obserwacji jednych, czy nawet kilku przeprowadzonych przez niego zajęć. Istotną pomocą w tym względzie powinno stanowić ocena jego warsztatu dydaktycznego, którego istotnym elementem jest tzw. obudowa dydaktyczna zajęć (a w tym konspekt czy też plan - konspekt). Posiadanie konspektu daje przede wszystkim gwarancję, że wykładowca jest przygotowany do zajęć. Przeglądając konspekt można łatwo zorientować się, z jakich materiałów korzystał wykładowca, jakie problemy wybrał do naświetlenia w czasie zajęć, czemu zamierza poświęcić największą uwagę itp.

Może oczywiście zdarzyć się i tak, że wykładowca jest teoretycznie dobrze przygotowany do przeprowadzenia zajęć, posiada odpowiednio opracowany konspekt oraz inne pomoce dydaktyczne, ale zajęcia przeprowadził źle. Przyczyna w takim wypadku tkwi w tym, że albo nie posiada predyspozycji do prowadzenia zajęć, albo posiadana przez niego "obudowa dydaktyczna" zajęć nie jest jego tworem własnym.

Konspekt może przybierać różną formę w zależności od rodzaju zajęć, do których jest opracowany. Najbardziej typową formę przyjmuje on w przypadku zajęć o charakterze wykładu. zakład się, że konspekt do takich zajęć powinien zawierać następujące elementy: * temat zajęć, * cel (cele), * wskazówki organizacyjno - metodyczne (metoda, czas, miejsce i pomoce dydaktyczne), * wykaz literatury wykorzystanej do przeprowadzenia zajęć, * krótki plan zajęć (zagadnienia, problemy), * główne tezy wykładu (z wyższym lub szerszym rozwinięciem), * zadania do wykonania przez uczących się (studentów, uczniów) w czasie pozalekcyjnym.

Wyszczególnione elementy konspektu nie wynikają z jakichś instrukcji czy wytycznych, lecz są pochodną doświadczeń dydaktycznych. Ich układ podyktowany jest głównie potrzebami wykładowcy. Opracowany według wymienionych punktów konspekt stwarza swoistą dokumentację zajęć.

Opracowując konspekt należy zwrócić szczególną uwagę na dwie sprawy: sformułowanie celu (celów) i zagadnień. Są one zresztą ściśle ze sobą powiązane. Zapisanie celu zajęć w konspekcie nie może być tylko formalnością. Od właściwego ich sformułowania zależy bowiem przebieg zajęcia i oczywiście jego skuteczność. Wykładowca idąc na zajęcia musi wiedzieć, co ma osiągnąć, jaki powinien być rezultat końcowy tych zajęć, co powinni z nich wynieść uczący się.

Obserwując zajęcia niedoświadczonych wykładowców można często zauważyć, że prowadząc je zapominają o wytyczonym celu. Niektórzy nie potrafią odpowiedzieć po zajęciach, co faktycznie chcieli dzięki nim osiągnąć. Zapisany w konspekcie cel nie został zatem głęboko przez nich przemyślany, znalazł się w konspekcie tylko dlatego, że taki jest wymóg formalny.

Najczęściej powtarzającym się błędem w formułowaniu celów zajęć jest to, że są one bardzo ogólne, mgliste, a tym samym trudne do osiągnięcia, a także do oceny, w jakim stopniu zostały zrealizowane. Spotyka się niekiedy takie sformułowania, że celem zajęć jest ukształtowanie jakiejś tam cechy osobowości, charakteru lub też odpowiedniej postawy. Zrealizowanie takiego celu nie jest jednak możliwe podczas jednego zajęcia. Wymaga to na ogół długich oddziaływań dydaktyczno - wychowawczych, nie tylko przez jednego, ale przez wielu wykładowców i przełożonych. Podobnie trudny do oceny stopnia zrealizowania jest taki cel, który zakłada doskonalenie czegoś (zazwyczaj określonych umiejętności lub postawy). Jest on bardzo nieprecyzyjny, gdyż aby określić stopień udoskonalenia trzeba byłoby wcześniej ustalić dokładnie stan wyjściowy (początkowy), a więc stan danej cechy, umiejętności, postawy itp. przed danymi zajęciami.

Dość powszechnym zjawiskiem jest również sprowadzanie celów zajęć wyłącznie do zadań poznawczych, chociaż w konspekcie jest czasem zapisanych więcej celów lub inna jest ich treść. Bardzo wygodnie jest prowadzić zajęcia, kiedy nastawiamy się w nich jedynie na przekazywanie uczącym się określonej ilości wiedzy na dany temat. Zapoznajemy ich wtedy z zebraną przez nas i uporządkowaną wiedzą i ewentualnie wskazujemy, gdzie (w jakich źródłach) można ją pogłębić i poszerzyć. Zajęcia takie mają charakter typowo informacyjny. Wyposażenie uczących się (studentów, uczniów itp.) w określony zasób wiedzy nie może być celem samym w sobie. W oparciu o tę wiedzę trzeba uczyć porównywania faktów, uogólniania, wyciągania wniosków, krytycznej oceny, właściwej interpretacji procesów i zjawisk, poszukiwanie ich przyczyn, analizy i syntezy. Ponadto każde zajęcia powinny być również okazją do rozwijania zainteresowań, kształtowania określonych poglądów, postaw, umiejętności oraz przygotowywania do samodzielnego zdobywania wiedzy przez całe życie. Tak więc w każdych zajęciach powinny dominować cele, których istota sprowadza się do rozwoju sprawności umysłowej uczących się oraz realizacji zadań natury wychowawczej. Nazywa się je często celami kształcącymi i wychowawczymi. W przeszłości dużą wagę przywiązywano do tego, żeby wśród celów zajęć wyodrębnić wyraźnie cel poznawczy, kształcący

i wychowawczy. Niektórzy zalecali łączenie pierwszych dwóch celów i w ten sposób wyodrębniali cel dydaktyczny (poznawczy plus kształcący) i wychowawczy.

Obecnie nie wydaje się, aby najważniejszą sprawą było wyszczególnienie wyżej wymienionych celów, gdyż stwarza to poważne przesłanki do formalizmu. Najistotniejsze jest, aby wykładowca sformułował sobie cele, które jest w stanie osiągnąć w wyniku danych zajęć i które są składową celów stawianych przed przedmiotem (bądź cyklem zajęć) oraz całym procesem kształcenia w uczelni, szkole, ośrodku szkolenia. Nie liczy się ich ilość, ale jakość. Powinny być tak sformułowane, aby wykładowca po zakończeniu zajęć mógł łatwo stwierdzić, czy zostały osiągnięte - i w jakim stopniu, czy też nie.

Drugą ważną sprawą przy opracowywaniu konspektu jest ustalenie zagadnień (tez, problemów). Jest to faktycznie nic innego jak dobór treści. Zadanie jest ułatwione wtedy, kiedy w programach kształcenia lub w innych dokumentach dydaktycznych (np. w przewodnikach metodycznych do poszczególnych przedmiotów nauczania) zostały te zagadnienia wcześniej ustalone lub gdy dany temat jest dobrze opracowany w podręcznikach, skryptach czy innych materiałach. Problem polega na tym, aby z dostępnych materiałów wybrać te treści, które są najistotniejsze, które mogą być źle zrozumiane przez uczących się, budzić ich wątpliwości. Nie powinny być lustrzanym odbiciem problematyki zawartej w tych materiałach. Zajęcia nie mogą bowiem służyć powtarzaniu tego, co znajduje się w dostępnej literaturze, lecz przede wszystkim interpretacji, wyjaśnianiu i analizie zawartej w nich wiedzy. Jeśli natomiast wiedza na dany temat jest rozproszona w różnych źródłach, trzeba dokonać jej selekcji oraz systematyzacji i dopiero ustalić układ zagadnień, które w każdym wypadku powinien być zgodny z prawami logiki, to znaczy np. powinny wynikać jedne z drugich. Dobrze jest podzielić pozostający do dyspozycji czas na poszczególne zagadnienia. Podziału tego nie powinno się jednak traktować sztywno, ale tylko orientacyjnie. Liczba zagadnień niekoniecznie musi być taka, aby umożliwiała gruntowne przedstawienie problemu. Ma to znaczenie zwłaszcza w ustaleniu zagadnień do seminariów. Zagadnienia do seminariów powinny mieć charakter problemowy, aby zmuszały studenta, ucznia do poszukiwania zależności między poszczególnymi zjawiskami, ustalenia przyczyn tych zjawisk, do uogólnienia, porównywania i wyciągania wniosków na podstawie wiedzy uzyskanej z wcześniejszych zajęć w wyniku przeczytania wskazanej literatury.

Ustalając zagadnienia, jak i szczegółowe treści do konkretnych zajęć, należy uwzględnić również zasadę korelacji treści kształcenia. Chodzi przy tym zarówno o umiejętne umiejscowienie danego zajęcia w strukturze wiedzy danego przedmiotu w całym ciągu zajęć z odpowiedniej problematyki (korelacja przedmiotowa), jak i o właściwe powiązanie treści danych zajęć z treściami innych przedmiotów (korelacja międzyprzedmiotowa).

Jeśli merytoryczną treść konspektu ograniczymy tylko do ustalenia zagadnień, mamy faktycznie do czynienia z planem zajęć. Gdy zagadnienia te "rozbijemy" na

podzagadnienia lub przedstawimy je w postaci mniej lub bardziej rozwiniętych tez - powstaje dokument zwany planem - konspektem (jeśli oczywiście zawiera również podobnie jak plan zajęć - wskazówki organizacyjno - metodyczne). Natomiast przedstawienie w postaci tekstu pisanego pełnej treści poszczególnych zagadnień powoduje, że mamy do czynienia z konspektem. Aby jednak można było nazwać go konspektem w pełnym słowa znaczeniu, powinien zawierać ponadto wymienione wcześniej wskazówki organizacyjno - metodyczne, na które składają się:

- czas przeznaczony na całe zajęcie oraz na poszczególne zagadnienie;

- przewidywaną metodę (metody) przeprowadzenia zajęć;

- rodzaj przewidywanych do wykorzystania pomocy i technicznych środków dydaktycznych;

- miejsce przeprowadzenia zajęć.

Wielu wykładowców obok treści poszczególnych zagadnień wypisuje na marginesie (bądź w specjalnie do tego celu przeznaczonej rubryce) uwagi o charakterze metodycznym, których celem jest pokazanie np. kiedy ma być wykorzystany techniczny środek dydaktyczny, w którym momencie może być wtrącona dygresja (ewentualnie opowiedziana anegdota), wykorzystana tablica (np. napisanie obcojęzycznego nazwiska, charakterystycznego terminu itp.) lub postawione pytanie (choćby retoryczne) itp. Dla większej przejrzystości treści konspektu można stosować podkreślenia lub podkolorowywanie ważniejszych danych liczbowych, dat, definicji, charakterystycznych określeń albo jeszcze inny sposób znakowania. Jest to jednak indywidualną sprawą wykładowcy, aczkolwiek należy powiedzieć, że są to dobre praktyki i godne naśladowania.

Pełny konspekt zawiera ponadto bibliografię danego tematu oraz zadania do wykonania w czasie pozalekcyjnym przez uczących się wraz ze wskazówkami (jeśli jest taka potrzeba) do ich wykonania.

Konspekty do zajęć seminaryjnych czy też praktycznych są trochę inne. Przyjmują one najczęściej formę planów zajęć lub planów - konspektów. Zagadnienia do seminariów przyjmują wtedy - jak już wspomnieliśmy - postać problemów do dyskusji, które mogą być odpowiednio uszczegółowione, ale nie muszą być całkowicie rozwinięte. Nie ma natomiast różnic (albo są one nieistotne) w organizacyjno-metodycznej stronie konspektu (planu - konspektu). Podobnie jest z konspektem do zajęć praktycznych. w nim również najważniejszą rolę odgrywa strona organizacyjno - metodyczna.

Solidnie opracowany konspekt stanowi podstawowy element "obudowy dydaktycznej" zajęć. Dlatego też może być wielokrotnie wykorzystywany pod warunkiem jednak, że zawarte w nim treści będą ciągle aktualizowane. tak więc jest sens opracowywania konspektów, chociaż doświadczony wykładowca nie powinien z niego korzystać w czasie prowadzenia zajęć, ani nie musi mieć go nawet w tym czasie przy sobie. Wystarczy, że skorzysta z niego przed zajęciami, wynotuje sobie potrzebne mu dane itp. Oplaca się zatem zainwestować energię i czas w dobre opracowanie konspektu.

Polecamy

"Edukacja dorosłych"

Kwartalnik Instytutu Technologii. Eksploatacji. Ośrodka Kształcenia i Doskonalenia Kadr w Radomiu (ul. K. Pułaskiego 6/10, 26-600. Radom)

* Stowarzyszenie Oświatowców Polskich
(ul. Stawki 4, 00-193 Warszawa)

* Krajowy Urząd Pracy
(ul. Tamka 1, 00-349 Warszawa)

* Towarzystwo Wiedzy Powszechnej
(Pałac Kultury i Nauki VI p., 00-901 Warszawa)

* Związek Zakładów Doskonalenia Zawodowego
(ul. Podwale 17, 00-252 Warszawa)

* Społeczna Wyższa Szkoła Przedsiębiorczości i Zarządzania Stowarzyszenia Oświatowców Polskich
(ul. Kopcińskiego 5/11, 90-242 Łódź)

W każdym numerze:

* Komentarz

* Problemy oświaty dorosłych w Polsce i na świecie

* Kształcenie kursowe, szkoły dla dorosłych

* Edukacja dorosłych a rynek pracy

* Informacje o konferencjach, seminariach, sympozjach

* Informacje o książkach, artykułach, opracowaniach

Konto:

PBK Warszawa I o/Radom 37600-1599-2700-1-48. Koszt prenumeraty rocznej - 28 zł.

Pomiar pedagogiczny i diagnozowanie środowiska wychowawczego

dr Wiesław Kubielski
Instytut Pedagogiki WSP, Szupsk

Pomiar dydaktyczny jako specyficzna odmiana pomiaru pedagogicznego

W poprzednim artykule, "Pomiar pedagogiczny. Pojęcia i podstawowe założenia" [1] po przeanalizowaniu licznych stanowisk dydaktyków zajmujących się pomiarem pedagogicznym przyjęliśmy ogólną definicję tego pomiaru w myśl której jest to czynność badawcza polegająca na przyporządkowaniu pewnych symboli (w naszym przypadku ocen szkolnych) uczniom w taki sposób, by relacje między symbolami odpowiadały relacjom między, uczniami ze względu na określone osiągnięcia. W świetle prezentowanych wcześniej stanowisk co do rozumienia pomiaru w ogóle, takie zdefiniowanie pomiaru pedagogicznego nie obejmuje wszystkich istotnych dla oświaty metod ustalania określonych faktów. Bowiem poza jego pojęciem znajdzie się zarówno mierzenie sprawności szkoły, badanie jej jakości pracy, poznawanie struktury zespołu uczniowskiego (socjometria) jak również mierzenie poglądów nauczycieli czy też diagnozowanie, mierzenie i rejestrowanie środowiskowych warunków rozwoju ucznia [2].

Co rozumie się pod pojęciem pomiaru dydaktycznego? Z pomiarem dydaktycznym mamy do czynienia wówczas, gdy "Sprawdzenie osiągnięć szkolnych i ich ocenianie dydaktyczne jest dokonywane w taki sposób, że poziomowi osiągnięć poznawczych ucznia U w zakresie programowym Z jest przyporządkowany symbol (ocena) określający ten poziom w wybranej skali osiągnięć (skali ocen), a procedura tego przyporządkowania podlega weryfikacji empirycznej" [3]. A zatem pomiar dydaktyczny odnosi się do osiągnięć poznawczych, tj. wiadomości i umiejętności uczniów, które są planowymi zmianami w uczniach w rozumieniu osiągniętych przez nich określonych wyników końcowych lepszych od wyników początkowych. Czyli innymi słowy są to uzyskane przez uczniów zmiany w zakresie ich wiadomości i umiejętności w porównaniu ze stanem wiedzy i umiejętności przed rozpoczęciem edukacji. Aby wyjaśnić pojęcie "zmiany" w uczniu rozumiane w sensie pewnego przyrostu wyników wyrażonych w końcowych celach kształcenia [4] musimy określić źródło zmiany w uczniu jak i warunki dokonywania tej zmiany. Źródłem zmiany w uczniu jest czynnik, główny sprawca zmiany w uczniu czyli działanie o określonej treści [5]. Można także przyjąć inne określenie źródła zmiany, że jest nim czynnik wyjaśniający w największym stopniu wariację zmiany w jednostce jako indywidualności ludzkiej w procesach edukacji (autoedukacji) [6]. Natomiast warunkiem zaistnienia zmiany w uczniu jest czynnik, od którego istnienia uzależnione jest zajście jakiegokolwiek zmiany w jednostce. W obszarze badawczym między przyczyną a skutkiem czynniki określone jako warunki zaistnienia zmiany wywierają wpływ modyfikujący, tzn. a/

uprzedzają działanie czynników głównych, b/ pośredniczą między przyczyną a skutkiem, c/ likwidują działanie czynników głównych, d/ odwracają działanie czynników głównych. [7]. A zatem zmiana w jednostce jako indywidualności ludzkiej jest nabytą umiejętnością (kompetencją) wykonywania operacji na materiale (rzeczowym, czynnościowym, semantycznym) w ściśle określonych warunkach. Umiejętność ta jest "doświadczeniem" jednostki zewnętrznym obserwowalnym, (to znaczy musi występować w postaci określonych sygnałów, którym a priori lub a posteriori przypisano odpowiednią treść). Jeśli nawet jakiś czynnik nie jest obserwowalny i występuje na przykład w postaci semantycznego symbolu to część znaczącą czynnika należy sprowadzić do postaci obserwowalnej. Czynność ta nazywa się operacjonalizacją i polega najogólniej rzecz biorąc na sprowadzeniu części znaczącej czynnika (która występuje w postaci znaku lub symbolu) do sygnału lub zbioru sygnałów, którym przypisano pewną ściśle określoną treść. Zmiana w jednostce posiada charakter standardowy. Opiera się na kryteriach względnych i (lub) bezwzględnych i może być poddana pomiarowi standardowemu. Nie ulega także wątpliwości, że zmiana w jednostce zachodzi w określonym czasie.

Podstawowym zatem zagadnieniem w pomiarze dydaktycznym jest "zmiana" rozumienia w sensie różnicy między stanem końcowym a stanem początkowym. Ze względu na dokładność tego porównania rozróżnia się cztery rodzaje zmian: obserwowalną, korzystną, planową różnicową oraz planową docelową.

Zmiana obserwowalna w uczniu występuje wówczas, gdy dwa kolejne jego stany osiągnięć np. wiadomości i umiejętności różnią się od siebie w sposób istotny (stan końcowy nie równa się stanowi początkowemu). Ustalenie takiej zależności jest punktem wyjścia określenia, czy faktycznie końcowy stan osiągnięć ucznia jest istotnie wyższy, w stosunku do stanu początkowego. Jest to pytanie o korzystność zmiany (stan końcowy jest większy do stanu początkowego).

Ponieważ współczesna dydaktyka opiera się na planowaniu zmian w jednostce pod wpływem oddziaływań edukacyjnych, to planowane zmiany można rozpatrywać jako różnicowe i docelowe. Ze zmianą planową różnicową mamy do czynienia wówczas gdy końcowy stan osiągnięć ucznia jest wyższy o przewidzianą wcześniej liczbę jednostek skali pomiarowej od stanu początkowego (stan końcowy = stan początkowy + postulowana wielkość zmiany, przy czym postulowana wielkość zmiany musi być większa od zera). Natomiast zmiana planowa docelowa to uzyskanie w ściśle ustalonych zewnętrznych i wewnętrznych warunkach działania określonego, przewidzianego programem nauczania i wychowania, stanu końcowego. W tym przypadku procedura ta może okazać się przydatna pod warunkiem, po pierwsze: ustalenie wymagań programowych (bezwzględnych) lub empirycznych (względnych) bądź też programowych i empirycznych oraz po drugie: ustalenie warunków zewnętrznych pod względem społecznym (powinności ucznia względem grupy uczniów i powinności grupy względem ucznia), materialnych (wyposażenie stanowiska "pracy"

uczniów w odpowiednie materiały i środki dydaktyczne) oraz wewnętrznych (pod względem rozwoju możliwości poznawczych, emocjonalnych i sprawczych ucznia) [8].

Wymóg zapewnienia odpowiednich warunków materialnych może zostać złagodzony w sytuacji, gdy uczeń posiada tzw. minimalny standard zabezpieczenia materialnego. Jest nim dobry i zgodny z programem nauczania podręcznik szkolny, Stąd pozostaje jako ważny wymóg spełnienia społecznych warunków działania. Bowiem uczeń uczy się po to, aby rozwinąć siebie, zwiększyć swoje możliwości poznawcze, emocjonalne i sprawcze, głównie poprzez wzrost doświadczenia i opanowanie wartościowych wzorców zachowań. Zdobyte doświadczenie i opanowanie wartościowych wzorców zachowań. Zdobyte doświadczenie i wartościowe wzorce zachowań zapewniają mu własny rozwój, ale mogą być też spożytkowane dla rozwoju innych. Można wymóg społecznego działania odnieść również do grup. Wprowadzony tu termin efektywne uczenie się oznacza takie uczenie się, które zapewnia korzystną pożądaną zmianę w uczniu czyli uzyskanie przez niego jak najlepszych wyników końcowych.

W pomiarze dydaktycznym interesują nas głównie wyniki końcowe (końcowe stany osiągnięć). Stąd to nastawienie na wynik nauczania upodabnia pomiar dydaktyczny do innych metod sprawdzania i oceniania osiągnięć uczniów [9], ale różni się od nich dwiema zasadniczymi cechami. Pierwsza z nich sprowadza się do tego, że w pomiarze dydaktycznym przyjmuje się z góry określoną zasadę, wg której mierzonym osiągnięciem ucznia przypisuje się określoną liczbę punktów. Drugą cechą jest posługiwanie się narzędziem pomiaru jednakowym dla wszystkich uczniów, stosowanym w analogicznych warunkach. tym narzędziem jest najczęściej test osiągnięć szkolnych rozumiany jako próba, zbiór zadań do wykonywania, identyczna dla wszystkich badanych, wprowadzona intencjonalnie w ściśle kontrolowanych warunkach oraz umożliwiająca za pomocą jednakowych dla wszystkich kryteriów, obiektywny, jednoznaczny i precyzyjny pomiar ilości i jakości efektów nauczania - uczenia się w ściśle określonym zakresie [10]. Pomiar dydaktyczny jest więc uściślonym sprawdzaniem i ocenianiem osiągnięć uczniów, opartym na starannie opracowanych narzędziach [11] i wypróbowanych procedurach badawczych. Pomiar ten charakteryzuje się również pewnymi specyficznymi właściwościami, które można przedstawić w określonej hierarchii od właściwości najniższej tzw. obiektywizmu sytuacji do najwyższej obiektywizmu pomiaru. Tak więc główną, podstawową właściwością pomiaru dydaktycznego jest obiektywizm, rozumiany jako dokładność odzwierciedlenia wymagań programowych. Tej właściwości podporządkowane są: trafność pomiaru, jego rzetelność, obiektywizm punktowania (rzetelność punktowania) oraz kilka jakościowych wzajemnie niezależnych warunków poprawnego pomiaru takich jak: normatywność skali wyników pomiaru, stosowność pomiaru, spójność treści testu ścisłość klucza punktowania kolejnych zadań testu, oraz obiektywizm sytuacji egzaminacyjnej tzw. bezstronność. [12]. Takie rozróżnienie ma niezwykle istotne znaczenie dla praktyki pedagogicznej, gdyż łatwo zauważyć, że główne

właściwości pomiaru dydaktycznego tworzą strukturę liniową. A zatem wystarczy wymienić w hierarchii pomiaru dydaktycznego właściwość najwyższą a następnie - pamiętając o tej strukturze - sprecyzować "pomiar rzetelny, ale nie trafny", "trafny ale nie obiektywny" itd.

Na zakończenie naszych rozważań na temat pomiaru dydaktycznego można postawić pytanie o zasadność tak skomplikowanego układu pojęć wartościujących ten pomiar. Jakie wyniknąć mogą z tego korzyści? Otóż, jeśli nie można skonstruować testu idealnego o czym w przekonywujący sposób mówi B. Niemierko [13] to znając hierarchiczność pojęć wartościujących pomiar dydaktyczny rezygnujemy z dążeń do doskonałości pomiaru w zakresie właściwości niższych dla podniesienia właściwości wyższych i staramy się w możliwie jak najlepszy sposób zoptymalizować dostępne nam narzędzie jak i możliwości jego wykorzystania. Można podać przykłady świadomego ograniczania niższych właściwości pomiaru dydaktycznego, na przykład wprowadzenie wersji egzaminacyjnej ale przyczyniają się do utrudnienia niesamodzielności ucznia w toku testowania i podniesienia trafności pomiaru. Inny przykład, to wprowadzenie punktowanych mało obiektywnie zadań otwartych dla podniesienia rzetelności pomiaru poprzez eliminację zgadywania odpowiedzi na zadania testowe i posługiwanie się wiedzą częściową. Należy zaznaczyć, iż zabiegi te są powszechnie stosowane.

Przypisy: 1. W.Kubielski, Pomiar pedagogiczny. Pojęcie i podstawowe założenia, "Informator Oświatowy" KOiODN Słupsk 1996 nr 11, s.39. 2. B.Niemierko, Pomiar sprawdzający w dydaktyce, warszawa 1990, s.53. 3. Tamże, s.55. 4. K.Konarzewski, Podstawy teorii oddziaływań wychowawczych, Warszawa 1982; B.Niemierko, Planowa zmiana w uczniu jako osnowa dydaktyki, perspektywy pomiarowe, "Kwartalnik Pedagogiczny" 1983, nr 1. 5. K.Kruszewski, Zmiana i wiadomość. Perspektywy dydaktyki ogólnej, Warszawa 1987, s.22-23; W.Kojs, Działanie jako kategoria dydaktyczna, katowice 1987, s.12. 6. J.Gnitecki, Zarys metodologii badań w pedagogice empirycznej, Zielona Góra 1989, s.146-174. 7. Tamże, s.88-89. 8. J.Brzeziński, Metodologia badań psychologicznych, Warszawa 1996, s.165 i dalsze. 9. B.Niemierko, Pomiar ... op.cit., s.55. 10. W.Kubielski, Testy osiągnięć szkolnych w pracy nauczyciela szkoły podstawowej. Konstruowanie i ich ocena, Słupsk 1996, s.10. 11. Na przykład dla pomiaru sprawdzającego narzędziem pomiaru dydaktycznego będzie test sprawdzający tak skonstruowany aby sprawdzał osiągnięcia uczniów. W takim razie jego konstrukcja zawierać powinna w sobie zadania reprezentujące określone wymagania programowe w wybranym zakresie których rozwiązanie przez uczniów pozwoli na jakościową interpretację osiągnięć każdego z nich w przyjętym zakresie, podobnie dla pomiaru różnicującego narzędziem pomiaru dydaktycznego będzie test różnicujący tak skonstruowany aby wykrywał różnice w osiągnięciach uczniów, a więc musi składać się z zadań jak najlepiej różnicujących te osiągnięcia i pozwoli na porównywanie osiągnięć każdego badanego ucznia z osiągnięciami uczniów określonej populacji. 12. B.Niemierko, Pomiar ...op.cit., s.11. 13. Tamże, s.112

„Nie bójmy się niepełnosprawnych”

dr Maria Marchwicka

Instytut Pedagogiki WSP w Słupsku

Talenty ... „zza przerwanej tamy”¹

Dla nas, uważających się za „normalnych” zetknięcie z istotą upośledzoną, z kimś „niedorozwiniętym umysłowo”, kto zatacza się, robi miny, bądź zamiast słów wydaje niezrozumiałe pomruki - jest bardzo trudnym doświadczeniem. W takich okolicznościach podświadomą reakcją jest chęć natychmiastowego wycofania się i przekazania opieki nad tą na pozór niezupełnie ludzką istotą - wyspecjalizowanym i powołanym do tego celu placówkom. Niektórzy z nas czują bezradną litość, niektórzy myślą, bądź mówią wprost: „czy nie lepiej było go (ją) zabić po urodzeniu, albo „czy nie lepiej jemu (jej) oszczędzić tego nieszczęścia”. Tymczasem za pozorami upośledzenia umysłowego, bądź niemożnością odpowiedzi na nasze próby nawiązania kontaktu - nierzadko kryje się inteligencja, która jeżeli uda się nam do niej przebić - ujawnia zaskakującą wolę życia i potencjał intelektualny przewyższający analogiczny potencjał ludzi „normalnych”. Oczywiście nie wszystkie upośledzone dzieci w momencie „przebicia” do nich ujawnią nieprzebrane skarby talentów i możliwości. Wiele z nich do końca życia będzie pozostawać w ograniczeniach narzuconych im przez intelektualną niepełnosprawność. Ale czy wszyscy ludzie, którym dane jest posiadanie pełnego zakresu inteligencji - wykorzystuje go w optymalny i właściwy sposób? Między nami normalnymi, oraz tymi upośledzonymi jest dokładnie taka sama różnica intelektualna, jak pomiędzy przeciętnie zdolnym człowiekiem a Albertem Einsteinem. Tyle, że żaden „zdrowo” myślący człowiek nie ma o ten fakt pretensji. Czy są więc granice rehabilitacji i ludzkich możliwości. Współczesna medycyna coraz częściej ratuje życie, ale nie ratuje zdrowia, stąd tak liczna (coraz bardziej!) populacja niepełnosprawnych. Stosunkowo mało jest znany, choć wart popularyzacji przykład Dicka Boydella urodzonego z wrodzoną atoteozą spastyczną² i brakiem mowy nie dającym jakiegokolwiek nadziei na jej nauczenie. Zdawało się, że Dick do końca życia pozostanie w jakimś zakładzie opieki całkowitej przykuty do wózka inwalidzkiego. Jednak matka chłopca zdecydowała, że mimo tak poważnych ograniczeń będzie go traktować i uczyć jak normalnie rozwijające się dziecko, niezależnie od faktu, że nie wiedziała, czy dziecko cokolwiek rozumie z tego co się do niego mówi i czy nauka ma sens. Kiedy Dick miał trzydzieści dwa lata jego ojciec przeczytał o urzędzeniu Possum - wzmacniającym nawet najsłabsze dające się kontrolować ruchy i wobec tego pozwalające osobom głęboko upośledzonym na pewien zakres samodzielności. Urządzenie to zostało sprzężone ze specjalnie skonstruowaną maszyną do pisania. Po dziewięciu dniach „zabawiania się” syna zestawem - matka ze zdumieniem spostrzegła, że Dick pisze... Był to - formalnie rzecz biorąc - pierwszy dokument stworzony przez jej

niepełnosprawnego syna - napisane poprawnie, bez jakiegokolwiek (nawet interpunkcyjnego) błędu propozycje ulepszenia elektroniki posiadanego sprzętu. Stało się jasne, że D. Boydall zawsze rozumiał wszystko co się do niego mówiło.

Gdy w taki sposób otworzyła się przed nim szansa porozumiewania - Dick okazał się wyjątkowo utalentowany w dziedzinie elektroniki. Jako pierwszy uzyskał stuprocentowy wynik w teście przydatności - zostając programistą u Forda. Jeden z dyrektorów tego koncernu pisał „Myślę, że żadne moje pochwały nie mogą w pełni oddać sprawiedliwości mistrzostwu Dicka Boydalla w pracy z komputerem”.

Innym przykładem rehabilitacji bez granic jest urodzony w 1965 roku irlandzki autor bestsellerów dotknięty tą samą niepełnosprawnością co D. Boydall - Chris Nolan. Dzięki determinacji rodziców, oraz odpowiedniemu oprzyrządowaniu niespełna dwunastoletni chłopiec w 1977 roku napisał swój pierwszy wiersz „Uczę się kłaniać”

„Spolaryzowany byłem, sparaliżowany.
Znoszony znośnie.
Ludzie w pełni współczuli
Kiedy już w pełni
Otworzyłem im oczy.”³

Okazało się, że podobnie jak Dick, Ch. Nolan mimo braku kontaktu z otoczeniem był bystrzym obserwatorem świata, słyszał i rozumiał wszystko, a jego biedny niedotleniony w wyniku zamartwicy porodowej mózg szukał sposobu nawiązania dialogu z zewnętrznym światem. Jego tomik niezwykle dojrziałych wierszy nosi znamieny tytuł „Sny zza przerwanej tamy”. Tą tama dla tego czternastoletniego poety była niemożność mówienia, pisanie i fizyczne uzależnienie od opiekunów. A oto gorzkie przesłanie ku nam „normalnym”.

... „Wiek po wieku świat chamów kalekich przepędzał, piętnował i miał za śmieci, urażony ich widokiem, darło ich na strzepy poniżenie, że nie ma im być wybaczone, jak innym okazom człowieczym, co niczego sobą nie przedstawiają, a jeszcze mniej rozważają w sobie, bezmyślnie i normalnie żyjąc.”⁴ K. G. Jung pisał - „W każdym z nas tkwi ktoś drugi, kogo nie znamy”. Tak samo jak nie znamy potencjału naszego umysłu (także tego z genetycznymi uszkodzeniami). Granice możliwości rehabilitacji osób niepełnosprawnych dzięki postępowi medycyny (szczególnie neurofizjologii) stale się przesuwają. I to co dziś stanowi o upośledzeniu za lat kilka zapewne będzie należeć do historii. W następnym spotkaniu chciałabym opowiedzieć o znakach zapytania dotyczących pracy mózgu i upośledzenia umysłowego.

1. Tytuł nawiązuje do tomiku wierszy Ch. Nolana. Dam - Burst of dreams. London, Weidenfeld and Nicolson. 1981., 2. Atoteoza charakteryzuje się mimowolnymi, trudnymi do opanowania i nieskoordynowanymi ruchami. Spastyka jest zespołem silnych przykurczów mięśniowych., 3. Cyt. za I. Wilson: Superself. The hidden powers within ourselves. Sidgwick and Jackson, London 1989 p. 152., 4. Tamże p. 155.

Realizacja Programu „Nowa Matura” (marzec - kwiecień 1997)

1. Probna matura pisemna odbyła się 7 i 10 marca oraz - dla chętnych test z matematyki - 11 marca 1997 r. Do matury przystąpili uczniowie z 14 liceów ogólnokształcących oraz z 21 średnich szkół zawodowych: z języka polskiego - 1023, tj. 73,5% w LO oraz 1061, tj. 78% w szkołach zawodowych; - z matematyki - 464, tj. 33% w LO oraz 818, tj. 54% w szkołach zawodowych; - z historii - 253, tj. 18% w LO oraz 148, tj. 10% w szkołach zawodowych; - z biologii 164 uczniów, tj. 12% w LO oraz 3 uczniów, tj. 0,2% w szkołach zawodowych - z języków obcych - 131, tj. 10% w LO oraz 23, t. 1,7% w szkołach zawodowych. (Łącznie : 60 osób pisało zadania z języka angielskiego, 51 z języka niemieckiego, 36 z języka rosyjskiego, 7 z języka francuskiego).

Tematy i zadania ustalił Regionalny Zespół Egzaminacyjny Programu „Nowa Matura” wspólnie z Grupą Krajową. Nauczyciele i uczniowie, a także przewodniczący szkolnych komisji wypełniali ankiety. Informacje o wynikach oraz ankiety dyrektorzy szkół przekazali p. Czesławie Urbańskiej - koordynatorowi Wojewódzkiego Zespołu Egzaminacyjno - Wdrożeniowego Programu „Nowa Matura”.

2. Na zebraniu Zespołu 24 marca 1997 r., koordynator zespołu p. Cz. Urbańska przekazała zestawienie wyników (ocen) oraz ankiety wypełnione przez nauczycieli i uczniów liderom przedmiotowym z prośbą o dokonanie analizy i opracowanie informacji zbiorczych. Swoje raporty liczbowe i opisowe liderzy przedmiotowi przedstawili na zebraniu Zespołu 7 kwietnia. Złożyły się one na „Raport z matury próbnej 97” (29s.)

3. W kolejnym seminarium regionalnego zespołu PNM w gdańskim CEN 10 kwietnia 1997 r. uczestniczyli członkowie krajowego zespołu PNM ds języków obcych. Tematem seminarium była bowiem analiza zadań i kryteriów oceniania z języków obcych ze szczególnym uwzględnieniem języka angielskiego. Zagadnienie przedstawiono na przykładzie próby 100 prac pisemnych uczniów ze szkół średnich z województwa gdańskiego oraz 60 ankiet wypełnionych przez nauczycieli. Autorem opracowania i referentem był mgr Paweł Morawski z gdańskiego CEN. W swoim referacie zwrócił on uwagę, że „wyrazista jest tendencja do zwiększania liczby zadań testowych, tymczasem zróżnicować osiągnięcia uczniów mogą tylko i wyłącznie wypracowania (0,95% współczynnika rzetelności i 0,86 % mocy różnicującej)”. Zauważył też, że „spadek rzetelności występuje nie między oceniającymi nauczycielami lecz między zadaniami”, stąd trzeba w zestawie umieszczać dwa różne teksty zamiast jednego. Z analizy odpowiedzi na ankietę dla nauczycieli wynika, że opowiadają się oni za tym, co znane. Wiąże się to ze zjawiskiem sugestii. W dyskusji wypowiadali się przedstawiciele grupy centralnej (krajowej) z Wrocławia, Bydgoszczy, Torunia, Warszawy. Ewaluacji zagadnienia oceniania analitycznego na podstawie przedstawionego materiału dokonał profesor Bolesław Niemierko. Stwierdził on, że wypracowanie wyróżnia się wśród innych zadań testowych tym m. in., że jest jakby

częścią holistyczną analitycznej baterii testów. Jego zdaniem należałoby, w części czwartej testu, zaproponować (zróżnicować) kilka tematów wypracowania („łatwe”, „trudne”). Z drugiej strony „podejście analityczne” (testowe) ma walor diagnostyczny; daje porównywalne wyniki i bardziej „przystaje” do programu nauczania. Jednak suma „kamyków” nie odpowiada na ogół ocenie (intuicyjnej) całości. Tymczasem trafność oceny intuicyjnej bywa wysoka. Także nauki o poznaniu, a zwłaszcza psychologia postaci i technologie informacyjne wskazują na znaczenie ujęć holistycznych. Podziwiając koronkową pracę językoznawców, należy pamiętać „o całości komunikacji”.

Część druga seminarium poświęcona była wymianie informacji o przebiegu (zasięgu) i wynikach matury próbnej z pozostałych przedmiotów oraz o opiniach o niej nauczycieli i uczniów. Informacje składali koordynatorzy kuratorski wojewódzkich zespołów egzaminacyjnych z Gdańska, Słupska (st. wiz. Czesława Urbańska), Elbląga, Bydgoszczy i Torunia. Z relacji wynika, że wykonano „ogrom pracy”, dotyczy to zwłaszcza nauczycieli, którzy podjęli się sprawdzania prac z uwzględnieniem narzędzi w postaci kryteriów oceniania. Zwrócono uwagę na niskie we wszystkich województwach wyniki z matematyki. W wielu szkołach podjęto próbę kodowania prac, stosowania podwójnego oceniania prac słabych i bardzo dobrych. W województwie elbląskim 6 szkół przekazało prace do sprawdzenia i oceny do innej szkoły. Oceniano tam też prace pisemne z języka polskiego, posługując się odrębnymi (własnymi) kryteriami. W województwie toruńskim do zadań (tematów) przekazanych przez zespół regionalny dodano na próbnej maturze z historii i biologii jeden własny (szkolny).

Stwierdzono, że próbna matura „urośli do wielkiej rangi”. Wyrazem tego są odwołania, skargi i zapytania kierowane głównie przez rodziców uczniów do kuratoriów, ministerstwa edukacji, a nawet do Kancelarii Prezydenta RP. We wrześniu ukaże się publikacja zawierająca szczegółowe analizy przebiegu i wyników tegorocznej matury próbnej w całym kraju. Programem „Nowa Matura” zainteresowały się szkoły wyższe, także artystyczne. Wspomagać go ma także międzynarodowy program „Smart”. Każdy z kuratorów oświaty zaproponować ma jedną osobę - specjalistę z przedmiotu maturalnego - do przeszkolenia w ramach tego programu. Ministerstwo Edukacji Narodowej wydzieliło środki budżetowe (2 mln. zł) na realizację Programu „Nowa Matura”. Wyrażono zgodę na przeprowadzenie w całym kraju próbnej matury w roku 1998: 6 marca z języka polskiego (piątek), 9 marca (poniedziałek) z drugiego przedmiotu; 7 marca (sobota) z zadań „pilotażowych” np. z matematyki.

Postanowiono, że kolejne spotkanie Zespołu Regionalnego Programu „Nowa Matura” odbędzie się w gdańskim CEN 5 czerwca 1997 r., o godz. 10.00.

Część trzecia seminarium odbywała się w grupach przedmiotowych. Analizowano sprawy organizacyjne i merytoryczne wynikające z przebiegu matury próbnej. Ustalono zadania na najbliższy okres. Grupa liderów języka polskiego postanowiła „pracować” nadal nad doskonaleniem kryteriów oceniania oraz nad próbną maturą w klasie trzeciej szkoły średniej (z uwzględnieniem zadania: analiza i

interpretacja prozy artystycznej). Postanowiono, że grupa spotka się w CEN w Gdańsku we wrześniu na dodatkowym spotkaniu co najmniej dwudniowym w celu przedyskutowania tematów na przyszłoroczną maturę próbną.

4. Narada dyrektorów szkół średnich. St. wiz. Czesława Urbańska zapoznała dyrektorów szkół średnich podczas narady w Kuratorium Oświaty w Słupsku 21 kwietnia 1997 r. z wnioskami z analizy wyników i przebiegu matury próbnej. Podstawą formułowanych wniosków był „Raport...”. To, że większość szkół średnich podjęło wysiłek zorganizowania matury próbnej z uwzględnieniem wymogów określonych przez realizatorów Programu „Nowej Matury” uznać należy za wspólny sukces. Nauczycieli się bowiem stosować jednolite kryteria ocen, kodować prace, obiektywizować wyniki egzaminu. Czesława Urbańska wyraziła Dyrektorom szkół - w imieniu Kuratora Oświaty - podziękowanie za wkład pracy organizatorskiej, za informacje zwrotne (wypełnione ankiety). Zaapelowała o dalsze współdziałanie, a zwłaszcza o zapewnienie należytej organizacji pracy dydaktycznej w klasach maturalnych (więcej ćwiczeń pisemnych i testów, praca z tekstami źródłowymi, więcej zajęć fakultatywnych i konsultacji). Podała następnie komunikaty związane z organizacją matury „majowej”. Rozpocznie się ona w tym roku w części pisemnej o godzinie 9 - tej, a nie jak w latach poprzednich o godz. 8 - mej (w dn. 6 i 7 maja). W szkołach średnich dla dorosłych - o godz. 15.30. Egzamin pisemny z języka obcego odbędzie się tylko o godz. 9 - tej i będzie on wspólny dla abiturientów szkół młodzieżowych i szkół dla dorosłych. Koperty z tematami (zadaniami) dyrektorzy szkół powinni odebrać z Kuratorium osobiście 5 maja w godz. 8.00 - 14.00. Do zestawów zadań dołączone będą kryteria oceniania (takie jak na maturze próbnej). W toku narady wyjaśniono także wątpliwości dotyczące wystawiania świadectw dojrzałości - w przypadku, gdy abiturient skierowany został do danej szkoły przez Kuratorium Oświaty; korzystania z pomocy na egzaminie ustnym itp.

5. Spotkanie szkoleniowe nauczycieli języka polskiego. Spotkanie odbyło się w ODN w dniu 28 kwietnia. Prowadzili je Jan Tyborczyk oraz Irena Majkowska z gdańskiego CEN. Po zapoznaniu obecnych z wynikami próbnej matury z języka polskiego oraz z wnioskami z analizy ankiet - dla nauczycieli i dla uczniów - dotyczących wskazówki interpretacyjnej zawartej w zadaniu 4a (temat sformułowany był następująco: *Zwracając uwagę na sposób tworzenia portretu matki, zinterpretuj wiersz Pawlikowskiej - Jasnorzewskiej „Zwykłe matczyńsko”*). Jan Tyborczyk omówił zagadnienia związane ze stosowaniem jednolitych kryteriów oceniania, w tym kryterium ortograficznego. Zaapelował o korzystanie z tego narzędzia pomocniczego przy ocenianiu pisemnych prac maturalnych. Irena Majkowska - lider języka polskiego w regionalnym zespole PNM i zarazem konsultant w CEN w Gdańsku - odpowiedziała na liczne pytania, dotyczące zagadnień oceniania prac pisemnych. Następnie przedstawiła zadania dotyczące realizacji Programu „Nowa Matura” w klasie III, analizując szczegółowo zestaw ćwiczeń z tekstem Bolesława Prusa „Żywy telegraf”. (J.T.)

Wydawnictwo Szkolne PWN poleca

publikację - "Historia. Teksty źródłowe do ustnego egzaminu maturalnego" pod red. Jana Chańko.

W związku z wprowadzeniem w tym roku szkolnym do egzaminu maturalnego z historii obowiązku wykazania się znajomością i umiejętnością analizy źródeł historycznych, zespół autorów przygotował wybór tekstów źródłowych (ze wszystkich epok historycznych) wraz z zestawem pytań do nich. Mogą być one wykorzystane przez nauczycieli na egzaminie oraz przez uczniów w trakcie przygotowania się do tego egzaminu.

Nauczyciele znajdą tu również omówienie zasad analizy tekstów źródłowych i potwierdzenie przydatności pracy ze źródłami w procesie dydaktycznym i przy sprawdzaniu umiejętności ucznia.

Zamówienia można składać pisemnie na adres: Wydawnictwo naukowe PWN, Magazyn Wysyłkowy PWN, 00-251 Warszawa, ul. Miodowa 10 lub telefonicznie i faxem: tel. 635-09-77, fax 695-41-52.

a także:

Dział Handlowy i Magazyn, Poznań, ul. Towarowa 45, tel/fax (0-61) 53-79-15

Księgarnia Naukowa PWN, Poznań, ul. Wodna 8/9, tel/fax (0-61) 51-74-94

Egzaminy dojrzałości

Do tegorocznego pisemnego egzaminu dojrzałości (6 i 7 maja) przystąpiło ok. 4 tysięcy abiturientów ze szkół młodzieżowych i dla dorosłych. Po raz pierwszy matura odbyła się w Anglojęzycznym Społecznym Liceum Ogólnokształcącym w Lęboku oraz w Prywatnym Liceum Technicznym w Słupsku. Zdający i egzaminatorzy ocenili pozytywnie tematy z języka polskiego i zadania z przedmiotu do wyboru. Nie było tak zaskakująco niskich wyników z matematyki, jak na maturze próbnej, pomimo, że stosowano te same pomocnicze kryteria oceniania. We wspomnianym liceum anglojęzycznym średnia ocen z matematyki i z języka angielskiego przekroczyła piątkę, a z języka polskiego - czwórkę. W innych szkołach wyniki były nieco słabsze. Jak powiedział dyrektor ZSO Nr 1 w Słupsku - Roman Szmytkowski - „Po raz kolejny okazało się, że egzamin z języka polskiego jest najtrudniejszy.” (z „Głosu Pomorza”).

Biuro Koordynacji Kształcenia Kadr Fundusz Współpracy

Biuro Koordynacji Kształcenia Kadr (BKKK) jest pararządową jednostką utworzoną w celu koordynacji oraz realizacji programów szkoleniowych finansowanych w ramach bezzwrotnej pomocy zagranicznej dla Polski. Biuro zostało powołano w grudniu 1989r. jako jednostka organizacyjna Ministerstwa Edukacji Narodowej. W październiku 1990r. BKKK przestało podlegać Ministrowi Edukacji Narodowej i stało się częścią Funduszu Współpracy, fundacji powołanej, zgodnie z decyzją Rady Ministrów z 23 kwietnia tego roku, przez Ministra - Koordynatora Pomocy Zagranicznej Witolda Trzeciakowskiego. Fundacja została założona w związku z potrzebą usprawnienia i skoordynowania programów pomocy zagranicznej dla Polski. W styczniu 1991r. w Urzędzie Rady Ministrów powołano, w miejscu urzędu Koordynatora Pomocy Zagranicznej, urząd Pełnomocnika Rządu ds. Integracji Europejskiej oraz Pomocy Zagranicznej, który przejął zwierzchnictwo nad Funduszem Współpracy.

Zakres działalności: * Identyfikacja krajowych potrzeb szkoleniowych; * Promocja projektów szkoleniowych przygotowanych przez polskie instytucje pragnące nawiązać współpracę z instytucjami zagranicznymi oraz ich ocena pod względem zgodności z rządowymi priorytetami wykorzystania pomocy zagranicznej; * Pomoc w nawiązywaniu kontaktów między instytucjami polskimi i zagranicznymi w zakresie: kształcenia i doskonalenia zawodowego, edukacji menedżerskiej, nauczanie języków obcych; * Realizacja programów pomocy zagranicznej wspomagających modernizację szkolnictwa zawodowego i reformę edukacji menedżerskiej; * Współpraca z polskim i zagranicznymi agencjami rządowymi oraz instytucjami społecznymi i prywatnymi; * Współorganizowanie międzynarodowych konferencji, seminariów i kongresów; * Działalność wydawnicza; * Centrum Informacji i Dokumentacji.

Struktura organizacyjna Biura: 1. Zespół koordynujący programy bilateralne. 2. Zespoły realizujące programy finansowane z funduszu PHARE: * Program MOVE; * Program IMPROVE; * Program UPET; 3. Centrum Informacji i Dokumentacji; 4. Dział finansowo-organizacyjny.

W miarę potrzeb powoływane są zespoły odpowiedzialne za realizację zadań wymagających współdziałania osób z różnych działów. W biurze jest zatrudnionych 19 osób. Dyrektorem biura jest dr Tadeusz Kozek.

Program "MOVE" Modernizacja Kształcenia Zawodowego

W roku 1990 MEN rozpoczęło reformowanie systemu edukacyjnego, Szczególnie palące były problemy kształcenia i doskonalenia zawodowego. W wielu przypadkach, szkoły zawodowe przygotowywały absolwentów do zawodów, które przestały już istnieć albo, które nie zapewniały odpowiednich kwalifikacji do pomyślnego udziału w gospodarce rynkowej.

Program MOVE ma na celu wspieranie wysiłków rządu w reformowaniu kształcenia i doskonalenia w Polsce, poprzez wspomaganie MEN w modernizacji i reformie kształcenia technicznego i zawodowego, aby szkoły lepiej przygotowywały absolwentów do dalszej nauki, podjęcia pracy lub tworzenia własnej firmy. Plan programu MOVE odzwierciedla zamiary MEN-u, aby wprowadzić w życie inicjatywy reform oraz jednocześnie bardziej praktycznie wspierać system kształcenia i doskonalenia zawodowego. Do programu MOVE zostało wybranych 10 kuratoriów i 60 szkół w drodze konkursu.

Opis programu. Program MOVE jest wysoce zintegrowany, uwzględnia wszelkie elementy konieczne do wprowadzenia zmian w szkolnych programach nauczania. Obejmuje on: przygotowanie nowych programów nauczania, doskonalenie dyrektorów, nauczycieli oraz pracowników kuratoriów, wyposażenie pracowni szkół, dostarczenie sprzętu komputerowego. Działania w ramach programu ma wspierać sieć komputerowa dzięki której będzie ułatwiona wymiana informacji między uczestnikami. Każdy z tych elementów wzmacnia efekt pozostałych.

Cele programu MOVE: * promocja innowacji i reform w technikach i średnich szkołach zawodowych przez wprowadzenie unowocześnionych programów nauczania 5 przedmiotów oraz wyposażenie w sprzęt potrzebny do realizacji programu; * szkolenie dyrektorów 60 szkół w zakresie zarządzania szkołami; * promocja nowoczesnego zarządzania oświatą w 10 Kuratoriach; * utworzenie komputerowej sieci łączącej uczestników programu oraz przyłączenie do międzynarodowej sieci INTERNET;

Modernizowanie programów nauczania. W ramach programu MOVE są tworzone i wdrażane zmodernizowane programy nauczani wybrane przez MEN. Są to programy dla następujących przedmiotów: * *fizyka* - nowe podejście do współczesnej fizyki, uwzględniając aspekt elektroniki i miernictwa; * *informatyka* - nowe interdyscyplinarne podejście do wykorzystania informatyki, mające zapewnić uczniom opanowanie podstaw informatyki i posługiwanie się komputerem w biznesie, przemyśle, handlu i domu; * *ochrona i kształtowanie środowiska* - uwzględnia nauki fizyczne, przyrodnicze i społeczne, prezentuje aspekty ochrony środowiska naturalnego i wpływ społeczeństwa na jego przekształcenie; * *język angielski* - nowe podejście do nauczania języków zachodnioeuropejskich; * *wprowadzenie do świata pracy* - jest to nowy przedmiot wprowadzany do szkół zawodowych, który ma zapewnić uczniom zrozumienie

problemów pracy zawodowej, wraz z aspektami sił rynkowych, podstaw prawnych dotyczących zasobów ludzkich, kreatywności w przedsiębiorstwie i stosunków międzyludzkich w miejscu pracy. Materiały dydaktyczne będą publikowane w formie materiałów dla uczniów, materiałów dla nauczycieli oraz programów nauczania.

Doskonalenie nauczycieli. Intensywne doskonalenia i program rozwoju będą zapewnione 180 nauczycielom, aby przygotować ich do wprowadzenia nowych programów nauczania oraz wykorzystywania nowoczesnych materiałów edukacyjnych. Nauczyciele zaangażowani w tworzenie sieci biorą udział w wizytach studyjnych w krajach Unii Europejskiej.

Doskonalenie dyrektorów i wicedyrektorów. Aby wzmocnić korzyści z wprowadzania zmodernizowanych programów nauczania i materiałów, za integralną część programu uznano dostarczenie wyposażenia do szkół oraz przeszkolenie 120 dyrektorów i wicedyrektorów z 60 szkół. Program składa się ze szkoleń w Polsce oraz wizyt studyjnych w krajach Unii Europejskiej, w celu poznania alternatywnych, nowoczesnych metod zarządzania szkołami (zarządzanie zasobami, promocja dobrych wyników nauczania, zarządzanie personelem, rozwój programów nauczania, itd.)

Program dla kuratorów. Program obejmuje kształcenie kuratorów i doradców metodycznych. Wdrażany jest intensywny program kształcenia i doradztwa wewnętrznego, zawierający elementy zarządzania zasobami, promocją dobrych wyników nauczania w szkołach, rozwój systemów informacyjnych, zastosowanie komputerów w administrowaniu szkołami.

Wyposażenie dla szkół i kuratoriów. Ten element jest podstawą rozwoju nowoczesnych placówek nauczania. Wyposażenie pracowni, komputery, oprogramowanie i inne pomoce dydaktyczne będą niezwykle ważne dla podniesienia poziomu edukacji w wybranych szkołach.

Sieci. Ważnym aspektem programu MOVE jest utworzenie "sieci" uczestników programu. W Polsce model komunikowania się był typowo pionowy: Szkoła - Kuratorium - Ministerstwo. MOVE promuje komunikowanie poziome pomiędzy poszczególnymi partnerami, likwidując bariery porozumienia się i wzmacniając rozpowszechnianie nowych pomysłów. W październiku 1994 roku powstały 3 nowe stowarzyszenia nauczycieli przedmiotów w ramach programu MOVE - Stowarzyszenie Nauczycieli Informatyki, Stowarzyszenie "Świat Pracy" oraz Stowarzyszenie Nauczycieli Języka Angielskiego "Prime". Ich celem jest integrowanie środowiska nauczycielskiego poprzez wymianę doświadczeń, organizowanie spotkań i wydawanie publikacji. Stowarzyszenia zamierzają inicjować i popierać badania związane z rozwijaniem metod i narzędzi nauczania nowych przedmiotów. Podejmą wysiłki unowocześniania i uwspółcześniania programu nauki, organizowania kursów językowych. W ramach "Sieci" powstanie sieć komputerowa, baza danych i zostanie zapewniony dostęp do międzynarodowej sieci INTERNET.

Ocena programu. Jednym z interesujących aspektów programu MOVE i innowacji w programach PHARE jest inicjatywa ewaluacyjna. Wynik tej ewaluacji będzie wspierać projekt potencjalnego rozszerzenia programu MOVE w MOVE II oraz MOVE III.

Program IMPROVE Implementation of Modernized Programmes for Vocational Education.

Przejście do otwartego demokratycznego społeczeństwa opartego na gospodarce rynkowej zależy w dużej mierze od wykształcenia i przygotowania zawodowego ludności. Aby temu sprostać, od 1990 roku prowadzi się w Polsce reformę kształcenia zawodowego. Głównie kierunki polityki edukacyjnej resortu dotyczące rozwoju systemu kształcenia zawodowego sformułowane w dokumentach: "Dobra i nowoczesna szkoła - kontynuacja przemian edukacyjnych" przyjętym przez Radę Ministrów w marcu 1993 r. oraz w "Pięcioletnim programie wspierania reform edukacyjnych przy pomocy funduszy dostępnych w ramach Programu PHARE Wspólnot Europejskich" to m.in.: * odejście od kształcenia wąskoprofilowego na rzecz kształcenia szerokoprofilowego; * modernizacja programów nauczania w szkołach zawodowych; * stworzenie infrastruktury instytucjonalnej w zakresie konstruowania instrumentów oceny poziomu kształcenia, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb wypracowania krajowego systemu kwalifikacji zawodowych; * wprowadzenie nowych form i metod kształcenia (w tym kształcenie na odległość i programy modułowe).

Programy finansowane w ramach programu PHARE Unii Europejskiej wnoszą istotny wkład w realizację reformatorskich poczynań Ministerstwa Edukacji Narodowej. Należy wymienić tu program WET 90, w ramach którego rozpoczęto modernizację programów nauczania w wybranych przedmiotach; program UPET, w którym działania te kontynuowano opracowując nowatorskie modułowe programy nauczania dla 29 zawodów; oraz wchodzący obecnie w życie IMPROVE, który w dużej mierze stanowi kontynuację programu UPET.

Cele programu. Zasadniczym celem programu IMPROVE jest pomoc w modernizacji polskiego systemu szkolnictwa zawodowego i ogólnego, i w ten sposób zbliżenie systemu edukacji do potrzeb gospodarki rynkowej.

Cele szczegółowe: * promocja działań innowacyjnych w szkołach zawodowych poprzez wdrożenie nowoczesnych programów modułowych w 35 szkołach zawodowych; * wsparcie reformy matury ("Nowa Matura") poprzez stworzenie warunków kształtowania w młodzieży tzw. umiejętności podstawowych - umiejętności efektywnego uczenia się - niezbędnych do funkcjonowania w świecie pracy.

Opis programu. Program składa się z dwóch komponentów.

tów: * wdrożenie zmodernizowanych programów nauczania w 35 szkołach zawodowych; * wprowadzenie elementów edukacji przedzawodowej (umiejętności podstawowe) w wybranych szkołach podstawowych i średnich (liceach ogólnokształcących).

Programy nauczania opracowane w ramach UPET wdrażane będą w 35 szkołach zawodowych wybranych przez MEN, wykazujących aktywność i otwartość na działania innowacyjne (wśród nich również szkoły wcześniej biorące udział w programie UPET). Podjęte będą starania w kierunku koordynacji działań w ramach programu IMPROVE z innymi programami wspierającymi reformę systemu szkolnictwa w Polsce.

Wdrożenie zmodernizowanych programów nauczania do praktyki szkolnej składać się będzie z następujących elementów: * szkolenie nauczycieli (merytoryczne i metodyczne) - szkolenie nauczycieli wdrażających nowe programy w metodyce nauczania według programów modułowych, jak również w zagadnieniach merytorycznych dotyczących specyfiki poszczególnych zawodów w sześciu dziedzinach zawodowych objętych programem (budownictwo, telekomunikacja, branża elektryczna i elektroniczna, chemiczna, mechaniczna i ekonomiczna); * ocena metod nauczania - analiza programów modułowych, wypracowanie narzędzi pomiaru i oceny skutecznego nauczania, badanie poziomu umiejętności uczniów w poszczególnych fazach procesu wdrażania, wypracowanie materiałów pomocniczych dla ucznia i nauczyciela, seminaria i warsztaty metodyczne; * uzupełnienie wyposażenia szkół objętych programem - sprzęt do pracowni komputerowych i tematycznych oraz ogólny sprzęt wspomagający procesy nauczania; * rozpowszechnienie rezultatów - udostępnienie doświadczeń uzyskanych w trakcie realizacji programu innym szkołom i zainteresowanym stronom poprzez seminaria, konferencje, publikacje, biuletyny.

Działania w ramach tej składowej programu opierać się będą w dużej mierze na pracy zespołów nauczycieli-autorów modułowych programów nauczania objętych wcześniejszym programem UPET, koordynowanej przez czterech lokalnych koordynatorów.

Wprowadzenie edukacji przedzawodowej w szkołach podstawowych i średnich (liceach ogólnokształcących) Inne działania podejmowane w ramach realizacji programu obejmują: * opracowanie raportu strategicznego zawierającego rekomendacje na temat wprowadzenia do programu nauki przedmiotów ogólnych umiejętności podstawowych takich jak organizowanie i planowanie nauki przedmiotów ogólnych, umiejętności podstawowych takich jak organizowanie i planowanie nauki przez ucznia, skuteczne porozumiewanie się, praca w grupie, samoocena ucznia; * przygotowanie modułów sprzyjających kreowaniu takich umiejętności i wprowadzenie ich do programu nauczania wybranych przedmiotów ogólnych; * przygotowanie narzędzi pomiaru poziomu tych umiejętności; * ocena wdrożenia. Próbnego wdrożenia przeprowadzone zostanie w dwóch grupach szkół (duże i małe miasto) składających się z 3 szkół podstawowych i 1 liceum.

Realizacja programu. Program jest zarządzany przez jednostkę zarządzającą stanowiącą część BKKK. Jednostka zarządzająca kieruje się w działaniach strategicznych rekomendacjami Rady d/s Programu powołanej przez MEN i obejmujące przedstawicieli zainteresowanych resortów i partnerów społecznych. Czas trwania programu do końca 1996 roku. Kwota ogólna: 4.000.000 ECU Adres Biura Koordynacji kształcenia Kadr, Fundusz Współpracy Koszykowa 79, 02-008 Warszawa, tel. 625 -28-61, 625-39-37, 625-29-36; fax 625-28-05. Dyrektor: dr Tadeusz Kozek, kierownik programu IMPROVE: mgr Elżbieta Świdarska .

Wykaz zawodów zakwalifikowanych do Programu EU Phare IMPROVE

Branża mechaniczna:

1. technik mechanik (21 15)
2. technik hutnik (21 13)
3. mechanik - monter maszyn i urządzeń (38 02)
4. mechanik automatyki przemysłowej i urządzeń precyzyjnych (39 01)
5. operator obrabiarek skrawających (37 02)
6. operator urządzeń do przeróbki plastycznej i obróbki cieplnej (36 02)
7. ślusarz (37 03)
8. blacharz (37 01)

Branża elektryczna, elektroniczna i telekomunikacyjna:

9. technik elektryk (21 06)
10. technik elektronik (21 05)
11. technik energetyk (21 -7)
12. technik telekomunikacji (21 32)
13. monter elektronik (40 03)
14. monter sieci i urządzeń telekomunikacyjnych (40 04)
15. elektromechanik pojazdów samochodowych (40 02)
16. elektryk (40 01)

Branża budowlana, tekstylna i chemiczna:

17. technik budownictwa (21 03)
18. technik inżynierii środowiska i melioracji (22 03)
19. technik urządzeń sanitarnych (21 34)
20. technik technologii odzieży (21 22)
21. technik włókiennik (21 36)
22. technik analizy chemicznej (21 46)
23. technik chemik procesorów technologicznych (21 04)
24. monter instalacji i urządzeń sanitarnych 952 05)
25. krawiec (45 01)

Branża ekonomiczna

26. technik ekonomista (23 02)
27. technik handlowiec (23 05)
28. technik hotelarstwa i obsługi ruchu turystycznego (24 05)
29. sprzedawca (60 01)

Ważne:

Zarządzenie Nr 8 Ministra Edukacji Narodowej z dnia 15 maja 1997r. w sprawie podstaw programowych obowiązkowych przedmiotów ogólnokształcących.

Program wspierania uczestnictwa nauczycieli i pedagogów w szkoleniach profesjonalnych

Fundacja im.S.Batorego oraz Centralny Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli realizują program wspierania uczestnictwa polskich nauczycieli i pedagogów w zagranicznych szkoleniach profesjonalnych z zakresu szkolnictwa średniego i podstawowego. Program dotyczy szkoleń, które nie są realizowane przez Fundację i CODN. Dotowane będą przede wszystkim koszty podróży, a w uzasadnionych wypadkach inne wydatki związane ze szkoleniem, które nie powinno trwać dłużej niż trzy miesiące.

Program przeznaczony jest dla nauczycieli oraz osób pracujących w organizacjach i instytucjach zajmujących się edukacją, przy czym w pierwszej kolejności przyznawane będą dofinansowania dla nauczycieli. Preferowane będą szkolenia w zakresie dydaktyki i techniki nauczania, a także nowych kierunków w szkolnictwie. W ramach Programu nie będą przyznawane dofinansowania na uczestnictwo w zagranicznych kursach językowych.

Wniosek o dofinansowanie uczestnictwa w zagranicznym szkoleniu zawodowym powinien zawierać: 1.Krótki życiorys zawierający informacje o przebiegu pracy zawodowej. 2.Informacje na temat szkolenia-miejsce, data rozpoczęcia i zakończenia, informacja merytoryczna. 3.Potwierdzenie zaakceptowania kandydata wystawione przez organizatorów szkolenia lub instytucję zapraszającą. 4.Poparcie instytucji zatrudniającej kandydata, względnie inne rekomendacje. 5.Informację o kosztach szkolenia, a także o innych źródłach finansowania kandydata, udziale własnym itp. 6.Wysokość wnioskowanego dofinansowania. 7.Informacje o sposobie wykorzystania efektów szkolenia. Należy dołączyć również dokładny adres kandydata, i jeśli to możliwe, numer telefonu.

Wnioski rozpatrywane są w trybie konkursu przez specjalnie powołaną komisję. Terminy składania wniosków: do 28 lutego; do 31 maja; do 9 grudnia. Rozstrzygnięcie nastąpi w terminie 30 dni po w/w datach.

Adres: Centralny Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli, *Program Szkoleń Profesjonalnych*, Aleje Ujazdowskie 28, 00-478 Warszawa. Informacje telefoniczne nie będą udzielane.

**Fundacja im. Stefana Batorego
Centrum Młodzieżowej
Przedsiębiorczości**

*ul. Flory 9, 00 - 586 Warszawa,
tel. (48-22) 6220196*

Czym jest Wewnątrzszkolne Doskonalenie Nauczycieli?

(materiał z CODN)

O WDN mówimy wówczas, gdy rada pedagogiczna danej szkoły (w szkołach dużych może to być część rady, np. nauczyciele nauczania początkowego) pracuje wspólnie nad konkretnymi tematami/problemami. W ten sposób poszerza swoją wiedzę i kompetencje w danym zakresie, a jednocześnie opracowuje koncepcje/rozwiązania dla własnej szkoły na tym właśnie polu. Inaczej mówiąc celem WDN jest stworzenie warunków do rozwoju szkoły w dziedzinie, w której pojawiają się pytania i problemy, aby dokonać stabilizacji i rozszerzenia kompetencji.

W przeciwieństwie do RDS w centralnym punkcie WDN znajduje się praca nad tematami, które zostały przez nią ustalone wcześniej (np. "Zapobieganie agresji w szkole", "Lekcja akwizująca ucznia" itd.). WDN koncentruje się na wycinku życia szkolnego i ma na celu poprawę umiejętności rozwiązywania problemów i działania w tym obszarze.

Zespołowy proces uczenia się może być procesem niezmiernie produktywnym, ale też kompleksowym, w którym mogą powstać różne trudności i zakłócenia. Jest to więc skomplikowany proces adaptacyjny i asymilacyjny. Aby te trudności ograniczyć, powinien on być wspierany przez zespół moderatorów z zewnątrz.

Fazy WDN - kolejność: * faza, * co się dzieje?, * dlaczego?

PRZYGOTOWANIE: * odczuwanie problemów inicjatywa; idea wewnątrz impuls z zewnątrz np. "Nowa Matura", poszukiwanie wsparcia (kogo potrzebujemy?) *nauczyciele potrzebują impulsu do doskonalenia

WEJŚCIE: * poinformowanie rady pedagogicznej o inicjatywie pytania: "kogo dotyczy problem"; decyzja o realizacji; * musi istnieć jasność, że WDN jest sprawą szkoły

ANALIZA SYTUACJI/CELE: * stan "jak jest", "jak być powinno"; * nie ma WDN bez określenia celu

PLANOWANIE: * powołanie grupy planowania, powstanie planu działania; * odpowiedzialność za proces jest wspólna, zadbanie o jakość, ważne są ramy.

REALIZACJA: * przeprowadzenie pierwszych form doskonalenia, trudności, opory, czasem rozczarowanie, ponowna analiza problemów; * orientacja na uczestnika, reakcja na problem, ujęcie procesowe.

INSTYTUCJONALIZACJA: * transfer do życia szkolnego, ustalenie nowych reguł, zmiany strukturalne, nowe rozwiązania w życiu szkoły; * zapewnienie efektów działań.

EWALUACJA: * ewaluacja dotyczy realizacji celów procesów roboczych kosztów, zysków, skuteczności; * każde porządne doskonalenie kończy się ewaluacją!!!

Szkołę rozwijać do wewnątrz poprzez wewnątrzszkolne doskonalenie nauczycieli (w: *Pedagogika*, Zeszyt 5, 1991) Reinhold Miller

Wewnątrzszkolne doskonalenie nauczycieli jako trzecia droga

Drogi w WDN są trudne do pokonania, dla wielu niezwykłe, nowe, czasem prowadzące do rozstajów. Są to jednak drogi prowadzące do nowego świata, do zmian, wzbogacające nas. Jak przebyć drogę od schodzonych ścieżek do ubiegającego nowego świata?

W całych Niemczech istnieje centralne/ponadregionalne, regionalne i wewnątrzszkolne doskonalenie nauczycieli. W jednych krajach są to formy istniejące niezależnie obok siebie, w innych jest to umiejętnie połączenie ich w pewną sieć. W ostatnich latach coraz częściej uwaga jest skupiona na trzeciej drodze, drodze wewnątrzszkolnego doskonalenia nauczycieli. Uczestnicy życia szkolnego liczą na to, że pozwoli ona na powstanie innowacji zmian "od wewnątrz..." Mając na uwadze wzrost problemów szkolnych oraz zmiany, jakie zachodzą w środowisku, społeczeństwie, nauce, ekonomii, ekologii, a także w odniesieniu do jednostki - doskonalenie nauczycieli uzyskuje coraz większe znaczenie niż dotychczas, również w porównaniu z kształceniem nauczycieli. W WDN można wyróżnić 3 kierunki: a) dążenie do "lepszego szkoły", w której będą pracować "lepsi" nauczyciele; b) dążenie do poprawy relacji międzyludzkich w radzie pedagogicznej i rozwoju współpracy; c) dążenie do wewnętrznej reformy zmierzającej do rozwoju organizacyjnego.

Droga w tych trzech kierunkach "zmiana od wewnątrz" przebiega w czterech zakresach:

a) Zmiana jednostki. Zmiana rozpoczyna się we mnie! ja odpowiadam za nią. Co mogę zrobić, jeżeli osoby, sprawy, sytuacje nie są takie, jak bym sobie tego życzył?

b) Zmiana wzajemnych relacji. Zmiany jednostki wywołują zmiany u innych ludzi (dyrektora szkoły, innych nauczycieli, rodziców, uczniów). Stosunki międzyludzkie są wtedy poprawne, jeżeli szanuje się i akceptuje poglądy jednostek: jeżeli każdy z zainteresowanych jest gotów do wspólnych ustaleń. Gotowość do wspólnych ustaleń do respektowania poglądów innych i nie wartościowania ich według własnych kryteriów.

c) Zmiana wiedzy. Wiedza (zawodowa) zmienia się w dzisiejszych czasach bardzo szybko. Mniej więcej co 5 lat potencjał ulega zmianom o 50%. Ma to wpływ na kształcenie i doskonalenie zawodowe. Zarówno proces kształcenia jak i doskonalenia nie jest skończony, lecz ulega ciągłej rewizji. Są to duże wymagania wobec zawodu nauczycielskiego.

d) Zmiana struktury. Zmieniona jednostka i wzajemne relacje nie pasują już do starych struktur. "Szkoła 2000" potrzebuje struktur, które będą w stanie poradzić sobie z szerokimi zmianami. WDN i RO jako potencjał zmian wewnętrznych mają tutaj decydujące znaczenie. *Jeżeli w systemie zamienia się jakaś wielkość, zmieniają się też pozostałe.*

WDN - dokąd prowadzi droga?

WDN wyznacza sobie następujące cele: * wspieranie demokracji i humanizacji życia szkolnego, * powrót do wzoru i wartości, do głównych tez i myśli pedagogicznych, * wspieranie posiadanych, aktualizacja i poprawa już uzyskanych kwalifikacji, * refleksja nad procesem uczenia się i zmiana rzeczywistości szkolnej, * poprawa komunikacji: współpraca w radzie pedagogicznej, * konkretyzacja zadań dydaktycznych i wychowawczych w praktyce, * opracowanie koncepcji kształcenia i wychowania w danej szkole (pedagogiczna koncepcja/profil szkoły), * pokonanie szkolnych/wychowawczych problemów i trudności, * konstruktywne radzenie sobie z normami i wartościami, subiektywnymi teoriami i obciążeniami w pracy, * koordynacja pracy wychowawczej i procesu dydaktycznego, * celowe tworzenie bogatego życia szkolnego.

W urzeczywistnianiu celów i realizacji zadań ważne jest, aby... * istniała zgodność co do celów, treści, tematów, metod, środków i materiałów, * uwzględnić daną sytuację w miejscu pracy, * uznać dobrowolność w określaniu zadań w radzie pedagogicznej czy w części rady, * istniała kontynuacja i długofalowość współpracy w radzie pedagogicznej, * podjąć decyzję co do udziału instytucji doskonalenia i zewnętrznych doradców w procesie WDN.

WDN jest: * celowe, planowe i nastawione na efekt, * zorientowane na problem, działanie i proces, * zorientowane na uczestnika i adresata, * związane z sytuacją szkolną, * bliskie praktyce i uczniowi.

WDN nie jest: * nieformalna wymiana doświadczeń na tematy zawodowe, bez względu na jakość osób w niej uczestniczących, * spontanicznym i sporadycznym, nieplanowanym i mniej lub bardziej przypadkowym działaniem nauczycieli, * rozmową lub konferencją, projektem lub świętem, interakcją lub kontaktem, u których podstaw nie było intencji doskonalenia.

Specyfiką WDN jest więc: * celowe i kooperacyjne uczenie się rady pedagogicznej (lub jej części), * praca nad tematami ponadprzedmiotowymi (wychowawczymi) konkretnej szkoły na miejscu, * utrzymanie, aktualizacja i poprawa tych kwalifikacji, które są ważne dla danej szkoły w jej procesie uczenia się.

W WDN biorą udział: a) dyrektorzy jako inicjatorzy, organizatorzy i doradcy w rozmowach indywidualnych i grupowych, w czasie konferencji i planowania działań, dyrektorzy posiadający umiejętności kierownicze, autorytet i kompetencje, umiejący integrować ludzi; b) nauczyciele prowadzący dialog, będący w procesie komunikacji i współpracy, działający w plenum i w grupie, potrafiący zaakceptować kontrowersje i dojść do konsensusu; nauczyciele w grupach przedmiotowych, nadprzedmiotowych i skupieni wokół innych działań; c) zewnętrzni doradcy działający indywidualnie lub w zespole, jako eksperci lub prowadzący grupy, jako uczestnicy dyskusji, współpracownicy - wg potrzeb (...)

Realizacja WDN - spróbujmy!!! Niezależnie od danej formy i różnych możliwości/dróg w wewnątrzszkolnym doskonaleniu istnieje pewien wzorzec, który określa jego przebieg:

1. Punkt wyjściowy - doświadczenia uczestników, subiektywne teorie, aktualne problemy, niezadowolenie ze stanu aktualnego, potrzeba doskonalenia.

2. Przygotowanie - dokonuje zespół lub wszyscy uczestnicy, współudział doradców.

3. Realizacja - z protokołem, spisaniem efektów, uzgodnieniami, konsekwencjami.

4. Ocena - dyskusja nad wynikami, bilans, konsekwencja, kontynuacja procesu. Wzorzec ten może być modyfikowany w zależności od formy doskonalenia.

Ukazuje to przykład "dnia pedagogicznego":

1) Z doświadczeń jednostek, z rozmów nieformalnych, konkretnych zdarzeń w życiu szkolnym lub impulsów dyrektora szkoły rodzi się potrzeba zorganizowania doskonalenia: potrzebowałibyśmy..., moglibyśmy..., miałyby to sens...

2) Na posiedzeniu rady pedagogicznej potrzeby te poddane są dyskusji, są porządkowane, powstaje ich pewna struktura. Na zakończenie może powstać zespół do WDN albo

3) Tworzy się zespół przygotowawczy, który utrzymuje zadanie przeprowadzenia dalszych badań i ankiet, nawiązania kontaktów z zewnętrznymi doradcami, przygotowania dalszych propozycji i sformułowania konkretnych tematów.

4) Na kolejnym posiedzeniu rady pedagogicznej określa się ostatecznie, które tematy będą opracowywane, czy konieczni są zewnętrzni doradcy i kiedy będzie miało miejsce doskonalenie.

5) Zespół z udziałem dyrektora lub też nie (w zależności od ustaleń) przygotowuje dzień pedagogiczny: * precyzyjne określenie tematu, * określenie celu głównego, celów częściowych, * kontakt z zewnętrznym doradcą lub zespołem doradców, * kontakt z władzami szkolnymi (poinformowanie, zaproszenie do udziału, prośba o zezwolenie), * przygotowanie dalszych informacji pomocy (np. literatury), * organizacja przedsięwzięcia (miejsce, pomieszczenie, wyżywienie), * opracowanie struktury i planu przebiegu (temat, cele, treści, metody, środki, czas).

6) Wyniki pracy zespołu są przedstawione radzie pedagogicznej, dokonuje się poprawek i zmian, na zakończenie nauczyciele wyrażają swoją akceptację planu.

7) Zgodnie z wyobrażeniem rady pedagogicznej następuje realizacja dnia pedagogicznego. Elementami tego procesu mogą być: * wymiana doświadczeń, * zebranie poglądów, * referat wstępny/informacja: wyjaśnienie pojęć, * praca w grupach/interakcje, * dokumentacja/prezentacja wyników, * dyskusja.

Na zakończenie pojawia się pytanie: *Co dalej?*

8) Zespół (przeważnie ten sam, który przygotował WDN) dokonuje ewaluacji pracy rady pedagogicznej (ankiety, informacje zwrotne).

9) Wyniki są prezentowane nauczycielom: sukcesy/porażki, ocena, wyrażenia, uporządkowanie, oczekiwane zmiany, kontynuacja, inne działania: możliwe jest uruchomienie następnej formy doskonalenia.

10) Powrót do początku.

W czasie WDN należy uwzględnić następujące kroki: * Wejście i orientacja; Skąd jestem? Jakie mam oczekiwania, dokąd zmierzam? * Zwrócenie uwagi na uczucia i emocje: Co mnie blokuje? Co otwiera? Co nas cieszy, a co wywołuje lęk? * Określenie własnych potrzeb: Co chciałbym robić? Jakie mam wyobrażenia i jakie cele, co jest dla mnie ważne? * Przyjęcie odpowiedzialności, O czym mogę decydować? Co potrafię zrobić, w czym mogę wziąć udział? * Nawiązanie kontaktów z innymi. Z kim chciałbym współpracować, kogo muszę jeszcze lepiej poznać, do kogo chcę zachować dystans? * Opracowanie reguł: Jaki consensus jest konieczny? Co musimy uzgodnić? * Znalezienie wspólnych celów: Dokąd prowadzi wspólna droga? Jak ona wygląda, jakie formy pracy wybierzemy? * Wspólna praca: Jaki jest podział ról, funkcji? Jak wygląda współpraca? * Zwrócenie uwagi na trudności: Gdzie są przeszkody, fazy zniechęcenia? Gdzie musimy uważać? * Pomoc w dobrym zakończeniu: Co należy jeszcze zrobić? Ile mamy jeszcze czasu? Co już zrobiliśmy? * Zakończenie procesu: Jakie są efekty? Jak nam się wiodło? Czy jesteśmy zadowoleni?

W szkole im. Dobrej Współpracy można uczyć się dobrze, gdy... * doświadcza się, że wspólne uczenie się ma sens, * rozwijana jest stale umiejętność komunikacji i interakcji, * respektuje się prawo każdego do wyboru, z kim i jak długo chciałby pracować, * umożliwia się wybór między samotnością a byciem w grupie, między pracą samodzielną a w zespole nauczycielskim, * szkoła stwarza możliwość samodzielnego rozwoju, * istnieje zaufanie będące podstawą do istnienia w zespole a nie obok siebie lub wręcz przeciwko sobie.

Kluczowa rola dyrektora : kierowanie - ale jak?

W WDN i ROS dyrektor zajmuje kluczową pozycję, a pytanie o różnicę między kierowaniem a byciem kierowanym jest bardzo istotne. Hierarchia nie ma tutaj miejsca. Dewizą nie jest szkolenie, lecz stworzenie nauczycielom możliwości wyboru, jakimi problemami chcieliby się zająć? (Nierwanie?)

Korzystna jest "klarowna" postawa o następujących cechach: * szacunek dla wartości, akceptacja, wiarygodność, * odrzucenie ideologii i dogmatyzmu, otwartość, zaufanie, * pozytywne nastawienie i całościowe spojrzenie, * jasność w komunikacji, umiejętność prowadzenia dialogu, * umiejętność rozwiązywania konfliktów: dochodzenia do kompromisu, * konsekwencja w działaniu, umiejętność podejmowania decyzji, dobra orientacja.

Dylemat: dyrektorzy postrzegani są często jako "hierarchicznie dyrektorialni... podczas gdy w WDN potrzebna jest struktura koleżeńska. Czy dyrektorom uda się

dokonać tego zwrotu, tej zmiany ról i czy władze lub nauczyciele stworzą im takie szanse?

W ramach WDN istnieją dla kadry kierowniczej następujące centralne zadania. a) uwypuklenie zadań dydaktycznych i wychowawczych szkoły (aspekt normatywny); b) uzmysłowienie radzie pedagogicznej jej zadań i zainicjowanie procesów roboczych (aspekt pedagogiczny); c) funkcjonowanie w radzie pedagogicznej i zwracanie uwagi na relacje w procesie komunikacji społecznej (aspekt komunikatywny); d) analiza procesu, zwracanie uwagi na zgodność między przebiegiem procesu a jego wynikami (aspekt strukturalny).

Granice WDN: nie kisić się we własnym sosie

WDN napotyka tam na granice, gdzie nie można znaleźć odpowiedzi na pytania i problemy postawione przez szkołę i gdzie pojawia się "kiszzenie we własnym sosie", czyli zastój. WDN wymaga "spojrzenia przez płot". Poza tym doskonalenie poza szkołą stwarza kojący dystans do codzienności szkolnej, którego brakuje w WDN. jeżeli ktoś stale musi zajmować się własnymi problemami i konfliktami (co jest charakterystyczne dla rad pedagogicznych), ten potrzebuje też świeżego powietrza z innych form doskonalenia, aby móc dokonać zmian.

A wreszcie WDN apeluje, aby nauczyciele byli aktywni, otwarci na innowacje i aby inwestowali swój czas. Dlatego nie należy oczekiwać, że WDN zostanie przyjęte z entuzjazmem. Jeżeli punkt ciężkości doskonalenia ponadregionalnego i regionalnego jest skupiony na rozszerzeniu kompetencji merytorycznej w zakresie przedmiotu, to powiązanie go z inicjatywami WDN jest uzasadnione. Pozostaje nadzieja, że na tych trzech płaszczyznach nie pojawi się niezdrowa konkurencja, lecz korzystna współpraca. Nie ma drogi "królewskiej", wszystkie trzy drogi prowadzą do celu.

Tłumaczenie: Edyta Brudnik

Polecamy

INFORMATOR

*o studiach zaocznych i wieczorowych
dla nauczycieli w roku akademickim
1997/98*

Warszawa CODN 1997

Ewaluacja projektów doskonalenia (materiał z Seminarium Stru-Ko II/1 "Ewaluacja skuteczności doskonalenia nauczycieli")

Współczesne rozumienie pojęcia ewaluacja na poszczególnych etapach planowania i realizacji projektów. Ewaluacja w różnych językach i różnych sytuacjach jest różnie definiowana. Obecnie można rozróżnić następujące znaczenia:

* Wyjaśnienie potrzeb, oczekiwań, wymagań. Pierwszy krok na początku planowania projektu doskonalenia w WBZ leży w gestii delegatów doskonalenia w ramach ich związków, organizacji lub instytucji.

* Ocena znaczenia projektu (stosunek pomiędzy potrzebami a celami projektu). Ta ewaluacja robiona jest przed projektem przez organizacje zalecające lub ich delegatów doskonalenia; staje się ona potem ważną częścią ewaluacji projektu dokonywanej przez odpowiedzialne za program instancje WBZ.

* Ocena koherencji projektu (stosunek pomiędzy celami i treściami, metodami, środkami pomocniczymi, formą i harmonogramem). Również ten aspekt jest testowany przed wdrożeniem projektu do programu WBZ, jest jednak zadaniem osób odpowiedzialnych za projekt w fazie od dokładnego planowania do przeprowadzania.

* Zebranie oczekiwań i wstępnych założeń uczestników. Taka ewaluacja wstępna może mieć znaczenie dla organizacji kursu pod kątem konkretnych uczestników, ale też dla wykorzystania kompetencji z kręgu uczestników dla projektu. Odpowiadają za to osoby odpowiedzialne za projekt.

* Ocena stanu zadowolenia. Często występujący aspekt ewaluacji, który pozwala na pierwsze oceny po lub w trakcie kursu. Musi być jednak oddzielnym od pozostałych aspektów.

* Ocena skuteczności (stosunek cele/oczekiwania a wyniki). jest to centralny aspekt oceny projektu, który jednak wymaga wcześniejszego wyjaśnienia oczekiwań i sformułowania celów. Ewaluacja skuteczności może zostać dokonana dopiero na koniec kursu lub jego części i polega na ocenie prowadzących kurs i uczestników; obejmuje również ocenę skuteczności po zakończeniu projektu i tym samym zachodzi na następny punkt.

* Ocena oddziaływań na otoczenie (praktyka). Często projekt ma zaplanowane, tzn. zgodzające się z celami, ale również niezaplanowane i nieprzewidziane oddziaływania na następującą potem praktyczną pracę i otoczenie uczestników. Ewaluacja oddziaływań wykracza poza ocenę skuteczności. Obydwie wymagają otoczenia do ewaluacji.

* Ocena opłacalności (stosunek nakładu do zysku). Również ten aspekt musi być jasno rozgraniczony od poprzednich trzech. Może zostać w pełni oceniony dopiero po ocenie oddziaływań, czyli po zakończeniu projektu. Tu muszą być uwzględnione zarówno instytucje zlecające, finansujące jak i odbierające.

Zawód - uczeń, kilka danych i refleksji (materiał nadesłany z CODN)

Ponad 26% ludności kraju to dzieci i młodzież (5-20lat). Gdyby było to stowarzyszenie zawodowe byłoby najliczniejsze - ponad 6,5 mln osób!

Z badań oświatowych (źródło: Sytuacja dzieci i młodzieży w Polsce, Polska Fundacja Dzieci i Młodzieży, Warszawa 1993).

Dziecko uczęszczające do klasy VIII spędziło już na edukacji szkolnej ok. 13 tys. godz. + 4,5 tys. nad odrabianiem lekcji. Razem ok. 20 tysięcy godzin. W tym czasie uczone jest kilkunastu przedmiotów - różnych języków, którymi można opisywać rzeczywistość. Z prostego rachunku wynika, że powinno być "wirtuozem" w przynajmniej 10 obszarach. (Aby nauczyć się dobrych podstaw i pewności w jednym z najtrudniejszych instrumentów jakimi są skrzypce potrzeba ok. 2 tys. godzin treningu, na sprawne czytanie nut - 150 godz., a kung-fu - 600godz.) Czy tak jest? Trudno powiedzieć, chyba nie ma żadnych badań nad efektywnością uczenia się w skali globalnej. Z danych intuicyjnych wydaje się, że nie jest tak dobrze. Więc co się dzieje w tym czasie?

Wiemy, że szkoła generalnie słabo uczy. Dziecko spędza w szkole i nad lekcjami 1/2 swego dobowego czasu aktywności (poza snem). Wobec tego szkoła wydaje się być znaczącym obszarem doświadczeń życiowych. Wg cytowanego źródła badań połowa dzieci pobyt w szkole kwituje: "nie zdarzyło się nic ciekawego, nic szczególnego, nic miłego, nic przykrego". W konkluzji, autor tej części raportu J. Gęsicki pisze: "szkoła nie dostarcza bodźców wazących na codziennych doświadczeniach uczniów". Można się pokusić o interpretację paradoksalną: Czy próżnia poznawczo-emocjonalno-wychowawcza nie jest znaczącym bodźcem? Bardzo destrukcyjnym bo pokazującym błąd procesów życiowych na terenie profesjonalnym do tego powołanym?

62% dzieci podało, że nie posiada ważnych w swoim życiu ludzi, których może wskazać jako wychowawców. Jedynie 14 % wskazało na grupę nauczycieli. Jak rażąco odmienna jest samoocena nauczycieli: * ponad 80% twierdzi, że ma duży osobisty wpływ na dzieci; * a prawie 90% jest przekonana, że są bardzo skuteczni w kierowaniu zachowaniem uczniów. Około 90% nauczycieli twierdzi, iż dąży do rozwijania wśród uczniów umiejętności wzajemnego wspierania się, a prawie wszyscy (97%) dąży do lepszego poznania uczniów i zbliżenia się do nich! Jedynie 15% uczniów to potwierdza!

Wg uczniów doświadczają oni wiele oddziaływań lękotwórczych m.in. * bardzo często poniżenia (82% wskazań); * złośliwości i wysmiewanie się (ponad 70%); * niesprawiedliwość ocen, brak wyrozumiałości, faworyzowanie jednych, a gniebienie innych, krzykliwość (ponad 60%). Tylko 21% nauczycieli uważa kary fizyczne za zbyt ciężkie! Najrzadziej nagradzane jest zadawanie "kłopotliwych pytań". Co czwarty uczeń nie wierzy w żadne mechanizmy obrony swych praw. 65% uczniów idzie do szkoły z obojętnością i zmęczeniem, 50% ze znużeniem i strachem, 35% z rezygnacją, 25% ze złością, 20% ze strachem.

Wiemy, że szkoła słabo wychowuje, raczej dokładając się do obniżenia poczucia wartości uczniów, blokując inicjatywy samodzielne, motywację wewnętrzną, kreatywne myślenie, poczucie sprawstwa. A nauczyciele tak się starają i mają tyle dobrych chęci. Gdzie tkwi błąd? Może staramy się za bardzo - ponad 75% nauczycieli posiada przekonanie o skuteczności autorytatywnego stylu kierowania dydaktycznego i wychowawczego. Tyle samo uważa, że szkoła powinna sprawować silny nadzór nad uczniem???

Uczeń co 45 minut przechodzi z jednego języka na inny. Uczy się około 8-15 przedmiotów jednocześnie. I to w sposób zatowizowany. Każdego oddzielnie. I w każdym w innej epoce!

Spróbujmy uruchomić wyobraźnię, aby wczuć się w codzienną sytuację ucznia np. w klasie VIII. Wyobraźmy sobie pokój, gdzie jest 15 stolików. Na każdym podręczniki, książki z innego przedmiotu. Co 45 minut na dzwonek - przeskakujesz z jednego do drugiego. Przy czym nie respektuje się żadnych zasad higieny uczenia się, że przedmioty podobne, trudniejsze są odpowiednio przeplecione. I tak (przykłady autentyczne): 45 minut j. polski ("Latarnik" - Sienkiewicza), 45 minut muzyka (romantyzmu - szkoła czeska), 45 minut geografia (krainy geograficzne Polski), 45 minut biologia (bzygowate), 45 minut fizyka (pole magnetyczne), 45 minut chemia (elektroliza), 45 minut matematyka (układ równań z dwiema niewiadomymi), 45 minut angielski (how are you feeling), 45 minut plastyka (surrealizm), 45 minut informatyka (arkusz kalkulacyjny), 45 minut historia (faszyzm), 45 minut ekologia (zioła i witaminy), 45 minut wos (człowiek jako jednostka społeczeństwa), 45 minut religia (10 przykazań), 45 minut wf (sprawdzian z koszykówki). Na ścianie wiszą dookoła ciebie plakaty z napisami - przesłaniami do Kontrolera twoich postępów w nauce: to ja wiem wszystko, ty nie nie potrafisz, i tak z ciebie nic nie wyrosnie, jesteś do niczego, głupi, leń, nieuk, zabrania się zadawać pytań... Od czasu do czasu przyjdzie Wielki Kontroler i powie: tu jest błąd, źle to zrobiłeś, zły styl...Ucz się więcej! Mistrz będzie czerpał satysfakcję z udowodnienia ci, że nie masz racji, wytknie ci wszystkie błędy i braki, a gdy nieśmiało spytasz Ale jak mam się uczyć? - twoje pytanie zostanie zignorowane. Kiedy będziesz miał dość i zaczniesz rzucać książkami??? Kiedy pójdziesz na pierwsze wagar?

*Kilka danych:** W jednym eksperymencie dawano nauczycielom to samo wypracowanie informując, że napisał je dobry uczeń, średni lub słaby. Skala ocen była pełna. "Dobry uczeń" dostawał dobrą ocenę, "zły uczeń" - bardzo niską... Komu postawiono tu ocenę, czy przypadkiem nie sobie samym? * W jednej ze szkół nauczycielka otrzymała tzw. "dzieci trudne", dzieci z kłopotami w nauce i zachowaniu. Podeszła do nich z pełnym zrozumieniem i odpowiedzialnością. Po roku te dzieci były orłami w wielu przedmiotach, a ponadto były bardzo kreatywne i pewne siebie; * W jednej ze szkół prezentowano lekcję nauczycielom. Pani pytała się dzieci w klasie I jaki jest dziś dzień. Odpowiadały różnie: poniedziałek, wtorek, środa... Za każdym razem słyszały w odpowiedzi nauczycielki: wspaniale, świetnie, cudownie! Po lekcji goście pytali nauczycielki "dlaczego zawsze mówiłaś "świetnie", przecież wiele odpowiedzi było błędnych?". "Chyba ważniejsze jest ich poczucie własnej wartości i w ogóle chęć do pracy niż jaki dzień mamy..." - odparła zdziwiona pytaniem. Jest to oczywiście klucz do wszelkiego uczenia się: wzmocnić próbowanie... Dziecko "przyłapanie na błędzie" i wysmiane nie będzie podejmować kolejnych prób.

Trzeba zmieniać myślenie o dziecku! Przynajmniej profesjonalni wychowawcy powinni mieć świadomość nowoczesnej antropologii dziecka: *oświeceniowa antropologia dziecka jako "barbarzyńcy", którego trzeba jak najszybciej wyprowadzić ze stanu dzikości. Orientacja charakterystyczna dla postawy mentorskiej i pouczającej (tu dziecko otrzymuje gotowe recepty na wszystko "co w życiu potrzebne"). Lansuje się określoną wersję posłuszeństwa i wizję świata "Podanego"; *romantyczna wersja dziecka, sprowadzająca się do jego wizji sentymentalno-egzaltowanej. Uważa się tu, iż dziecko jest "głupiutkie, ale o dobrym serduszk". Charakterystyczne jest przyjęcie języka eufemistycznego i precyzyjne unikanie tematów bardziej poważnych, drażliwych, dotyczących trudniejszych aspektów życia; *pozytywistyczna antropologia dziecka - lansuje w wychowaniu głównie wartości poznawcze; *antropologia dziecka wynikająca z ducha (czy też upiora) pedagogiki marksistowskiej: wychowania ideowego i masowego. Dominuje estetyka socrealizmu - ideowość, dydaktyzm, tendencyjność, specyficzne zaangażowanie i optymizm - wynikające z ducha czasu...; *humanistyczna antropologia dziecka - uznaje podmiotowość dziecka, zachowuje prawo do jego godności, autonomii, liczenia się z rzeczywistymi potrzebami i możliwościami. W praktyce dorosły dzieli się z dzieckiem swym doświadczeniem, zaprasza do refleksji, do zabawy w dziwienie się i fantazjowanie. Nie unika się tematów tabu - wszystko jest jakąś prawdą, która włącza w rzeczywistość.

Na jednym z zebrań klasowych pewna pani wypowiadała się długo na temat aktywizujących metod nauczania. Posługiwała się słownictwem psychologicznym. Opowiadała nawet z pasją o efektywności metod. Ponieważ się spóźniłam na to zebranie, spytałam się siedzącego obok rodzica kto to jest. Pani od fizyki - usłyszałam. Zdziwiłam się bardzo: w klasie fizyka była największym problemem dla dzieci, 100% dwój. Zdumiała mnie pewnością siebie tej pani. Po wyjściu wychowawczyni klasa mruknęła do nas porozumiewawczo i powiedziała nam: proponuję abyście państwo dali dzieciom korepetytora z fizyki. Od lat tak się dzieje.

A my traktujemy metody aktywizujące jako panaceum na kryzys szkoły. Zapędzamy się w kolejny impas: przecież nie ma sztywnych reguł posługiwania się metodami, które są jedynie słuszne. Nie ma jednego przepisu! Praca w małych grupach jest odpowiednia, gdy składa się jakąś układankę poznawczą (wykonuje projekt, rozwiązuje jakieś zadania decyzyjne, wymyśla warianty rozwiązań). Ale przecież dzieci uwielbiają słuchać: dobry wykład, ciekawa opowieść może być więcej warta niż "nowocześnie" zrealizowane zadanie w grupie warsztatowej. Od czego to zależy? Od słuchacz i ich doświadczeń. Jeżeli powołamy w opowieści doświadczenia praktyczne przyniesie ono więcej korzyści dzieciom niż abstrakcyjne, acz nowocześnie zrealizowany temat odczuwany jako obcy i niepowiązany z rzeczywistością.

W cytowanych badaniach nauczyciele uznali za najskuteczniejsze metody nauczania te, które są oparte na metodach aktywizujących: pokazowe, eksploracyjne, problemowe - ale w świetle wypowiedzi uczniów jednak w praktyce uciekają się do pozornie łatwiejszych i wygodniejszych metod podających wsparty autokratyzmem w kontaktach z uczniami.

Trzeba zmienić styl myślenia, bo nie w metodach tkwi problem, tylko w rozumieniu, iż istotą szkoły jest uczenie się uczniów, a nie ich nauczanie. Myślałam o tym kiedy uczeń miałby równe szanse z nauczycielem: tylko wtedy kiedy jeden nauczyciel uczyłby wszystkich przedmiotów. Nie wydaje mi się to takie abstrakcyjne.

mgr Małgorzata Taraszkiewicz

Informacje z narady koordynacyjnej makroregionu północno-zachodniego w Słupsku w sprawie kształcenia młodocianych

Dnia 21 marca 1997 r. w Siedzibie Środkowopomorskiego Centrum Kształcenia Ustawicznego w Słupsku odbyła się narada koordynacyjna na temat kształcenia teoretycznego uczniów - młodocianych pracowników zasadniczych szkół zawodowych makroregionu północno-zachodniego. Przedmiotem obrad była organizacja teoretycznej nauki zawodu na rok szkolny 1997/98 dla 10.306 uczniów młodocianych pracowników kształcących się w różnych specjalnościach - zawodach.

Koordynację działań w zakresie teoretycznej nauki zawodu uczniów - młodocianych pracowników makroregionu północno-zachodniego przejęło na rok szkolny 1997/98 Środkowopomorskie Centrum Kształcenia Ustawicznego. Funkcję koordynatora pełni mgr Barbara Stakun - wicedyrektor Środkowopomorskiego Centrum Kształcenia Ustawicznego w Słupsku.

W spotkaniu, w którym uczestniczył Kurator Oświaty w Słupsku mgr Igor Mackiewicz udział wzięli wizytatorzy kuratorium oraz dyrektorzy szkół zawodowych z Gdańska, Elbląga, Szczecina, Koszalina i Słupska, a także przedstawiciele rzemiosła i prywatnego handlu i usług. Koordynator zapoznał uczestników narady z przebiegiem i organizacją teoretycznej nauki zawodu organizowanej przez Środkowopomorskie Centrum Kształcenia Ustawicznego na rzecz uczniów - młodocianych pracowników z woj. słupskiego.

Ogólna liczba uczniów - młodocianych pracowników zgłoszonych przez zasadnicze szkoły zawodowe miasta i województwa słupskiego w zakresie teoretycznej nauki zawodu na rok szkolny 1997/98 wynosi 2.079 i w stosunku do roku 1996/97 zmniejszyła się o 156 uczniów tj. o około 7%, zaś w stosunku do roku szkolnego 1995/96 - mniej o 33 uczniów (tj. o około 1,5%).

Łącznie Środkowopomorskie Centrum Kształcenia Ustawicznego w Słupsku zorganizowało w latach 1994/95, 1995/96, 1996/97 245 turnusów dla 6719 uczniów - młodocianych pracowników. Młodzież zdobywała wiadomości teoretyczne w 17 zawodach (kucharz, kelner, piekarz, ciastkarz, aparatowy przetwórstwa mięsnego, fryzjer, sprzedawca, krawiec odzieży damskiej lekkiej, monter aparatury radiowej i telewizyjnej, monter podzespołów elektronicznych, elektromonter, lakiernik, blacharz samochodowy, mechanik poj. samochodowych, elektromechanik, stolarz, tapicer).

Dominującą grupę zawodową stanowią sprzedawcy, kucharze, mechanicy pojazdów samochodowych i ślusarze - mechanicy.

W dwóch porównywalnych latach 1995/96 i 1996/97 zaobserwowano tendencję wzrostową w zawodzie sprzedawca (więcej o 9,7%), natomiast tendencja spadkowa wynosząca 14,07% wystąpiła w zawodzie kucharza.

W drugiej części narady tzw. "roboczej" opracowano

organizację teoretycznej nauki zawodu dla 10.149 uczniów - młodocianych pracowników makroregionu północno-zachodniego na rok szkolny 1997/98.

Dla 157 uczniów reprezentujących unikalne zawody jak np. modystka, kaletnik nie zorganizowano kształcenia, w tym: * dla 77 uczniów kl.II/stopień I - tj. 17,1%; * dla 88 uczniów kl. III/stopień II - tj. 17,7%.

Uczniowie ci zostaną zgłoszeni na koordynację ogólnopolską, która odbędzie się w dniach 21-22 maja w Potoku Złotym k/Częstochowy.

Wielostronna współpraca polegająca na wymianie uczniów - młodocianych pracowników między poszczególnymi makroregionami Polski: północno-zachodnim, środkowo-zachodnim, środkowym, południowo-wschodnim, południowo-zachodnim, południowym, jest ze wszech miar pożądaną, bowiem z jednej strony usprawnia sam system organizacyjny, z drugiej umożliwia edukację zawodową tym uczniom z woj. śląskiego, którzy podjęli teoretyczną naukę zawodu w zawodzie unikalnym. W wyniku dorocznych ustaleń centralnych uczniowie z woj. śląskiego kierowanie są głównie do Lublina, Krakowa, Radomia i Koszalina.

Podsumowania obrad dokonał dyrektor Środkowopomorskiego Centrum Kształcenia Ustawicznego - mgr Bazyli Wolanik. W swoim wystąpieniu podkreślił rolę i znaczenie przyjętych ustaleń oraz wielkie zaangażowanie wszystkich jej uczestników. Zwrócił uwagę na fakt, że wiele problemów związanych z edukacją zawodową występuje z jednakową ostrością w każdym województwie wchodzącym w skład makroregionu i wymiana doświadczeń oraz współpraca w ich rozwiązywaniu może być owocna dla każdej ze stron.

*mgr Barbara Stakun
mgr Bazyli Wolanik*

Spotkanie konsultacyjne w sprawie programu seminarium makroregionalnego wizytatorów, konsultantów i doradców przedmiotów zawodowych

W spotkaniu konsultacyjnym, zorganizowanym z inicjatywy profesora Stanisława Kaczora w Zachodniopomorskim Centrum Edukacyjnym w Szczecinie w dniu 15 maja 1997 roku uczestniczyli: Kurator Oświaty w Szczecinie dr Czesława Plewka, dyrektor ZCE mgr inż. Mieczysław Jamiołkowski, dyrektorzy wydziałów kształcenia w kuratorium koszalińskim, szczecińskim i gorzowskim, st. wiz ds szkół zawodowych w kuratorium oświaty w Słupsku, konsultanci z ośrodków doskonalenia

(metodycznych) w Gorzowie, Szczecinie i w Słupsku oraz pani dyrektor szkoły zawodowej w Kamieniu Pomorskim.

1. Profesor Stanisław Kaczor zaproponował kontynuowanie na spotkaniach seminaryjnych zagadnienia diagnozowania jakości pracy szkoły zawodowej. Za celowe uznał zwłaszcza podjęcie - w aspekcie teoretycznym i praktycznym - problematyki: 1) wychowanie do jakości, 2) wychowanie do europejskości. Zagadnienia te mogłyby być szczegółowo rozpatrzone podczas 3 spotkań zespołów dyrektorów szkół, wizytatorów i konsultantów i 2 spotkań ogólnych z udziałem kuratorów oświaty. Z ankiet nadesłanych przez dyrektorów szkół zawodowych wynika, że opowiadają się oni za prezentacją poszczególnych zagadnień w konkretnych szkołach oraz za utrzymaniem jednego ośrodka kierowniczego, którym jest i powinno być Zachodniopomorskie Centrum Edukacyjne. Wysoko oceniają oni wartości poznawcze seminariów, a także otwartość i inne walory osobowe uczestników.

2. Kurator Oświaty w Szczecinie zaproponował, żeby w programie seminarium uwzględnić zagadnienia reformy programowej i strukturalnej szkolnictwa (od 1 września 1997 roku reformę programową będą wdrażać pilotażowo wytypowane szkoły). Zaproponował też stworzenie rejestru (katalogu) spraw, którymi koniecznie trzeba się zająć w związku z reformą oświaty. Należą do nich na przykład: opracowywanie szkolnych programów nauczania oraz zagadnienie oceniania. Pismo „*Uczyć się, aby być*” mogłoby stać się forum wymiany doświadczeń i dyskusji między uczestnikami seminarium. Dyrektor ZCE w Szczecinie zaproponował warsztatową formę seminariów. Poszczególne etapy pracy seminaryjnej potwierdzane byłyby certyfikatami. Wniosek poparli wszyscy uczestnicy spotkania.

3. Ustalono następnie szczegółowy program spotkania ogólnego (wszystkich uczestników seminarium) 12 i 13 czerwca w Zespole Szkół Zawodowych w Kamieniu Pomorskim.

4. Dyrektor Zachodniopomorskiego Centrum Edukacyjnego zaprosił następnie uczestników spotkania do zapoznania się z ofertami trzeciej edycji Międzynarodowych Targów Edukacyjnych „INTERDYDAKTA '97”. Targi, odbywające się pod hasłem „WSZYSTKO DLA SZKOŁY”, zgromadziły wielu wystawców - organizatorów i realizatorów programów edukacyjnych oraz producentów pomocy dydaktycznych, urządzeń i sprzętu szkolnego. Naszą (Pani wiz. Zofii Dackowskiej i moją) uwagę zwróciły kompletnie wyposażone pracownie - gabinety do nauczania chemii i techniki (elektrotechniki) prezentowane przez firmę niemiecką LEYBOLD DIDACTIC. Firma działa od 1850 roku w Kolonii. Stawia na jakość. Dysponuje wieloma zakładami produkcyjnymi urządzeniami dydaktycznymi w Niemczech, we Francji, Hiszpanii, a także w Malezji i Indonezji. Informacji udziela Biuro Sprzedaży i Serwisu w Warszawie, ul. Limanowskiego 15, PL - o2-943 Warszawa, tel. 0 601 72 41, fax 00/423409 oraz fax w Szczecinie. (JT)

Uroczyste otwarcie pomieszczeń ODN w Słupsku (17 kwietnia 1997 r.)

Otwarcia pomieszczeń na parterze Bursy Szkolnej dokonał 17 kwietnia bież. roku, przycinając symboliczną wstęgę, Wojewoda Słupski mgr Maciej Kobylński w asyście Kuratora Oświaty mgra Igora Mackiewicza oraz Dyrektora Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli w Słupsku mgr inż. Wandy Rychły. Uroczystość zgromadziła oprócz pracowników Ośrodka - konsultantów, doradców metodycznych i personelu administracyjno - gospodarczego, licznych gości. Byli wśród nich, oprócz wymienionych już Wojewody i Kuratora Oświaty: pani Wicekurator mgr Sławomira Szmielińska, st. wizytator w KO - mgr Izabela Panasewicz, st. inspektor inż. Halina Wenta, przewodnicząca Sekcji Oświaty i Wychowania NSZZ „Solidarność” - mgr Grażyna Bojarowska, przewodniczący Komisji Oświaty, Kultury i Sportu Sejmiku Samorządowego Województwa Słupskiego - mgr Henryk Wegner, Przewodniczący Komisji Oświaty Rady Miasta - mgr Andrzej Kaczmarczyk, naczelnik Wydziału Oświaty w UM w Słupsku - mgr Andrzej Leśniak, przewodniczący zespołu samokształceniowego dyrektorów szkół zawodowych - mgr Mirosław Kondrat i przewodniczący zespołu samokształceniowego dyrektorów szkół podstawowych w Słupsku - mgr Bronisław Kisiel, dyrektorzy Biblioteki Głównej WSP - dr Marianna Borawska, Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej - mgr Mariola Łukasiuk, Specjalistycznej Poradni Psychologiczno - Pedagogicznej mgr Teresa Kowieska i dyrektor Poradni Psychologiczno - Pedagogicznej - mgr Renata Żukowska, dyrektor Środkowopomorskiego Centrum Kształcenia Ustawicznego w Słupsku - mgr Bazyli Wolanik i dyrektor Centrum Kształcenia Praktycznego - mgr inż. Leszek Matis, dyrektor Bursy Szkolnej w Słupsku - mgr Józef Wiśniowski, kierownik Biura ZW TPD w Słupsku - mgr Krystyna Witkowska, ZW TTSM, Szkoły Wiejskie, przedstawiciele prasy i in.

Dyrektor mgr inż. Wanda Rychły, po serdecznych słowach powitania, powiedziała m. in.: „*Jesteśmy tutaj od początków lutego bieżącego roku. Do tej pory pracowaliśmy w przepelnionym, gdyż mieszczącym jeszcze 11 innych placówek i instytucji, budynku nazywanym przez nas „okrągłakiem”, przy ulicy 18a. Tam rozpoczynaliśmy działalność jako Wojewódzki Ośrodek Metodyczny utworzony w mocy decyzji nr 11/89 Wojewody Słupskiego z dnia 1 września 1989 roku. Zmieniliśmy nazwę na Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli na podstawie Aktu Założycielskiego podpisanego przez Kuratora Oświaty w Słupsku 15 listopada 1992 roku. Zmiana nazwy zmobilizowała nas do rozwoju organizacyjnego i do wzbogacenia form naszej działalności. Wysilek zorganizowania i następnie trud prowadzenia placówki do roku 1997 KO powierzyło pani mgr Marii Kozak. Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli w Słupsku specjalizuje się w prowadzeniu doskonalenia zawodowego nauczycieli, w doradztwie metodycznym, w gromadzeniu i upowszechnianiu informacji o edukacji, m. in. poprzez działalność wydawniczą. Celem wszystkich podejmowanych działań jest zwiększenie zasobu umiejętności dydaktyczno - wychowawczych nauczycieli oraz jakości ich pracy. Do prowadzenia tak ukierunkowanej*

działalności potrzebna jest zarówno dobrze przygotowana kadra nauczycieli doradców i konsultantów, jak i odpowiednie warunki lokalowo - bazowe. Nie uważamy, że osiągnęliśmy już wszystko, co w tym zakresie jest możliwe. Pracujemy jednak wykorzystując maksymalnie wszystkie nasze zasoby - ludzkie i materialne. Cieszymy się, że Kuratorium Oświaty dostrzegło nasze potrzeby oraz że pamięta o tym, że są jeszcze inne niemniej ważne, zwłaszcza jeśli uwzględnimy, że powodzenie zamierzonej reformy systemu kształcenia w naszym kraju zalczy od tego jak przygotowujemy do podjęcia nowych zadań nauczycieli. Zdobyliśmy w ciągu kilku minionych lat niezbędne doświadczenia. Przede wszystkim zaś staliśmy się, jak sądzimy, potrzebni nauczycielom, radom pedagogicznym. Doradcy metodyczni w liczbie 40, oraz konsultanci - 8 osób, w tym 5 „etatowych”, obecni są w „terenie” - na lekcjach, na zebraniach nauczycielskich zespołów metodycznych, na spotkaniach szkoleniowych rad pedagogicznych, zespołów dyrektorów szkół i liderów oświaty w gminic; organizują i prowadzą kursy doskonalące umiejętności i poszerzające wiedzę, upowszechniają osiągnięcia dydaktyczne i wychowawcze nauczycieli oraz ich uczniów. m. in. poprzez przygotowywanie konkursów przedmiotowych. Szerzej o naszej pracy napisaliśmy w ulotce informacyjnej. Tutaj chciałabym jednak podkreślić, że nie działamy w osamotnieniu. Wspiera nas Kuratorium Oświaty, zapewniając środki finansowe i umożliwiając rozwój organizacyjno - kadrowy; wspiera w coraz większym stopniu Wyższa Szkoła Pedagogiczna w Słupsku. Dziękuję za to w imieniu wszystkich pracowników ODN i w imieniu nauczycieli. Dziękuję jednak dzisiaj w szczególności tym, którzy pomogli nam w uzyskaniu bazy lokalowej, tj. pomieszczeń w tym budynku. Są to: Pan Kurator Oświaty - mgr Igor Mackiewicz i Pani Wicekurator - mgr Sławomira Szmielińska, Pan dyrektor Wydziału Ekonomicznego w Kuratorium Oświaty - inż. Marian Kreński, Pani inż. Halina Wenta - starszy inspektor w Kuratorium Oświaty, która pełniła społecznie funkcję inspektora nadzoru, Pan Dyrektor Bursy Szkolnej - mgr Józef Wiśniowski, który z żalem, lecz wspierałomyślnie przyjął nas tutaj, Pani Bożena Jędrzejczyk - kierowniczka administracyjno - gospodarcza. Wyrazem naszej wdzięczności niechaj będą te oto skromne kwiaty. Pragnę też w tym miejscu podziękować Szanownym Sponsorom: Panu mgrowi inż. Bogdanowi Ryba - Prezesowi Zarządu Energetyki Ciepłej w Słupsku, Panu inż. Michałowi Korotkiemu - prezesowi spółki z o.o. „Drogi i Mosty”, Panu inż. Bogumiłowi Karlińskiemu - dyrektorowi Inspektoratu PZU w Słupsku.”

Goście i wszyscy obecni zapoznali się następnie z warunkami pracy w Ośrodku, z wystawą publikacji metodycznych i informacyjnych. W sali nr 8 przy szwedzkim stole (z herbatą, kawą, sokami, ciastem i owocami) - gustownie przygotowanym przez Warsztaty Zespołu Szkół Gastronomicznych i Hotelarskich - rozmawiano o sprawach oświaty, doskonaleniu nauczycieli i o możliwościach współpracy. Goście z zyczliwością interesowali się potrzebami materialnymi i kadrowymi oraz formami działalności ODN. Swoje odczucia i nadzieje wpisali do Księgi pamiątkowej. Izabella Panasewicz - st. wiz. w Kuratorium Oświaty - przekazała i umieściła w Księdze, okolicznościowy wiersz, w którym zaznaczyła, że ODN to „*nauczycielskiej doskonałości ważny moderator.*” (J.T.)

Odbyło się w ODN...

Kursy doskonalące: * podstawy obsługi komputera, * specjalny w zakresie gimnastyki korekcyjno-kompensacyjnej, * obsługi i programowania sterowników mikroprocesorowych SPS I stopnia, * problemowy dla kierowniczej kadry oświatowej, * metodyczny w zakresie nauczania twórczego na lekcjach języka polskiego, * podstawy pomiaru dydaktycznego w zakresie konstruowania testów osiągnięć szkolnych, * problemowy nt. „Profilaktyka uzależnień w szkole humanistycznej”, * specjalny w zakresie dysleksji rozwojowej, * metodyczny dla nauczycieli biologii nt. „Inspirujące metody i techniki pracy na lekcjach biologii”.

* W dniu 8 maja rozpoczął się kurs pomiaru dydaktycznego przeznaczony dla wizytatorów KO, konsultantów oDN, doradców metodycznych i dyrektorów szkół. Zajęcia prowadzone są przez wysokiej klasy specjalistę - mgr Juliana Ochendusko - wykładowcę Studium Podyplomowego Pomiaru Dydaktycznego Uniwersytetu Gdańskiego, kierownika Pracowni Pomiaru Osiągnięć szkolnych WOM w Bydgoszczy oraz przez Jadwigę Pakulską - konsultanta w.w. Pracowni. Obecnie słuchacze kursu uczestniczą w sesji badawczej, obejmującej 55 godzin pracy samokształceniowej. Zakończenie kursu planuje się na 27 września 1997r.

* Zakończył się kursy kwalifikacyjne przygotowania pedagogicznego dla czynnych zawodowo nauczycieli (270 godzin) i dla nauczycieli praktycznej nauki zawodu (150 godzin).

* Zainteresowani nauczyciele uczestniczą w kursie języka angielskiego na poziomie średniozaawansowanym niższym.

Doskonalenie wewnątrzszkolne:

W ramach wspomagania rozwoju organizacyjnego placówek oświatowo-wychowawczych odbywają się szkolenia rad pedagogicznych w zakresie: * innowacji pedagogicznych, * roli motywacji w procesie kształcenia, * demokracji w szkole - jaki uczeń, jaki nauczyciel, * umiejętności komunikowania się, * praw dziecka w szkole, * klasyfikowania, oceniania i promowania uczniów, * dysleksji rozwojowej, * promocji zdrowia w szkole, * podstaw pomiaru dydaktycznego, * diagnozowania cech osobowych nauczyciela i ucznia.

Zajęcia warsztatowe prowadzili m.in. Alicja Talewska, Łucja Knop, Irena Czyż, Jerzy Liszewski, Regina Franczak, Irena Kolakowska.

W Pracowniach

*** Przedmiotów Humanistycznych.**

Na spotkaniu w dniu 21.04.1997r. omawiano zagadnienia dotyczące specyfiki kształcenia dorosłych oraz badania kompetencji uczniów kl.VIII. Zapoznano się z najnowszym

projektem MEN dotyczącym placówek doskonalenia nauczycieli, w tym zadań doradców metodycznych.

*** Nauczania Wczesnoszkolne i Problemów Opiekuńczo-Wychowawczych.**

W dniu 19.05.1997r. odbyło się zebranie doradców metodycznych w Młodzieżowym Ośrodku Wychowawczym w Debrznie. Młodzież, nauczyciele z MOW oraz doradcy metodyczni uczestniczyli w zajęciach warsztatowych na temat „Dialog zamiast przemocy”. Wymieniono również doświadczenia w zakresie sposobów przeciwdziałania agresji w Ośrodku.

*** Przedmiotów Matematyczno-Przyrodniczych i Zawodowych.**

W dniu 26.05.1997r. przygotowano zajęcia terenowe nt. „Wykorzystanie elementów środowiska przyrodniczego i antropogenicznego na lekcjach przedmiotów matematyczno-przyrodniczych i zawodowych”. Prowadzono obserwacje krajobrazu Równiny Słupskiej oraz Wysoczyzny Polanowskiej. Zwiedzono również elektrownię szczytowo-pompową w Żydowie.

Warsztaty dla nauczycieli języka rosyjskiego

Tradycyjnie już 17 maja br. odbyły się warsztaty dla nauczycieli języka rosyjskiego. Warsztaty takie odbywają się już od trzech lat i propagują nowe formy nauczania języka rosyjskiego. Tym razem oprócz warsztatów odbyła się promocja nowego podręcznika “Ruskij jazyk po - nowomu” wydanego przez bardzo prężne wydawnictwo “Rea”. Promocji podręcznika dla nauczycieli towarzyszyły zajęcia praktyczne, na których nauczyciele mogli zapoznać się z najnowszymi metodami pracy z tekstem i z nowymi rodzajami ćwiczeń kontrolno-korektywnych. Warsztaty te prowadzili autorzy podręcznika dr Barbara Lipska - Gorczyca oraz dr Wojciech Gorczyca.

Uczestnicy wysoko ocenili poziom i przydatność warsztatów. Mamy nadzieję, że wobec coraz bardziej urozmaiconej oferty podręcznikowej szczególnie dla szkół średnich ta forma będzie budziła coraz większe zainteresowanie nauczycieli rusycystów.

*mgr R. Franczak
doradca metodyczny j. rosyjskiego*

Doradcy metodyczni proponują**W maju 1997**

Zespoły metodyczne i samokształceniowe, warsztaty, konsultacje zespołowe: * *dla nauczycieli wychowania przedszkolnego* - 7.05, g. 13.00 w Przedszkolu Nr 9 w Lęborku - prof. Jan Malczeski prezentuje podręcznik dla sześciolatków „Rysuję, czytam i liczę”; - 12.05, g. 13.00 w Przedszkolu Nr 1 w Lęborku oraz 19.05, g. 13.00 w Przedszkolu Nr 18 w Słupsku- przedstawiciele Didasco omawiają sposoby korzystania z książki Joanny Brzeskiej „Od A do Z” (prowadząca mgr Alicja Panczerzyńska); * *dla nauczycieli nauczania początkowego*: - 7.05, g.12.00 w SP w Pietrzykowie otwarta lekcja matematyki nt. metod rozwiązywania zadań ; - 12.05.g. 13.30 w SP w Kobylnicy i 14.05.g.13.30 w SP w Kępicach nt. technik Freineta (prowadząca mgr Zofia Wieczorek); - 15.05.g. 13.00 w SP w Konarzynach nt. rozwiązywania zadań metodą „kruszenia” (prowadząca mgr Maria Lipska); * *dla nauczycieli języka polskiego*: - 20.05.g. 17.00 w SP Nr 9 w Słupsku oraz 22.05.g. 17.00 w SP Nr 6 w Słupsku mgr Barbara Filiks prezentuje autorski program nauczania, Grażyna Ciechanowska - podstawy programowe języka polskiego oraz podręcznik „Słowa jak klucze”; * *dla nauczycieli języka rosyjskiego w szkołach podstawowych*: - 12.05.g. 14.00 w I LO w Słupsku nt. nowych programów i nowych podręczników - informuje mgr Regina Franczak; * *dla nauczycieli języka rosyjskiego w szkołach ponadpodstawowych*: - 7.05, g.13.30 w LO w Sławnie nt. testów kontrolnych i pracy z podręcznikiem p. Gorczyków spotkanie z autorami prowadzi mgr regina Franczak; * *dla nauczycieli języka angielskiego w szkołach podstawowych i ponadpodstawowych* - 10.05, g. 11.00 w sali konferencyjnej KO przy ul. Jaracza 18a w Słupsku warsztaty nt”Creative Classroom” prowadzi mgr Dorota Werbińska; * *dla nauczycieli matematyki*: - 9.05, g. 14.00 w SP Nr 8 w Lęborku spotkanie z autorami programu „Matematyka 2001” prowadzi mgr Bogusława Bykowska a 10.05.g. 10.00 w SP Nr 3 w Słupsku - mgr Jerzy Paczkowski; - * *dla nauczycieli biologii*: - 12.05.g.14.00 w SP Nr 1 w Miastku nt. podstaw programowych, konkursu biologicznego i nowości wydawniczych - prowadzi mgr Irena Czyż; * *dla nauczycieli chemii*: - 8.05, g. 13.30 w SP Nr 3 w Bytowie nt. pracy z uczniem zdolnym, konkursu chemicznego celów operacyjnych - prowadzi mgr Marianna Rogala; - 15.05.g. 13.30 w SP w Strzeconie nt. zagadnień ochrony środowiska w nauczaniu chemii - lekcję otwartą prowadzi p. Jolanta Kaszuba; * *dla nauczycieli historii i wos*: - 12.05.g. 14.00 w SP Nr 1 w Miastku, 14.05.g. 13.30 w SP Nr 1 w Słupsku, 16.05, g. 13.00 w SP Nr 3 w Lęborku oraz 19.05, g.13.00 w SP Nr 2 w Sławnie nt. konkursu historycznego oraz wykorzystania w dydaktyce pieśni historycznych prowadzi mgr Jerzy Liszewski; * *dla nauczycieli geografii*: - 19.05.g. 14.00 w SP Nr 5 w Bytowie oraz 21.05.g. 12.45 w SP w Koczale nt. podstaw programowych geografii oraz konkursu geograficznego - prowadzi mgr Stefan Rymon Lipiński; * *dla nauczycieli bibliotekarzy*. - 21.05.g. 14.00 w sali

konferencyjnej KO przy ulcy Jaracza 18a w Słupsku - spotkanie autorskie z Rafałem Grupińskim prowadzą: mgr Maria Pietryka i mgr Elżbieta Pliszka; * dla wychowawców świetlic: - 5.05, g. 14.00 w SOSW w Słupsku nt. aktualnych problemów świetlic oraz pracy opiekuńczej w ujęciu refleksyjnym - prowadzi mgr Władysława Hanuszewicz.

W czerwcu 1997

Konferencje metodyczne, zespoły samokształceniowe i seminaria: - * *dla nauczycieli języka polskiego w szkołach podstawowych*: - 11.06. g.14.00 w SP Nr 4 w Lęborku nt. diagnozowania kompetencji uczniów i planowania pracy prowadzi mgr Elżbieta Kisielińska-Baranowska; * *dla nauczycieli języka polskiego w szkołach ponadpodstawowych*: - 9.06, g. 14.00 nt. interpretacji tekstów prozatorskich i planowania pracy; - 10.06, g. 13.00 w LO Nr 1 w Lęborku seminarium z udziałem profesora Józefa Bachorza nt. planowania pracy oraz lektur i podręcznika do literatury okresu pozytywizmu - prowadzi mgr Elżbieta Kisielińska - Baranowska; * *dla nauczycieli historii i wos*: - 4.06.g. 14,00 w SP Nr 1 w Człuchowie oraz 5.06, g. 14.00 w SP Nr 5 w Bytowie - nt. konkursu historycznego, nowego programu nauczania historii i testu dydaktycznego - prowadzi mgr Marian Fryda; * *dla nauczycieli biologii i ekologii*: - 2.06.g. 14.00 w SP Nr 5 w Lęborku oraz 9.06, g. 14.00 w SP w Wierzchowie Człuchowskim - nt. podstaw programowych, lekcji na działce szkolnej, konkursu biologicznego - prowadzi mgr Irena Czyż; * *dla nauczycieli geografii*: - 5.06, g. 14.00 w SP Nr 1 w Słupsku - warsztaty nt. „Innowacje - bariery wprowadzania zmiany” - prowadzi mgr Łucja Knop; - 4.06, g. 14.30 w SP Nr 7 w Lęborku zespół samokształceniowy nt. gier dydaktycznych prowadzą Irena Babczyszyn i M. Rawlik; - 5.06, g. 14.00 w SP w Przechlewie nt. podstaw programowych z geografii oraz konkursu geograficznego - prowadzi mgr Stefan Rymon Lipiński; * *dla pedagogów zajmujących się zagadnieniami profilaktyki i resocjalizacji*: - 5.06, g. 10.00 w sali audytoryjnej ZSZ Nr 1 przy ul. Szczecińskiej 60 odbędzie się seminarium nt. zagrożeń bezpiecznego rozwoju dzieci i młodzieży - organizator Zespół „Bezpieczne Miasto” a ze strony ODN mgr Walentyna Czarnik i p. Bogdan Drozdowicz.

Polecamy...

Konkursy matematyczne szkół średnich (klasa I-II). Zbiór zadań z rozwiązaniami.

**Opracowanie: Jerzy Paczkowski
Bolesław Dargac**

ODN, Słupsk, 1997r. s.90.

Akademia Wychowania Fizycznego w Poznaniu organizuje...

Studia podyplomowe:

* Trenerskie Studia Podyplomowe w wybranej dyscyplinie sportu (absolwenci wyższych uczelni posiadający stopień instruktora w danej dyscyplinie sportu). Uzyskane kwalifikacje: Trener II klasy.

* Studia Podyplomowe Gimnastyki Korekcyjno-Kompensacyjnej (mgr wf i pedagogiki). Uzyskane kwalifikacje: Specjalista Gimnastyki Korekcyjno-Kompensacyjnej.

* Studium Podyplomowe Form Taneczno - Gimnastycznych przy Muzyce (absolwenci wyższych uczelni). Uzyskane kwalifikacje: Specjalista Form Taneczno-Gimnastycznych przy Muzyce.

* Studium Podyplomowe Odnowy Biologicznej i Fizjoterapii (mgr wf, pielęgniarstwa, rehabilitacji ruchowej, rekreacji ruchowej, lekarze). Uzyskane kwalifikacje: Specjalista Odnowy Biologicznej.

* Studium Podyplomowe Organizacji i Zarządzania Sportem (mgr wf, absolwenci wyższych uczelni). Uzyskane kwalifikacje: Specjalista Organizacji i Zarządzania Sportem - Menedżer Sportu.

* Studium Podyplomowe Organizacji i Zarządzania Gospodarką Turystyczną i Hotelarstwem (absolwenci wyższych uczelni). Uzyskane kwalifikacje: Specjalista Organizacji i Zarządzania Gospodarką Turystyczną - Menedżer Turystyki.

Kursy:

* Studium Trenerów II Klasy w wybranej dyscyplinie sportu (świadectwo dojrzałości i stopień instruktora w danej dyscyplinie sportu). Uzyskane kwalifikacje: Trener II Klasy.

* Studium Masażu (absolwenci szkół średnich i wyższych). Uzyskane kwalifikacje: Świadectwo ukończenia studium.

* Kurs Instruktora Sportu - w wybranej dyscyplinie (absolwenci szkół średnich, dobry stan zdrowia i wysoka sprawność fizyczna). Uzyskane kwalifikacje: Instruktor Sportu (w określonej dyscyplinie).

* Kurs Pilotów Wycieczek Zagranicznych (absolwenci szkół średnich i wyższych). Uzyskane kwalifikacje: Pilot Wycieczek Zagranicznych IV kategorii.

Zasady rekrutacji: kolejność zgłoszeń, weryfikacja dokumentów - podanie, ksero dokumentu wykształcenia. * Termin składania dokumentów: rekrutacja ciągła, kolejność zgłoszeń. * Termin rozpoczęcia i czas trwania studium - kursu: po skompletowaniu grupy (30 osób), 2 semestry. * System studiów: zaoczne. * Forma finansowania: płatne (w II ratach). * *Informacji udziela i zapisy przyjmuje: Akademia Wychowania Fizycznego Centrum Doskonalenia Kadry i Szkolenia, ul. Królowej Jadwigi 27/39, 61-871 Poznań, tel. (0-61) 33-00-81 w. 149, Konto: WBK. VI O/Poznań 10901362-4750-128*

Studia doktoranckie z zakresu nauk o kulturze fizycznej w AWF w Poznaniu

Do dnia 1 września 1997r. przyjmowane będą wnioski kandydatów zawierające w szczególności udokumentowane informacje o dotychczasowej aktywności naukowej, zainteresowaniach naukowych i przewidywanym terminie rozprawy doktorskiej. *Do wniosku winny być dołączone następujące dokumenty:* * kwestionariusz osobowy; * życiorys; * odpis dyplomu dokumentującego posiadanie tytułu zawodowego magistra, magistra inżyniera, lekarza lub innego równorzędnego dyplomu dokumentującego ukończenie studiów zawodowych w szkole wyższej; * dokumenty potwierdzające posiadanie innych kwalifikacji niż określone w pkt. 3, zwłaszcza zaświadczenie o ewentualnym złożeniu egzaminu państwowego z języka obcego objętego w postępowaniu rekrutacyjnym; * oświadczenie o przebiegu dotychczasowego zatrudnienia; * zaświadczenie o aktualnym zatrudnieniu; * ewentualny udokumentowany wykaz publikacji oraz prac złożonych lub przyjętych do druku; * opinia opiekuna naukowego o zainteresowaniach badawczych kandydata; * dowód wpłaty opłaty rekrutacyjnej w wysokości 42 zł; * 3 zdjęcia.

Wnioski z dokumentami przyjmuje i informacji udziela: *Dziękana Wydziału Wychowania Fizycznego, Akademia Wychowania Fizycznego im. E. Piaseckiego w Poznaniu, ul. Królowej Jadwigi 27/39, tel. 526-240*

Ogólnopolskie Forum

„Polska Edukacja muzyczna wobec przemian systemowych”

Prezydent Miasta Poznania w imieniu Związku Miast Polskich, Władz Miasta Poznania, Fundacji Kultury Polskiej, Polskiej Rady Muzycznej, Zakładu Muzykologii UAM w Poznaniu oraz Ośrodka Sztuki dla Dzieci i Młodzieży w Poznaniu zaprasza do udziału w Ogólnopolskim Forum „Polska edukacja muzyczna wobec przemian społecznych”, które odbędzie się w Poznaniu w dniach 4 - 6 czerwca 1997r.

Naczelną ideą Forum, pomyślanego jako spotkanie przedstawicieli środowisk twórczych i pedagogicznych, przedstawicieli Ministerstwa Edukacji Kultury i Sztuki oraz delegacji samorządów z całego kraju, ma być diagnoza stanu i wskazanie perspektyw edukacji muzycznej w Polsce. W świetle dokonującego się procesu przejęcia przez samorzady szkolnictwa oświatowego problem ten - zdaniem organizatorów - nabiera szczególnego znaczenia.

Organizacja Forum wydaje się uzasadniona i z tego powodu, że jednym z wiodących elementów będzie prezentacja praktycznych działań edukacyjnych przez zaproszone delegacje z różnych ośrodków Polski, a realizowanych tak w ramach zajęć objętych programem szkolnym, jak i pozaszkolnych.

WS P w Zielonej Górze informuje:

Postępowanie kwalifikacyjne dla kandydatów na studia dzienne 5-letnie w zakresie WYCHOWANIA PLASTYCZNEGO w Wyższej Szkole Pedagogicznej im. T. Kotarbińskiego, Wydział Pedagogiczny, Instytut Sztuki i Kultury Plastycznej obejmuje 2 etapy: ocenę prac własnych kandydata oraz egzamin praktyczny. Postępowanie owo odbywa się w oparciu o wyniki egzaminów wstępnych z umiejętności praktycznych, przedmiotów teoretycznych oraz rozmowy kwalifikacyjnej. Etapem wstępnym postępowania kwalifikacyjnego jest ocena prac własnych kandydatów. Zbiór ten obejmujący do 20 rysunków, prac malarskich lub rzeźbiarskich (w formie dokumentacji fotograficznej), powinien zostać złożony w sekretariacie Instytutu Sztuki i Kultury Plastycznej ul. Wiśniowa 10, w Zielonej Górze w terminie: od 2 czerwca do 24 czerwca 1997 roku. Prace powinny być dostarczone w teczkach a nie w rulonach. Etap ten zamyka się decyzją o zakwalifikowaniu lub nie do egzaminu praktycznego. Egzamin zaś z umiejętności praktycznych obejmuje sprawdzian z: rysunku, malarstwa i kompozycji.

Terminy egzaminów: *03.07.1997-egzamin praktyczny z rysunku, *04.07.1997-egzamin praktyczny z malarstwa, *05.07.1997-egzamin praktyczny z kompozycji, *07.07.1997-egzamin z historii kultury i sztuki, *08.07.1997-egzamin z języka obcego, *09.07.1997-rozmowa kwalifikacyjna. *Szczegółowych informacji udziela: Instytut Sztuki i Kultury Plastycznej, ul. Wiśniowa 10, 65-517 Zielona Góra, t. 26-30-19 (w godz. 8.00-15.00).*

Policealne Studium Zawodowe Wokalno - Baletowe w Gliwicach

Nauka trwa 2,5 roku (5 semestrów) w sekcji wokalno - baletowej. Absolwenci studium otrzymują dyplom z tytułem "Aktora scen muzycznych" uprawniający do wykonywania zawodu wokalisty - lancerza w Teatrach Muzycznych, Zespołach Pieśni i Tańca i Zespołach Estradowych. **Warunki przyjęcia:** * ukończona szkoła średnia, * nie przekroczony wiek 22 lat, * bardzo dobry stan zdrowia, * dobry głos i słuch, poczucie rytmu, * bardzo dobra aparycja (wzrost minimum 165 cm dla dziewcząt, 175 cm dla chłopców), * szczupła i harmonijna budowa ciała, * sprawność ruchowo - taneczna. **Na egzamin należy przygotować:** * dwa utwory muzyczne (pieśń, piosenka, aria) - nuty, * fragment wiersza lub prozy i scenkę aktorską, * do wybranego utworu muzycznego, który należy nagrać na kasetę magnetofonową, ułożyć układ taneczny, * strój gimnastyczny do sprawdzianu ruchowo-tanecznego, * przygotować się do rozmowy kwalifikacyjnej dotyczącej zainteresowań kandydata wybraną dziedziną sztuki. **Zgłoszenia do egzaminu prosimy kierować na adres szkoły załączając:** podanie, życiorys, świadectwo ukończenia szkoły średniej, zaświadczenia od lekarza: internisty, laryngologa lub foniatry, psychologa (test psychologiczny Wechslera), dwa zdjęcia. Dokumenty należy składać w terminie 15.01 - 31.05.1997. *Egzamin odbędzie się 23.06.1997r. godz. 10.00. Siedziba szkoły jest Teatr Muzyczny w Gliwicach, ul. Nowy Świat 55/57, 44-101 Gliwice.*

Wydział Fizyki Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

ogłasza nabór na I-szy rok trzyletniego ZAOCZNEGO ZAWODOWEGO STUDIUM FIZYKA z INFORMATYKĄ.

Studium to przeznaczone jest dla absolwentów szkół średnich legitymujących się świadectwem maturalnym, przekwalifikowanych się nauczycieli, nauczycieli fizyki z tytułem magistra fizyki oraz studentów fizyki (obowiązuje zaliczenie przedmiotów informatycznych w ciągu trzech semestrów). W jego ramach możliwe jest zdobycie podstawowej wiedzy z fizyki ułatwiającej rozumienie zjawisk fizycznych, przyrodniczych a jednocześnie rozumienie funkcjonowania komputera, zdobycie umiejętności w zakresach: *obsługi mikrokomputera, programowania, komputerowego wspomagania eksperymentu fizycznego, użytkowania sieci komputerowych, modelowania zjawisk fizycznych, zastosowania komputerów w nauczaniu, wykorzystania: edytorów tekstu, arkuszy kalkulacyjnych, baz danych, programów graficznych, programów do obliczeń matematycznych, środków multimedialnych i wielu innych programów użytkowych*, uzyskanie kwalifikacji do nauczania fizyki i informatyki na poziomie szkoły podstawowej (w przypadku magistrów fizyki - uprawnienia do nauczania informatyki na poziomie szkoły średniej), godzenie nauki z pracą zawodową (studia odbywają się trybem zaocznym w piątki, soboty i niedziele co dwa tygodnie), otrzymanie dyplomu ukończenia wyższych studiów zawodowych i uzyskanie LICENCJATU z zakresu fizyki i informatyki. Nauka w studium jest odpłatna (przewidywane czesne w roku akademickim 1997/1998 wynosić będzie 800,00 zł na semestr). Warunkiem przyjęcia jest: *złożenie wymaganej dokumentacji (podanie do Rektora UAM o przyjęcie na Studium, życiorys, kwestionariusz osobowy, trzy zdjęcia, świadectw maturalne w oryginale), *zaliczenie rozmowy kwalifikacyjnej, która odbędzie się 23 czerwca 1997 roku o godz. 10.00 w sali 105 Coll. Chemicum, ul. Grunwaldzka 6, 60-780 Poznań. *Podania o przyjęcie na Studium należy nadsyłać w terminie do 20 czerwca br. włącznie na adres: Instytut Fizyki UAM, Zawodowe Studium Fizyki z Informatyką, pok. 102 - Ip., ul. Grunwaldzka 6, 60-780 Poznań, tel. 69 91 81 w. 287.*

II w województwie kurs programowania sterowników mikroprocesorowych

W dniu 19.05.97r. w Zespole Szkół Zawodowych Nr 1 w Słupsku odbył się drugi w naszym województwie kurs obsługi sterowników mikroprocesorowych. W kursie brali udział nauczyciele z Zespołu Szkół Zawodowych Nr 1 ze Słupska, Zespołu Szkół Zawodowych PKP oraz z Zespołu Szkół Morskich z Darłowa. W czasie kursu odbyła się wycieczka techniczna do zakładów pracy, w których istnieją nowoczesne systemy automatyki i sterowania.

Po ukończeniu kursu uczestnicy otrzymali świadectwa, które są zaliczane jako doskonalenie przy ubieganiu się o stopnie specjalizacji zawodowej. Kurs prowadził inż. Józef Rosołowski doradca metodyczny przedmiotów elektrycznych ODN Słupsk. W czasie trwania kursu uczestnicy nabyli umiejętność programowania sterowników S 400 firmy SCHIELE według obowiązujących standardów zachodnich, standardy te dotyczą zarówno sterowników firmy SCHIELE ja i SIEMENS lub też ALLEN BRADLEX, które są najczęściej używanymi sterownikami w polskim przemyśle.

Instytut Wychowania Muzycznego WSP w Olsztynie zaprasza

W ciągu 3 lat studiów możesz nauczyć się: * gry na instrumentach muzycznych; * emisji głosu; * aranżacji, instrumentacji i kompozycji; * prowadzenia zespołów wokalnych, instrumentalnych i wokально-instrumentalnych; * prowadzenia zajęć muzyczno-rytmicznych.

Dyplom ukończenia studiów daje Ci możliwość pracy w: * szkołach ogólnokształcących i zawodowych jako nauczyciel wychowania muzycznego; * domach kultury, klubach, świetlicach jako instruktor zespołów muzycznych; * Społecznych Ogniskach Muzycznych jako nauczyciel przedmiotów teoretycznych i gry na instrumentach muzycznych; * ponadto możesz zajmować się działalnością naukową w dziedzinie wychowania muzycznego.

Warunki przyjęcia na studia: * Dyplom ukończenia Studium Nauczycielskiego lub Kolegium Nauczycielskiego; * Egzamin praktyczny; * Rozmowa kwalifikacyjna.

Egzamin praktyczny obejmuje: * grę na jednym dowolnie wybranym instrumencie (fortepian lub inny instrument); * sprawdzian predyspozycji słuchowych i głosowych; * rozmowę kwalifikacyjną.

Zakres wymagań na egzaminie: * fortepian (2 utwory wykonane z pamięci: utwór polifoniczny, utwór homofoniczny); * inne instrumenty (2 utwory wykonane z pamięci, utwór, do którego istnieje akompaniament, należy wykonać w wersji oryginalnej; akompaniament trzeba złożyć przed rozpoczęciem egzaminu u Sekretarza Komisji Egzaminacyjnej)

Badanie słuchu: * badanie elementarnej wyobraźni muzycznej (czytanie nut głosem, powtórzenie głosem usłyszanego motywu bądź frazy muzycznej); * badanie czułości słuchu wysokościowego oraz elementarnego słuchu harmonicznego (interwały, akordy); * badanie poczucia rytmu i metrum (odtworzenie usłyszanego rytmu, próba zapisu schematu rytmicznego, określenie metrum usłyszanego fragmentu muzycznego). **Badanie przydatności głosowych:** wykonanie bez akompaniamentu dowolnie wybranej piosenki z repertuaru szkolnego (literatura: Z. Lasocki "Mały solfeż", "Duży solfeż"). **Rozmowa kwalifikacyjna:** * życie muzyczne w kraju i regionie; * rola i zadanie nauczycieli wychowania muzycznego w szkole i środowisku (literatura): * czasopisma muzyczne: Ruch Muzyczny, Poradnik Muzyczny, Życie Muzyczne; * podręczniki: "Przewodnik Metodyczny dla Nauczyciela", Fr. Wesołowski "Zasady Muzyki", Z. Burowska "Słuchanie i tworzenie muzyki w szkole", J.W.Reiss "Mała historia muzyki", B.Schaffer "Dzieje kultury muzycznej".

Koszt kształcenia określa Zarządzenie Rektora na każdy rok akademicki. Wszelkich informacji udziela: Dział Kształcenia i Spraw Studenckich WSP, ul. Głowackiego 17, tel. 527-26-15 w.240; sekretariat Instytutu Wychowania Muzycznego, Plac Jedności Słowiańskiej 2, tel. 527-20-35.

III Letni Kurs Języków Antycznych

Polskie Stowarzyszenie Klasyków organizuje III Letni Kurs Języków Antycznych. Nauczyciele - entuzjaści, doświadczenia z poprzednich Letnich Kursów Języków Antycznych we Fromborku i Nieszawie, kontakt z nauczycielami akademickimi uniwersytetów angielskiej i niemieckich, współpraca z PTF i kadrą uniwersytecką w Polsce gwarantuje wysoki poziom nauczania.

Zamierzone efekty: * zapoznanie uczestników z korzeniami kultury europejskiej i jej związków ze światem współczesnym; * rozwój zdolności lingwistycznych zainteresowanej humanistycznie młodzieży; * w grupach zaawansowanych rozwój umiejętności translatorskich.

W programie: * nauka jednego, wybranego języka: grecki, łacina lub sanskryt (4 godz. nauki dziennie); * opcjonalnie seminarium lub wykład wieczorem (polscy nauczyciele akademicy); * wypoczynek i rekreacja.

Wiadomości szczegółowe o kursie: * **Liczba miejsc:** ok. 60 osób (kurs jest ogólnopolski). * **O kwalifikacji** decyduje kolejność zgłoszeń i uzyskane referencje od nauczyciela. * **Zapewniamy:** naukę, wypoczynek, zakwaterowanie w 2 do 6-osobowych pokojach, pełne wyżywienie, możliwość korzystania ze zgromadzonego specjalnego księgozbioru, wykłady i seminaria, wycieczki do najbliższych zabytków, ubezpieczenie i opiekę medyczną w trakcie kursu. * **Miejsce kursu:** Nieszawa n/Wisłą, Szkoła Podstawowa i Liceum Ogólnokształcące. * **Opłata** za Kurs wynosi 490zł. Opłatę początkową (50zł), która w wypadku niezakwalifikowania na kurs zostanie zwrócona, trzeba będzie wpłacić w momencie wypełnienia karty zgłoszenia, pozostałą część (440zł) po otrzymaniu zawiadomienia o zakwalifikowaniu. Organizatorzy przewidują możliwość udzielenia stypendiów tym osobom, które naprawdę nie będą w stanie zapłacić całej kwoty. Prosimy o zgłaszanie takiej ewentualności w pierwszym liście. Chętnych prosimy o kontakt na adres Sekretariatu Kursu: **Wiktor Sobolewski, ul. Cypryjska 52, 02-761 Warszawa, tel. (0-22) 642-14-83.** Osobom zainteresowanym prześlemy karty zgłoszeń. Prosimy o załączenie do listu koperty ze znaczkiem. W przeciwnym razie nie gwarantujemy szybkiej odpowiedzi. Termin nadsyłania z powrotem wypełnionych kwestionariuszy upływa dnia 30 kwietnia 1997. Komisja kwalifikacyjna udzieli odpowiedzi do końca maja.

Letnia Szkoła "Klasyki dla Demokracji"

Organizatorzy Polskie Stowarzyszenie Klasyków zaprasza do Letniej Szkoły "Klasyki dla Demokracji". Szkoła adresowana jest: * do uczniów szkół średnich, kandydatów na studia na kierunkach: prawo, socjologia, nauki polityczne, politologia, historia, filozofia, filologia klasyczna, * studentów powyższych kierunków studiów pragnących rozszerzyć lub uzupełnić swą wiedzę, * osób zainteresowanych otaczającą rzeczywistością, problematyką społeczno-polityczną, przemianami w krajach Europy środkowo-wschodniej.

Tematyka zajęć:

Część I Demokracja - przegląd problematyki i historia systemu: 1. Historyczna geneza demokracji (reformy Solona, Klejstenesa, Peryklesa). 2. Czym była demokracja ateńska - na podstawie "Ustroju politycznego Aten Arystotelesa (omówienie pojęć związanych z narodzinami systemu demokratycznego: sprawiedliwość, dobro wspólne, prawa obywatelskie, własność prywatna). 3. Demokracja a polityka (dylematy demokracji: rządy ludu czy tyrania większości?). 4. Polityka jako dziedzina realizacji dobra wspólnego (na podstawie "Politei" Arystotelesa). 5. Ideał ustrojowy - refleksje na podstawie fragmentów "Państwa" Platona. 6. Ateński ideał demokracji z V w p.n.e. ("Mowa pogrzebowa" Peryklesa według Tukidydesa). 7. Kłopoty z demokracją na przykładzie "Wojny Peloponeskiej" Tukidydesa. 8. Dialogi melijskie z "Wojny Peloponeskiej" Tukidydesa - czy istnieją wartości w polityce? 9. Moralna podstawa demokracji - gdy wartości wchodzą w konflikt z interesem. 10. Konflikt pomiędzy pojęciem natury i prawa (według "Gorgiasza" Platona). 11. Cnoty obywatelskie (na podstawie "Etyki Nikomachejskiej" Arystotelesa). 12. Klasyczny konflikt wartości (życie czy wolność; zasada wolności słowa czy poszanowania prywatności; zasada rządów prawa czy racji moralnych). 13. O wolności słów kilka - wolność dana i zadana (niebezpieczeństwo "ucieczki od wolności"). 14. Społeczeństwo obywatelskie i jego wrogowie (na podstawie książki K. Poppera). 15. O pojęciu tolerancji (granice tolerancji, refleksje wokół eseju prof R. Legutki). 16. "Wzór demokracji" - na podstawie książki Marii Ossowskiej. 17. Alexis de Tocqueville czyli o demokracji w Ameryce.

Część II Demokratyczne tradycje w Polsce: 18. "Statuty Nieszawskie" - przywileje szlacheckie drogą do demokracji w Rzeczypospolitej. 19. Dzieje polskiego parlamentaryzmu (pierwsze sejmiki jako forma samoorganizacji obywatelskiej, sejm koronny). 20. "Sprawiedliwość jest fundamentem wszystkiej Rzeczypospolitej" - ks. Piotr Skarga i jego dzieło. 21. "De Re Publica emendanda" - A. Frycz - Modrzewski i publicystyka polityczna XVI w. 22. Upadek Rzeczypospolitej konsekwencją słabości demokracji czy cnot obywatelskich? 23. II Rzeczypospolita na rozdrożu: demokracja parlamentarna czy system prezydencki. 24. Spór PRL; "demokracja socjalistyczna" - ideologia a rzeczywistość.

Prócz zajęć seminaryjnych i konwersatoriów prowadzonych przez znakomych nauczycieli będą się

również odbywały wieczorami wykłady z udziałem znanych powszechnie myślicieli, dziennikarzy oraz uczonych.

Cena: dwutygodniowe zajęcia wraz z wyżywieniem, zakwaterowaniem, opieką medyczną i ubezpieczeniem wynosi 580zł. Ponadto zapewniamy też wszystkie niezbędne materiały szkoleniowe i podręczniki. Zainteresowanych prosimy o pisemne zgłoszenia na adres: *Sekretariat Letniej Szkoły "Klasyki dla Demokracji", Jacek Bielak, ul. Jagiellońska 10F/106, 80-371 Gdańsk*. Z uwagi na wielość zgłoszeń prosimy o załączenie do listu koperty ze znaczkiem.

Kształcenie w CODN

Europejskie Centrum Informacyjne Kształcenia Obywatelskiego działające przy Centralnym Ośrodku Doskonalenia Nauczycieli organizuje wspólnie z Foundation for Teaching Economics (USA) czwartą już edycję programu „Ekonomia dla Liderów”. Jest on adresowany do nauczycieli średnich szkół ogólnokształcących prowadzących zajęcia z wiedzy o społeczeństwie lub historii oraz młodzieży tego typu szkół, która w roku szkolnym 1997/1998 będzie uczyła się w klasach II lub III.

Podczas tygodniowego spotkania 30 uczniów i 25 nauczycieli będzie uczestniczyć w zajęciach warsztatowych łączących zdobywanie umiejętności potrzebnych w gospodarce rynkowej z umiejętnościami niezbędnymi przywódcom w państwie demokratycznym. Część zajęć będzie wspólna dla uczniów i nauczycieli, część oddzielna: nauczyciele będą wówczas pracować nad zagadnieniami związanymi z nauczaniem podstaw gospodarki wolnorynkowej (np. w ramach programu wiedzy o społeczeństwie), a uczniowie doskonalili umiejętności przewodzenia grupie. Wspólne będą też wykłady prowadzone przez wybitnych polskich i amerykańskich specjalistów.

Zajęcia odbędą się w dn. 17-24 sierpnia w ośrodku szkoleniowym w Białobrzegach (w pobliżu Warszawy). Organizatorzy pokrywają koszty pobytu (hotel, wyżywienie). Uczestnicy pokrywają jedynie koszty podróży do Warszawy (do ośrodka dowiezie wszystkich wynajęty przez nas autobus). Zgłoszenia należy przysłać na adres Centrum lub faxem: 6223342 do 20 czerwca. Odpowiedzi dostarczone zostaną już 22 czerwca.

Zgłoszenie do programu „Ekonomia dla Liderów” dla nauczycieli powinno zawierać: imię i nazwisko, adres (ulica, miejscowość, kod, telefon), data i miejsce urodzenia, miejsce pracy a także osiągnięcia zawodowe - prowadzone programy, udział w szkoleniach, działalność w organizacjach pozarządowych, inne formy działalności publicznej, szkole i poza szkołą.

Zgłoszenie do programu „Ekonomia dla Liderów” dla uczniów powinno zawierać: imię i nazwisko, adres (ulica, miejscowość, kod, telefon), data i miejsce urodzenia, typ i adres szkoły, klasa ukończona w roku szkolnym 1996/1997; udział w szkoleniach, działalność w organizacjach pozarządowych, inne formy działalności publicznej w szkole i poza szkołą.

Studium Nauczania na odległość Uniwersytet Łódzki zaprasza

Wydział Nauk o Wychowaniu oraz Polsko - Amerykańskie Centrum Zarządzania ogłaszają nabór na pierwszą edycję Studium Nauczania na Odległość. Program Studium skierowany jest do nauczycieli, organizatorów i administratorów kształcenia na wszystkich poziomach, w tym także do osób zajmujących się tworzeniem systemów kształcenia w małych i dużych firmach.

Głównymi celami oferowanego programu jest pokazanie zdobyczy Nauczania na Odległość (NnO) w świecie, zaznajomienie uczestników z infrastrukturą NnO oraz pokazanie zasad rządzących jej wyborem i właściwym wykorzystaniem. Organizatorzy zapewniają dostęp do najnowocześniejszych technologii wykorzystywanych w Nauczaniu na Odległość.

Kryteria naboru na NnO są następujące: dyplom ukończenia wyższej uczelni (Licencjaty nie są uznawane), podstawowa znajomość języka angielskiego, pozytywny wynik rozmowy kwalifikacyjnej.

Dokumenty do przedstawienia: aplikacja, fotokopia dyplomu, list intencyjny, życiorys, trzy fotografie (format paszportowy).

Terminy postępowania kwalifikacyjnego: *termin nadsyłania dokumentów - do 20 czerwca 1997, *rozmowa kwalifikacyjna - pierwsza dekada lipca 1997, *ogłoszenie wyników - druga dekada lipca 1997.

Całkowity koszt Studium wynosi 1.990.00 PLN. Kwota może być wniesiona jednorazowo lub w dwóch ratach: *pierwsza do 10 października 1997 w wys. 1.000.00 PLN, *druga do 10 marca 1998 w wys. 990.00 PLN. Płatność winna być dokonana przelewem na podane poniżej konto Uniwersytetu Łódzkiego PAM Center z dopiskiem „Studium Nauczania na Odległość”:PBG - Grupa PKO S.A. II Oddział/Łódź 10801154-5555-300-80300.

Blizsze informacje: Koordynator Programu dr Maciej Kokoszko, Polsko-Amerykańskie Centrum Zarządzania, ul.Kopcińskiego 16/18, 90-232 Łódź, tel. (48-42) 35 49 58, fax (48-42) 35 49 59. Uczestnicy będą mogli skorzystać z zakwaterowania w Hotelu UŁ znajdującego się w tym samym budynku co PAM Center oraz restauracji po stawkach uniwersyteckich. Noclegi i żywienia nie są wliczone w cenę Studium.

Program zajęć:

Semestr I. Podstawy teoretyczne Nauczania na Odległość, Psychopedagogiczne podstawy Nauczania na Odległość, Rola nauczyciela w Nauczaniu na Odległość, Technologie Nauczania na Odległość, Komunikacja w Nauczaniu na Odległość.

Semestr II. Technologie Nauczania na Odległość, Metodyka Nauczania na Odległość, Praca dyplomowa w postaci projektu.

Program obejmuje 370 godzin lekcyjnych. Zajęcia podzielone są na dwudniowe sesje odbywające się dwa razy w miesiącu w sobotnie popołudnie od godziny 16.00 do 20.00 oraz w niedzielę w godz. 9.00-15.00.

Studenci będą mieli możliwość korzystania z laboratorium komputerowego PAM Center, które dysponuje nowoczesnym sprzętem telekonferencyjnym oraz połączeniem do sieci Internetu. W trakcie studiów planowane są stałe telekonferencje z wykładowcami Uniwersytetu Maryland za pomocą BBS, poczty elektronicznej, oprogramowania typu net-meeting oraz innych nowoczesnych środków przekazu informacji multimedialnej. Każdy z uczestników programu będzie miał prawo do tzw. konta na serwerze UŁ, co zapewni mu możliwość korzystania z tzw. poczty elektronicznej.

Po ukończeniu Studium Nauczania na Odległość uczestnicy otrzymują świadectwo ukończenia Studium na Wydziale Nauk o Wychowaniu Uniwersytetu Łódzkiego oraz certyfikat Polsko-Amerykańskiego Centrum Zarządzania.

Rok akademicki 1997/98: Inauguracja Studium - 3 X 1997, godz. 16.00; Semestr I - 3 X 1997 - 15 II 1998; Semestr II - 1 III 1998 - 15 VI 1998; Egzaminacje końcowe - 27 VI 1998; Uroczyste zakończenie Studium - 3 VII 1998.

35 lat Zespołu Szkół Kolejowych w Słupsku.

Gratulujemy !

Mam zaszczyt pogratulować Panu Dyrektorowi, Nauczycielom i Uczniom - w imieniu własnym i wszystkich pracowników. Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli w Słupsku - wspaniałych wyników dydaktycznych i wychowawczych, dobrej współpracy z Polskimi Kolejami Państwowymi, z innymi zakładami pracy i ze środowiskiem mieszkańców Słupska. Cieszę się, że mogę przy tej tak ważnej okazji podziękować za dobrą współpracę z nasz Ośrodkiem Doskonalenia Nauczycieli w zakresie organizowania kursów metodycznych oraz wspierania działalności informacyjno - wydawniczej, w tym opublikowania zarysu historii Szkoły. Wyrażam także radość z sukcesów Waszych uczniów i nauczycieli w licznych olimpiadach i konkursach przedmiotowych, zawodowawczych i artystycznych.

Życzę społeczności szkolnej - uczniom, nauczycielom, rodzicom - twórczej kontynuacji dotychczasowego dorobku i wielu dalszych wspólnych sukcesów we wszystkich sferach działalności Szkoły.

*mgr inż. Wanda Rychły
Dyrektor ODN w Słupsku*

Jubileusze...

50-lecie Zespołu Szkół Mechanicznych w Słupsku

Uroczystość 50-lecia Zespołu Szkół Mechanicznych w Słupsku odbyła się 19 kwietnia 1997 r. Poprzedziła ją wielomiesięczna praca nauczycieli i pracowników szkoły. Koordynatorami były: Halina Pilarczyk, Jadwiga Węsierska. Na pierwszym, wakacyjnym spotkaniu podzieliły pracownikom ZSM na zespoły: do zorganizowania Komitetu Honorowego obchodów 50-lecia "Mechanika", pozyskiwania środków finansowych, przygotowania biuletynu, opracowania przebiegu uroczystości i przygotowania oprawy artystycznej, dekoracji szkoły, sali bankietowej i teatralnej, nawiązania kontaktów i prowadzenia korespondencji z absolwentami, przygotowania bału. Grupy rozpoczęły pracę we wrześniu 1996 roku, ale jej nasilenie nastąpiło po feriach zimowych.

Kwietniowe święto "Mechanika" miało 4 części. O godz. 9⁰⁰ w Kościele NMP odbyła się uroczysta msza celebrowana przez 5 księży, uczących religii w szkole od 1990 roku. Nastroj tej części, bardzo podniosły, tworzyły: uroczyste wprowadzenie sztandaru szkoły, modlitwa w intencji nieżyjących pracowników i uczniów, pieśń religijna śpiewana przez nauczyciela, Wiktora Arteniuka, uroczysta mowa Tadeusza Pacholczyka, zastępcy dyrektora.

Inny, nieco swobodniejszy charakter miało spotkanie w teatrze. W nastroj wprowadził zebranych utwór muzyczny w wykonaniu Leszka Kułakowskiego, absolwenta z 1974 r. Tę część uroczystości prowadzili: Halina Pilarczyk, Jadwiga Węsierska, Wiktor Arteniuk - nauczyciel ZSM. Zaczęło się od słów "Ta nasza młodość, ten szczęśny czas" i słowa piosenki były motywem przewodnim tej części obchodów.

Powitanie absolwentów, od najstarszych roczników do najmłodszych, zdecydowało o nastroju - ciepłym i pogodnym. W spotkaniu wzięli udział przedstawiciele władz wojewódzkich, miejskich, oświatowych, kościelnych, dyrektorzy słupskich szkół zawodowych, przedstawiciel szkoły technicznej z Bremy, z którą "Mechanik" współpracuje (wymiana młodzieży), przedstawiciele zakładów pracy, związanych ze szkołą, przedstawiciele rodziców i instytucji oświatowych.

Zaproszeni goście w swoich wypowiedziach podkreślili znaczenie ZSM dla rozwoju szkolnictwa zawodowego na Pomorzu Środkowym oraz humanistyczne tradycje tej technicznej szkoły. Niektóre wypowiedzi miały charakter bardziej osobisty, np. wiceprezydent Andrzej Obątek występował także jako absolwent.

Podstawowy referat, historię szkoły od jej powołania w 1946 roku do dziś, a także plany na przyszłość i wyzwania, przed jakimi szkoła stoi, przedstawił dyrektor Zbigniew Szymański.

Wzruszającym punktem programu było wspomnienie o byłych pracownikach szkoły, przedstawiła je Halina

Pilarczyk. Podobnie osobisty ton i anegdota z dawnego życia szkoły wystąpiły w wypowiedzi Jerzego Karnickiego, absolwenta "Mechanika" z 1973 roku. Część oficjalną uroczystości kończyły kwiaty - kosz wiosennych kwiatów dla wszystkich byłych i obecnych nauczycieli ZSM.

Druga część spotkania to krótki program artystyczny w wykonaniu absolwentów - Jerzego Karnickiego i trio muzycznego w składzie: Leszek Kułakowski, Andrzej Guziński, Krzysztof Kołosowski.

Po absolwentach przyszedł czas na program artystyczny w wykonaniu obecnych uczniów ZSM. Pierwsza część tego programu to montaż wierszy i szant, dedykowana pamięci Leszka Bakuły. Szczególnie gorąco zgromadzona publiczność reagowała na dynamiczne, piękne wykonanie szanty. Druga część to brawurowo zagrana scenka z powieści W. Gombrowicza "Ferdydurke" - lekcja polskiego. Nieoficjalna część uroczystości kończyła nostalgiczna piosenka "Piwnicy pod Baranami" pt. "Ta nasza młodość..." w wykonaniu nauczycielek Agaty Rasiewicz i Barbary Ptak oraz tegorocznego maturzysty Piotra Konopy, całe spotkanie w teatrze "sto lat" dla "Mechanika" śpiewane przez całą salę.

Trzecia część obchodów to bankiet w szkole oraz spotkanie absolwentów z wychowawcami i nauczycielami. Przybywających do szkoły przywitała kapela podwórkowa, a dyrektora ZSM Zbigniewa Szymańskiego powitano chlebem i solą. W sali gimnastycznej, udekorowanej kolorowymi balonami, zdjęciami pokazującymi młodzież z różnych lat, bawiącą się, uczącą, pracującą, absolwentów, gości i pracowników witał napis "witamy w starych progach". Ozdoby stołu bankietowego to: tort w kształcie otwartej książki, budynek ZSM z piernika, pasztet w kształcie mapy, "Szczupak w szuwarach". Po godzinnym bankiecie absolwenci w salach lekcyjnych spotkali się ze swoimi wychowawcami i nauczycielami. Rozmowy były ciepłe, serdeczne i przyjacielskie.

Obchody 50-lecia zakończył bal w "metrze". Byli uczniowie "Mechanika", dawni i obecni nauczyciele bawili się do białego rana.

Okolicznościowe przemówienie dyrektora ZSM mgr inż. Zbigniewa Szymańskiego

... "Przeszłość nie wraca jak żywe zjawisko
W dawnej postaci - jednak nie umiera;
Odmienia tylko miejsce, czas, nazwisko
I świeże kształty dla siebie przybiera"...

Słowa Adama Asnyka niosą otuchę, kiedy pomyślimy o tym, że wielu z naszych wspólnych kolegów, nauczycieli, wychowawców, pracowników i absolwentów naszej szkoły nie doczekało tego radosnego jubileuszu 50-lecia. Wspomnienie ich jest wyrazem naszego szacunku, pamięci, myśli i serdecznych uczuć dla nich. Prosiłbym w tej chwili wszystkich o powstanie i chwilą ciszy uczcijmy ich pamięć.

Szanowni państwo, drodzy przyjaciele, szanowni absolwenci - cokolwiek by się powiedziało w dniu dzisiejszym, powie się za mało, bo przecież 50 lat to przepiękny jubileusz szkoły, szkoły, która zostawiła trwałe ślad w tym mieście, województwie, regionie.

Każdy z was absolwentów i pracowników tej szkoły pozostawił w niej kawałek pięknego, młodego życia. To właśnie Wy tworzyliście klimat i wizerunek tej szkoły, na trwałe wrosnięty w pejzaż naszego miasta i słupskiej społeczności. Moje myśli biegną do odległego roku 1946 (czyli trochę o historii szkoły).

W obliczu nowej rzeczywistości w latach powojennych (szczególnie tu na Pomorzu) na czoło wysunął się problem kształcenia zawodowego, odbudowy zniszczonego przemysłu. Toteż staraniem pierwszego dyrektora tej placówki p. Wacława Nowaka w dniu 16 października 1946 r. została zorganizowana Doksztalająca Szkoła Zawodowa przy ul. Łukasiewicza 4 w Słupsku.

Była to pierwsza szkoła zawodowa w tym mieście. Dyrektor Wacław Nowak był zdemobilizowanym oficerem armii gen. Andersa, był człowiekiem wymagającym, ale jednocześnie mającym dobry kontakt z uczniami i współpracownikami, jego sylwetkę można było poznać ponieważ nosił wojskowy mundur. Bez podręczników, zeszytów, pomocy a nade wszystko bez prawidłowych warunków do kształcenia praktycznego rozpoczynali naukę jej pierwsi z ponad obecnie 10.000 tysięcy absolwentów naszej szkoły.

To był jej początek. Ze względu na trudne warunki finansowe (znane okazuje się nie tylko dziś) szkoła nie prowadziła własnych warsztatów, młodzież pobierała praktykę zawodową w prywatnych i państwowych zakładach pracy.

W roku 1947 kierownictwo szkoły obejmuje jej drugi dyrektor p. Brunon Wolff. Za jego to czasów szkoła przenosi się w dogodniejsze miejsce, do budynku przy ul. Świętojańskiej. Następuje zmiana jej nazwy na Państwową Zasadniczą Szkołę Zawodową oraz Państwową Średnią Szkołę Zawodową. Do szkoły tej, posiadającej profil kształcenia: elektro- mechaniczny, mechaniczny, introligatorski, stolarski i krawiecki uczęszcza młodzież "pochodzenia robotniczo-chłopskiego, która uczy się dobrze, mieszka już w swoim internacie aczkolwiek urągającym wszelkim przepisom sanitarnym i higienicznym" to cytata z artykułu lokalnej prasy.

Rok szk. 1948/49 staje się rokiem intensywniejszym w rozbudowie tej placówki. Dzięki działaniom a wręcz sprytowi dyrektora Wolffa (czasem działaniem poza prawem - zorganizowanie zajazdu na późniejszą siedzibę warsztatów) przy szkole powstają warsztaty mechaniczne. Pierwszym ich kierownikiem zostaje p. Arkadiusz Ułasiak, który przepracował na tym stanowisku 24 lata do czasu przejścia na emeryturę. W roku 1950 stanowisko dyrektora w szkole obejmuje jej trzeci dyrektor p. Leon Rak. Do szkoły w tym czasie uczęszcza już ponad 400 uczniów, którzy uczą się w trzynastu oddziałach.

Pierwszymi stałymi nauczycielami w tym czasie są: Franciszek Doniewski, Jadwiga Mielczarska, Helena Ogrodniczek, Irmina Gawrońska, Aleksandra Stopyra, Tadeusz Hoffman, Mieczysław Świątek, Adolf Sakowicz, Jan Lipiński, Józef Karpowicz i obecny tu na sali Marian Litorowicz.

W szkole powstały organizacje młodzieżowe, samorząd szkolny, zespół teatralny, orkiestra dęta. Jak wynika z kroniki dyrekcja i grono pedagogiczne tej szkoły przywiązywało znaczną wagę nie tylko do przekazywania wiedzy i nauki zawodu, ale również wychowania w duchu patriotycznym. Uczniowie w tych trudnych powojennych latach rekrutowali się z różnych środowisk, byli wśród nich ludzie starsi, gdyż cenione było wtedy zdobycie dobrego "fachu" (tak mówiło się w tamtych latach).

Zgodnie z zarządzeniem władz szkolnych (ówczesnej Dyrekcji Okręgowej Szkolnictwa Zawodowego w Szczecinie) oraz władz miasta 1 września 1951 roku szkoła przenosi się do obiektu przy ul. Niedziałkowskiego, który to objęła po Liceum Administracyjno-Handlowym, zmieniając jednocześnie dotychczasową nazwę na Zasadniczą Szkołę Metalową.

Kolejnym, czwartym dyrektorem w historii tej szkoły w roku 1955 zostaje p. Edward Michalski, znany wielu zgromadzonym na tej sali. Cechowała go wysoka kultura osobista i takt pedagogiczny. Stanowił on wzór osobowy dla nauczyciela. Należał do ludzi pedantycznych i drobiazgowych. Jak wspominają jego podwładni, przebywał w szkole od świtu do późnej nocy. Szkołę traktował jak swój drugi dom. Jego zastępcą w tym czasie był pan Stanisław Nozewski. W tych latach szkoła rozpoczęła kształcenie w nowych specjalnościach które były aktualnie potrzebne przemysłowi słupskiemu.

I tak utworzono kierunki samochodowe dla potrzeb KAPENY, ślusarsza maszyn rolniczych dla Fabryki Maszyn Rolniczych i Zakładu Mechanizacji Rolnictwa, montera instalacji sanitarnych dla budownictwa. Uczniowie odbywają praktyki w tych zakładach. Na wniosek słupskich zakładów pracy powstaje w 1960 r. Zaoczne Technikum Mechaniczno-Elektryczne dla pracujących, uzupełniają w nim wykształcenie zawodowe pracownicy tych zakładów.

W drodze kolejnych decyzji ministerialnych w początkach lat sześćdziesiątych powstają kolejno pięcioletnie technika o specjalnościach: mechanik budowy maszyn, obróbki skrawania, mechaniczno-elektrycznej.

Od roku 1963 zwiększa się znacznie ilość klas, dlatego nauczanie odbywa się na dwie zmiany. Z tego też względu rodzi się decyzja, by niektóre kierunki przenieść do nowo wybudowanych obiektów przy ul. Szczecińskiej - tak powstaje popularnie zwany w Słupsku "Elektryk". Część nauczycieli, łącznie z p. Stanisławem Nozewskim, odchodzi ze szkoły, podejmując właśnie tam pracę. Stanowisko zastępcy dyrektora w szkole obejmuje p. inż. Stefan Piwoński. Po przejściu na emeryturę p. Edwarda Michalskiego w 1972 r. funkcję dyrektora obejmuje p. Stanisław Mulawa. Był on piątym dyrektorem tej placówki. W krótkim czasie zjednał sobie serca młodzieży, wspaniale oddziaływał wychowawczo na uczniów, był ich przyjacielem, stworzył wraz ze swoimi zastępcami p. Krystyną Patt, p. Stanisławem Marchlewiczem, panami Leonem Michalskim i Józefem Stanisławskim życzliwą, przyjacielską atmosferę wśród grona pedagogicznego.

W tym czasie, bo w roku 1976 powstaje zbiorczy zakład szkolny o nazwie Zespół Szkół Mechanicznych. Warunki lokalowe szkoły, a przede wszystkim warsztatów szkolnych pogarszają się w znacznym stopniu. Spowodowane jest to wyżem demograficznym. Podejmowane próby budowy warsztatów szkolnych, których kierownikiem w tym czasie jest p. Tadeusz Pakszys, także absolwent tej szkoły. Próba ta swój finał znajduje, w zmienionej nieco formie dopiero w roku 1995. W pełni sił i chęci działania w roku 1982 odchodzi nagle z naszego grona dyrektor, szkoła ponosi dotkliwą stratę - odchodzi na zawsze człowiek, oddany pedagog i przyjaciel młodzieży.

W roku 1982 funkcję dyrektora, obejmuje p. Zygmunt Kowalski. Wprowadził nowy styl zarządzania szkołą - wymagający i konkretny - dążył do tego, by uczniowie opuszczali szkołę z jak największymi wiadomościami i umiejętnościami. Jak sam wspomina, początek jego pracy w "Mechaniku" wiązał się z trudnym okresem niepokojów społecznych i politycznych, za które to uczniowie także musieli płacić wysoką cenę, a dewizą dyrektora były słowa "za głupotę dorosłych nie powinna płacić młodzież". Czyni on dalsze próby rozbudowy warsztatów szkolnych wraz z p. Ryszardem Ochocińskim, ówczesnym ich kierownikiem. W końcu lat osiemdziesiątych nadarza się taka okazja, Urząd Wojewódzki przekazuje szkole obiekt z rozpoczętą budową stacji diagnostycznej przy ul. Koszalińskiej. Dzięki przychylności Kuratora Oświaty rozpoczyna się jakże ważna dla szkoły inwestycja budowy warsztatów. W tym także okresie, dzięki zabiegom ówczesnego kierownika p. Tadeusza Lisika, internat doczekał się także

kapitałnego remontu. W urzędzonej przez niego ze smakiem stołówce internackiej odbywały się w przyjemnej atmosferze zebrania, konferencje, jak również spotkania towarzyskie z okazji różnych uroczystości szkolnych.

Pozwólcie państwo, że będę zbliżał się do końca omawiania krótkiej historii szkoły. Dokładniejszy jej zarys, osiągnięcia i sukcesy znajdziecie także w wydanej publikacji o szkole, którą otrzymaliście przy wejściu.

Myszę, że rok 1991 to terazniejszość - to szkoła dziś. Właśnie w tym roku przyjmuje obowiązki dyrektora tej szkoły. Problemy tej szkoły, a w szczególności problemy szkolenia zawodowego znane mi są od roku 1974, kiedy jako nauczyciel rozpocząłem pracę w tej szkole. Za czasów p. dyr. Zygmunta Kowalskiego wraz z p. Leonem Michalskim, p. Leszkiem Matisem pełniliśmy obowiązki zastępców dyrektora. Miłe wspominam te czasy p. dyr. Zygmunta i szanowni moi koledzy.

Trudno z tego miejsca mówić o swojej pracy - oceniają to inni. Myszę, że ja, moi obecni koledzy zastępcy p. Edward Leszczuk, p. Tadeusz Lisik, p. Tadeusz Pacholczyk, p. Cecylia Stańczyk, która w tej szkole pracuje ponad 35 lat jako kierownik administracyjny, całe grono pedagogiczne, pracownicy szkoły tworzymy zespół godny naszych poprzedników, ich poczynań i dokonań w minionym okresie.

Zmiany gospodarcze w kraju, które zaszły w ostatnich latach, stawiają przed szkołą nowe wyzwania. Rynek pracy żąda dużej elastyczności w procesie kształcenia zawodowego.

W szkole dziś pobiera wiedzę zawodową ponad 1200 uczniów. Kształcimy w specjalnościach: naprawy i eksploatacji pojazdów samochodowych, obróbki skrawaniem na poziomie technikum i liceum zawodowego, zarówno w szkole dziennej, jak i wieczorowej. W szkole zawodowej uczniowie kształcą się w następujących specjalnościach: ślusarz, mechanik pojazdów samochodowych, mechanik operator obróbki skrawaniem, mechanik operator maszyn rolniczych, elektromechanik i monter pojazdów samochodowych.

Plany nasze przewidują otwarcie nowych kierunków potrzebnych dla przemysłu jak i dla gospodarki komunalnej miasta, będą to otwierane od nowego roku szkolnego kierunki: technik spawacz oraz technik oczyszczania wód. Dzisiejsi uczniowie tej szkoły będą pracować już w XXI wieku, zderzą się niebawem z nowoczesną techniką Zachodu. Wychodząc naprzeciw wymaganiom obecnych czasów, tworzymy im takie możliwości poznania i zgłębiania nowoczesnej wiedzy zawodowej. To właśnie tu w tej szkole narodził się w końcu roku 1995 pomysł stworzenia specjalistycznej placówki pod nazwą Centrum Kształcenia Praktycznego, którą kieruje obecnie były nasz nauczyciel p. Leszek Matis. Szkoła oddała swoje warsztaty szkolne dla celu wyższego - nadrzędnego. Twórcy tego pomysłu między innymi p. Wanda Rychły, p. Ryszard Ochociński, a także i ja uznaliśmy, że jest to jedyna możliwość uzyskania pokaźnych środków finansowych z Ministerstwa Oświaty po to, aby przeznaczyć je na nowoczesny sprzęt i skok z XIX w. w wiek XXI w. w szkoleniu zawodowym. Innej drogi dla osiągnięcia tego celu, podkreślam, nie było.

Prowadzimy obecnie wymiany grup młodzieży niemieckiej i polskiej, nasi uczniowie korzystają z możliwości wyjazdu do Bremen, poznają tam technologię wytwarzania w nowoczesnych niemieckich zakładach przemysłowych. Właśnie dziś przebywa na tej sali nauczyciel podobnej szkoły zawodowej w Bremen p. Rolland Karassek, którego serdecznie witam.

To szkoła dziś. Zachodzi pytanie, jaka będzie szkoła jutro. Wszystko zależy będzie od przyjętej polityki oświatowej dotyczącej szkolnictwa zawodowego, myśnię że zrozumienie naszego działania i finansowe wsparcie władz samorządowych i wojewódzkich nie

tylko dla tej szkoły, lecz także innych szkół zawodowych w mieście pozwoli na dobre przygotowanie zawodowe absolwentów. Szkoła posiadała i posiada swoich przyjaciół (myśnię tu o wszystkich dyrektorach przedsiębiorstw, sponsorach i darczyńcach, w większości są to absolwenci tej szkoły) i dlatego jestem przekonany, że cele te osiągniemy.

Kończąc chciałbym w tym uroczystym dniu podziękować wszystkim naszym gościom za udział w dzisiejszym jubileuszu. Przy okazji kieruję słowa uznania dla byłych pracowników i nauczycieli - za ich dotychczasową pracę serdecznie dziękuję.

Koleżankom, kolegom, nauczycielom obecnie uczącym, wszystkim pracownikom życzę wytrwałości i satysfakcji z wykonywanej pracy, jednocześnie chciałbym podziękować tym wszystkim, którzy przyczynili się do przygotowania dzisiejszych obchodów. W szczególności p. Halinie Pilarczyk, p. Jadwidze Węsierskiej. Młodzieży jak najlepszych wyników w nauce, radosnych przeżyć w szkole, rozwoju zainteresowań i swojej osobowości, abyście zawsze byli dumni, że jesteście uczniami słupskiego "Mechanika".

Absolwentom życzę wielu miłych chwil podczas dzisiejszego spotkania w szkole, fakt waszej obecności na dzisiejszym spotkaniu świadczy o waszym emocjonalnym związku ze szkołą. W tym uroczystym dniu życzę wam wytrwałości w realizacji już podjętych przez was celów, dużo radości i szczęścia rodzinnego. Niech ta rzesza ponad 10000 tysięcy absolwentów tej szkoły pracuje owocnie dla dobra naszego miasta, regionu, kraju.

Swą wypowiedź chcę zakończyć także słowami poety:

... "Niech zawsze z tej samej życiodajnej strugi
Czerpie napój co pragnienie gasi,
A z naszych czynów i naszej zasługi
Korzystać będą znów następcy nasi..."

Szanowny Pan Dyrektor
mgr inż. Zbigniew Szymański
Rada Pedagogiczna i Uczniowie
Zespołu Szkół Mechanicznych w Słupsku

Z okazji Złotego Jubileuszu Zespołu Szkół Mechanicznych w Słupsku serdecznie gratuluję - w imieniu wszystkich pracowników Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli w Słupsku i własnym - wspólnych osiągnięć dydaktycznych i wychowawczych.

Życzę kontynuacji, aby w dalszym ciągu z powodzeniem udało się realizować wybiegające w przyszłość formy kształcenia zawodowego, które spełnią oczekiwania młodzieży, rodziców i przyszłych pracodawców.

mgr inż. Wanda Rychły
Dyrektor ODN

Komitet Główny Olimpiady Geograficznej i Olimpiady Nautologicznej

Zawiadamia, że na posiedzeniu w dniu 22 lutego 1997r. zakwalifikowano do zawodów finałowych XXIII Olimpiady Geograficznej 109 uczniów, w tym 6 z Okręgu Koszalińskiego.

Z woj. słupskiego zakwalifikował się Tomasz Chmielewski, kl. III, II LO w Słupsku (nauczyciel geografii: mgr Dariusz Bownik)

Zawody finałowe XXIII Olimpiady Geograficznej odbyły się w dniach 25-27 kwietnia w Zespole Szkół Ekonomicznych w Szczecinie, natomiast zawody finałowe Olimpiady Nautologicznej odbyły się 27 i 28 kwietnia na promie m/f "Polonia" podczas rejsu do Szwecji.

Przewodnicząca Komitetu Głównego

*Olimp Geograf. i Olimp. Nautol
prof. dr. Anna Dylíkowa*

Odlotowa Liga Szkolna "Budamaluza"

V Edycja turnieju artystycznego dla szkół średnich poświęcona była literaturze polskiej i światowej XX wieku i odbyła się pod hasłem "Od modernizmu do postmodernizmu" (poprzednie dotyczyły w kolejności: muzyki rockowej, filmu, teatru, plastyki). W tej "literackiej" rywalizacji wzięły udział 3-osobowe ekipy: II LO, IV LO, Zespołu Szkół Mechanicznych (zwycięzcy I edycji), Kat. LO (zwycięzcy II i III edycji) oraz LO z Ustki. Tradycyjnie wszystkim zespołom towarzyszyły grupy "przebierańców", wyposażone w transparenty i dopingujące swoje reprezentacje.

Rozgrywka przebiegała przez trzy rundy, będące testami na znajomość literatury. Pomiędzy rundami zespoły rozwiązywały zadania specjalne (filmowe adaptacje literatury, literackie Noble), a całość zakończyło dyktando.

Jury w składzie: Ryszard Hetnarowicz, Anna Maćkowiak i Grażyna Bożek - Szczepłocka w swoim werdykcie podkreśliło wysoki poziom wiedzy wszystkich startujących ekip szkolnych. Zwycięzcą V edycji OLS "BUDAMALUZA" zaostała drużyna Zespołu Szkół Mechanicznych w składzie: Tomasz Blazer, Tomasz Jaskólski i Lech Boryła. Drugie miejsce zajął zespół IV LO w składzie: Magdalena Zakrzewska, Barbara Caper i Przemysław Jaskulski, a trzecie przypadło reprezentantom Kat. LO: Wioletcie Zaborowskiej, Dawidowi Nosewiczowi i Tomaszowi Kubicy. Kolejne miejsca zajęły: LO z Ustki i II LO ze Słupska.

Zespół Szkół Mechanicznych zwyciężył po pasjonującej dogrywce nad kolegami z IV LO. Tradycyjnie już zwycięska szkoła otrzymała na własność flagę BUDAMALUZY, a wszyscy uczestnicy atrakcyjne wydawnictwa książkowe oraz, jako extra niespodziankę, karty rabatowe Clubu "S" ufundowane przez tę firmę.

*Dyrektor MCK w Słupsku
mgr Anna Maćkowiak*

Wojewódzki etap XI Olimpiady Ekologicznej

W dniu 19.04.97 r. w V Liceum Ogólnokształcącym przy Zespole Szkół Kolejowych w Słupsku odbył się finał wojewódzki XI Olimpiady Ekologicznej. Głównym organizatorem Olimpiad Ekologicznych jest Zarząd Główny LOP-u. W olimpiadzie wzięło udział 48 uczniów z 20 szkół ponadpodstawowych województwa słupskiego. Po teście oraz dogrywce Wojewódzka Komisja Olimpiady Ekologicznej w składzie: przewodniczący: dr Stanisław Kaczmarek, członkowie: mgr inż. Barbara Major-Milewczyk, mgr Maria Harasimowicz, mgr Marek Ziółkowski, inż. Edward Tymiański, wyłoniła 10 uczniów, którzy wzięli udział w etapie ustnym. W etapie tym uczniowie odpowiadali na pytania szczegółowe i problemowe.

Do zawodów centralnych XI Olimpiady Ekologicznej, które odbędą się 13-15 czerwca 1997 r. w Bydgoszczy zakwalifikowało się 3 uczniów: 1. Tomasz Chmielewski uczeń kl. III z II LO w Słupsku (nauczycielka mgr Irena Rożnowska), 2. Ireneusz Lietz uczeń kl. III z LO w Bytowie (nauczycielka mgr Teresa Radomska), 3. Łukasz Puchała kl. I z LO w Sławnie (nauczycielka mgr Beata Kozłowska).

Laureaci oraz wszyscy uczestnicy otrzymali cenne nagrody rzeczowe, książkowe i dyplomy ufundowane przez sponsorów:

1. Dyrekcję parku Krajobrazowego "Dolina Słupi",
2. Prezes Commercial Union,
3. Prezesa Wodociągów Miejskich w Słupsku,
4. Wojewódzkiego Konserwatora Przyrody,
5. Technikum Rolnicze (z Ministerstwa Rolnictwa i Żywności)

O dobry poczęstunek zadbał Stanisław Chorąży z Piekarni na ulicy Grottgiera. Szczególne podziękowania należą się dyrekcji ZSZ PKP / V LO za gościnę, wspaniałą organizację Olimpiady. Szczególne podziękowania za osobiste zaangażowanie należy się wicedyrektorowi V LO mgr Wojciechowi Gajewskiemu oraz nauczycielkom biologii tej szkoły mgr Beacie Sikorskiej i mgr Irenie Czyż.

mgr Beata Kozłowska

doradca metodyczny biologii i ekologii

Brawo geografowie!

III etap Konkursu Geograficznego Szkół Podstawowych - przyniósł w bieżącym roku szkolnym zaskakujące rezultaty. Konkurs odbył się 10 maja w Szkole Podstawowej Nr 1 w Słupsku. Na 29 startujących, laureatami zostało 21 uczniów. Uczniowie Ci byli wspaniale przygotowani, wykazali się ogromną znajomością przedmiotu - zarówno merytoryczną jak i praktyczną. Konkurs przebiegał w bardzo miłej, życzliwej atmosferze. Dyrekcja SP Nr 1 stanęła jak zwykle na wysokości zadania. Wszystkie było dopięte na przysłowiowy "guzik". Przewodnicząca jury Pani Zdzisława Wichniarek z prawdziwie matczyną troskliwością dbała o wszystkich gości - jurorów, uczniów, opiekunów.

W imieniu wojewódzkiej Komisji Konkursowej wszystkim nauczycielom - koleżankom i kolegom geografom składam serdeczne podziękowanie życząc dalszej owocnej współpracy, oraz zasłużonego wspaniałego wypoczynku wakacyjnego.

*mgr Irena Babczyszyn
doradca metodyczny geografii*

II Międzywojewódzki Konkurs "Bezpieczeństwo, higiena i prawo pracy w rolnictwie"

W dniu 14 marca 1997 r. odbył się II Międzywojewódzki Konkurs "Bezpieczeństwo, higiena i prawo pracy w rolnictwie" dla młodzieży szkół rolniczych województwa słupskiego i koszalińskiego. Eliminacje międzywojewódzkie przeprowadzone zostały w Zespole Szkół Rolniczych im. Stefana Żeromskiego w Świdwinie.

W konkursie uczestniczyło 12 najlepszych uczniów ze szkół rolniczych woj. słupskiego oraz 13 najlepszych uczniów ze szkół rolniczych woj. koszalińskiego. Uczestnicy konkursu reprezentowali wysoki poziom wiedzy z bezpieczeństwa i higieny pracy w rolnictwie. Słabszą orientację wykazali uczniowie ze znajomości "Kodeksu pracy". Trzeba dodać, iż pytania z "kodeksu pracy" były trudne.

Pierwsze miejsce w konkursie zajął Arkadiusz Burak - uczeń Zespołu Szkół Rolniczych w Stawnie (nauczyciel - mgr inż. Józef Sawka), drugie miejsce ex aequo zajęli: Emilia Biłanicz - uczennica Zespołu Szkół Ekonomiczno-Rolniczych w Bytowie (nauczycielka - mgr inż. Henryka Witkiewicz) i Jarosław Szot - uczeń Zespołu Szkół Rolniczych w Człuchowie (nauczyciel - mgr inż. Kazimierz Kiełczewski), trzecie miejsce zajął Nestor Guziński - uczeń Zespołu Szkół Rolniczych w Człuchowie (nauczyciel - mgr inż. Kazimierz Kiełczewski), czwarte miejsce uzyskał Bartosz Rudzik - uczeń Zespołu Szkół Rolniczych w Boninie woj. koszalińskie (nauczyciel - Tomasz Zbigniew) i piąte miejsce zajął Bartłomiej Niedziółka - uczeń Zespołu Szkół Rolniczych w Łodziczy woj. słupskie (nauczyciel - mgr inż. Władysław Andrusieczko). Wymienieni laureaci konkursu oraz ich opiekunowie otrzymali nagrody rzeczowe i dyplomy.

Głównym sponsorem nagród była Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego Oddział Regionalny w Koszalinie. Nagrody ufundowała również Państwowa Inspekcja Pracy Okręgowy Inspektorat Pracy w Koszalinie oraz Zespół Szkół Rolniczych w Słupsku i Zespół Szkół Rolniczych w Świątkach woj. koszalińskie jako dysponenci II stopnia środków budżetowych Ministerstwa Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej.

Serdecznie gratulujemy uczniom wiedzy z dziedziny bezpieczeństwa i higieny pracy w rolnictwie oraz nauczycielom przygotowującym młodzież do konkursu.

*st. wizytator
mgr inż. Barbara Major-Milewczyk*

Wyniki Konkursu na Najlepszą Pracę Dyplomową.

W dniu 13 maja 1997r. w siedzibie Federacji Stowarzyszeń Naukowo - Technicznych NOT w Słupsku odbyła się III edycja Wojewódzkiego Konkursu na Najlepszą Pracę Dyplomową. W Konkursie brały udział prace absolwentów 11 szkół zawodowych, dziennych i dla dorosłych województwa słupskiego. Wojewódzka Komisja Konkursowa w składzie: Przewodniczący - mgr inż. Zbigniew Filimoniak (st. wizytator KO Słupsk), Wiceprzewodnicząca - inż. Kazimiera Rennert (dyrektor RW FSNT - NOT), Wiceprzewodnicząca - mgr inż. Wanda Rychły (dyrektor ODN), Sekretarz - inż. Józef Rosołowski. Rzecznicy: *Budownictwo - mgr inż. Hurynowicz Czesław, inż. Kowieski Wiesław, *Chemia i przemysł lekki - mgr inż. Targowska Teresa, inż. Kamzelewska Anna, *Elektryko - elektronika - mgr inż. Plecka Przemysław, dr Białek Krzysztof, inż. Wilgosiewicz Stanisław, *Mechanika - inż. Czechowski Juliusz, inż. Cichowlas Bogdan, *Ochrona środowiska - Truchanowicz Jan, *Przemysł rolno - spożywczy - inż. Kostrzewa Stanisław, inż. Gudebski Zygmunt, *Pozostałe dziedziny - inż. T. Krukowski, inż. Tomaszczyk Bolesław, mgr Pawluk Joanna, mgr J. Marszałek.

Komisja oceniała 46 złożonych prac wg. następujących kryteriów: nowoczesność (oryginalność) rozwiązania, możliwość praktycznego zastosowania, estetyka wykonania (poprawność językowa) i wyłoniła do nagrody 7 prac dyplomowych: 1. Budownictwo: „Makieta Kościoła pw Bł. Faustyny w Słupsku” (wykonał: Wojciech Szeląg, opiekun: mgr inż. Maria Jankowska, Zespół Szkół Budowlanych w Słupsku), 2. Chemia i przemysł lekki: „Dokumentacja konstrukcyjno - techniczna cholewki zaprojektowanego wzoru obuwia” (wykonała: Zofia Psuja, opiekun: mgr inż. Henryk Wosztyl, Technikum Przemysłu Skórzanego w Słupsku), 3. Elektryko - elektronika: „Model demonstrujący zastosowanie układów logicznych PLD” (wykonał: Piotr Janukiewicz, opiekun: mgr inż. Mirosław Wilk, Zespół Szkół Zawodowych nr 1 w Słupsku), 4. Ochrona środowiska: „Sposoby oczyszczania ścieków przemysłowych na podstawie spółki z o.o. NESTLE w Słupsku” (wykonała: Anna Karol, opiekun: mgr inż. Marzena Woszczyk, Zespół Szkół Rolniczych w Słupsku), 5. Przemysł rolno - spożywczy: „Życie rodziny pszczelej w ciągu roku w oparciu o wybraną pasiekę na terenie miasta i gminy Miastko” (wykonał: Artur Mikulski, opiekun: mgr inż. Zbigniew Batko, Zespół Szkół Rolniczych w Łodzi), 6. Pozostałe dziedziny techniki: „Znaczenie Stowińskiego Parku Narodowego dla Turystyki” (wykonała: Marzena Poźniak, opiekun: mgr Agnieszka Teresiak, Zespół Szkół Gastronomicznych i Hotelarskich w Słupsku) oraz „Proces tworzenia własnego podmiotu gospodarczego. Piekarnia - cukiernia w Bożympolu Wielkim” (wykonał: Krzysztof Wenta, opiekun: mgr Jolanta Zielińska, Zespół Szkół Ekonomicznych w Lęborku).

Postanowiono także wyróżnić 7 prac dyplomowych: 1. Budownictwo: „Okna z tworzyw sztucznych - budowa, okucia i montowanie do ścian” (wykonał: Mariusz Janasik, opiekun: mgr inż. Arkadiusz Woś, Zespół Szkół Budowlanych w Słupsku) i „Kotłownie olejowe - ciąg technologiczny” (wykonał: Maciej Iglowski, Mariusz Wichert, opiekun: mgr inż. Małgorzata Adamczak, Zespół Szkół Budowlanych w Lęborku), 2. Chemia i przemysł lekki: „Dokumentacja konstrukcyjna i technologiczna cholewki zaprojektowanego wzoru obuwia” (wykonała: Kamila Cieślak, opiekun: mgr inż. Henryk Wosztyl, Technikum Skórzane w Słupsku), 3. Elektryko - elektronika: „Układ do pomiaru rezystancji z wytwarzaniem łącza joysticka IBM PC” (wykonał: Patryk Stefaniak, opiekun: inż. Krzysztof Suchojad, Zespół Szkół Zawodowych Nr 1 w Słupsku) i „Zintegrowany miernik poziomu sygnału antenowego” (wykonał: Rafał Kierecki, opiekun: inż. Józef Rosołowski, Zespół Szkół Zawodowych Nr 1 w Słupsku), 4. Pozostałe dziedziny techniki: „Produkcja i wykorzystanie wędlin w gastronomii” (wykonał: Lukasz Kustra, opiekun: mgr inż. Emilia Nowak, Technikum Gastronomiczne w Słupsku). Nagrodzone prace zostaną skierowane na etap ogólnopolski Konkursu Techniki '97 w miesiącu czerwcu.

Konkurs sprawności praktycznej w Centrum Kształcenia Praktycznego

W dniach 19 i 20 maja oraz 22 i 23 maja w Centrum Kształcenia Praktycznego odbyły się konkursy sprawności w zawodach ślusarz i tokarz zorganizowane dla najlepszych uczniów szkół zawodowych z woj. śląskiego. W konkursach tych udział brali uczniowie z: Zespołu Szkół Mechanicznych w Słupsku, Zespołu Szkół Mechanicznych w Lęborku, Zespołu Szkół Mechanicznych w Miastku, Zespołu Szkół Technicznych w Ustce, Zespołu Szkół Technicznych w Człuchowie, Zespołu Szkół Zawodowych w Bytowie.

W skład komisji konkursowych wchodził: *starszy wzytator K.O. w Słupsku mgr Zbigniew Filimonik - przewodniczący, *wicedyrektor CKP w Słupsku mgr Ryszard Ochociński - wiceprzewodniczący, *nauczyciele zawodu z w/w szkół - członkowie komisji. Komisja ta w oparciu o regulamin wojewódzkich konkursów sprawności w zawodzie dokonała oceny umiejętności manualnych oraz wiadomości z zakresu przedmiotów zawodowych poszczególnych uczestników konkursu.

W konkursie na najlepszego ślusarza udział wzięło 12 osób. Uczniowie mieli do wykonania tasak kuchenny. W trakcie wykonania tego zadania musieli wykazać się umiejętnościami z zakresu trasowania, wiercenia, piłowania powierzchni płaskich i kształtowych, przecinania piłką, piłowania powierzchni skośnych, piłowania metali twardych oraz nitowania. Część teoretyczna polegała na rozwiązaniu testu obejmującego zakres materiału z technologii, materiałoznawstwa, maszynoznawstwa, spawalnictwa, rysunku technicznego i bhp. Wyniki konkursu przedstawiają się następująco (kolejno - imię i nazwisko, szkoła, ilość punktów razem, miejsce indywidualne): Konkol Janusz z ZSZ w Bytowie, 27, XI; Rudnik Radosław z ZSZ w Bytowie, 88, VI; Guziński Grzegorz z ZST w Człuchowie, 114, II; Tomaczewski Rafał z ZST w Człuchowie, 104, IV; Kuźmich Marcin z ZSM w Lęborku, 23, XII; Zajączkowski Sylwester z ZSM w Lęborku, 74, VIII; Minko Paweł z ZSM w Miastku, 116, I; Ganżumow Bogusław z ZSM w Miastku, IX; Grabowski Przemysław z ZSM w Słupsku, 100, V; Ventzke Jacek z ZSM w Słupsku, 88, VII; Matyszewski Jacek z ZST w Ustce, 42, X; Osiał Mariusz z ZST w Ustce, 109, III. W konkursie zespołowym I miejsce zajęli Guziński Grzegorz i Tomaczewski Rafał, II miejsce - Grabowski Przemysław i Ventzke Jacek, III zaś - Minko Paweł i Ganżumow Bogusław. W konkursie na najlepszego tokarza udział wzięło 5 uczniów, którzy musieli do wykonania podstawkę ozdobną. Tutaj uczniowie musieli wykazać się umiejętnościami w zakresie toczenia powierzchni cylindrycznych, stożków zewnętrznych i wewnętrznych, powierzchni kształtowych, nacinania gwintu. W części teoretycznej uczestnicy konkursu mieli do rozwiązania test zawierający zagadnienia z zakresu technologii, materiałoznawstwa, skrawania, maszynoznawstwa i rysunku technicznego. Wyniki konkursu przedstawiają się następująco (kolejno: nazwisko i imię, szkoła, ilość punktów razem, miejsce indywidualne): Grabowski Marek z ZSZ w Bytowie, 105,2, III; Bobrucki Paweł z ZSM w Lęborku, 113, II; Tkaczuk Paweł z ZSM w Miastku, 124,8, II; Styruła Leszek z ZSM w Słupsku, 129,8, I.

*mgr Ryszard Ochociński
v-ce dyrektor Centrum*

XIV Ogólnopolskie Spotkania Kabaretów Wiejskich Osjaków 97

* Ogólnopolskie Spotkania Kabaretów Wiejskich w Osjakowie, organizowane przez Fundację Kultury Wsi w Warszawie, Regionalny Ośrodek Kultury w Sieradzu, Urząd Gminy i GOK w Osjakowie przy współudziale Ministerstwa Kultury i Sztuki, są konkursowym przeglądem kabaretów nieprofesjonalnych, działających w środowisku wiejskim i małych miasteczkach. Do udziału mogą być dopuszczone także inne grupy i wykonawcy indywidualni, którzy posługują się szeroko rozumianą formułą kabaretu jednak w treści inspirujący się polską tradycją ludową lub odnoszących się do aktualnych problemów życia polskiej prowincji.

* Impreza odbędzie się w dniach 22-25 maja 1997 r. w GOK Osjaków, woj. sieradzkie.

* Ubiegający się o udział w XIV Ogólnopolskich Spotkaniach Kabaretów Wiejskich powinni: * przesłać do 14.04 br. scenariusz programu oraz kasetę magnetofonową z zarejestrowanym na żywo programem. Mile widziany zapis na kasetach video. * czas trwania programu nie powinien przekroczyć 40 minut - w szczególnie uzasadnionych przypadkach (konstrukcja dramatyczna całości) możliwe są niewielkie przekroczenia tego limitu. * zgłoszenia z programem prosimy nadsyłać na adres: Fundacja Kultury Wsi, ul. Al. Jerozolimskie 51/m.9, Warszawa, tel. 622-25-33, 622-02-44. * o uczestnictwie w Spotkaniach decyduje komisja programowa. * zakwalifikowane zespoły zostaną poinformowane telegraficznie, co będzie równoznaczne z zaproszeniem do udziału w Spotkaniach.

* Jury powołane przez organizatorów oceniać będzie: * oryginalność pomysłów (w szczególności podejmujących tematykę ekologiczną własnego środowiska), * poziom literacki i muzyczny całości, * umiejętności aktorskie, * ogólny wyraz artystyczny.

* Organizatorzy pokrywają koszty zakwaterowania i wyżywienia uczestników. Zespoły niezakwalifikowane do udziału w koncercie laureatów mogą pozostać do końca imprezy na własny koszt.

XIII Konkurs Literackiej Twórczości Dziecięcej rozstrzygnięty

Komunikat Jury:

Wiersze kl. I - IV

Laureatki :1. Ewa Szczeńśniak, kl. IV, SP14 Słupsk 2.Hania Szczeńśniak, kl. IV, SP 14 Słupsk

Wyróżnienia :1.Katarzyna Adamowicz, kl. III, SP 4 Świdwin 2.Jan Gawreński, kl. III, SP 6 Słupsk. 3.Konrad Głowacki, kl. IV S P 4 Ustka. 4.Maciej Grabowski, kl. I, SP 18 Słupsk. 5. Jan Heban kl. IV, SP 4 Ustka. 6. Rafał Hubisz, kl. II SP Głębino, Łukasz Taczala, kl. II SP Głębino. 7. Marta Kster, kl. II SP Wielki Buczek. 8.Marta Krasucka, kl. IV SP 9 Słupsk. 9.Kamil Krukowski kl. IV SP2 Maków Mazowiecki. 10. Piotr Kutta, kl. IV SP 11 Słupsk. 11.Bartek Lubiński, kl. IV SP Debrzno. 12.Małgorzata Mucha, kl. IV SP4 Słupsk. 13.Agnieszka Nowak, kl. IVSP 4 Ustka 14.Alicja Ostrowska, kl. III SP 6 Słupsk, 15.Kinga Pustówka, kl.IVSP 9 Słupsk.16.Marlena Rybka, kl. IV SP 4 Ustka. 17.Aleksandra Sawczuk, kl. II SP 18 Słupsk. 18.Martyna Seydak kl. III SP Debrzno. 19.Wojtek Suszyński, kl. III SP 1 Lębork. 20.Katarzyna Wójcik, kl. III SP 14 Słupsk. 21.Judyta Żuk, kl. III SP 11 Słupsk

Opowiadania kl. I - IV

Laureatki :1. Agnieszka Duve, kl. IV SP 8 Lębork. 2.Justyna Kmicieciak, kl. IV SP Kwakowo

Wyróżnienia:1.Anna Cychosz, kl. III SP 1 Lębork. 2. Kamil Nowacki, kl. III SP 1 Lębork. 3.Kamil Ryłów, kl. III SP 1 Lębork. 4.Stanisław Witkowski, kl. III SP 6 Słupsk. 5.Damian Zielkowski, kl. IVSP 4 Lębork

Wiersze kl. V - VI

Laureaci:1.Joanna Jank, kl. VI SPDębnic Kaszubska. 2.Krzysztof Szymborski, kl. VI SP Wicko

Wyróżnienia:1.Agnieszka Bresler, kl.V SP 8 Lębork. 2.Dawid Gralak, kl.VI SP Czarna Dąbrówka. 3. Anna Hetnarowicz, kl.V SP 6 Słupsk. 4. Agata Karbownik, kl.V, SP Damnica. 5.Anna Karcz kl. VI SP 4 Słupsk. 6.Luiza Łowiecka, kl. VISP 3 Ustka. 7. Janusz Siluta kl. VI SP Pólczo. 8.Anita Wilkowska, kl. VSP Damnica. 9.Katarzyna Wiśniewska kl. VI SP 4 Słupsk. 10.Barbara Wyszmyk, kl. V SP 4 Świdwin

Opowiadania kl. V-VI

Laureatka: 1. Marta Gadowska, kl. VI SP 4 Ustka

Wyróżnienia: 1.Marzena Duda, kl. VI SP 4 Ustka. 2.Marta Frycowska, kl. VI SP Dębica Kaszubska.3.Anna Jarczyńska, kl. VI SP 4 Ustka. 4. Helena Morga kl. VISP 4 Ustka. 5 Joanna Muracka, kl. VI SP 6 Kołobrzeg. 6.Piotr Przybyszewski kl. VI SP 4 Ustka. 7. Elżbieta Salata kl. V SP 15 Kielce. 8.Marta Skrycka, kl. V SPDębica Kaszubska. 9.Kamila Wałaszczuk, kl. VI SP 6 Kołobrzeg

Wiersze kl. VII - VIII

Laureatki : 1.Katarzyna Borkowska, kl. VII SP 28 Kielce. 2.Emilia Glugla, kl. VIII SP Wielki Buczek. 3.Małgorzata Gozdek kl. VIII SP 35 Szczecin. 4.Magdalena Pliszka kl. VIII S14 Słupsk 5.Daria Walczak. VIII SP 6 Słupsk

Wyróżnienia:1.Anita Bielecka, kl. VIII OSW Słupsk. 2.Joanna Blicharska, kl. VII SP 14 Słupsk. 3.Przemysław Chomacki kl. VIII SP Nożyno. 4. Dawid Dawidczyk kl. VIII SP 15 Słupsk 5.Anna Garus kl. VIII SPNowaWieś Lęborska. 6.Emilia Grzelak kl. VIII S P 4 Lębork. 7.Jarosław Janicki, kl. VIII OSW Słupsk 8.Katarzyna Jędrzejczak, kl. VIII SP 211 Warszawa9.Tomasz Kosecki, kl. VII SP 6 Słupsk. 10.Karolina Krymarys, kl. VIISP 6 Kołobrzeg. 11.Paweł Krzyżanowski, kl. VII SP 6 Słupsk. 12.Justyna Makowiecka kl. VII SP 6 Słupsk. 13.Sylvia Marecka, kl. VIII SP 211 Warszawa. 14. Jarosław Mateja, kl. VII SP Łupawa 15.Dominika Plewko kl. VIII SP6Kołobrzeg.16.Nella Rautenstrauch, kl. VII SP 211 Warszawa. 17. Ada Rudzińska kl. VIII SP 6 Słupsk. 18.Anna Siach, kl. VII OSW Słupsk 19.Marcin Szczepanik, kl. VIII OSW Słupsk. 20.Marcin Szulc, kl. VII SP Wielki Buczek. 21. Aleksandra Ścibiszki, VII SP 15 Słupsk. 22.Radostaw Świętnicki, kl. VIII OSW Słupsk.23.Maja Tosik, kl. VIII SP 6 Słupsk. 24.Monika Tyrolczyk, kl. VIII SP Czarne. 25.Agnieszka Wątor, kl. VII SP 15 Słupsk. 26.Anna Maria Zamelska, kl. VII SP Główny

Opowiadania VII-VIII

Laureatki: 1.Emilia Glugla, kl. VIII SP Wielki Buczek. 2.Katarzyna Roszak, kl. VIII SP 14 Słupsk

Wyróżnienia: 1.Justyna Gabriel, kl. VII SP 6 Słupsk. 2.Michał Jaśnikowski, kl. VIII SP Stepociny woj. kieleckie. 3.Ada Kaczmarska, kl. VIII SP 14 Słupsk. 4.Katarzyna Makowska kl. VIII SP 16 Słupsk. 5. Justyna Sędlak, kl. VIII SP 6 Kołobrzeg. 6.Katarzyna Sidoryk, kl. VIII SP 14 Słupsk. 7.Kamila Żurawska kl. VII SP Redzikowo

Improwizacje i nagrody

W poetyckim nastroju, z improwizacjami Wandy Chotomskiej, która pokazała estradowy talent, przebiegało we wtorek 20 bm. w sali Teatru Impresaryjnego w Słupsku zakończenie XIII Konkursu Literackiej Twórczości Dziecięcej. Maria Pietryka, nauczyciel - metodyk, bibliotekarka ze Szkoły Podstawowej nr 4 w Słupsku, inicjatorka i niestrudzona organizatorka konkursu poinformowała gości, przedstawicieli władz i młodych poetów, że w tym roku nadesłano ponad 3 tysiące utworów (wiersze i opowiadania), prawie czterystu autorów z 52 szkół podstawowych. To jest rekord. Jury (dr Anna Wiech i dr Marianna Borawska, prof. Zbigniew Zielonka - pracownicy słupskiej WSP, Wanda Chotomska, M. Pietryka oraz redaktorzy naszej gazety Tadeusz Martychewicz i Jerzy Dąbrowa - Januszewski) przyznało miano laureatów oraz wyróżnienia 93 autorom nie tylko ze Słupska, ale i z Czarnej Dąbrówki, Czarne, Damnicy, Debrzno, Dębica Kaszubska, Głębino, Główny, Kielc, Kołobrzegu, Lęborka, Łupawy, Makowa Mazowieckiego, Nowej Wsi Lęborskiej, Nożyna, Pólcza, Redzikowa, Stepocina (woj. kieleckie), Szczecina, Świdwin, Ustki, Warszawy, Wicka, Wielkiego Buczka (woj. pilskie).

Na teatralnej scenie Wanda Chotomska wręczyła kilku młodym autorom własne nagrody (kasety z poezją), następnie, wraz z pozostałymi członkami komisji, wręczyła

młodym poetom dyplomy, książki, a także paczki ufundowane przez słupską Fabrykę Cukierków „Pomorzanka”. Przy sztaludze Edward Lutczyn szkicował dowcipne rysunki odnoszące się do młodych poetów i ich wierszy recytowanych przez uczniów z SP 4 i Filipka Gilewskiego.

Uczestnicy spotkania z zainteresowaniem przeglądali kolejną (szóstą) pokonkursową książkę pt. „Dziękuję, że jesteś” (wiersze i opowiadania) wydrukowaną dzięki pomocy Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli i wspierających konkurs: Kuratorium Oświaty oraz wydział kultury urzędów wojewódzkiego i miejskiego. Okładkę gratis zaprojektował Aleksander Ledwoń. Jest już w zwyczaju tego konkursu, że tytuł każdej książki pochodzi z nadesłanych wierszy. Tegoroczny zaczerpnięto z wiersza Małgosi Gozdek, uczennicy klasy VIII SP 35 ze Szczecina.

W części artystycznej wystąpili: z gitarą pieśniarz Andrzej Jagiełło (na co dzień lekarz radiolog w Słupsku) oraz „Kabaret na Kółkach - Chotomska i Spółka”. (z „Głosu Pomorza”)

Z tomiku pokonkursowego poezji i prozy dziecięcej

Dziękujemy, że Jesteś...

Wrażliwy, Młody Człowieku !

Podziwiamy Was Wszystkich - uczestników Szczęśliwego, bo XIII Konkursu Literackiej Twórczości Dziecięcej za potrzebę sięgania po pióro, by utrwalić świat swoich doznań i wrażeń, za odwagę zaprezentowania własnych tekstów szerszej publiczności.

Za wrażliwość, czytanie i odkrywanie piękna Słowa !

Trzynastka brzmi intrygująco

Prawda ?

Zachęcająco, kusi tajemnicą i ryzykiem... Gwarantuje też - dajemy słowo - pełną radości, ale i rozterek, dylematów pracę bardzo życzliwym Wam jurorom, którym już od trzynastu lat - Świąteczny Zajaczek przynosi - ho, ho... albo i jeszcze większą piramidę Waszych wierszy i opowiadań. To też Tradycja..... I - możecie nam wierzyć - Najmilszy dla organizatorów

Wielkanocny Zajac !

Tak więc dziękujemy, że jesteście.

Przyznając 14 nagród głównych i 79 wyróżnień autorom ponad trzech tysięcy wierszy i opowiadań nadesłanych z 52 szkół podstawowych z całej Polski. sugerowaliśmy się - jak zawsze - Waszą literacką wrażliwością, różnorodnością uczuć i doznań, świeżością i oryginalnością pomysłu na tekst literacki, wdziękiem, urokiem, szczerością i sugestywnością wypowiedzi artystycznej.

Tolerancyjnie rozumiejąc Wasze fascynacje ulubionymi pisarzami, a nawet - uznaniem za własne - pewnych fragmentów wierszy, z którymi się wychowaliście -

staraliśmy się jednak, chociaż zadanie to trudne - zakładać i premiować uczciwość nadesłanych tekstów. Tekstów, dzięki którym Młodzi Twórcy - „Oswajamy się” z Wami ... i Uczymy Waszego Świata.

Jesteśmy czasem - przywołując wspomnienia literackich prób Waszych starszych kolegów sprzed trzynastu lat - głęboko poruszeni barwami Waszych refleksji - ileż w nich czerni, smutku, samotności, braku wiary i młodzieńczego entuzjazmu... Ileż potrzeby miłości i akceptacji...

Uwierzcie - Jesteście tak bardzo potrzebni... jak niespodzianka pod choinką, jak słońce, bazy i zajaczek, jak pragnienie szczęśliwego życia w kreowanym przez Was Trzecim Tysiącleciu.

Pamiętaj ! To cudowne, że Jesteś !

Życząc Wam i Waszym Wspaniałym Nauczycielom i Opiekunom Szczęśliwej i w pełni zasłużonej zabawy w dniu uroczystego podsumowania

XIII Konkursu Literackiej Twórczości Dziecięcej

Zapraszamy do słupskiej „czwórki” za Rok

Młodzi Twórcy - Do Piór !

Własnych !

I utrwalających Wasz Talent !

*Maria Pietryka- doradca metodyczny
Jolanta Wiśniewska - dyrektor SP 4 w Słupsku*

*Refleksje po XIII Konkursie Literackim
Twórczości Dzieci*

Słowa te adresujemy do Współautorów obecnego tomiku i wszystkich Utalentowanych Chętnych, gotowych do współtworzenia tomików następnych.

Kochani!

Tegoroczny plon konkursu skłania tyleż do radości, ile do refleksji.

Liczne nadesłane teksty świadczą, że jesteście wrażliwi na piękno, że interesuje Was sztuka wyrażania różnorodnych doznań, sposoby dzielenia się własnymi myślami z drugim człowiekiem. To cieszy.

Ale też wiersze i opowiadania, które czyta się z wielką przyjemnością, zawierają często pewne braki. Powinniście je poznać, żeby ich unikać przy następnych próbach. Wynikają one zwykle z niezrozumienia tego, czym powinien się wyróżniać utwór artystyczny - a przecież takie mają być nadesłane przez was teksty.

Otóż do najistotniejszych cech utworu artystycznego należy o r y g i n a l n o ś ć. Nie powielajcie tego, co powszechnie znane i, jak się mawia, oklepane: tematów, obrazów, metafor...

A skąd wiedzieć, co już znane w literaturze?
Czytać, czytać i jeszcze raz czytać!

I wtedy sami uznacie za nieatrakcyjny taki np. temat jak lepienie w zimie bałwanka z marchewkowym nosem, za banalne - takie obrazy jak wiosna w wianku z kwiatów (oczywiście „wiosna - radosna”), jak jesień, która „moc złocistych liści niesie”, a w koszu ma grzyby / a jeśli „jesień”, to rym banalny sam się prosi: „wrzesień”. A kiedy Wam się będzie coś podobało, to nie będziecie już wyrażali swego zachwytu epitetami „prześlizny”, „uroczy”, kiedy zaś coś zabłyśnie, nie użyjecie epitetu „lśniący” czy „srebrzysty”. Wszystko to bowiem są ozdobniki (środki stylistyczne) tak znane, że aż weszły do języka potocznego. Tym samym przestały nazywać odczucia indywidualne. Przykłady banałów można mnożyć. Ale więcej nie potrzeba. Zrozumieście już na pewno, że w utworze literackim:

- po pierwsze - trzeba chcieć coś ważnego - dla siebie i innych
- powiedzieć,

- po drugie, powiedzieć to tak, jak tego nikt dotychczas nie zrobił.

Możecie tego dokonać nawet wtedy, gdy wybieracie temat znany, opracowany już przez innych. Trzeba tylko spojrzeć na to, co widzieli inni, samodzielnie, osobiście, a potem oddać własne, autentyczne odczucia. Nie cudze. Nie zasłyszane. Nie wycytane.

Dlatego dobrze by było, gdybyście gromadzili swoje utwory przez cały rok, a potem - dokonali selekcji i wystali parę najlepszych. Niewłaściwe jest natomiast pisanie tuż przed konkursem „utworu”, który jest zbiorowym wypracowaniem na zadany temat. Z takich praktyk rzadko rodzą się rzeczy wartościowe.

Ćwiczcie swoją spostrzegawczość. Nie zatrzymujcie spojrzenia na powierzchni zjawisk. Docierajcie wgłąb. Zastanawiajcie się, czy to, co widzicie, naprawdę jest takie. Pomyślcie dlaczego jest takie...

nie znaczy to, że wówczas wszystkie Wasze prace będą udane - na to trzeba dłużej pracować... Ale na pewno staną się mądrzejsze, dojrzalsze, czego życzą Wam serdecznie

W imieniu organizatorów i jurorów

dr Anna Wiech

Małgosia Gozdek - Laureatka
SP -35 Szczecin klasa VIII

Dziękuję

-Dziękuję, że jesteś...
na wyciągnięcie dłoni,
w smutku pocieszasz, dziękuję...
W ptaka się zmieniasz, by mnie rozweselić.
Dziękuję za wszystko.

Kszysztof Szymborski - Laureat
SP Wicko klasa VI

Czekanie

Zawędrowałem za daleko
Pomóż mi rzeko!
Zszedłem ze ścieżki, ze swego szlaku
Pomóż mi ptaku!
Niebo pochmurne, złości się burza
Pomóż mi różo!
Wiatr porwał moje serce gorące
Pomóż mi słońce!
Schronienia szukam pod starą gruszą
Pomóż mi duszo!
Siedzę i płaczę, siedzę i czekam
Na pomoc człowieka!

Katarzyna Borkowska - Laureatka
SP - 28 Kielce klasa VII

Babcia

Troska
w zmęczonych oczach
mojej Babcie
kołysze nogą
minione wspomnienia.
Dzień za dniem
dojrzewają
jak owoce
ciche wyrzeczenia
i tylko
w jej strudżonym sercu
kiełkuje nieśmiało
pragnienie

W imieniu organizatorów XIII Ogólnopolskiego Konkursu Literackiej Twórczości Dziecięcej pragniemy wyrazić swą wdzięczność Wspaniałym Polonistom i Nauczycielom Bibliotekarzom za Ogromny Wkład.Pracy w skuteczne wdrażanie uczniów w arkana twórczości dziecięcej.

Dzięki inicjatywie i zaangażowaniu Państwa, w gronie laureatów i wyróżnionych młodych twórców, w latach 1984 - 1997 znalazło się wielu uczniów szkół: SP 8, SP 9, SP 16, SP 18 SP 4, SP 7, SP 6 w Słupsku, SP 4, SP 8, SP 1, SP 3 w Lęborku, SP w Łupawie, Wielkim Buczku, Dębnicy Kaszubskiej.

Ostatnie lata rozszerzyły zasięg Konkursu o wspaniałe teksty młodzieży z Warszawy, Kielc, Szczecina, Makowa Mazowieckiego, Kołobrzegu, Ustki i wielu innych miejscowości.

Gorąco Państwu dziękujemy i serdecznie zapraszamy utalentowane literacko dzieci do zaprezentowania swoich wierszy i opowiadań. Już w XIV Konkursie Literackiej Twórczości Dziecięcej

Jola Wiśniewska - dyrektor SP 4 w Słupsku
Maria Pietryka -doradca metodyczny

Słupska Wiosna Literacka

(Inauguracja w Teatrze Impresaryjnym w Słupsku - 20 maja 1997r.)

Tegoroczna biesiada inauguracyjna Słupską Wiosną Literacką miała szczególnie uroczysty charakter. Stało się tak nie tylko z powodu bardzo ekspresyjnego wystąpienia p. Marioli Łukasiuk - głównej organizatorki tej i wszystkich poprzednich edycji jesiennych i wiosennych spotkań pisarzy, ale również z powodu obecności zasłużonych działaczy kultury oraz władz samorządowych i państwowych. Jerzy Mazurek - Prezydent Miasta Słupska wręczył - doroczne nagrody za osiągnięcia w upowszechnianiu kultury: p. Stefani Siemińskiej - Rokita, emerytowanej nauczycielce - autorce opublikowanych w zeszłym roku wspomnień „Dwa pociągi”, Mirosławie Mireckiej - dziennikarce „Głosu Pomorza”, popularyzatorce Festiwalu Pianistyki Polskiej w Słupsku, Jadwidze Girsy - Zimny, instruktorki fotografii w WOK w Słupsku, Ginterowi Leszce, nauczycielowi w PSM i instruktorowi w ruchu amatorskim, Stanisławowi Kadziewiczowi - artyście plastykowi organizatorowi plenerów - m. in. „zapis graficzny w skórze” Stanisławowi Szpilewskiemu - historykowi sztuki i organizatorowi Biura Badań i Dokumentacji Zabytków w Słupsku, Andrzejowi Szymańskiemu - autorowi książki „Sport słupski 1945 - 1995”. Po przemówieniach, programie „Czwórki” oraz mini wywiadach, Goście i słupszczanie rozmawiali bardziej swobodnie i na różne tematy, delektując się sokami, owocami i słodyczkami. Przedłużeniem tych rozmów było także spotkanie kolacyjne w dniu 22 maja bież. roku w Środkowopomorskim Centrum Kształcenia Ustawicznego. W spotkaniu tym uczestniczył m. in. p. Igor Mackiewicz - Kurator Oświaty w Słupsku. Edward Lutczyn, Emilia Waśniowska i Wanda Chotomska obdarowywali obecnych dowcipnymi rysunkami i rymowanekami.

Wystąpienie powitalne Dyrektora PBW

Z prawdziwą przyjemnością witam Państwa na inauguracji „SŁUPSKIEJ WIOSNY LITERACKIEJ”. To już piąta edycja naszych spotkań z literaturą.

W ciągu tych pięciu lat jesiennie spotkania z poezją - pełne refleksji i melancholii - przekształciły się w pełne optymizmu i miłości wiosenne spotkania z literaturą. W tym roku gościmy mistrzów pióra z Warszawy, Poznania i Sopotu.

Szczególnie serdecznie witam osobę, która od początku tej imprezy jest zawsze z nami i wciąż wiele szkół i placówek kultury jest zawiedzionych, że nie może Jej gościć - mówię tu oczywiście o p. Wandzie Chotomskiej. W tym roku pani Wanda odwiedziła nasze miasto z grupą teatralną i spektaklem pt. „Kabaret na kółkach - Chotomska i spółka”. Towarzyszą p. Wandzie: p. Justyna Kulczycka, p. Dariusz Sikorski oraz p. Zbigniew Rymarz. Również na życzenie uczniów i nauczycieli gościmy ponownie „ciocię Emilkę” - nazwaną tak przez uczniów - czyli p. E. Waśniowską. Kolejnego gościa nie muszę specjalnie prezentować - nazwisko mówi samo za siebie - witam po raz pierwszy w naszym mieście p. Edwarda Lutczyna. Równie gorąco witam p. dr. Grzegorza Walczaka, którego mieliśmy przyjemność gościć podczas jesiennych spotkań z poezją. Z najmłodszymi odbiorcami literatury - bo już z przedszkolakami - spotka

się w tym roku p. Mirosław Stecewicz. W dniu jutrzejszym do wspaniałej plejady naszych gości dołączy p. prof. Ryszard Przybylski i p. Rafał Grupiński. Serdecznie witam poetów i pisarzy naszego regionu, a szczególnie tych, którzy w tym roku spotkają się z młodymi czytelnikami. Witam więc p. Jerzego Dąbrowę - Januszewskiego, p. Anatola Ulmana, p. prof. Zbigniewa Zielonkę oraz p. Ryszarda Kurylczyka i Andrzeja Turczyńskiego, którzy dzisiejszego dnia niestety nie mogli przybyć na naszą inaugurację. Są wśród nas również zasłużeni działacze kultury, do których kieruję szczególne słowa powitania. To, że możemy mieć w naszym mieście i województwie tak wspaniałe duchowe święto - zawdzięczamy ludziom naprawdę wrażliwym, którym literatura nie jest obca i którzy podzielają pogląd, że należy ją propagować szczególnie wśród młodzieży.

Miło mi w tym miejscu powitać przedstawicieli władz naszego województwa i miasta - mecenasowi naszej imprezy w osobach: p. reprezentującego p. Kuratora, p. dyrektora Wydziału Kultury Sportu p. Arkadiusza Sipa, p. prezydenta miasta p. Jerzego Mazurka, p. vice prezydenta miasta p. Andrzeja Obałka, przewodniczącego Rady Miasta Jana Szumskiego, p. naczelnika Wydziału Oświaty Andrzeja Leśniakę, p. naczelnika Wydziału Kultury Sportu i promocji miasta Jerzego Barbarowicza. Jeszcze raz witam wszystkich obecnych!

Nie ma wśród nas Agnieszki Osieckiej - osoby, która chciała tu z nami być. Nie ma, gdyż odeszła na zawsze. Pozostawiła jednak książki, piosenki i wspaniałą swoją twórczość. Pani Agnieszko! To jest telefon, o który prosiła mnie Pani w ostatniej naszej rozmowie, wiedząc już, że nie będzie Pani mogła być osobiście w Słupsku.

„Słupska Wiosna Literacka” - jak sama nazwa wskazuje - odbywa się w Słupsku. Jak widzą nasze miasto młodzi ludzie zobaczymy za chwilę w wykonaniu uczniów z zespołu pieśni i tańca „Czwórka” z SP nr 4. Zespołem kierują: p. M. Abakanowicz i p. Wioletta Wójcik. Uczennice II LO im. A. Mickiewicza pod kierunkiem p. Bożeny Gajdzis przygotowały kilka pytań do naszych wspaniałych gości - oddaję im głos.

W imieniu organizatorów "Słupskiej Wiosny Literackiej" szczególne słowa podziękownia za pomoc w organizacji imprezy kieruję do:

- * dyrektora ODN pani Wandy Rychły,
- * metodyków: pani Wioletty Wójcik, pani Elżbie ty Pliszki, pani Marii Pietryki,
- * organizatorów spotkań autorskich w szkołach,
- * stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich i dyrekcji Wojewódzkiej i Miejskiej Biblioteki Publicznej oraz dyrekcji Biblioteki Głównej WSP
- * SCKU za wspaniałą opiekę i prawdziwą gościnność, Szkoły Podstawowej Nr 4, a szczególnie Zespołu Pieśni i Tańca "Czwórka"

Dyrektor Biblioteki Pedagogicznej
Mariola Łukasiuk

Rozmowa z Grzegorzem Walczakiem - uczestnikiem Słupskiej Wiosny Literackiej

„Grzegorz Walczak - poeta, dramaturg, prozaik, polonista - językoznawca, urodził się 5.02. 1941 r. w Puławach. Ukończył filologię polską na UW. W 1975 uzyskał stopień doktora, pracownik naukowy UW, lektor języka polskiego na uniwersytecie w Belgradzie. Debiutował w 1972 r. tomem wierszy „Witraże”. Uprawia poezję, dramaty, pisze teksty piosenek, książeczek dla dzieci, scenariusze słuchowisk radiowych, tłumaczy z serbskiego i chorwackiego. Jego utwory sceniczne były wystawiane w wielu teatrach („Sowy”, „Kaktus”). W 1972 r. Teatr Muzyczny w Gdyni wystawił rock-operę „Naga” z librettem G. Walczaka. Od 1995 r. stały współpracownik pisma „Teatr” oraz „Sycyna”. Członek SPP. Wydał poezje: „Witraże” (1972), „Lamenti za majkom” - w języku serbsko - chorwackim (1982), „Autoportret z przeszłości” (1989), „A kiedy zastuka anioł” (1995); powieści: „Pamiętnik małżeński” (1974, 1992), „Oaza” (1980); Książki dla dzieci: „Wiatrodmuch” (1982), „Wesołe abecadło” (1992, 1996). „Biogram zamieszczony w programie Słupskiej Wiosny Literackiej 1997 uzupełnić należy jeszcze o kilka „szczegółów”: Grzegorz Walczak uczestniczył dwukrotnie w spotkaniach organizowanych w ramach Słupskiej Jesieni Poezji (w r. 1993 i 1994). Poniższa rozmowa odbywała się etapami podczas tamtych i tegorocznych spotkań. Pierwszą wersję „wywiadu” zamieszczono w Kronice - księdze pamiątkowej naszej Imprezy. Pisarz wyrażał jednak kilkakrotnie życzenie, żeby rozmowę „utrwalić” ponadto. Jest on moim starym, dobrym znajomym - jeszcze z okresu naszej studenckiej młodości. Rozmowy nasze, choćby z tej przyczyny, miały tonację osobistą. Grzegorz Walczak jest pisarzem wszechstronnym. Bywa znanym i głośnym. W Ogólnopolskim Konkursie Prozatorskim „Wiadomości Kulturalnych”, któremu przewodniczył Józef Hen, za opowiadanie „Suchotnik” uzyskał pierwszą nagrodę. Wcześniej uzyskiwał także nagrody, m.in. za tekst piosenki „Wrzoso” („Złoty Pierścień na FPŻ w Kołobrzegu - 1969), w ogólnopolskim konkursie na sztukę teatralną - w 1972 r.), w Ogólnopolskim Konkursie Literackim im. Kraszewskiego (III nagroda w kategorii poezji - 1994). Jego sztuki teatralne i słuchowiska radiowe publikowały, poza polskimi, pisma serbskie i chorwackie oraz emitowały radiostacje - Belgrad, Zagrzeb, Skopje, Budapeszt, Tallin, Bratysława. W latach 1960 - 1965 prowadził kabaret literacki na UW. Jest autorem opracowań naukowych z zakresu składni języka polskiego.

Pytanie: Czym jest dla Ciebie twoja praca zawodowa Dłaczego „uciekasz” w sztukę?

Odpowiedź: Moja praca zawodowa - znaczy - naukowa staje się moim coraz rzadszym hobby. W zasadzie to już uciekłem w Sztukę. Również próba działalności autorsko-wydawniczej, która miała połączyć moje przeciwstawne tendencje - racjonalną i idealistyczną - szaleńczy, dowiodła, że nie da się jednak ich pogodzić. Ze sztuki w Polsce, zwłaszcza obecnie, żyć raczej nie można. Sztuką jest więc dla mnie żyć systematycznie, a marzeniem jest od tej systematyczności uciekać - właśnie w Sztukę. Ona mi daje chwile intensywności i zwielokrotnia życie.

P.: Czym jest dla Ciebie literatura?

O.: Najbliższy jest mi wciąż cykl „Trenów mojej matce”, a literacko najważniejsza, nie zauważona, choć przez niektórych (p. „Miesięcznik Literacki” 1981/4) wysoko oceniona powieść „Oaza”, która po rocznej wojnie z cenzurą ukazała się w lipcu 1980 r. nakładem „Czytelnika”. Był to czas, kiedy o literaturze musiało się zapomnieć. Teraz powinno się ją wskrzesić. Myślę o polskiej literaturze, której nie daje się wiele szans. „Oaza” zresztą zostaje wskrzeszona

(po bardzo dobrych recenzjach wydawniczych prof. Jacka Łukasiewicza i prof. Janusza Maciejewskiego) tym razem bez kuriozalnych skreśleń cenzorskich zostaje właśnie wznowiona w wydawnictwie „Rytm” i będzie w ciągu najbliższych trzech miesięcy czytana w odcinkach w II Programie PR.

P.: Co sądzisz o tzw. terenie? Czy mógłbyś mieszkać i tworzyć poza Warszawą i poza Uniwersytetem?

O.: Mógłbym mieszkać poza Warszawą, zwłaszcza w mchach i porostach; czasem mi się to udaje, gdyż mam leśną działkę. Uniwersytet już mnie nie trzyma, raczej teatry i przyzwyczajenia, znajomość ulic, wiedza - gdzie można zjeść po chińsku, w którym miejscu czai się policja z mandatem na automobilistę, a w którym pływają łabędzie. Teren dla mnie ma sens, o ile nie zamienia się w getto małej konkurencji i wyizolowanej kultury. Jej pojedyncze potoki powinny spływać do rzek potężniejszych i narodowego morza. Teren jest początkiem i codziennością. Nie czynimy z niego celu ostatecznego (To jest też m. in. odpowiedź mojemu Szanownemu Polemiście z czasu Biesiady Słupskiej Jesieni Poezji).

P.: Co cenisz, a czego nie cierpisz? Wskaż temat (problem), z którym chcesz się zmierzyć w twórczości (a może w życiu)?

O.: Jeden to wciąż powracający, metafizyczny temat, który nie ma końca - penetracja granicy życia i śmierci, tj. zmysłowego żywiołu ruchu i wielkiej niewiadomej, która może być Wahadłem Faucaulta, albo „niebiosów pustkowień”, czyli „nieegzystencją”. Drugi to - jednostka szydercza, ciągle zbuntowana wobec schematu społecznego, wciąż daremnie porywająca się... na totalnego kręła Świętej Inkwizycji. A wszystko to bardziej w poetyce możliwości niż prawdy zrealizowanej, wariantowej pulsacji między biegunami wolności i fikcji. Nurtuje mnie przy tym życiowe pytanie - jak uciec ... do siebie. Cała moja twórczość znacząca była próbą odpowiedzi na to pytanie. Może kiedyś mi się uda odpowiedzieć, choć wątpię. Poza tym cenię bezpośredniość, oryginalną prostotę, ale po głębokiej analizie wrażliwej; nie cierpię snobizmu, nadęcia, ślepej wiary, gotowych odpowiedzi, dogmatyzmu, wyłączności jedynej prawdy. To wszystko dotyczy stylu i wolności. Kiedyś mówiło się o autentyczności, ale już dawno zapomniano, co to znaczy.

O.:Jakie pytanie tkwi w Tobie, a nikt Ci go nie zadaje? Określ je i odpowiedz na nie - jeśli możesz?

O.: Dłaczego tylko bywałem szalony? Czy mogłem całkiem...? czyli - czy miałem szansę, by się spełnić? Co trzeba poświęcić, podeptać, odrzucić, by osiągnąć wyższy stopień wtajemniczenia? Czy już jest dla mnie pora na przezwyciężenie renesansowego podejścia do życia i różnogatunkowej twórczości - pora na uspokojenie i specjalizację? Czy nie jest za późno, kiedy namiętność do życia opadła? Tkwi we mnie pytanie o bezwzględność wyższej racji twórczego egotyzmu.

P.: Czy masz swojego mistrza - w literaturze i w życiu?

O.: W życiu mistrza nie mam. Był, ale umarł - Profesor Witold Doroszewski. W literaturze polskiej - miewam: w

poezji Leśmian, w prozie Gombrowicz; w mitologii społeczno - religijnej: Prometeusz i Chrystus.

P.: Co sądzisz o imprezach typu Słupskiej Jesieni Poezji/ Wiosny Literackiej czy też Konkursu im. Józefa Ignacego Kraszewskiego?

O.: Są to imprezy, w których czuje się nie wymuszoną życzliwość i zainteresowanie środowisk, do których są adresowane nasze kulturalne, twórcze działania, a także autentyczne zaangażowanie władz i organizatorów. Każdy chce być współodpowiedzialnym twórczym współuczestnikiem tych zdarzeń, chce być zauważony, odnotowany i pochwalony. Wszyscy wraz z nami twórcami są w tym trochę dziećmi, które się niegłupio i poważnie bawią, my w twórców, oni w mecenasów. Przy finansach darowanych kulturze jest to głównie właśnie zabawa, ale pożyteczna. Nagrody w Konkursie im. Kraszewskiego, którego miałem zaszczyt być laureatem, są raczej symboliczne. Podobnie jak i w ogólnopolskim konkursie prozatorskim „Wiadomości Kulturalnych”, w którym dostałem pierwszą nagrodę. Żyć się z tego nie da, ale też nie o to chodzi. Ważne są przeżycia, doping do tworzenia. Organizatorzy Słupskiej Wiosny, dawniej Jesieni są przejęci, nie to, co w Warszawie. Rozpieszczają nas, jak zwykle niedopieczonych literatów, przywożą nas i odwożą na stację, urządzają bankiety. Ale nie tylko bankietujemy. Mądrzymy się (choć na szczęście z humorem) na sesji naukowej w Wyższej Szkole Pedagogicznej - „Miłość w literaturze” (Ja wykładam teraz o języku miłości, kiedyś mówiłem o dydaktyce w poezji). To podejrzana sprawa. Wszystko podejrzane co pachnie dydaktyką. Mogę to powiedzieć, bo sam nauczałem na uniwerku, chyba ćwierć wieku, zanim się oczyściłem. Chciałem być czysty, to znaczy oddany tylko literaturze. Oczywiście przesadzam! Najważniejsze są spotkania w szkołach. Wbrew opiniom malkontentów są jeszcze dzieciaki, które potrafią słuchać. To się czuje. A zdarza się, że nie chcą nas wypuścić. To już największe zwycięstwo.

P.: Młodzież interesuje się Tobą także jako twórcą i znawcą teatru. Jak oceniasz swoje dotychczasowe osiągnięcia w tym zakresie? Do czego zmierzasz?

O.: Do przezwyciężenia zaklętego kręgu naszej polskiej niemożności w teatrze profesjonalnym, do przezwyciężenia antypolskiej zmywy wobec jeszcze żywej współczesnej polskiej dramaturgii. Nie wiem zresztą, czy to zmywa, czy brak wyobraźni, tępy egoizm, czy zwykły snobizm pomieszany z kompleksem niższości. Jest on udziałem adaptacyjnych kompilatorów, którzy nazywają siebie twórcami, śpiącej krytyki i wszystkich świętych opiniotwórców oraz tchórzy, którzy potrafią jedynie zasłaniać się pustymi portfelami teatralnych placówek. Chociaż trzeba przyznać, że teatry rzeczywiście znajdują się w opłakanym stanie. A moje osiągnięcia? I w sztuce i w życiu - bronię się przed schematyzmem. A sporo tego jest dookoła!

Konkursy...

1. Wojewódzki Konkurs Recytatorski „Sacrum w literaturze” dla uczniów szkół podstawowych

W eliminacjach rejonowych w Słupsku - w Szkole Podstawowej Nr 1 (dla uczniów klas I - IV) oraz w Szkole Podstawowej Nr 7 (dla uczniów z klas V - VIII) uczestniczyło 182 recytatorów. Najlepsze miejsca zajęli: uczniowie klasy I - Monika Gospodarczyk (SP 8), Karolina Kuligowska (SP 15), Karolina Godlewska (SP w Damnicy); uczniowie klasy II - Wiktor Moćko (SP 6), Olga Jaworska (SP 16), Mariusz Szymkowiak (SP 7); uczniowie klasy III - Klaudia Gburzyńska (SP 2 w Sławnie), Mateusz Kabatek SP 4 w Słupsku), Maja Grabowska (SP 15 w Słupsku), uczniowie klasy IV - Maciej Grabek (SP nr 7 w Słupsku), Hanna Olszówka (SP 11 w Słupsku), Anna Laskowska (SP 2 w Sławnie); uczniowie z klasy V - Bartosz Stakun (SP 7 w Słupsku), Karolina Adam (SP 6 w Słupsku), Magdalena Kwaśniak (SP 4 w Słupsku); uczniowie z klasy VI - Maja Kizlich (SP 8 w Słupsku), Agnieszka Kiepuszewska (SP 2 w Słupsku), Marcin Domański (SP w Korlinie, gm. Postomino); uczniowie z klasy VII - Elwira Kościółek (SP 7 w Słupsku), Anna Cyganek (SP 4 w Słupsku); uczniowie z klasy VIII - Angelika Fijak (SP 2 w Słupsku), Agata Autonowicz (SP 1 w Słupsku), Katarzyna Makowska (SP 16 w Słupsku), Emilia Depta (SP 7 w Słupsku).

W eliminacjach finałowych, które odbyły się w maju w Szkole Podstawowej Nr 11 w Słupsku uczestniczyło 64 recytatorów - laureatów konkursów szkolnych i rejonowych. Konkursowi zainicjowanemu przed pięcioma laty przez Księdza Jana Giriatowicza, patronują: Kuria Biskupia w Koszalinie, Kurator Oświaty w Słupsku, Urząd Miejski w Słupsku i terenowe władze samorządowe w województwie, parafie, OW Stowarzyszenia „Civitas Christiana” w Słupsku. Do sponsorów nagród dołączył Pomorski Bank Kredytowy. Recytacjom przysłuchiwał się Kurator Oświaty - mgr Igor Mackiewicz. Komisja Konkursowa pod przewodnictwem Halszki Olsińskiej przyznała pierwsze miejsca: Iwonie Wojtuszeko z klasy II w Szkole Podstawowej w Lipnicy (nagroda „Civitas Christiana”), Marcinowi Domańskiemu z klasy VI w Szkole Podstawowej w Korlinie, gm. Postomino; Angelice Fijak z klasy VIII w Szkole Podstawowej Nr 2 w Słupsku. Ponadto Jury przyznało nagrody i wyróżnienia dla najlepszych w grupie uczniów z poszczególnych klas: I - II - Joannie Marks (SP 6 w Słupsku), Mariuszowi Szmkowiak (SP 2 w Słupsku), Wiktorowi Moćko (SP 6 w Słupsku); III - Katarzynie Śledź (SP 11 w Słupsku), Katarzynie Murawskiej (SP 6 w Słupsku), Agacie Wierzbickiej (SP 16 w Słupsku); IV - Hannie Olszówce (SP 11 w Słupsku), Adamowi Anioł (SP 18 w Słupsku), Annie Laskowskiej (SP 2 w Sławnie); V - Monice Wojtuszeko (SP w Lipnicy), Karolinie Adam (SP 6 w Słupsku), Bartoszowi Stakun (SP 7 w Słupsku); VI - Magdalenie Kajfasz (SP w Kobylnicy), Mai Kizlich (SP 8 w Słupsku), Agnieszce Kiepuszewskiej (SP 2 w Słupsku); VII - Weronice Dąbrowskiej (SP w Siemirowicach), Natalii Żołądkiwicz (SP 2 w Bytowie), Annie Cyganek (SP 4 w Słupsku); VIII - Dorocie Kojder (SP w Głobinie, gm. Słupsk), Katarzynie Makowskiej (SP 16 w Słupsku), Annie Topka (SP w Lipnicy). Nagrodę secjalną Dyrektora Szkoły Nr 11 w Słupsku przyznał Wojciechowi Mazurkowi ze SP 1 w Miastku. (z notatki prasowej)

Eliminacje wojewódzkie VI Ogólnopolskiego Konkursu Recytatorskiego „Sacrum w Literaturze (dla uczniów szkół średnich)

Do eliminacji, które odbyły się w OT „Rondo” w Słupsku przystąpiło 11 osób. Do eliminacji finałowych w Częstochowie zakwalifikowano: Halinę Wiśniewską (Rondo), Małgorzatę Zientek i Kamilę Tyborczyk (MDK w Bytowie).

Eliminacje Międzywojewódzkie 42 Ogólnopolskiego Konkursu Recytatorskiego w Słupsku

W eliminacjach W OT „Rondo” uczestniczyło 45 recytatorów z 11 województw Polski północnej. Recytacje, teatr jednego aktora oraz teatr jednego wiersza oceniali m. in. Lech Śliwonik - dyrektor Towarzystwa Kultury Teatralnej, Jarosław Gajewski - prorektor Akademii Teatralnej w Warszawie i Krzysztof Sielicki z Polskiego Radia. Do eliminacji w Kłodzku zakwalifikowano Kamilę Tyborczyk (MDK w Bytowie) oraz Grażynę Brzozowską (T „Rondo”).

Wojewódzki Konkurs Krasomówczy uczniów w Redzikowie

W Konkursie uczestniczyło 18 uczniów - członków PTSM. Mieli za zadanie opowiedzieć w ciągu 10 minut o ciekawych ludziach, trasach turystycznych i miejscach w naszym województwie. Jury pod przewodnictwem Grażyny Ciechanowskiej - doradcy metodycznego języka polskiego - przyznało nagrody i miejsca: I - Luizie Struckiej (SP w Redzikowie - opiekunka Renata Borowiec), II - Annie Krzyżanowskiej (SP I w Miastku - opiekunka Gabriela Głowczewska), III - Dominika Dankowska)SP 16 - opiekunka Anna Nadstawny).

V Wojewódzki Konkurs Ortograficzny

W konkursie, przygotowanym przez mgr Ewę Dębicką - doradcę metodycznego języka polskiego - oraz dyrekcję Szkoły Podstawowej Nr 17 w Słupsku, uczestniczyli (w dniu 17 maja 1997) zwycięzcy eliminacji rejonowych. Spośród uczniów klas V - VI najlepsze wyniki uzyskały: Barbara Chmara ze Szkoły Podstawowej w Polnicy, gm. Czuchów oraz Agnieszka Nielipiuk ze Szkoły Podstawowej Nr 1 w Miastku. Spośród uczniów klas VII - VIII - Danuta Wolska ze Szkoły Podstawowej w Nakli, gm. Parchowo oraz Katarzyna Pleskot ze Szkoły Podstawowej Nr 6 w Słupsku.

Konkurs Drzew Genealogicznych

W konkursie, którego organizatorem był słupski oddział PTH pierwsze miejsce przyznano za pracę wykonaną przez Magdalenę Idzik z kl IB w III LO w Słupsku, drugie Przemysława Bubleja z klasy Ib w Katolickim LO w Słupsku. Wyróżniono ponadto kilka prac, prace uczniów z III LO oraz z klasy V Szkoły Podstawowej w Damnicy.

Wspaniałe słupskie chóry

Na XV Ogólnopolskim festiwalu Pieśni o Morzu w Wejherowie w grupie chórów dziecięcych pierwsze miejsce - mały Złoty Żagiel - i nagrodę za wykonanie pieśni kaszubskiej przyznano chórowi „Fantazja” ze Szkoły Podstawowej Nr V w Słupsku, który (od sukcesu do sukcesu) prowadzi Lilianna Zdolińska. W kategorii chórów mieszanych pierwsze miejsce i mały Złoty Żagiel przyznano chórowi „Kantele” ze słupskiego I LO. Chór prowadzi wspaniałe - i z laurami - przez wiele lat Zofia Kurowska przy wsparciu Andrzeja Kurowskiego. Trzecie miejsce i nagrodę Polskiego związku chórów i Orkiestr wyśpiewał „Juventus cantans” ze słupskiej WSP, kierowany przez Beatę Wróblewską. W koncercie galowym wystąpił chór „Fa-la-re” ze Szkoły Podstawowej w Łebie. Chór prowadzi Bożena Świętek.

XVIII Ogólnopolski Konkurs Chórów a Cappella Dzieci Młodzieży szkolnej w Bydgoszczy

Chór „Kantele” zdobył drugie miejsce i srebrny kamerton oraz nagrodę Ministra Kultury i Sztuki.

„W finałach festiwalu chór zaprezentował dzieło słupskiego kompozytora Romana Drozda - Antyfonę I do Litanii Pierwszej św. Jana Złotoustego według liturgii starocerkiewnej. Dla słupskiego zespołu warszawski kompozytor Zbigniew Ciechan stworzył muzykę do tekstu Wisławy Szymborskiej „Bez tej miłości można żyć”..”Kantele zaśpiewały jeszcze utwór - „Falę” Józefa Świdra, następnie „Wesele sieradzkie” Karola Mariana Prosnaka, twórcy żyjącego na przełomie XIX i XX w. Na zakończenie słupszczanie przedstawili (śpiew i inscenizacja) kaszubskie „Zamki na lodzie”, co spotkało się z ogromnym aplauzem i zapewne przyczyniło się do drugiego sukcesu „Kanteli”: zdobycie nagrody Ministra Kultury i sztuki za najlepsze wykonanie utworów inspirowanych polską muzyką ludową.” (z „Głosu Pomorza”)

4 Pomorski festiwal Kultury Harcerskiej w Tychowie

Wśród ponad trzydziestu zespołów i solistów byli harcerze z województwa słupskiego. Jury nagrodziło „Złotymi Mewami m. in. Magdalenę Bakus z Łęborka” - z grupy zachowej oraz Huberta Bierngardzkiego ze Słupska i Marcina Jesiołowskiego z Miastka - z grupy harcerzy. Wyróżniono też zachowych „Włóczykijów” ze Sławna oraz harcerzy: „Wszędobylskich” z Koczały, „Skowronków” z Łęborka i „Asów” z Potęgowa.

Gratulujemy Nauczycielowi i Jego Uczennicy

Agata Fules uczennica kl. VIII w SP Nr 7 w Łęborku (opiekun Jan Drywa) uzyskała I miejsce w eliminacjach centralnych Ogólnopolskiego Konkursu Chemicznego w Warszawie, 26.05.1997r.

O ekologii w „jedyńce”

Wśród w Szkole Podstawowej nr 1 w Słupsku odbył się I Międzyszkolny Konkurs Wiedzy o Środowisku, adresowany do uczniów klas I - III. Uczestniczyło w nim 38 reprezentantów kilkunastu szkół. Regulamin i pytania w formie testowej opracowała Danuta Leszczuk, nauczycielka ze Szkoły Podstawowej nr 1. Przewodniczącą międzyszkolnej komisji konkursowej, wicedyrektor SP 1 była Zdzisława Wichniarek. Młodzi główkowali nad tym, w którym z parków narodowych żyją pod ochroną żubry; który z parków znajduje się najbliżej Słupska; jakie są nazwy roślin przedstawianych na rysunku. Oceniali zachowanie Janka, który z konwalii, zawilców i widłaków zrobił bukiet dla mamy i wybierali, co zanieczyszcza i niszczy środowisko (tak lub nie) - lasy i wody/ drzewa/ samochody/ motocykle/ fabryki. Umóżliwiono odgadywanie nazw roślin i zwierząt na podstawie powiedzonek i wierszyków, np.: *Niedługo zima przysźnie, śnieg już przebiłem* (odp. przebiśnieg).

Trzecioklasiści (był tylko jeden drugoklasista) wykazali się dobrą znajomością tematyki. Zwycięzcy konkursu Maja Grabowska (SP 15) uzyskała 29 punktów na 32 możliwe. Po 28 punktów (równorzędne drugie miejsce) uzyskały Katarzyna Pagel (SP 15) i Natalia Kijewska (SP 18). Trzecią lokatę z liczbą 27 punktów także podzieliło między siebie dwoje uczniów - Tomasz Wójcik (SP 18) i Judyta Żuk (SP 11). Czoro konkursowiczów uzyskało po 26 punktów.

Nieśmiały konkursowy start „jedyńki”, adresowany do najmłodszych uczniów, udał się. Szkoła z własnych funduszy kupiła dla najlepszych piękne książki o tematyce przyrodniczej. (przedruk z Głosu Pomorza)

I Turniej Szkół Sienkiewiczowskich

Z inicjatywy Samorządów Uczniowskich Szkoły Podstawowej nr 1 w Słupsku i Szkoły Podstawowej w Głobinie gwarnie i wesoło obchodzono dzień patrona szkół - Henryka Sienkiewicza (9 maja 1997r. - piątek). W sali gimnastycznej Szkoły Podstawowej nr 1 zrobiło się tłoczno i odświeżnie. Dominowało hasło: „On - wielki Polak, wielki człowiek, wielki pisarz”. W nastroju zabawy uczniowie dwóch szkół zmagali się w konkurencjach i turniejach wiedzy o życiu i twórczości H. Sienkiewicza, konkursie postaci z książek pisarza, plastycznym, scenkach teatralnych i zespołach tanecznych. Chór SP - 1 umiał spotkanie wesołymi piosenkami. Na uroczystość „przybył” sam Henryk Sienkiewicz, z którym nie omieszkało przeprowadzić wywiadu. Goście i gospodarze w krótkich słowach zapoznali zgromadzonych z historią swoich szkół. W przerwie zaproszono uczniów i nauczycieli na przysłowiową „grochówkę”.

O godzinie 12.00 rozpoczęły się zawody sportowe na hali sportowej przy ul. Rybackiej. Reprezentacje szkół rozegrały towarzyskie mecze: unihoca, koszykówki, piłki nożnej i wzięły udział w biegu przełajowym. Nie zabrakło nagród dla uczestników konkursów i zawodów sportowych. Były to pierwsze, wspólne obchody święta patrona Henryka Sienkiewicza, ale na pewno nie ostatnie spotkanie.

Szkoły gminy Nowej Wsi Lęborskiej sprawdzają się w konkursach

Po raz kolejny dokonano uroczystego podsumowania konkursów wśród szkół gminy Nowa Wieś Lęborska. Ta piękna idea trwa dość długo, i wszyscy jej obserwatorzy zdążyli się przyzwyczaić i z niepokojem śledzą wyniki kto z nich będzie najlepszy.

Na początku roku szkolnego planuje się liczbę, rodzaj i miejsce rozgrywanych konkursów. Pierwszy był matematyczny, organizatorem była SP w Janowicach. Dołożono wszelkich starań, aby jako pierwszy wypadł wspaniale.

Drugi odbył się w SP w Roszczycach i był to konkurs recytatorski pod hasłem „Humor w literaturze dziecięcej”, dyrektor szkoły p. Alina Jurczyk dla podkreślenia ważności sprawy zaprosiła metodyka nauczania początkowego, który starał się pomóc w przebiegu konkursu. Dzięki hojności sponsorów i zaradności pracowników szkoły, dzieci podejmowane były wspaniale. Pogoda dopisała i wszystkie atrakcje rozgrywały się na „Na planie zielonej sali gimnastycznej”. Następny w kolejności nowy pierwszy raz goszczący wśród konkursów był „konkurs Ekologiczny” w SP - Redkowicach. Ten wywołał wiele emocji po otwarciu pytań. Skąd czerpano treść układając test? Według nauczycieli był trudny. Ale o to chodzi, że konkurs to więcej niż obowiązujące treści programowe z danego przedmiotu. Dla uczestników okazał się łatwy i byli zwycięzcy. Należałoby podkreślić piękne dekoracje stanowiące tło aktorskich popisów w Roszczycach, oraz ciekawy program odnośnie ekologii w Redkowicach. W dniu 4 maja odbył się ostatni konkurs „Olimpiada sportowa kl. I-III” w SP Chocielewku. Uczestników oraz zaproszonych gości przywitała i dokonał otwarcia dyrektor szkoły p. Małek. Szkoła zadbała o wszystko, aby Olimpiada nie była gorsza od igrzysk olimpijskich. Na maszt wciągnięto flagę, zapalono znicz i w rytm marsza przedefiladowano przed zebranymi gośćmi w osobach dyrektorów szkół, pani Sołtys, radnego gminy oraz Wójta. Reprezentanci wszystkich szkół gminy przystąpili do współzawodnictwa sportowego. Przygotowano ciekawe dyscypliny sportowe jak tor z przeszkodami na czas, skok w dal, biegi sztafetowe i inne. Po skończonych bojach sportowcy rozsiedli się na kocach wśród zielonej trawy i pięknego słońca. Częstowali się wypiekami mam uczniów z Chocielewka i popijali kompot również przygotowany przez nie. W czasie kiedy trwały podliczenia i podsumowanie konkursu biorąc pod uwagę lokaty z poprzednich konkursów, rozpalono przygotowane ogniska nadzorowane przez Ochotniczą Straż Pożarną i upieczono kiełbaski. Cały konkurs przebiegał w pięknej scenerii ogrodu szkoły podczas cudownej pogody. Zwycięski zespół otrzymał piłkę oraz puchar przechodni Wójta Gminy, a pozostali uczestnicy nagrody rzeczowe.

Głównym zwycięzcą konkursów całorocznych została SP w Janowicach co zostało uhonorowane nagrodą pieniężną w wysokości 600 zł. Natomiast pozostałe szkoły w zależności od lokaty o 100 zł. mniej od zwycięzcy. Przegranych nie było. Imprezy były interesujące, pełne emocji sponsorowane głównie przez Zarząd Gminy oraz sympatyków szkół. Nagrody ciekawe, dyplomy cenne, pieniądze bardzo szkołom potrzebne. Na koniec podziękował pan Wójt organizatorom, uczestnikom, pogratulował zwycięzcom i obiecał spotkanie za rok.

Doradca metodyczny podkreślił obecność dyrektorów szkół na imprezie klas młodszych jako aspekt doceniania roli nauczania początkowego w edukacji szkolnej.

Anna Skucha
doradca metodyczny NP

Międzynarodowe konkursy z okazji 130 urodzin Marszałka Józefa Piłsudskiego

Organizatorzy Centrum Młodzieży im. dr Henryka Jordana w Krakowie, Kuratorium Oświaty w Krakowie, Wojewódzki Ośrodek Metodyczny w Krakowie, Urząd Miasta Krakowa - Wydział Kultury, Wydział Edukacji przy współudziale Ministra Edukacji Narodowej, Urzędu Wojewódzkiego - Wydział Kultury i Turystyki zapraszają dzieci i młodzież do udziału w konkursach z okazji 130 rocznicy Marszałka Józefa Piłsudskiego

Temat: Życie i działalność Marszałka Józefa Piłsudskiego

Uczestnicy: uczniowie wszystkich typów szkół ponadpodstawowych z terenu całej Polski oraz Polacy - uczniowie szkół średnich z Łotwy, Litwy, Białorusi, Ukrainy i Czech. Na finał w Krakowie przyjeżdżają drużyny trzyosobowe wraz z opiekunem.

Zagadnienia:

I. Dzieciństwo i młodość Józefa Piłsudskiego: 1. Dom rodzinny - Zułów. 2. W gimnazjum wileńskim. 3. Studia uniwersyteckie i działalność konspiracyjna. 4. Zesłanie na Sybir.

II. W Polskiej Partii Socjalistycznej. 1. Redakcja "Robotnika". 2. Aresztowanie w Łodzi i ucieczka z Petersburga. 3. Działalność w PPS i jej akcje zbrojne.

III. Przygotowanie do walki o Niepodległość. 1. Utworzenie Związku Walki Czynnej. 2. Związek Strzelecki. 3. Komisja Skonfederowanych Stronnictw Niepodległościowych. 4. Polski Skarb Wojskowy.

IV. Czyn Legionowy. 1. Wyprawa kielecka - I Kadrowa. 2. Powstanie Naczelnego Komitetu Narodowego. 3. Legiony Polskie - J. Piłsudski komendantem I Brygady. 4. Szlak bojowy I Brygady. 5. Polska Organizacja Wojskowa. 6. Tymczasowa Rada Stanu. 7. Kryzys przysięgowy. Magdeburg.

V. Pierwsze dni Rzeczypospolitej - Twórca Państwa. 1. Powrót z twierdzy magdeburgskiej. 2. Naczelnik Państwa - budowanie wojska. 3. Wybory, Mała Konstytucja, Sejm Ustawodawczy. 4. Granice Państwa. 5. Program federacyjny J. Piłsudskiego.

VI. Wojna z Rosją 1919-1920: 1. Zdobycie Wilna i kampania dyneburska. 2. Sojusz z Ukrainą. 3. Wyprawa Kijowska. 4. Odwrót Wojska Polskiego. 5. Bitwa Warszawska. 6. Kampania niemieńska. 7. Pokój ryski.

VII. Odejście od służby państwowej.

VIII. W Sulejówku - w kręgu rodzinnym. 1. Działalność publicystyczna i pisarska.

IX. Powrót do władzy. 1. Przewrót majowy. 2. Wybory prezydenckie. 3. Kierowanie Wojskiem. 4. Polityka zagraniczna J. Piłsudskiego. 5. BBWR. 6. Wybory brzeskie.

7. Konstytucja kwietniowa.

X. Śmierć i pogrzeb.

XI. Józef Piłsudski w literaturze i sztuce.

XII Miejsca w Krakowie i okolicy upamiętniające Marszałka Józefa Piłsudskiego.

Terminarz: * do 30 maja 1997 - zgłoszenie udziału w konkursie wszystkich szkół w Wojewódzkich Ośrodkach Metodycznych; * do 27 września 1997r - przeprowadzenie eliminacji szkolnych; * do 27 września 1997 - przesłanie testów do ODN (dotyczy szkół w Polsce); * 6-31 października 1997 - przeprowadzenie eliminacji na etapie województwa na podstawie otrzymanego testu (wyłonienie jednej drużyny do rozgrywek finałowych, reprezentanta województwa); * do 15 października 1997 - przesłanie składu drużyny, adresu placówek, nazwiska opiekuna, po jednej drużynie z każdego państwa - reprezentanta rozgrywek finałowych w konkursie międzynarodowym; * do 10 listopada 1997 - przesłanie składów drużyn krajowych, adresu szkoły, nazwiska opiekuna merytorycznego; * 3-4 grudnia 1997 - szeroki i wąski finał drużyn krajowych - Kraków, finał drużyn zagranicznych - Kraków; * Eliminacje szkolne i międzyszkolne przeprowadzą komisje powołane przez wytypowanych organizatorów na terenie danej szkoły i odpowiednio województwa. Eliminacje w danym państwie przeprowadzają komisje powołane przez wytypowanych organizatorów. W finale drużyny krajowe i zagraniczne odpowiadają ustnie na przygotowane przez jury pytania; * 5 grudnia 1997 - rocznica Urodzin Marszałka J. Piłsudskiego, uroczyste zakończenie konkursu, wręczenie nagród.

Nagrody: * na etapie wojewódzkim dyplomy i nagrody książkowe funduje WOM, ODN i Kuratorium; * w finale dyplomy i nagrody książkowe funduje organizator w Krakowie; * zwycięska drużyna krajowa wyjedzie na wycieczkę szlakiem J. Piłsudskiego na Litwę; * zwycięska drużyna z zagranicy wyjedzie na wycieczkę szlakiem J. Piłsudskiego w Polsce.

Zalecana literatura: * Waclaw Jędrzejewicz, Józef Piłsudski - zyciorys, Londyn, 1982; * Daria i Tomasz Nałęczowie, Józef Piłsudski - legendy i fakty, W-wa, 1986; * Zbigniew Wójcik, Rola Józefa Piłsudskiego w odzyskaniu niepodległości, W-wa, 1981; * Andrzej Garlicki, Józef Piłsudski. Polski Słownik Bibliograficzny, t.XXVI, z 109, Kraków, 1981; * Daria i Tomasz Nałęcz, Pogrzeb Marszałka Józefa Piłsudskiego - zmarł 12 maja 1935, Oficyna wydawnicza "Slavia", W-wa, 1988; * Józef Piłsudski 1867-1935, "Spółka Wydawnicza Kurjera S.A.", 1935 reprint - Małopolska Oficyna Wydawnicza, Kraków, 1990; * Aleksandra Piłsudska, Wspomnienia, Londyn, 1960; * Włodzimierz Suleja, Józef Piłsudski, Wrocław-W-wa-Kraków, 1995; * Andrzej Garlicki, Józef Piłsudski 1867-1935, wyd.III, W-wa, 1990; * Andrzej Garlicki, Z Sulejówka do Belwederu w: Dzieje Narodu i Państwa Polskiego, t.III-60, W-wa, 1990; * Andrzej Garlicki, Pod rządami Marszałka w: Dzieje Narodu i Państwa Polskiego, t.III-61, W-wa, 1994; * Wojciech Roszkowski, Historia Polski 1914-1991, W-wa, 1992; * Stanisław Rogoż, Twórca państwa w: Idea i czyn Józefa Piłsudskiego, W-wa, 1934 s. 195-203 reprint - Wydawnictwo Polonia, 1991; * Waclaw Husarski, Józef Piłsudski w sztuce w: j.w. str.221-224; * Julian Wojszwiłło, Józef Piłsudski - Życie, Idee i Czyny, 1967-1935, W-wa, 1937 reprint - Wydawnictwo "Wiedza Powszechna", W-wa 1990; * Włodzimierz Wójcik, J. Piłsudski, w: Zyciorysy historyczne, literackie i legendarne pod red. Zofii

Stefanowskiej i Janusza Tazbira, seria 2, W-wa, 1989; * Józef Piłsudski - Droga do Niepodległości (kaseta video wyd. Nauka S.A. Przedsiębiorstwo Uspołecznione, 00-654 W-wa, ul. Śniadeckich 17.

Wszelkich dodatkowych informacji udziela Centrum Młodzieży im. dr. H. Jordana w Krakowie, 31-142 Kraków, ul. Krowoderska 8, tel. (012) 22-52-44 w. 51, 22-44-42, fax. (012) 22-52-05, mgr Maciej Beiersdorf

Temat: Marszałek Józef Piłsudski - 130 rocznica Urodzin

Uczestnicy: uczniowie szkół podstawowych z terenu całej Polski oraz Polacy z Łotwy, Litwy, Białorusi, Ukrainy i Czech. Prace oceniane będą w trzech kategoriach wiekowych: do 9 lat, do 12 lat, do 15 lat.

Terminarz: * do 10 października 1997 - przesłanie prac na adres organizatora (decyduje data stempla pocztowego) * do 15 listopada 1997 - przesłanie informacji o wynikach konkursu * 5 grudnia 1997 - otwarcie wystawy pokonkursowej, wręczenie nagród i dyplomów.

Zakres konkursu: * malarstwo, * grafika i rysunek, * tkanina.

Wymogi techniczne: * prace malarskie mogą być wykonane w dowolnej technice na dowolnym materiale, nie mogą przekraczać formatu B2 tzn 50 x 70cm; * w grafice i rysunku format nie może przekraczać wymiarów 50 x 70 cm, * tkanina wymiar dowolny. Każda praca konkursowa winna być podpisana: imię i nazwisko, adres domowy, nr szkoły i adres, klasa, wiek autora, nazwisko opiekuna (w przypadku, kiedy praca została wykonana pod kierunkiem). Każdy ośrodek może przesłać dowolną ilość prac. Prace nagrodzone, wyróżnione i eksponowane na wystawie przechodzą na własność organizatorów. Wszystkie nadesłane prace mogą być eksponowane, publikowane i reprodukowane.

Nagrody: Autorzy nagrodzonych prac otrzymają listowne zawiadomienie i zaproszenie. O dokładnym terminie otwarcia wystawy autorzy eksponowanych prac zostaną poinformowani listownie. Nagrodzeni zostaną wyróżnieni cennymi nagrodami rzeczowymi i dyplomami.

Prace należy nadsyłać na adres: Centrum Młodzieży im. dr. H. Jordana, ul. Krowoderska 8 i 17, 31-142 Kraków,, Poland z dopiskiem "Marszałek" na opakowaniu. Dodatkowe informacje można uzyskać: adres jw. , tel. (012) 22-52-44 w. 51, , fax. (012) 22-52-05,

Stowarzyszenie Teatru „Twarzą w Twarz” w Słupsku - informacja o działalności.

17 maja 1997 roku w Ośrodku Teatralnym „Rondo” podsumowano działalność Stowarzyszenia w okresie od października 1997 do końca marca 1997 roku. W tym okresie miały miejsce 224 przedstawienia i koncerty w tym: a) Programy edukacyjne (spektakl/recital, seminarium, spotkanie z wykonawcami) w Słupsku - 58, na terenie Polski - 40, b) Prezentacja własnych przedstawień i koncertów w Słupsku i województwie - 37, na terenie Polski - 18, za granicą - 5, c) Prezentacja innych przedstawień i koncertów w Słupsku - 48, na terenie Polski - 3, dla dzieci w Słupsku i województwie - 15, warsztaty aktorskie - 13, kursy - 1.

Komisja Rewizyjna analizując dokumentację działalności stwierdziła, że rok 1996 był rokiem bardzo dużego rozwoju Stowarzyszenia. Ilość zorganizowanych przez Stowarzyszenie imprez, warsztatów, spektakli teatralnych itp. wzrosła w porównaniu z rokiem poprzednim o prawie 50%. W imprezach tych wzięło udział prawie 18 tysięcy uczestników z różnych środowisk. Stowarzyszenie rozwinęło również współpracę z innymi miastami, co spowodowało eksport słupskiej kultury na zewnątrz. Prezes Stowarzyszenia Caryl Speed podziękowała za owocną pracę i współpracę Sylwestrowi Wojewódzkiemu prezesowi Kapeny Scanii i wiceprezesowi Stowarzyszenia Krystynie Danileckiej za współpracę i popieranie działań Stowarzyszenia na forum Rady Miasta, Antoniemu Franczakowi - dyrektorowi WOK i Andrzejowi Szczepłockiemu kierownikowi OT „Rondo”.

Turniej

Wiedzy Elektryczno-Elektronicznej

W Zespole Szkół Zawodowych Nr 1 w Słupsku już po raz drugi odbył się turniej Wiedzy Elektryczno-Elektronicznej Trójstopniowy. Eliminacje w klasach Technikum od I do IV odbyły się w dniu 09.05.1997r. i uczestniczyło w nich 416 uczniów. Półfinały odbyły się w dniu 20.05.1997r. brało w nich udział 44 uczniów. Do finału, który odbył się w dniu 05.06.1997r. zakwalifikowało się 6 uczniów: Daniel Lachowicz kl. IIIc, Piotr Puzdrowski kl. IIIb, Tomasz Swędzikiewicz kl. IIb, Rafał Żurawski kl. IIIId, Grzegorz Szware kl. IIIId, Krzysztof Mazurek kl. II c.

Zwycięzcami turnieju zostali: Tomasz Swędzikiewicz - I miejsce, Daniel Lechowicz - II miejsce, Piotr Puzdrowski - III miejsce. Organizatorami turnieju byli nauczyciele z komisji Przedmiotów Elektrycznych pod przewodnictwem inż. Józefa Rosołowskiego i inż. Jerzego Semeniszyna. Wszyscy uczestnicy finału otrzymali cenne nagrody rzeczowe i dyplomy. Fundatorami nagród byli: Zakład Energetyczny Słupsk, Telekomunikacja Polska SA Słupsk, "Elektrosep" Słupsk, Rada Wojewódzka NOT w Słupsku, Stowarzyszenie Elektryków Polskich, Firma "Nord Elektronik" z Ustki, "Doro" SC Barbara i Dorota Kopyłowicz.

W czasie finału występował zespół artystyczny pod opieką mgr Doroty Kurkiewicz. Widownię turnieju zapełniła licznie młodzież z klas Technikum Elektrycznego. Z uwagi na duże zainteresowanie turniejem młodzieży klas Technikum Komisja Przedmiotów Elektrycznych planuje nadać imprezie rangę wojewódzka zgłaszając inicjatywę do Kuratorium Oświaty w Słupsku. Nauczyciele Zespołu Szkół Zawodowych Nr 1 liczą na pozytywne załatwienie spraw.

inż. Jerzy Rosołowski

Harcerska Akcja Letnia Hufca ZHP Miastko - oferta wypoczynku.

Hufiec ZHP w Miastku organizuje w bieżącym roku: obozy i kolonie stałe oraz obozy wędrowne.

Obóz harcerski na Grunwaldzie - termin: 6 VII - 19 VII, zakwaterowanie - namioty, miejsce - Pole Bitwy, Grunwald woj. olsztyńskie, wyżywienie - 4 posiłki dziennie (kucharki własne), program: *wycieczki do Olsztyna i Ostródy, *zajęcia typowo harcerskie, sportowe, kulturalne itp., *przez 4 dni program wg. Złotu Grunwaldzkiego (pokazy rycerskie, wojskowe, festiwale, apel Grunwaldzki oraz wiele innych atrakcji), dodatkowe warunki - minimum 4 klasa SP, koszt obozu - 258 NPL.

Obóz harcerski i kolonia wycieczkowa w Piekoszowie - termin: 12 VIII - 26 VIII, zakwaterowanie - budynek SP, sale 8-10 osobowe, miejsce - Piekoszów woj. kieleckie, wyżywienie - 4 posiłki dziennie (kucharki własne), program: *wycieczki do Krakowa, Kielc, objazdówka po woj. kieleckim (Skarżysko, Nowa Słupia, Św. Krzyż, Michniów, Samsonów, Zagnańsk), *zajęcia harcerskie, sportowe, kulturalne, dodatkowe warunki - podział na grupy (zuchy - 1-3 klasa SP, harcerze - od 4 klasy SP). W ramach obozu będzie funkcjonowała grupa o profilu sportowym. W przypadku chęci uczestnictwa dziecka w tej grupie należy zaznaczyć przy rezerwacji miejsc. Grupa sportowa: zajęcia z piłki nożnej, siatkówki, koszykówki, lekkiej atletyki. Koszt obozu 298 NPL. Koszt kolonii wycieczkowej 318 NPL.

Obozy wędrowne: 1. Kraków - Częstochowa: koszt - 330 NPL, termin - 7 VII - 22 VII, wiek uczestnika - od 5 klasy SP, dokładna trasa - Kraków (2) - Łazy (2) - Skała - Sławków (2) - Błędów - Podzamcze - Rzędkowice - Bobolice - Częstochowa (2). 2. Po Bieszczadach: koszt - 360 NPL, termin - 26 VII - 10 VIII, wiek uczestnika - od 6 klasy SP, dokładna trasa - Sanok (2) - Rzepedź (2) - Wola Michowa (2) - Jabłonki (2) - Górzanka (1) - Solina (2) - Lesko (2). 3. Lublin - Zamość: koszt - 300 NPL, termin - 22 VII - 6 VIII, wiek uczestników - od 6 klasy SP, dokładna trasa - Lublin - Radecznica - Szczepieszyn - Zwierzyniec - Górecko Stare - Józefów - Susiec - Krasnobród (2) - Tomaszów Lubelski - Zamość (2). 4. Po Sudetach: koszt - 330 NPL, termin - 3 VII - 18 VII, wiek uczestników - od 5 klasy SP, dokładna trasa - Kletno (2) - Stojków (2) - Kłodzko (2) - Bardo (2) - Ząbkowice (3) - Kamieniec (2). 5. Kajakowy obóz wędrowny po Pętli Szczecińskiej: koszt - 300 NPL, termin - 24 VI - 5 VII, wiek uczestników - ukończone 12 lat + karta pływacka, dokładna trasa - Szczecinek - Biały Bór - Szczecinek.

W celu zarezerwowania miejsca należy zgłosić się osobiście lub telefonicznie w celu rezerwacji miejsca i odebrania karty kwalifikacyjnej uczestnika i dodatkowych informacji oraz wypełnić i odesłać kartę kwalifikacyjną. Wyjazdy dzieci na wypoczynek odbywają się z Miastka i Słupska - rodzice dowożą dzieci do tych miejscowości osobiście. Istnieje możliwość rozłożenia odpłatności za obozy na kilka rat, jednak trzeba to wcześniej ustalić telefonicznie lub osobiście z komendą. Kwota odpłatności za placówkę jest całkowita i obejmuje wyżywienie, noclegi, dojazdy, ubezpieczenie, wycieczki i cały program pobytu uczestników. Adres hufca: Komenda Hufca ZHP, ul. Grunwaldzka 1, 77-200 Miastko, tel. (0-595) 20-81 w. 261 (od 8 do 16 bez niedziel).

Z żałobnej karty

Z żalem żegnamy naszą Koleżankę **Krystynę Mikołajczyk**. Odeszła od nas na zawsze 10 czerwca 1997r. Jeszcze tak niedawno była wśród nas. Aktywna, energiczna, pomysłowa. Podziwialiśmy. Jej wielkie umiejętności pedagogiczne, takt, koleżeńskość, kulturę bycia....

Mgr Krystyna Mikołajczyk była przez 31 lat oddanym dzieciom nauczycielem. Przez ostatnich 8 lat łączyła nauczanie z pracą doradcy metodycznego w zakresie pedagogiki wczesnoszkolnej.

Tworzyła i upowszechniała nowatorskie rozwiązania w zakresie rozwoju umiejętności i wiadomości uczniów oraz metod organizacyjnych i dydaktycznych szczególnie z zakresu nauczania początkowego, wychowania fizycznego i ekologii w kl. I - III. Prowadziła lekcje otwarte wykorzystując własną bazę metodyczną i swoje szczególnie wyróżniające umiejętności nauczyciela dydaktyka i wychowawcy. Aktywnie uczestniczyła w pracy zespołu doradców nauczania wczesnoszkolnego.

Organizowała konkursy ortograficzne dla uczniów klas I - III na terenie województwa słupskiego. Przez wszystkie lata pracy zawodowej poszerzała swą wiedzę i doskonaliła umiejętności nauczycielskie. W ubiegłym roku uzyskała stopień specjalizacji zawodowej.

Obejmowała swą opieką największą liczbę nauczycieli od Ustki przez Postomino, Sławno i Słupsk - około 400 osób.

Przygotowywała programy szkoleń oraz prowadziła zajęcia na kursach reedukacji i terapii pedagogicznej; opracowywała zagadnienia metodyczne. Była m.in. współautorką poradnika metodycznego "Integracja. Integralne nauczanie i wychowanie w klasach I - III szkoły podstawowej". Publikowała w pismach pedagogicznych. Także w bieżącym numerze "Informatora Oświatowego" znajduje się artykuł Jej współautorstwa.

Będzie Jej nam długo brakowało.

Recenzje...***Pieśń historyczna elementem szkolnych akademii okolicznościowych***

Wielokrotnie, przygotowując szkolne uroczystości przekonuję się, że oprawa muzyczna dodaje im blasku i splendoru. Często też, nawet po ciekawych akademiach mam uczucie niedosytu. Brakuje właśnie tego elementu, który wprowadza nastrój - uduchawia. Chodzi tu o pieśń, w tym - pieśń historyczną. Dzięki uprzejmości Kol. Krystyny Gnacińskiej, doradcy historii z Koszalina, otrzymałem przewodnik po polskich pieśniach hymnicznych. Dla laików w dziedzinie muzyki jest on szczególnie interesujący i przydatny, gdyż oprócz ciekawego tekstu, zawiera też dołączoną doń kasetę magnetofonową z nagraniem pieśniami. Właśnie ich układ i treść, skłoniły mnie do napisania tego artykułu.

Autor, Wojciech Jerzy Podgórski jest dla nas niezwykle hojny. Oprócz słów i nut, podaje również informacje dotyczące czasów w których dana pieśń powstawała. Prezentuje ich autorów. Wszystkich szerzej zainteresowanych tą pozycją odsyłam do kończącej artykuł bibliografii.

Jest wiele przykładów szkolnych uroczystości, podczas których pieśń historyczna może być nie tylko wypełnieniem, ale i elementem wiodącym. Na pewno do takich imprez zaliczymy różnorakie rocznice. Nie jestem w stanie wymienić ich wszystkich. Podam więc tylko kilka przykładów: *uroczysty apel z okazji rocznicy szkoły, *.... Rocznica Powstania Warszawskiego, *akademia poświęcona patronowi szkoły, *.... rocznica odzyskania niepodległości, *w rocznicę III Rzeczypospolitej, * apel poświęcony autorowi Hymnu Państwowego, *inne..... Podane przykłady szkolnych uroczystości na pewno mogą, a często powinny rozpocząć się hymnem państwowym - "Mazurkiem Dąbrowskiego". W czasie akademii możemy odegrać, czy odśpiewać inne: *Bogurodzica, *Hymn do miłości ojczyzny, *Boże, coś Polskę, *Warszawianka, *(Marsz Polonii), Marsz 1846 roku, *Chorał (Z dymem pożarów), *Rota, *Marsz Pierwszej Brygady, *Czerwone maki na Monte Cassino, *Gaude, mater Polonia, *Jedzie żołnierz borem, lasem, *Hymn Polski podziemnej, * Żeby Polska była Polską.

Pisząc ten tekst, zakładam, że pomoże on w przygotowaniu ciekawych uroczystości szkolnych. Nie odbędą się one jednak bez merytorycznego, artystycznego tekstu. Wiele wydawnictw, tego rodzaju teksty przygotowuje. Kilka autorów wymieniam w bibliografii. Jeśli wymienione pozycje pomogą Państwu, to cel tego artykułu będzie spełniony.

Pisząc ten tekst korzystałem: * Wojciech Jerzy Podgórski - Skąd nasz ród, Polskie Pieśni Hymniczne, Warszawa 1991, * "Wychowawca" - miesięcznik nauczycieli i wychowawców katolickich, Kraków 1996-97, * P. B. - Poradnik Bibliotekarza, Warszawa od 1949r., * Piotr Kaja - Szkolny koncert, Aneks nr 3, wyd. "Alex", Dzierżoniów 1997.

Jerzy Liszewski
doradca metodyczny historii i woś

Literatura XX-lecia międzywojennego - inaczej

W roku 1997 ukazał się nowy podręcznik Aliny Kowalczykowej dla uczniów szkół ponadpodstawowych zatytułowany "Literatura 1918 - 1939".

Jest to już drugi podręcznik tej autorki po wydanym w 1994 r. "Romantyzmie". Prof. dr hab. Alina Kowalczykowa jest pracownikiem Instytutu Badań Literackich PAN, cenionym i znanym historykiem literatury, autorką wielu książek m.in.: "Warszawa romantyczna" (1987), "Piłsudski i tradycja" (1991), "Słowacki" (1994).

Alina Kowalczykowa wiele lat była pracownikiem Uniwersytetu Łódzkiego i problemy młodzieży nigdy nie były jej obce. Z myślą o młodych ludziach napisała: "Czym był romantyzm" (1990), "Krańc pism mistycznych" (1982), "Idee programowe romantyków polskich" (1991), oraz nietuzinkowy podręcznik pt. "Romantyzm", który zwraca uwagę czytelnika swą niekonwencjonalną budową, gdzie nie ma zachowanego typowego porządku chronologicznego wyznaczonego przez biografię twórców. Autorka proponuje układ problemowy podręcznika. I tak np. w rozdziale "Ojczyzna ponad wszystko" ukazuje wzór Polaka - patrioty i jego idee narodowe.

Podobny w swym kształcie jest podręcznik, który ukazał się w bieżącym roku pt. "literatura 1918-1939". Ciekawa oprawa i szata graficzna zwraca uwagę czytającego. Na okładce zaprojektowanej przez Elżbietę Szymanel-Krawczyńską widnieje "Kompozycja fantastyczna" Stanisława Ignacego Witkiewicza. Już to sprawia, że chętnie sięga się po tą pozycję. Jej układ problemowy narzucił określony styl wypowiedzi. Jest to pewien dialog z czytelnikiem, któremu autorka opowiada o zjawiskach kultury i literatury, przyczynach i skutkach ich powstawania. Taka zdialogizowana narracja powoduje, że nie ma w podręczniku tematów istniejących w izolacji. Wszystko wiąże się ze sobą w całość i dopełnia.

Autorka buduje wizerunek epoki, przedstawia metafizyczne niepokoje twórców, odkrywa plan historyczny i tło obyczajowe, zwraca uwagę na współistnienie literatury, malarstwa, muzyki i innych dziedzin sztuki.

Znalazły się również w podręczniku informacje o prądach intelektualnych. Wymieniane są nazwiska Freuda, Bergsona, Prousta. Alina Kowalczykowa sądzi, że "(...) uczeń powinien znaleźć w nim choćby minimalny zasób informacji ukazujących tło ówczesnej myśli i literatury europejskiej, sygnalizujących powiązania z innymi dziedzinami sztuki (co rozbudza wrażliwość estetyczną)."

Podręcznik składa się z dwóch części. Pierwsza ma charakter wykładowy gdzie zawarte zostały takie problemy jak: twórczość w dobie I wojny światowej, powojenny optymizm, polemika o odrodzoną Polskę, spojrzenie na świat oczami Witkacego, lata trzydzieste i ich niepokoje. Druga część podręcznika to antologia tekstów do każdego z rozdziałów.

Autorka swe wywody popiera przykładami, manifestuje otwartą postawę wobec prezentowanych utworów, udawadnia, że nawet na "Przedwiośnie" S. Żeromskiego można spojrzeć inaczej. Odrzuca stereotypy myślenia, zachęca do aktywności w dochodzeniu sensu dzieł. Jest to ciekawa lektura godna polecenia nie tylko uczniom.

Grażyna Różańska

Nowości wydawnicze biblioteki ODN**Nauczanie w:klasach młodszych**

- 1.Kanabrodzka A. i 2 in.: W labiryntach ortografii. Utrwalamy pisownię wyrazów z ch i h. Wwa: „Zak”, 1997
- 2.Kanabrodzka A i 2 in.: W labiryncie ortografii. Utrwalamy pisownię wyrazów z rz i ż. Wwa: „Zak”, 1997
- 3.Lorek M. i 1 in.: Apli - porpli. Ćwiczenia dla sześciolatka. Zeszyt 1. Katowice: Wydaw. M.Lorek, 1997

Nauczanie przysposobienia obronnego

- 1.Przysposobienie obronne. Podręcznik dla szkół ponadpodstawowych. Wwa: „Bellona”, 1996

Nauczanie matematyki

- 1.Matematyka. Wymagania na stopień mierny. Rzeszów: Centrum Doskonalenia Pedagogicznego, 1997
- 2.Matematyka 2001. Podręcznik dla klasy 5. Cz. 2. Wwa: WSiP, 1996
- 3.Matematyka 2001. Podręcznik dla klasy 8. Cz.1. Wwa: WSiP, 1996
- 4.Matematyka 2001. Zeszyt ćwiczeń dla klasy 5. Cz.2. Wwa: WSiP, 1996
- 5.Matematyka 2001. Zeszyt ćwiczeń dla klasy 8. Cz.1. Wwa: WSiP, 1996

Nauczanie techniki

- 1.Blinowski J.: Samochodem przez fizykę. Cz.2. Podręcznik dla 2 klasy liceum. Wwa: Oficyna Edukacyjna, 1997.
- 2.Fizyka. Wymagania na stopień mierny. Zadania sprawdzające. Średnie szkoły zawodowe. Rzeszów: Centrum Doskonalenia Pedagogicznego, 1997
- 3.Poczbud E. i 1 in.: Konkurs fizyczny dla szkół podstawowych w roku szkolnym 1995/96. Łódź: WOM, 1996.
- 4.Zillinger W.: Zbiór zadań z fizyki z rozwiązaniami dla szkół średnich. Wwa: „Agmen”, 1996

Nauczanie chemii

- 1.Chemia. Zadania z konkursów chemicznych dla uczniów szkół podstawowych. Gorzów: WOM, 1996
- 2.Danikiewicz W.: Chemia organiczna. Chemia dla licealistów. Wwa: Oficyna Edukacyjna, 1997
- 3.Kałuża B. i 1 in.: Chemia. Podręcznik dla szkół średnich. Wwa: „Zak”, 1997
- 4.Mizerski W.: Tablice chemiczne. Wyd. 2.Wwa: „Adamantan”, 1997
- 5.Pazdro K.M.: Chemia. Klasa 8. Ćwiczenia na cały rok. Wwa: Oficyna Edukacyjna, 1997
- 6.Pazdro K.M.: Chemia. Klasa 8. Ćwiczenia na drugie półrocz. Wersja dla nauczyciela. Wwa: Oficyna Edukacyjna, 1997
- 7.Pazdro K.M.: Kinetyka i termodynamika chemiczna. Chemia dla licealistów. Wwa: Oficyna Edukacyjna, 1997.
- 8.Pazdro K.M. i 1 in.: Chemia. Klasa 7. Podręcznik dla ucznia. Wwa: Oficyna Edukacyjna, 1997
- 9.Pazdro K.M. i 1 in.: Chemia. Klasa 8. Podręcznik dla ucznia. Wwa: Oficyna Edukacyjna, 1997
- 10.Pluciński T.: Doświadczenia chemiczne. Wwa: „Adamantan”, 1997
- 11.Roberts R.M.: Odkrywca mimo woli. Przypadek w dziejach nauki. Wwa: „Adamantan”, 1997

Nauczanie języka polskiego

- 1.Dietrich J. i 1 in.: Ku dalekim portom. Przewodnik dla nauczyciela. Klasa 6. Wwa: „Oświata”, 1996
- 2.Edukacja filmowa w szkole podstawowej. Płock: WOM, 1996
- 3.Kłys-Kowalczyk H.: Drama. Płock: WOM, 1996
- 4.Rzęsikowski S.: Dramat i teatr w edukacji polonistycznej. Kraków: WOM, 1996

Nauczanie języków obcych

- 1.Kalita S. i 1 in.: Wiederholen wir zusammen. Lexik 1. Jasło: „Libra”, 1997
- 2.Kalita S. i 1 in.: Wiederholen wir zusammen. Teksty do nauki języka niemieckiego 2. Jasło: „Libra”, 1997
- 3.Słownik tematyczny angielsko-polski. Wwa: Biuro Koordynacji Kształcenia Kadr, 1996
- 4.Zbiór tekstów wojewódzkich eliminacji Konkursu Języka Rosyjskiego. Wwa: Stowarzyszenie Współpracy Polska - Wschód, 1996

Nauczanie geografii

- 1.Krynicka-Tarnaacka T.: Geografia gospodarcza świata dla liceum ogólnokształcącego. Toruń: Stowarzyszenie Oświatowców Polskich, 1997

Nauczanie historii

- 1.Propozycje sprawdzianów z historii. Klasa 5 szkoły podstawowej. Łódź: WOM, 1996
- 2.Serwa Z.: Historia. Testy dla klasy 6 szkoły podstawowej. Kalisz: WOM, 1996
- 3.Szelańska K.: Od kujona do badacza czyli jak uczyć się historii. Wwa: „Zak”, 1997

Wydawnictwa różne

- 1.Badanie osiągnięć uczniów w programie MOVE. Wwa: Biuro Koordynacji Kształcenia Kadr, 1996
- 2.Goźlińska E.: Słownik nowych terminów w praktyce szkolnej. Wwa: CODN, 1997
- 3.Narodowa strategia integracji. Wwa: Komitet Integracji Europejskiej, 1997
- 4.Oleszkiewicz Z.: Dlaczego edukacja bez stopni. Jelenia Góra: WOM, 1996
- 5.Propozycje wielopoziomowych prac kontrolnych dla klas 1-4 technikum pięcioletniego. Łomża: WOM, 1996
- 6.Radziwiłowicz R.: Sposoby samokształcenia. Ujęcie strukturalno-zadaniowe. Jelenia Góra: Wydaw. Oświatowo-Dydaktyczne, 1997

Wykaz programów**Szkoły średnie:**

- 1.Biologia XXI. Program nauczania dla szkoły średniej (liceum ogólnokształcącego. Zatwierdz. przez MEN 3.07.1996r. decyzja nr DKO-4015-2/96
- 2.Chemia. Program nauczania dla szkoły średniej (liceum ogólnokształcącego oraz technikum i liceum zawodowego o specjalności niechemicznej) Zatwierdz. przez MEN dn. 27.09.1996r.. Decyzja nr DKO-4015-9/96
- 3.Filozofia. Program nauczania dla szkoły średniej (liceum ogólnokształcące). Zatwierdz. przez MEN dn. 27.09.1996r. Decyzja nr DKO-4015-12/96
- 4.Historia. Program nauczania dla liceum ogólnokształcącego. Zatwierdz. przez MEN dn. 27.09.1996r. Decyzja nr DKO-4015-10/96
- 5.Język rosyjski. Kurs podstawowy. Program nauczania dla szkoły średniej (liceum ogólnokształcącego, technikum, liceum

zawodowego). Zatwierdz. przez MEN dn. 3.07.1996r. Decyzja nr DKO-4015-5/96

6. Język rosyjski. Kurs kontynuacyjny. Program nauczania dla szkoły średniej (liceum ogólnokształcącego, technikum, liceum zawodowego). Zatwierdz. przez MEN dn. 3.07.1996r. Decyzja nr DKO-4015-6/96

7. Matematyka. Program nauczania dla szkoły średniej (liceum ogólnokształcącego, technikum i liceum zawodowe). Zatwierdz. przez MEN dn. 3.07.1996r. Decyzja nr DKO-4015-3/96

8. Przysposobienie obronne. Program nauczania dla szkół ponadpodstawowych (liceum ogólnokształcącego, technikum i zasadniczej szkoły zawodowej). Zatwierdz. przez MEN dn. 3.07.1996r. Decyzja nr DKO-4015-4/96

9. Wiedza o społeczeństwie. Program nauczania dla szkoły średniej (liceum ogólnokształcącego, technikum i liceum zawodowego). Zatwierdz. przez MEN dn. 27.09.1996r. Decyzja nr DKO-4015-11/96

Szkoły podstawowe

1. Chemia. Program nauczania dla szkoły podstawowej. Zatwierdz. przez Men dn. 27.09.1996r. Decyzja nr DKO-4014-10/96

2. Historia. Program nauczania dla szkoły podstawowej. Zatwierdz. przez MEN dn. 27.09.1996. Decyzja nr DKO-4014-10/96

3. Wiedza o społeczeństwie. Program nauczania dla szkoły podstawowej. Zatwierdz. przez MEN dn. 27.09.1996r. Decyzja nr DKO-4014-9/96

(mgr Grażyna Wieczorek)

Wydawnictwo Literackie proponuje

Wydawnictwo Literackie jest wydawcą podręcznika do historii powszechnej pt. „Najnowsza historia świata 1945-1995”. Książka ta stanowi nieocenioną pomoc dla nauczycieli historii, metodyków nauczania tego przedmiotu i uczniów. Składa się ona z trzech tomów. Tom I obejmuje okres od 1945 do roku 1963 i opisuje m.in. podział świata na zantagonizowane bloki polityczno - wojskowe, przejście od „zimnej wojny” do groźby nuklearnego starcia mocarstw, okres rozszerzania wpływów komunizmu, minimalizację znaczenia kolonializmu w polityce światowej oraz okres budowania przez rozwinięte kraje Zachodu „państwa dobrobytu”. Tom II to opis lat 1963 - 1979 oraz rozgrywających się w tym okresie wydarzeń: powolne słabnięcie konfliktu Wschód - Zachód, osiągnięcie przez system komunistyczny szczytu potęgi militarnej i politycznej oraz technologicznej, wstrząsy jakich doznał świat zachodni i próby poszukiwania nowych koncepcji polityki i rozwoju cywilizacyjnego. Ostatni tom - III obejmujący lata 1979 - 1995 przedstawia okres konsolidacji gospodarczej i politycznej świata zachodniego i coraz wyraźniejszego zastoju w krajach ustroju komunistycznego, a wreszcie jego upadku.

Karta zamówień powinna zawierać nazwisko i imię oraz adres zamawiającego tj. ulicę, nr domu i miejscowość. Zamówienia prosimy przesyłać do Działu Handlu Wydawnictwa Literackiego, 31-147 Kraków, ul. Długa 1, tel. (0-12) 22-46-44, fax. 22-54-23.

Wydawnictwo Szkolne PWN sp. z o.o.

Wydawnictwo Szkolne PWN sp. z o.o. rozpoczęło swoją działalność w dniu 23 stycznia 1997 roku. Zostało ono wyodrębnione ze struktury Wydawnictwa Naukowego PWN w celu zapewnienia odpowiedniej bazy organizacyjnej dla tej części działalności wydawniczej PWN, która tradycyjnie związana była z publikacjami o charakterze szkolnym. Powołane zostały odpowiednie, wyspecjalizowane zespoły redakcyjne, które korzystając z dotychczasowej tradycji pracy edytorskiej PWN - znanego głównie jako wydawca encyklopedii, słowników i podręczników akademickich - poszerzać będą swą wiedzę i warsztat w zakresie metod i celów nauczania w poszczególnych grupach wiekowych i na poszczególnych etapach nauczania, określonych już w projekcie Podstawy Programowej MEN. Ich praca ściśle związana jest z zapotrzebowaniem na nowe materiały edukacyjne, których potrzebują polskie szkoły z racji trwającej reformy oświatowej.

Myśląc o nowej strukturze mieliśmy również na względzie niezbędne kroki organizacyjne służące polepszeniu bazy informacyjnej i dystrybucyjnej Wydawnictwa. Powołane w tym celu centralne i regionalne zespoły marketingowe mają za zadanie dotarcie do środowiska nauczycielskiego i bliską z nimi współpracę w zakresie promocji i prezentacji nowych publikacji, a także w celu zdobycia wiedzy o potrzebach wydawniczych.

Wydawnictwo Szkolne PWN ma w swoich planach publikacje szkolne zarówno w formie tradycyjnej, książkowej, jak i innych, wykorzystujących tzw. techniki multimedialne. Interesują nas publikacje z zakresu nauczania języków obcych, humanistyki, słowników języka polskiego i słowniki obcojęzyczne - w tym względzie mamy już spory dorobek. Zaczynamy również pracę nad nowoczesnymi publikacjami do nauczania przedmiotów matematyczno - przyrodniczych oraz zestawami przygotowanymi specjalnie dla reformowanych szkół typu zawodowego.

Nasz adres: Wydawnictwo Szkolne PWN, 00-236 Warszawa, ul. Świętojerska 5/7, tel. 635-52-47, 831-36-16, 831-22-21. Dział marketingu: Poznań (woj. Gorzowskie, kaliskie, konińskie, koszalińskie, pilskie, poznańskie, ślupskie, szczecińskie) - Dorota Janicka - Majdecka, tel. 0-61/ 52-89-04, 52-89-05, 52-62-31, fax 51-70-09. Dyrektor Naczelny - Jacek Bukowski, Redaktor Naczelny - Ewa Bluszcz, Koordynator Marketingu - Marzena Pfeffer.

Maria Montessori - zestawienie bibliograficzne w wyborze

Maria Montessori (1870 - 1952) włoska lekarka i pedagog, twórczyni popularnego na całym świecie systemu wychowania przedszkolnego, zwanego „metodą Montessori”. W 1907 r. stworzyła w Rzymie dom dziecka, placówkę wychowania przedszkolnego, którego organizacja stała się wzorem dla reformatorów wychowania przedszkolnego. Pedagogika marii Montessori ciesząca się ogromnym powodzeniem na świecie na początku XX w. nie straciła do dziś popularności, a nawet przeżywa obecnie swoisty renesans. Wykorzystywana jest prawie wszędzie w ramach nurtu pedagogiki alternatywnej. Intensywny rozwój idei pedagogicznych Montessori można zarejestrować w USA, Japonii, Belgii, Australii, Niemczech, Szwecji, Anglii, Szwajcarii, Australii i w Polsce (po II wojnie światowej, podobnie jak w innych krajach socjalistycznych, została wyparta przez pedagogikę radziecką).

Metoda Montessori oparta na założeniach naturalizmu pedagogicznego, pozostawia dzieciom pełnię swobody w rozwijaniu spontanicznej aktywności. Duże znaczenie przepisuje również rozwijaniu zmysłów dziecka. Nadrzędną wartością w pracy pedagogicznej nauczyciela jest rozwój dzieci. Montessorii wyróżnia trzy podstawowe warunki rozwoju - urządzenie otoczenia, materiał dydaktyczny i osobowość nauczyciela. „Pośrednie oddziaływanie wychowawcze - mądra swoboda dziecka i taktowna, powściągliwa, ale zaangażowana postawa nauczyciela” - to jedna z zasad Marii Montessori.

Druki zwarte

1. Kot S. Pedagogika naukowa Marii Montessori. W: Historia wychowania. T. 2 Wychowanie nowoczesne. Warszawa 1994 s. 335-339
2. Łatacz E. Jak wychowywać dzieci? Zarys teorii pedagogicznej Marii Montessori. Łódź 1995 Rec. Kondracka M.M. Test 1995 nr 2 s. 134-136
3. Maria Montessori i jej system wychowania przedszkolnego. W: Historia wychowania T.2. Red. Kurdybacha Ł. Warszawa 1967 s. 816-824.
4. Matyjas B. Gołąbek A. Szkoła elementarna według koncepcji Marii Montessorii w Sarnbergu k. Monachium. W: Kształcenie wczesnoszkolne w perspektywie zmian w polskim systemie oświatowym. Materiały z konferencji naukowej zorganizowanej w Kielcach w dn. 18-19 września 1992 r. Red. Ratajek Z. Kielce 1995 s. 184-191.

Artykuły z czasopism:

1. Borgosz E. Z wizytą w szkole Montessori. Edukacja i Dialog 1991 nr 6 s. 24-25
2. Ciczkowski W. System Montessori w Holandii. Edukacja i Dialog 1992 nr 5 s. 45-49
3. Florek A. Pedagogika Montessori w Przedszkolu. Pomóż

- mi, abym zrobił to sam. Edukacja i Dialog 1993 nr 5s.23-25
4. Guz S. Edukacja w systemie Marii Montessori. Wychowanie w Przedszkolu 1994 nr 4 s. 195-201
5. Guz S. Podmiotowość dziecka w klasach Montessori założenia i ich realizacja. Wychowanie na co dzień 1995 nr 2 s.11-14
6. Gwiazda G. Metoda Marii Montessori - historia czy współczesność? Lublin, 15-26 listopada 1993 r. Edukacja 1994 nr 3 s. 101-103
7. Gwiazda G. Metoda Marii Montessori w Polsce - sprawozdanie z konferencji. Życie szkoły 1995 nr 1 s. 60-62
8. Komorowska K. Moje doświadczenia montessoriańskie. „Wszystko dla szkoły” 1996 nr 12 s. 9-10
9. Krawczyk B.J. Środowisko montessoriańskie, Rozmowa z Marcinem Sawickim, dyrektorem VIII Szkoły Podstawowej Katolickiego Stowarzyszenia Wychowawców w Warszawie. Nowa Szkoła 1994 nr 6 s. 332-333
10. Łatacz E. Maria Montessori - o rozwoju i wychowaniu dziecka w wieku przedszkolnym. Wychowanie w Przedszkolu 1991 nr 10 s. 461-465
11. Łatacz E. Nauczanie globalne Montessori. Edukacja i Dialog 1992 nr 6 s. 49-50
12. Łatacz E. O metodach marii Montessori. Edukacja i Dialog 1992 nr 5 s. 44-45
13. Łatacz E. Życie i działalność pedagogiczna Marii Montessori. Acta Universitatis Lodzianis Folia Pedagogica 1992 z. 29 s. 47-68
14. Łatacz E. Życie i działalność pedagogiczna Marii Montessori po roku 1910. Acta Universitatis Lodzianis Folia Pedagogica 1995 z. 35 s. 143-152
15. Matyjas B. Alternatywne formy edukacji i wychowania (na przykładzie szkoły elementarnej Marii Montessori w Sarnbergu k. Monachium). Nowa Szkoła 1993 nr 2 s. 112-119
16. Matyjas B., Gołąbek A. Koncepcja szkoły elementarnej w poglądach i praktyce pedagogicznej marii Montessori (na przykładzie szkoły w Sarnbergu k. Monachium). Życie Szkoły 1993 nr 5s. 312-318
17. Miksza M. Wychowawca - nauczyciel w poglądach Marii Montessori. Wychowanie w Przedszkolu 1994 nr 5 s. 165-270
18. Miksza M. Pedagogika Marii Montessori. „Wszystko dla Szkoły” 1996 nr 12 s. 609
19. Raczek M. Metoda M. Montessori w placówkach przedszkolnych Drugiej Rzeczypospolitej. Wychowanie w Przedszkolu 1994 nr 4 s. 202-207
20. Sawicki M. Nauczanie geografii metodą Montessori Poznaj Świat 1995 nr 7/8 s. 80-81
21. Skwarna B. Edukacja inaczej. Wychowanie w Przedszkolu 1992 nr 9 s. 553-555
22. Skwarna B. Metoda marii Montessori - historia czy współczesność pedagogiki? Życie szkoły 1993 nr 10 s. 633-635
23. Stójowa E. Metoda Marii Montessori - historia czy współczesność? Wychowanie w Przedszkolu 1994 nr 4 s. 248-251
24. West P. Szkoły Montessori w Stanach Zjednoczonych. Nowa Szkoła 1992 nr 7 s. 420-421
25. Żółtak Z. Idea i dorobek pedagogiczny Marii Montessori w rewalidacji dzieci upośledzonych umysłowo. Szkoła Specjalna 1996 nr 4 s. 227-229
26. Żółtak Z. Wykorzystanie idei i dorobku pedagogicznego arii Montessori w rewalidacji dzieci upośledzonych umysłowo (na przykładzie wdrożenia metody w szkole Podstawowej Specjalnej nr 102 w Poznaniu). Wychowanie na co dzień 1995 nr 6 s. 5-6

*To warto przeczytać***Nowości książkowe w zbiorach PBW w Słupsku
Wydział Informacyjno - Bibliograficzny****JĘZYKI OBCE**

1. Figarski Władysław. Privet ! : książka nauczyciela. - Wwa : WSiP, 1995. - 175 s.
2. Pfeiffer W., Drażyńska-Deja M., Karolak C. Deutsch global 5 : poradnik nauczyciela. - Wwa : WSiP, 1996. - 78s.
3. Pfeiffer W., Drażyńska-Deja M., Karolak C. Deutsch mal anders neu II : poradnik nauczyciela. - Wwa : WSiP, 1996. - 63 s.
4. Trampoline 2 : książka przedmiotowo-metodyczna. - Wwa : WSiP, 1995. - 185 s
5. Vale David. Early bird 4 : książka nauczyciela / tł.Barbara Ściborowska. - Wwa : WSiP, 1995. - 162 s.

HISTORIA

6. Gwoździ Jolanta. Propozycje rozkładów materiału z historii dla klas IV-VIII (ze skróconymi konspektami lekcji. - Kielce : Wydaw. Pedagogiczne ZNP, 1996. - 240 s.
7. Kalinowska Felicja. Historia : testy dla klasy V-VIII. - Piła : Wydawnictwa Szkolne, 1993. - 111 s.
8. Kowalski Sergiusz. Narodziny III Rzeczypospolitej. - Wwa : WSiP, 1996. - 86 s. (Dzieje PRL) .

WIEDZA O SPOŁECZEŃSTWIE

9. Kulesza Władysław T. Ideologie naszych czasów - Wyd.2 popr. - Wwa : WSiP, 1996. - 171 s.
10. Lamentowicz Wojciech. Państwo współczesne - Wyd.2 popr. - Wwa : WSiP, 1996. - 129 s.
11. Stare i nowe struktury społeczne w Polsce : tom 1 : miasto / pod red.Ireny Machaj i Józefa Styka. - Lublin : Wydaw.UMC-S, 1994. - 259 s.
12. Stare i nowe struktury społeczne w Polsce : tom 2 : wieś / pod red.Ireny Machaj i Józefa Styka. - Lublin : Wydaw.UMC-S, 1995. - 264 s.
13. Wojtaszczyk Konstanty Adam. Współczesne systemy polityczne. - Wyd. 2 popr. - Wwa : WSiP, 1996. - 118 s.

GEOGRAFIA

14. Dębicka Anna, Piotrowski Jan. Lekcje geografii : materiały pomocnicze do ćwiczeń z metodyki geografii. - Wrocław : Wydaw. Uniwersytetu Wrocławskiego, 1995. - 69 s.
15. Otok Stanisław Geografia polityczna : geopolityka - państwo - ekopolityka. - Wwa : Wydaw.Naukowe PWN, 1996. - 178 s.
16. Skrzypczak Władysław Geografia : testy dla uczniów szkół średnich i kandydatów na studia. - Wwa : EFEKT, 1996. - 255 s.
17. Tomczyk Edyta. Wybrzeże Bałtyku 3 : od Jarosławca do Łeby : przewodnik. - Bielsko-Biała : Wydaw.Pascal, 1996. - 248 s.

BIOLOGIA

18. Majewska Danuta. Propozycje rozkładów materiału do nauczania biologii w klasach IV-VIII szkoły podstawowej. - Kielce : Wydaw. Pedagogiczne ZNP, 1995. - 76 s.

FIZYKA

19. Głowacki Marian. Dydaktyka fizyki : zagadnienia ogólne - Częstochowa : Wydaw.WSP, 1994. - 140 s.
20. Ronan Colin A.. Dzieje wszechświata : od wielkiego wybuchu do końca czasu / przełożyli [z ang.] Maria i Janusz Skalscy. - Wwa : „Iskry”, 1996. - 211 s.

CHEMIA

21. Wojtczak Dorota. Testy z chemii dla uczniów szkół średnich i kandydatów na wyższe uczelnie. - Włocławek : Altravox Press, [1996?]. - 184 s.

INFORMATYKA

22. Papert Seymour. Burze mózgow : dzieci i komputery. - Wwa : Wydaw. Naukowe PWN, 1996. - 250 s.

MATEMATYKA

23. Cegiełka Kazimierz, Przyjemski Jerzy. I ty zostaniesz studentem : egzaminacyjne zadania testowe z matematyki z rozwiązaniami - Wwa : Oficyna Wydawniczo-Poligraficzna i Reklamowo-Handlowa „ADAM”, 1996.- 223 s.
24. Drażek Anna, Grabowska Barbara, Szadkowska Zdzisława Matematyka : repetytorium ośmioklasisty - Wwa : WSiP, 1996. - 325 s.
25. Gdowski Bogusław, Pluciński Edmund. Zadania i testy z matematyki dla uczniów szkół średnich : klasa III i IV. - Wwa : Wydaw. Naukowo-Techniczne, 1996. - 269 s.
26. Jankowska Krystyna, Oleksiak Teresa. Matematyka smyka - klasa 1 : wskazówki metodyczne do podręcznika i zeszytów ćwiczeń - Wwa : Oficyna Wydawniczo-Poligraficzna i Reklamowo-Handlowa „ADAM”, 1995. - 55 s.
7. Kąkol Henryk, Powązka Zbigniew, Treliński Gustaw. Przewodnik metodyczny 7, 8 : o nauczaniu i uczeniu się matematyki w klasie siódmej i ósmej szkoły podstawowej. - Bielsko-Biała : Wydaw.KLEKS, 1995. - 284 s. („Błękitna Matematyka”) .
28. Krawcewicz Zinaida, Zasada Bożena Matematyka : sprawdziany dla klasy ósmej - Wwa : WSiP, 1995. - 216 s.
29. Matematyka z wesołym Kangurem. - Toruń : Wydaw."Aksjomat", 1995. - 110 s.
30. Mioduszewski Jerzy. Ciągłość : szkice z historii matematyki. - Wwa : WSiP, 1996. - 182 s.
31. Muzyczka Zofia, Kordos Marek. Matematyka : słownik szkolny. - Wwa : WSiP, 1996. - 181 s.
32. Niczyporowicz Eugeniusz. Geometria analityczna w zadaniach : t. : proste i wektory. - Wwa : WSiP, 996.-198s.
33. Pomiar dydaktyczny jako instrument doskonalenia procesu kształcenia (na przykładzie nauczania początkowego matematyki) /praca zespołowa pod red.Zygmunta M.Zimnego. - Częstochowa : Wydaw.WSP, 1995. - 251 s.

34. Wiesław Witold. Liczby i geometria. - Wwa : WSiP, 1996. - 186 s.

35. Wilk-Siwiek Helena. Przewodnik metodyczny 1, 2 : o nauczaniu i uczeniu się matematyki w klasie pierwszej i drugiej szkoły podstawowej. - Bielsko-Biała: Wydaw. KLEKS, 1995. - 171 s.

36. Zaremba Danuta. Matematyka 8 : podręcznik dla klas VIII : książka dla nauczyciela. - Wwa-Wrocław : Wydaw. Naukowe PWN, 1995. - 236 s.

37. Zimny Zygmunt M., Zimny Tomasz M.. Wstęp do diagnostyki treści początkowego kształcenia matematycznego. - Częstochowa : WSP, 1993. - 168 s.

MUZYKA

38. Jak słuchać muzyki w klasach 1-3 : propozycje metodyczne dla studentów i nauczycieli / [aut.] Helena Danel-Bohrzyk [i in.]. - Katowice : Wydaw. UŚ, 1996. - 57 s.

39. Rudziński Witold. Muzyka naszego stulecia. - Wwa : WSiP, 1995. - 195 s.

40. Z zagadnień poznawczych, kulturowych i dydaktycznych muzyki : 2 / red. naukowa Irena Marciniak. - Zielona Góra : WSP, 1996. - 211 s.

WYCHOWANIE PRZEDSZKOLNE

41. Śnieciński Józef Marek. Mój mały świat : scenariusze imprez okolicznościowych dla przedszkoli. - Wwa : Wydaw. "Żak", 1996. - 197 s.

NAUCZANIE POCZĄTKOWE

42. Furmaga Lesław Kolorowa ortografia. - Elbląg : Wydaw. Quo Vadis, 1995. - 65 s.

43. Furmaga Lesław Kolorowa ortografia : słownik - Elbląg : Wydaw. Quo Vadis, 1995. - 92 s.

44. Gomółka-Walaszek Izabela. Operacyjność myślenia konkretnego i jej uwarunkowania : [w aspekcie osiągnięć z matematyki w klasie 1]. - Częstochowa : Wydaw. WSP, 1996. - 111 s. (Bibliografia : s.101 - 106).

45. Puslecki Władysław. Kształcenie wyzwajające w edukacji wczesnoszkolnej. - Kraków : Oficyna Wydawnicza „Impuls”, 1996. - 241 s.

46. Współczesne przemiany edukacji wczesnoszkolnej / red. Maria Jakowicka. - Zielona Góra, 1995. - 294 s.

SZKOLNICTWO SPECJALNE

47. Dziemidowicz Czesław. Dziecko głuche i język ojczysty : traktat o rozwoju języka w całkowitej ciszy. - Bydgoszcz : Wydaw. TANAN, 1996. - 259 s.

48. Jak pomóc dzieciom słabowidzącym ? : poradnik dla rodziców, nauczycieli i studentów / pod red. Władysławy Utnik, Anny Lisowskiej, Ewy Sękowskiej. - Lublin : Poli ARRT studio, 1995. - 227 s.

49. Kościelak Ryszard. Funkcjonowanie psychospołeczne osób niepełnosprawnych umysłowo - Wwa : WSiP, 1996. - 226 s.

RELIGIA

50. Świderkówna Anna. Rozmów o Biblii ciąg dalszy. - Wwa

EKONOMIA

51. Fabis Henryk. Zbiór zadań z zasad rachunkowości : materiały dla liceów ekonomicznych. - Wyd.4. - Poznań : Wydawnictwo eMPI, 1995. - 55 s.

EKOLOGIA

52. Dejko Jadwiga. Przewodnik metodyczny do podręcznika dla klasy 3 „Środowiska dalekie i bliskie”. - Wwa : WSiP, 1996. - 123 s.

53. Hłuszyk Halina, Stankiewicz Alina. Ekologia : słownik szkolny. - Wwa : WSiP, 1996. - 182 s.

54. Karaczun Zbigniew M. Indeka Leonard G.. Ochrona środowiska - Wwa Agencja Wydaw. ARIES, 1996. - 431 s.

55. Krebs Charles J.. Ekologia : eksperymentalna analiza rozmieszczenia i liczebności / przekład z ang. Anna Kozakiewicz, Michał Kozakiewicz, Jakub Szacki. - Wwa : Wydaw. Naukowe PWN, 1996. - 734 s.

56. Przyszłość - szkoła - twórczość - ekologia / pod red. Apolonii Suchory-Olech, Marioli Szczepańskiej. - Słupsk : Wydaw. WSP, 1995. - 179 s.

57. Pyłka-Gutowska Ewa. Ekologia z ochrona środowiska : przewodnik. - Wwa : Wydaw. Oświata, 1996. - 279 s.

OGÓLNOPEDAGOGICZNE

1. Badora Sylwia, Marzec Danuta. Twórcy polskiej pedagogiki opiekuńczej : wybrani przedstawiciele. - Częstochowa : Wydaw. WSP, 1995/96. - 198 s.

2. Barański Andrzej, Rozwadowska-Skrzeczyńska Joanna. Szkoły niepubliczne : przepisy i wyjaśnienia : według stanu prawnego na dzień 1 maja 1996. - Wwa: WSiP, 1996. - 163 s.

3. Dziecko w świecie sztuki : Świat sztuki dziecka : praca zbiorowa pod red. Bronisławy Dymary. - Kraków : Oficyna Wydaw. "Impuls", 1996. - 189 s.

4. Gajdamowicz Halina. Wychowanie do wartości : aksjologiczne inspiracje angielskiej filozofii Oświecenia - Łódź : Wydaw. UŁ, 1996. - 51 s. [Filozoficzne aspekty edukacji].

5. Gnitecki Janusz. Elementy metodologii badań w pedagogice hermeneutycznej. - Zielona Góra : WSP, 1996. - 157 s.

6. Gruszka Jerzy. Prawo w pigułce [dla nauczycieli].

7. Hejnicka-Bezwińska Teresa. Edukacja - kształcenie - pedagogika : fenomen pewnego stereotypu. - Kraków : Oficyna Wydaw. "Impuls", 1995. - 106 s.

8. Homplewicz Janusz. Etyka pedagogiczna. - Rzeszów : Wydaw. WSP, 1996. - 222 s.

9. Kozłowska Anna. Jak pomagać dziecku z zaburzeniami życia uczuciowego. - Wwa : Wydaw. "Żak", 1996. - 131 s.

10. Kramek Zbigniew. Pakiety edukacyjne w kształceniu zawodowym. - Radom. - Instytut Technologii Eksploatacji, 1996. - 91 s.

11. Malicka Małgorzata Ja to znaczy kto ? : rzecz o osobowej tożsamości i wychowaniu. - Wwa : Wydaw. "Żak", 1996. - 225 s. (Bibliografia : s.214 - 225); [Filozoficzne aspekty edukacji].

12. Mendecka Grażyna, Góra Barbara. Zmienne życia rodzinnego a rozwój zdolności twórczych - Częstochowa : Wydaw.WSP, 1993. - 72 s. (Bibliografia : S.63-71).
13. Model nauczyciela-wychowawcy w zintegrowanej Europie : materiały z konferencji, która odbyła się 26.10 1994 w Częstochowie / pod red.Sylvii Badory i Danuty Marzec. - Częstochowa : Wydaw.WSP, 1994/95. - 227 s.
14. Okoń Wincenty. Nowy słownik pedagogiczny. - Wwa : Wydaw."Żak", 1996. - 336 s.
15. Opieka i wychowanie w okresie transformacji systemowej / pod red.Danuty Krystyny Marzec. - Częstochowa : WSP, 1996. - 421 s.
16. Parzęcki Ryszard, Symela Krzysztof, Zawadzki Bogdan. Orientacja i poradnictwo zawodowe : materiały informacyjno-metodyczne. - Radom : Instytut Technologii Eksploatacji, 1995. - 178 s.
17. Pawłowski Albert, Żrałko Józef. Prawo dla nauczycieli : encyklopedyczne kompendium prawa stosowanego ; normatywne podstawy systemu oświaty:karta nauczyciela. - Wyd.2 rozszerzone. - Zielona Góra, [1996?]. - 306 s.
18. Pluta Andrzej. Pedagogika ogólna jako humanistyczna autorefleksja edukacji i jej kultury : teoretyczno-metodyczne myśli przewodnie. - Częstochowa : Wydaw. WSP, 1996. - 122 s. (Bibliografia : s.111 - 123); [Filozoficzne aspekty w edukacji].
19. Sawicki Mieczysław Hermeneutyka pedagogiczna. - Wwa : Wydaw. Naukowe Semper, 1996. - 147 s. [Filozoficzne aspekty w edukacji].
20. Sławiński Stanisław Reforma szkolna w III Rzeczypospolitej. - Wwa : WSiP, 1996. - 104 s.
21. Szczurkowska Stefania. Kształcenie ogólne a kształcenie zawodowe w wybranych krajach. - Wwa :Instytut Badań Edukacyjnych, 1996. - 127 s.
22. Szkoła otwarta... Die offene Schule... / pod red.Ewy Bilińskiej-Suchanek i Lucyny Preuss-Kuchty. - Słupsk : WSP, 1994. - 219 s.
23. Tillmann Klaus-Jurgen. Teorie socjalizacji : społeczność : instytucja : upodmiotowienie. - Wwa : Wydaw.Nauk.PWN, 1996. - 299 s.
24. Tripp David. Zdarzenia krytyczne w nauczaniu : kształtowanie profesjonalnego osądu / tł.[z ang.] Krzysztof Kruszewski. - Wwa : WSiP, 1996. - 183 s.
25. Wiatrowski Zygmunt. Podstawy pedagogiki pracy. - Bydgoszcz : WSP, 1994. - 424 s.
26. Wiczkowski Krzysztof. Hospitacje czyli rzecz o zapraszaniu. - Ostrołęka : Wydaw.Stefan Podedworny, 1994. - 58 s.
27. Wiczkowski Krzysztof. Zza i sprzed katedry czyli jak oceniać sprawiedliwie. - Ostrołęka : Wydaw.Stefan Podedworny, 1994. - 124 s.
28. Wojtasik Bożena Doradca zawodu : studium teoretyczne z zakresu poradownictwa. - Wrocław : Wydaw. Uniw. Wrocławskiego, 1993. - 136 s.
29. Woronowicz Wanda. Edukacja refleksyjna. - Słupsk : WSP, 1996. - 229 s.(Bibliografia s.21420 227); [Filozoficzne aspekty w edukacji].
30. Współczesne problemy socjalizacji / pod red.Eugenii Mandal i Renaty Stefańskiej-Klar. - Katowice : Wydaw.UŚ, 1995. - 130 s.
31. Wybrane aspekty psychopedagogiczne przemian edukacyjnych w Polsce / pod red. Władysławy Łuszczuk. - Katowice : Wydaw.UŚ, 1996. - 997 s.
32. Wybrane zagadnienia z pedagogiki : materiały dydaktyczne dla studentów... / red.Elżbieta T.Woźniakowa. - Zielona Góra : WSP, 1995. - 127 s. [m.in. podmiotowość ucznia, nauczyciela; klub przodujących szkół; samorządność szkolna; harcerstwo].

JĘZYK POLSKI

33. Bachanek Stanisława, Białostocka Krystyna, Bugajska Teresa. Planujemy pracę z języka polskiego w klasach VI-VIII : przykłady rozkładów materiału nauczania. - Kielce : Wydaw.Pedagogiczne ZNP, 1996. - 77 s.
34. Drobot Jolanta, Kowalczyk Małgorzata Droga przez wiersz : interpretacje czytelnicze w szkole. - Wwa : Instytut Badań Edukacyjnych, 1996. - 127 s.
35. Fryckowski Jerzy. Antologia poezji wigilijnej. - Wwa : Agencja Wydaw.MOREX, 1995. - 406 s.
36. Ingot Jacek, Mertuszka Robert. Pokochał Fredrę : przewodnik literacki dla uczniów szkół podstawowych i średnich. - Wrocław : Wydaw.ASTRUM, 1996. - 72 s. (seria Cicerone).
37. Ingot Jacek. Zrozumieć Mickiewicza : przewodnik literacki dla uczniów szkół podstawowych i średnich. - Wrocław : Wydaw.ASTRUM, 1996. -168 s. (seria Cicerone)
38. Jak zaplanować lekcje języka polskiego w klasie V : rozkłady materiału nauczania z wykorzystaniem podręczników „Słowa zwykłe i niezwykłe”, „To lubię!” / [aut.] Stanisława Bachanek [i in.]. - Kielce : Wydaw. Pedagogiczne ZNP, 1996. - 141 s.
39. Kamińska Maria. Jak zrobić rozbiór zdania : poradnik ze składni zdań dla uczniów szkół podstawowych. - Wwa : Wydaw."WGP", 1996. - 93 s.
40. Kowalczyk-Śliwerska Jolanta, Popiel-Popiołek Ewa. Szkolne spotkania z X Muzą : wybór konspektów lekcji języka polskiego w szkole podstawowej. - Kielce : Wydaw.Pedagogiczne ZNP, 1996. - 19 s.
41. Legeżyńska Anna. Wisława Szymborska. - Poznań : Dom Wydawniczy REBIS, 1996. - 126 s.(Czytani Dzisiaj).
42. Majda Jan. Świat poetycki Wisławy Szymborskiej. - Kraków : „impuls” & „Text”, 1996. - 128 s.
43. O wierszach Wisławy Szymborskiej : szkice i interpretacje / pod red.Jacka Brzozowskiego. - Łódź : Wydaw.UŁ, 1996. - 130 s.
44. Planowanie pracy z języka polskiego w klasie IV : różne wersje rozkładów materiału nauczania na podstawie podręczników : „Słowo za słowem”, „To lubię!”/ [aut.] Stanisława Bachanek [i in.]. -Kielce : Wydaw.Pedagogiczne ZNP, 1996. - 125 s.
45. Pomianowska Zofia. Jak pisać : poradnik dla uczniów starszych klas szkoły podstawowej [pisanie wypracowań]. - Kraków : Wydaw. „GREG” Sp.C., 1996. - 149 s.

46. Poznański Jacek, Tarkowski Stanisław Szkolny słownik wiedzy o literaturze [historia i teoria literatury; kultura; sztuka; filozofia].- Wwa : Wydaw. SKRYPT, 1996. - 223 s.
47. Preuss-Kuchta Lucyna. Indywidualizacja w praktyce dydaktycznej. - Słupsk : WSP, 1996. - 258 s.
48. Rajca Waldemar. Porozmawiajmy jak cytat z cytatem : propozycja do nowej matury z języka polskiego (część pierwsza).-Kielce: Wydaw.Pedagogiczne ZNP, 1996. - 64s.
49. Ruszkowski Marek. Analiza składniowa wypowiedzeń : zbiór ćwiczeń. - Kielce : Wydaw.Pedagogiczne ZNP, 1996. - 1996. - 131 s.
50. Stworowa Barbara. Język polski w szkole średniej : tematy, ćwiczenia, testy.-Goeszów:Wydaw. "INNOWACJE", [1996?]. - 159 s.
51. Stypka Alicja.. Gramatyka w szkole podstawowej : ćwiczenia dla klasy V.-Wwa: Wydaw."Oświata",1996.- 95 s.
52. Stypka Alicja. Gramatyka w szkole podstawowej : ćwiczenia dla klasy IV.-Wwa: Wydaw."Oświata",1996.-79 s.
53. Szymborska : Szkice. - Wwa : OPEN, 1996. - 103 s.
54. To lubię ! : podręcznik do języka polskiego : książka nauczyciela : klasa 5 / [aut.] Maria Jędrychowska [i in.]. - Wwa-Kraków : Wydaw.Edukacyjne, 1995. - 315 s.
55. Witkowska Alina, Przybylski Ryszard. Romantyzm. - Wwa : Wydaw. Naukowe PWN, 1997. - 743 s. (Wielka Historia Literatury Polskiej)
56. Wojda Dorota. Milczenie słowa : o poezji Wisławy Szymborskiej. - Kraków : Universitas, 1996 s.
57. Zawada Andrzej. Miłosz - Wrocław : Wydaw.Dolnośląskie, 1996. - 273 s. (A to Polska właśnie).

Wydawnictwo Szkolne PWN proponuje publikację dla szkoły średniej

Krzysztof Jurka, Aleksander Łynka, Historia. **Zadania i testy.** Publikacja jest zbiorem testów i zadań problemowych, obejmujących materiał historii w szkole średniej, i odpowiada obowiązującemu programowi nauczania. Obejmuje zagadnienia z dziejów Europy i Polski w średniowieczu, w epoce nowożytnej oraz dzieje najnowsze Europy, świata i Polski.

Z wyboru zadań i testów mogą korzystać zarówno uczniowie samodzielnie przygotowując się do egzaminów wstępnych na wyższe uczelnie, jak i nauczyciele przedmiotu. Opracowania składa się z dwu części: zestawu zadań i testów oraz odpowiedzi. Istotny element pracy stanowią mapy i ryciny, będące częścią składową testów.

W sierpniu w księgarniach! Dział Handlowy i Magazyn, Poznań, ul. Towarowa 45, tel/fax (0-61) 53-79-15, Księgarnia naukowa PWN, Poznań, ul. Wodna 8/9; tel/fax (0-61) 51-74-94,))-251 Warszawa, ul. Miodowa 10, tel. 635 -09-77, fax. 695-41-52

Wydawnictwo BK

Firma nasza zajmuje się branżą księgarską, wydajemy oraz sprzedajemy książki o tematyce z w-f, sportu, rekreacji i rehabilitacji. Nasza księgarnia mieści się na AWF Wrocław. Prowadzimy bieżącą sprzedaż w naszej siedzibie, a także wyjazdową na konferencjach i zjazdach metodycznych i naukowych na terenie województwa wrocławskiego. Dzięki współpracy z pracownikami WOM - Wrocław i panią mgr Marią Kaczkowską jesteśmy w stanie zapewnić podczas wszelkiego rodzaju konferencji szeroką gamę książek i wydawnictw audio-video poszukiwanych przez nauczycieli.

Pragniemy zaproponować współpracę podobną do tej, jaką prowadzimy na terenie naszego województwa tzn.: sprzedaż wydawnictw dla nauczycieli, trenerów, instruktorów podczas konferencji metodycznych, sprzedaż wysyłkową, bieżącą informację o nowościach z zakresu K.F.

Nasz adres: BIURO ul. Mikołowska 115, 53-350 Wrocław; tel. 34-66-504, KSIĘGARNIA ul. Witelona 25, 51-617 Wrocław, tel. 48-30-71 w. 148

WSP w Krakowie

Instytut Nauk Społecznych

Informujemy, że w naszym Instytucie przygotowujemy poradnik metodyczny przeznaczony dla nauczycieli i wychowawców w zakresie szeroko pojętej edukacji obywatelskiej (wiedzy o społeczeństwie, nauki o demokracji, edukacji praw człowieka, KOS). Ostatni rozdział tej publikacji będzie zawierał wykaz opracowań poświęconych edukacji obywatelskiej. W związku z tym uprzejmie proszę o przekazanie w możliwie krótkim terminie na adres naszego Instytutu podstawowych danych bibliograficznych opracowań książkowych, broszur czy informatorów, które zostały wydane przez Wasz Ośrodek w ostatnich 5-u latach (tytuł, miejsce wydania).

Z uwagi na niski nakład wielu publikacji czy lokalny zasięg dystrybucji większość z nich pozostaje nie zauważona i nieznana. Uporządkowanie i zebranie informacji na temat inicjatyw wydawniczych podejmowanych w ośrodkach metodycznych ułatwi organizację materiału do zajęć oraz pomoże wybrać właściwą metodę pracy dydaktycznej.

Nasz adres: Wyższa Szkoła Pedagogiczna Instytut Nauk Społecznych. ul. Podchorążych 2/234, 30-084 Kraków, tel.(012)

37-47-77 w. 256, fax:(012) 37-22-43.

dr Stanisław Kilian

W NUMERZE

I. Przepisy, zalecenia, wyjaśnienia

s. 1 i n.

* Informacje kadrowe; * Porozumienie pomiędzy Politechniką Koszalińską a WSP w Słupsku; * Rozporządzenie MEN w sprawie oceny pracy nauczyciela oraz zadań i obowiązków dyrektora szkoły w zakresie opieki nad nauczycielami rozpoczynającymi pracę w zawodzie; * Rozporządzenie MEN w sprawie zasad i warunków udzielania i cofania zezwolenia na założenie szkoły publicznej przez osobę prywatną lub fizyczną; * Rozporządzenie MKiS w sprawie zasad i warunków udzielania i cofania zezwolenia na założenie publicznej szkoły artystycznej przez osobę prywatną lub fizyczną; * Komentarz wyjaśniający: Stosowanie i przestrzeganie Regulaminu oceniania...

II. Informacje, sprawozdania, opinie, propozycje

s. 11 i n.

* Henryk Szaleniec: Kuratoria i placówki doskonalenia wobec wprowadzenia reformy; * Planowane działania CODN w zakresie wsparcia reformy oświaty; * Janina Zawadowska: Dlaczego musimy reformować polską oświatę?; * Pismo Kuratora Oświaty w Słupsku do Dyrektora Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli w Słupsku; * Pismo Dyrektora ODN w Słupsku do dyrektorów szkół i placówek; * Pracownia Pomiaru Dydaktycznego informuje; * Ustawiczne kształcenie zawodowe (projekt MEN); * prof. Stanisław Kaczor: Kształcąca i etyczne aspekty nadzoru pedagogicznego; * Piotr Wichler: Kryteria oceniania uczniów - jak jest a jak być powinno?; * Badania wyników nauczania w kl. II i III w r.szk. 1995/96.

III. Innowacje, poszukiwania

s. 31 i n.

* Zofia Husejko: Edukacja ekologiczna w przedszkolu; * Bożena Modrzewska: Szkolna profilaktyka uzależnień na podstawie doświadczeń SP Nr 2 w Słupsku; * prof.dr.hab Zygmunt Markocki: Jak opracować konspekt wykładu?; * dr. Wiesław Kubielski: Pomiar dydaktyczny jako specyficzna odmiana pomiaru pedagogicznego; * dr. Maria Marchwicka: Talenty... „zza przerwanej tamy”; * Realizacja Programu „Nowa Matura”; * ; PWN poleca: Historia. Teksty źródłowe do ustnego egzaminu maturalnego”; * Biuro Koordynacji Kształcenia Kadr Fundusz Współpracy; * Program „MOVE” Modernizacja Kształcenia Zawodowego; * Program IMPROVE.

IV. Doskonalenie nauczycieli

s. 46 i n.

* Program wspierania uczestnictwa nauczycieli i pedagogów w szkoleniach profesjonalnych; * Czym jest Wewnętrzne Doskonalenie Nauczycieli (Materiał z CODN); * Ewaluacja projektów doskonalenia; * Zawód - uczeń, kilka danych i refleksji (materiał nadesłany z CODN); * Informacje z narady koordynacyjnej makroregionu północno-zachodniego w Słupsku; * Spotkanie konsultacyjne w sprawie programu seminarium makroregionalnego wizytatorów, konsultantów i doradców przedmiotów zawodowych; * Uroczyste otwarcie pomieszczenia ODN w Słupsku; * Odkryto się w ODN; * Doradcy metodyczni proponują; * AWF w Poznaniu organizuje: studia poddyplomowe, kursy, studia doktoranckie z zakresu nauk o kulturze fizycznej; * Ogólnopolskie Forum „Polska Edukacja muzyczna wobec przemian systemowych”; WSP w Zielonej Górze organizuje...; * Policealne Studium Zawodowe Wokalno - Baletowe w Gliwicach; * UAM w Poznaniu Wydział Fizyki organizuje...; * Instytut Wychowania Muzycznego WSP w Olsztynie zaprasza...; * III Letni Kurs Języków Antycznych; * Letnia Szkoła „Klasyce dla Demokracji”; * Studium Nauczania na odległość UŁ.

V. Olimpiady, konkursy, inne działania edukacyjne

s. 61 i n.

* Jubileusz 50-lecia Zespołu Szkół Mechanicznych w Słupsku; * Komitet Główny Olimpiady Geograficznej i Olimpiady Nautologicznej; * Odlotowa Liga Szkolna „Budamałuz”; * Wojewódzki etap XI Olimpiady Ekologicznej; * II Międzywojewódzki Konkurs „Bezpieczeństwo, higiena i prawo pracy w rolnictwie”; * Wojewódzki konkurs na najlepszą pracę dyplomową; * Konkurs sprawności praktycznej w Centrum Kształcenia Praktycznego; * Inne konkursy zawodowców; * XIII Konkurs Literackiej Twórczości Dziecięcej rozstrzygnięty: Komunikat Jury, Improwizacje i nagrody, Dziękujemy, że Jesteś..., Refleksje po XIII Konkursie Literackim Twórczości Dzieci; * Słupska Wiosna literacka: Inauguracja w Teatrze Impresaryjnym w Słupsku, Wystąpienie powitalne i podziękowania Dyrektora BP; * Rozmowa z grzegorzem Walczakiem uczestnikiem Słupskiej Wiosny Literackiej; * Konkursy...; * O ekologii w „jedynce”; * I Turmiej Szkół Sienkiewiczowskich; * XIV Ogólnopolskie Spotkania Kabaretów Wiejskich Osjaków '97; * Międzynarodowe konkursy z okazji 130 rocznicy urodzin Marszałka Józefa Piłsudskiego: Życie i działalność Marszałka J. Piłsudskiego; Marszałek Józef Piłsudski - 130 rocznica urodzin; * Stowarzyszenie Teatru „Twarz w Twarz” w Słupsku - informacja o działalności; * Harcerska Akcja Letnia Hufca ZHP Miastko - oferta wypoczynku. * Z żalobnej karty

VI. Książki i czasopisma

s. 78 i n.

* Recenzje książek: Wojciech Jerzy Podgórci, Pieśń historyczna elementem szkolnych akademii okolicznościowych (Jerzy Liszewski); Alina Kowalczykowska, Literatura 1918-1939 (Grażyna Różańska); * Wydawnictwo Szkolne PWN proponuje publikację dla szkoły średniej; * Wydawnictwo BK; * Nowości wydawnicze biblioteki ODN; * Wydawnictwo Literackie proponuje; * WS PWN sp. z o.o. - informacje o działalności; * Maria Montessori - zestawienie bibliograficzne w wyborze; * Nowości książkowe w zbiorach PBW w Słupsku; * WSP w Krakowie Instytut Nauk Społecznych poleca...

OSRODEK DOSKONALENIA NAUCZYCIELI

ORGANIZUJE I PROWADZI:

- doradztwo metodyczne;
- doskonalenie zawodowe wychowawców i nauczycieli wszystkich przedmiotów w formach kursowych i seminaryjnych oraz w ramach warsztatów, konferencji i konsultacji;
- doskonalenie kierowniczej kadry oświatowej;
- postępowanie kwalifikacyjne przy ubieganiu się nauczycieli o stopień specjalizacji zawodowej;

WSPIERA I UPOWSZECHNIA:

- innowacje pedagogiczne; • programy autorskie; • dydaktyczne i wychowawcze osiągnięcia nauczycieli i uczniów; • rozwój organizacyjny szkół i doskonalenie wewnątrzszkolne nauczycieli;

GROMADZI, OPRACOWUJE I UPOWSZECHNIA INFORMACJE O EDUKACJI W RAMACH:

- biuletynu "Informator Oświatowy"; • publikacji metodycznych nauczycieli; • informatorów o formach doskonalenia; • biblioteki metodycznej; • sprzedaży wydawnictw własnych;

W ODN DZIAŁAJĄ:

- PRACOWNIE:** • Nauczania Wczesnoszkolnego i Problemów Opiekuńczo-Wychowawczych; • Przedmiotów Matematyczno-Przyrodniczych i Zawodowych; • Przedmiotów Humanistycznych; • Informacji Pedagogicznej; • Diagnostyki i Pomiaru Dydaktycznego (w organizacji);

ZESPOŁY I KOMISJE:

- d/s innowacji pedagogicznej;
- d/s wydawnictw;
- Filia Międzywojewódzkiej Komisji Kwalifikacyjnej d/s Stopni Specjalizacji Zawodowej Nauczycieli w Koszalinie;
- Zespół Egzaminacyjno-Wdrożeniowy Programu "Nowa Matura";
- Klub Dyrektora Wiejskiej Szkoły Twórczej;

BIBLIOTEKA METODYCZNA

POWIELARNIA

INFORMATOR OŚWIATOWY N. 4 - 6/97

REDAKCJA: Jan Fyborczyk;

współpraca: Zenon Janeczko, Lucja Knop, Lech Kowalewski, Maria Kozak, Barbara Major-Milewczyk, Alicja Nykiel, Wanda Rychły, Sławomira Szmielińska, Elżbieta Trojanowicz, Grażyna Wieczorek.

SKŁAD KOMPUTEROWY: Dorota Iwanowicz. KOREKTA: Monika Kaczorowska

WYKONANIE TECHNICZNE: Anna Lipa. DRUK: Wydawnictwo Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli w Słupsku, NAKŁAD: 300 egz.

Zastrzegamy sobie prawo do skracania tekstów. Numer zamknięto 10.06.1997 r.

POWSZECHNY ZAKŁAD UBEZPIECZEŃ S.A.

istniejący od prawie 200 lat na polskim rynku ubezpieczeniowym

poleca ponad 100 różnych ubezpieczeń

Szczególnie polecamy

**ubezpieczenie od następstw nieszczęśliwych wypadków
dzieci, młodzieży, nauczycieli i wychowawców**

*Ubezpieczenie zawierane jest w formie zbiorowej, /w szkole, przedszkolu, uczelni/
i zapewnia ochronę osobom ubezpieczonym przez cały rok szkolny i podczas wakacji.*

*Nauczycielom gwarantujemy bezskładkowo ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej
w tych szkołach, które zawrą ubezpieczenie od następstw NN w formie bezimiennej,
a szkołom zapewniamy ubezpieczenie budynków od ognia.*

Szczegółowych informacji udzielają pracownicy PZU S.A. i pośrednicy ubezpieczeniowi i odwiedzający placówki oświatowe.

*Zapraszamy do inspektoratów i przedstawicielstw PZU S.A.
na terenie województwa śląskiego*

Bytów, Cicha 25, tel. 25-48
Człuchów, Wojska Polskiego 1, tel. 422-37
Lębork, Kard. Wyszyńskiego 3, tel. 62-19-20
Miastko, Mickiewicza 10, tel. 26-53
Ślawno, Powstańców Warszawskich 2, tel. 74-99
Ślupsk, Deotymy 21, tel. 42-84-31
Ustka, Grunwaldzka 2, tel. 14-71-59